

Posta 3

Városi n. 11. 1/5 224-514

TEOZÓFIA

III. ÉV

1914.

TARTALOM:

CIKKEK.

	Oldal
<i>Besant, A.</i> : Uj utak a vallás, tudomány és művészet szolgálatában	25—44
” A Mesterek	49—51
” Az ember hét principiuma 66—68, 111—116, 138—141,	186—188, 215—217, 232—237, 278—285
” Reinkarnáció és társadalmi problémák	141—156
” Karma	169—182
” A szentségek	265—270
<i>Blavatsky, H. P.</i> : Mi a teozófia?	1
” Mire törekszik a Teozófiai Társulat?	97—98
<i>Churé, Ed.</i> : A misztikus elem Wagner Richard művészetében 2—8	
<i>Özv. Hild Károlyné</i> : Adatok a kereszténység ezoterikus tartalmának megértéséhez	126—135
<i>Jinarajadasa, C.</i> : Krisztus és Buddha	121—125
” Chatta és Buddha	274—277
<i>Judge, W. C.</i> : Az idők bűvös fala	52—55
<i>Kamensky, A.</i> : A szépség fogalma teozófiai megvilágításban 73—79	
<i>Krishnamurti, I.</i> : A nevelés mint szolgálat 198—214, 224—231, 253—263	
<i>Maeterlinck, M.</i> : A belső szépség	10—19
<i>Malea Vyne</i> : Pünkösdi mese	136—137
<i>Maszák Leona, Szegedy</i> : A teozófia és a háború	241—252
<i>Pascal, Dr. Th.</i> : Suum cuique	99—101
<i>Passiflora</i> : A lélek utja	102—110
<i>Scrutator</i> : Világháború és világevolúció.	193—197
” Miért van háború?	271—274
<i>Stojitsné, Alexy Elza</i> : Jókai misztikus	157—165, 183—185
<i>Toperczer Akosné</i> : Kőrösi Csoma Sándor és a Teozófia	80—88
” Nehány szó a háborúról	221—223
<i>Wedgwood, J. J.</i> : Meditáció kezdők számára	56—65
<i>Wells, H. G.</i> : Jövönk előre meghatározott-e?	189—190

KÖLTEMÉNYEK.

	Oldal
<i>Benedek Károly</i> : Bhagavad Gita	9
„ „ A rózsakereszt	117—118
<i>Carmen Sylva</i> : Megismerés.	271
<i>Rabindranath Tagore</i> : Ének-ajánlások	45—47

AFORIZMÁK.

<i>A talmudból</i>	19
<i>Blavatsky, H. P.</i>	110—118

KÖNYVISMERTETÉSEK.

<i>Besant, A.</i> : L' Initiation	20
„ A Mesterek. Ford. Szlemenics Mária	69
„ Reinkarnáció és társadalmi problémák (Teozóf. F. 2.)	218
„ Karma (tanulmány) (Teozófiai Füzetek 3.)	218
<i>Bleeh, A.</i> : Azoknak, akik szenvednek	263
<i>Bois, Jules</i> : L' Éternel Retour	92
<i>Bricaud J.</i> : Hysmans occultiste	92
<i>Kamensky, A.</i> : Madame A. Besant et la campagne éléctorale	20
<i>Maszák, Sz. Leona</i> : A teozófus és a háboru (Teozófiai Füzetek 4.)	263
<i>Toperczer Á.-né</i> : Kőrösi Csoma S. és a teozófia (T. Füzetek 1.)	218

KÉRDÉSEK ÉS FELELETEK.

	Oldal	Oldal
Feleletkritikus olvasónak 22—24		
„ Iringónak. 24		
<i>Besant A.</i> válasza 143	<i>Rffy.</i> válasza 218—219	
<i>Leadbeater, C. W.</i> vál. 143—144	Felelet <i>J. M.</i> -nek 238—239	
	„ <i>H. H.</i> -nak 287—288	

KÜLÖNFÉLÉK.

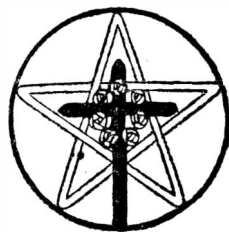
Az állatok követnek-e el öngyilkosságot? 20—21	A mannheimi kutyáról 166—167
A hangok formája 92—93	A hold hatása 191
	Jóslatok avilágháborúról 217,238



MI A TEOZÓFIA?

A *Teozófia* nem új vallás akar lenni és nem is a régi vallásokat akarja lerombolni, senkitől sem követel semmiféle különleges hitet és nem csatlakozik semmiféle vallási „vezetőhöz.“ Nyomatékosan hangsúlyozza, hogy nem óhajt külön szekta lenni és hogy sohasem volt ilyen. A Társulat tagjai közé választ bármely valláshoz tartozó tisztességes egyént, ha az hajlandó a türelmesség erényének kölcsönös gyakorlására és támogatásunkra az igazság felderítésében.

H. P. Blavatsky



A MISZTIKUS ELEM WAGNER RICHÁRD MŰVÉSZEKÉBEN.

*A keresztény korszak — Parsifal.**

A bayreuthi színház felavatásának időpontjától haláláig, tehát: 1876-tól 1883-ig, Wagner Richárdot nyugtalan filozófiai szellem uralta. A pogány pesszimizmusból visszatér a reményt és vigaszt nyújtó kereszténységhez. Vallási kérdések, az emberiség jövőjének problémái nyugtalanítják és kinozzák.** Azonban a gondolkozásával fenn szárnyaló filozófus, Schopenhauer, az ő keserű ábrázatával tartja fogva leginkább és rettenetes mondásokra inspirálja. Például: „*az ember fenevad*“; „*reménység a szívnek örülete*“; „*ahelyett, hogy a természetet összhangba hoznák Istennel, jobb lenne azt az ördöggel vonatkozásba hozni*“. Ilyen vigasztalan tanok iránt Wagner benső lényé mégis felháborodik. Szelleme visszautasítja azokat; gondolatvilága gyötrődéssel telíti meg, hogy azután vigasztalóbb terveket érleljen. Végeredményül a következőket vallotta: „*az akarás egyesülése az étellel a legfelsőbb energiát fejt ki*“; továbbá: „*ki a rosszat önmagában felismeri, annak meg is van az ereje hozzá, hogy megszabadítsa magát tőle*“; — „*valóban gyenge vigasz,*

*Ugyanerről a tárgyról a M. T. T. helyiségében dec. 16-án gyönyörű előadást tartott Ernst Gorsemann. Azoknak, akik hallották és azoknak, akik nem lehettek jelen — úgy gondoltuk — egyformán érdekes lesz egy másik kiváló misztikusgondolkodó és író idevonatkozó interpretációjával megismerni.

Szerk.

**L. „Vallás és művészet“, „Höskor és Kereszténység“ stb. c. műveit.

mert ha egy bajtól szabadulni kívánunk, nem elégséges annak felismerése, gyógyszer után is kell látni.“ Wagner később beismeri, hogy a művészet egyedül nem elegendő arra, hogy az emberiség szellemi ujjászületését megteremtse. Csak az igaz vallás alapján jöhet ez létre szerinte. De ezt nem a mi megromlott, Istent imádó vallásunkban látja s nem is remél ettől jót a jövőben. Tény az, hogy újból fel kellett építenie amaz isteni világot, melyet az „Istenek alkonyában“ lerombolt, hogy újra bizzék az emberiség szellemi ujjászületésében.

Amit a gondolkodó nem tudott létrehozni és kiváltani, a zeneköltő fogja elérni „*Parsifal*“-jában és ez legyen utolsó fényes győzelme, mit a végtelen életbe látó elért. Voltaképpen mi is ez a „*Parsifal*“? Visszatérés a „*Szent-Grál*“ mondához és a *beavatás* (initiáció) elképzeléséhez. Ahelyett, hogy a Szent-Grál templomát távlati képében mutatná be, ő annak legmélyebb szentélyébe hatol; mert a „*Parsifal*“ 3 felvonása magát a beavatást tárja elénk: I-ső felvonásban a beavatás előkészítését, a II-ban a próbát, a III-ban a megdicsőülést, a Mesterré emelkedést, a megnyilatkozást, midőn a benső istenség rajta átviláglik.

A gyermek Parsifal az erdők magányában nevelkedik fel. Édes anyja, Herzeleide, imádattal, féltve őrzi őt. Így serdül fel a fiú a magányban, erdei madarak és állatok társaságában. Nem bír tudomással emberekről és külvilágról. Ilyen módon reméli az anya megakadályozni fia távozását a harcmezéjére, ahol Parsifal édes apja, Gamuret is halálát lelta. De sorsát senki el nem kerüli, sőt minden akadály rendszeren közelebb sodor feléje . . . Senki és semmi nem bírja az ifjút visszatartani attól, hogy a benne felbredő tettvágnak ne engedjen. Egy napon fényes páncélos lovagcsapattal találkozik, ekkor hő kívánsága támad: bár csak velük mehetne, bár lovag lehetne ő is! Vágyaitól kergetve elhagyja kesergő édesanyját, egyetlen fegyverét nyilvesszőjét vevén magához.

Parsifal a „*tisztalelkű, együgyű*“ nem ostoba, de kulturátlan ösztönlény, „*der reine Tor*“, így nevezte el a templomi orákulum az ő jövődöbéli királyát, de ami semmiképpen sem jellemezte Parsifal valóságos lényét. Ártatlansága és bátorsága mellett szívében élő tiszta ösztönszerű részvét érzése vezeti őt minden tettében, még pedig olyan nagy mértékben, hogy mások szenvedéseit teljesen át bírja szenvedni és okát felismerni. Ez az értelme és tehetsége az

ős alapra enged következtetni, amely voltaképpen a fizikai világ fölött áll, magasabban mint az ész s a lélek szellemi forrásaihoz vezet el. Ilyen módon az intuitió és végtelenbelátás vagy látnoki képesség alapját veti meg és ama képességek fejlődnek ki, melyek a benső öntudatot alkotják és melyek érzékeink határain kívül esnek.

Wagner fenséges erővel adja elő nekünk ezt a folyamatot és magát a hőst. Midőn Parsifal még egészen öntudatlanul a „Grál“ birodalmába lép, nyilvesszőjével leterit egy hattyút. Gurnemanz, a templom őre megmutatja neki a hófehér tollazatu vérrel borított állatot, melynek megtört tekintetéből minden élet eltűnt. Könnyekig megilletődve Parsifal kettőtöri s undorral magától elhajtja a nyilat. Életében először támad ifju kebelében ama megrendítő érzélem, mely a világlélekből fakad és minden lényel való összetartozandóságát érzi. Gurnemanz elvezeti őt a templomba, hol a Grál-ünnepség folyik. A harangok meghatóan halk kongása, a kupola körül összesereglett fehérbe öltözött lovagok látása és ama kristály-kehely, melyben Krisztus vére ragyogni látszik s melyből fénysugárözön esik a lovagokra, az új jövevény csodálkozását magas fokra emelik. Parsifal mit sem ért ebből; ő álmodni vél. De midőn Amfortas király kétségbeeső keserveit hallja, ki tiszttségéhez méltatlanná lett, akkor hirtelen szívéhez kap az ifju s megrendül egy ismeretlen fájó érzélemtől. Az ünnepség végével a barátságos őr kérdezi a jövevényt értett-e valamit a látottakból. Parsifal nem-mel felel s így Gurnemanz csalódottan kiutasítja őt a templomból. A csodás látomány azonban, mi az ifju lelkébe vésődött, a megrendítő érzélem, mely lényét betöltötte Amfortas szenvedései láttára, beavatásának kezdetét teszik.

A II-ik fejezés, mely a *próbát* mutatja, Klingsor várában történik. Ez ellentéte a Szent-Grál ünnepnek, mert ez a fekete mágiának, a kéjvágynak és veszedelemnek rejtékhelye. Megismerkedünk a gonosz csábító Kundry-val. Ez a Kundry Wagner Richárdnak legéletvidámabb, legeredetibb alakítása; azok közé tartozik, melyek fényesen bebizonyítják Wagner fölényes erejét esoterikus sejtelseiben. Kundry két személyiségből áll, két egymástól ellenkezően külön működő lélekből, ezt következtetni abból lehet, hogy felváltva két ellentétes, egymáshoz egészen ellenséges existenciát folytat. Abban az időben, mikor a gonosz bűvölő varázshatalma alatt

volt, ki őt kényszerítette aljas céljai szolgálatára, teljesen szenvedélyének élt, a mámornak és csábításnak. Azután büszkén hálójába csalogatta az ifju Grál-lovagokat, ellentállhatatlan bájaival. Ő volt az, ki Amfortast elcsábította és Klingsornak lehetővé tette a szent kard elrablását. Azt a megbízást is kapta, hogy neki kell Parsifalt elcsábítani, Klingsor legádázabb ellenségét, mivel az még ártatlan és szűz. Mindezek mellett Kundry nem közönséges megvehető társ, sem pedig aljas szenvedélyekkel bíró nő. Valahányszor szeretett, annyiszor vágyakozott a megváltás után is, de ösztönszerűen érezte, hogy csak az fogja neki ezt az üdvöt megadhatni, ki csábításainak ellent tudna állani. Hiába kereste ezt, minden férfi gyengének, gyávának bizonyult vele szemben. Hódításai alkalmával a megvetésnek érzése járt karöltve az örömmel. Ha a legyőzötteket tehetlenül lábainál heverni látta, örületes nevetésben tört ki. De mint finomra hegyezett töröcskék, a megbánás és lelkifurdalások is elértek őt. Ilyenkor más ruhát ölt, másképen él, másképen gondolkodik, felkeresi a Grál-lovagokat, hogy segítsen rajtuk, gyógyító füveket, balzsamot visz nekik. Egy titkos kényszernek enged, mely ösztökéli arra, hogy vezekeljen elkövetett bűneiért. Ez addig tart, míg ama másik vadtermészete ujult erővel fellép, a csunya vágyak és kicsapongó jó kedve megint erőt vesznek rajta. Hiábavaló fáradság volna ez ellen küzdenie. Letargikus álom borítja el, ezt az állapotot használja fel a gonosz bűvölő a maga javára. Felébredve annak hatalmában van s kész előbbeni kalandos életét folytatni.

Az eszme önmagában is már nagyszemélyiségű, amint az alsóbbrendű öntudat és kettős személyiség problémája ki van fejtve mert hiszen nincs is hosszú ideje annak, hogy a kísérletező pszichológia ilyen tárgyú kutatással foglalkozott, eredmény nélkül, ami bizonyítja, hogy a pszichológiának még nincs kellő ismerete az okozatokról, melyekből ilyen kettős lény képződhetik. De Wagner éppen ezeket az okokat kutatja. Szerinte Kundry kettős természete előbbeni életeiből származik; ezt ő világosan és érthetően fejezi ki. Midőn az első fejezésben a lovagok csufolják az ördögös arckifejezésű Kundryt, Gurnemanz a következőket mondja jelentősen: „a bűnért járó büntetést leróhatjuk megbánással egy jövőendő életben, — és megtisztulhatunk egy meg nem gyónt vétektől az előbbeni életből, melyet elhagytunk anélkül, hogy a megbocsátást

elnyertük volna. Azután a II-ik felvonásban Kundry felszólítja Klingsort, hogy nevezze meg őt neveivel, melyeket előbbeni egzisztenciáiban viselt és: „pokol rózsája“, „ördög anyja“, „Herodias“-nak nevezi. Végül Kundry még egy fontos momentumra emlékezik egyik megelőző életéből, ami fordulatot ad egész fejlődésének. Mikor ő Parsifalt a virágleányok kertjébe követte és minden fajta bűvöletével és bájaival csábitgatta, végre keservvel teli leikületébe bepillantást engedett neki. Kundry: „Óh ismered-e amaz átkot, mely éjjel-nappal gyötör; halálban és életemben, sirva és nevetve; mindig újabb bú kísért, nincs itt vége a gyötrelmemnek. Én láttam őt, — őt — és nevettem . . . tekintete reám esett. Legsötétebb óráimban azt vélem, hogy ő velem van, hogy tekintete rajtam csüng!“

Akit ő látott, — az Krisztus. A zene erőszakos hatalommal tárja ezt elénk, mialatt folyton halkán halljuk a szeliden bús témát, mely az egész drámán keresztül az Istenember szenvedéseit kifejezi. Lehetett volna ezt világosabban csinálni? Wagner itt az érzelmek és az öntudat legvégső határain keresztül tör és visszatér az újjászületés elképzeléséhez, mely kétezer év óta a nyugatiak vallásából és filozófiájából letűnt, most azonban minden oldalról ismét hatalmasan tért foglal. Igenis, Kundry jellemének magyarázatát előbbeni életeiben találjuk, szanszkritül kifejezve: az ő kétszeres *Karmájában*, és a gyorsan hullámzó jó és rosszban, mely felváltva uralja őt.

Már most hogy és miként történik az, hogy Parsifal annyi erőt talál magában a csábitó nőnek ellentállani, a nő varázsa és életkedve szinte megremegtetik egész bensőjében? Összhangzásban, egyetértésben történik az absztrakt erkölcs törvényeivel? Avagy dogmának tudjuk be? Nem, — midőn Kundry csókját érezte, az érzéki vággyal egyszerre fellépett az Amfortas által halott és látott szenvedések emléke is, mert ugyanez a csók tette missziójához hűtelenné ugyanez a csók tette védtelenné Klingsor támadásaival szemben amazt, ki végül még saját fegyverével meg is sebezett. Parsifal érzi a szenvedő királynak sebét saját kebelén; nincs nyugodalma, míg a szánandót ki nem gyógyítja, meg nem szabadítja. Ő felülemelkedett a kísértésen, az érzéki vágynál erősebb, hatalmasabb volt benne az irgalmasság érzete, az egység érzete a szenvedő iránt. Ez az uralom, ez az

önlegyőzés, ez a diadalmas erő a „tisztá együgyű“-ben, képessé tették őt arra, hogy a hatalmát veszített Amfortas királyt megmenthesse és a szenvedélyes Kundryt is, kinek csunya vágyai egyszerre végtelen nagy szeretetre változtak át Parsifal iránt mindaddig, míg az idő elérkezik, hogy a Gral templomban annak lábainál kilehelje lelkét.

„Parsifal“ utolsó felvonása joggal megnyilatkozásnak, „megdicsőülés“-nek nevezhető. Különösen két jellemző jelenetet kívánok belőle kiemelni, amennyiben két fontos gondolat jut benne érvényre az esoterikus kereszténységből; az egyik, melyet „nagyöntek varázsának“ mondanak és a végjelenet, midőn az egész templom fényben úszik és a „misztikus galambot“ jelzik.

Most már tudatosan, hosszú próbák után átváltozva, Parsifal megkereszteli a bűnbánó Kundryt a szent kútnál, mialatt Gurnemanz Parsifalt királlyá koronázza és felkeni kellemes illatú olajjal, mit még az új Magdaléna készített, ki ezalatt alázatosan megváltója lábaihoz borul. A zenekar végtelenül édes dallamot játszik ennél a jelenetnél. A harmatos mezei virágok mintha a napsugár felékinyilni; vágynának, újraéledni látszanak A Gral öre kenetteljesenkialtja: „a bűnös vezeklő könnye elborítja szent harmatcseppel a virágzó mezőt és földet, szépséget s bájta ad nekik. Az egész mindenség örvend s rámutat Krisztus szeretetére . . . nem a kereszten látja őt; a megváltott, felszabadult emberre tekint fel, ki önmagát megváltotta tovasuhanó szenvedésektől és az isteni szeretet nagy áldozatával tisztává, tökéletessé, egygyé lett“. Ez a jelenet, a kísértő melódiával együtt, szó által ki nem fejezhető érzelmet kelt, mely azzal a gondolattal társul, hogy a lélek feltámadott az isteni szeretet által; egy új befolyás lépett fel, mely minden hatalommal felruházta az embert nemcsak embertársai, de a természet összes teremtményei részére. Megemlítésre méltó ama körülmény, hogy Wagner ezeket a szavakat és jelenetet megkomponálta, még mielőtt az egész drámát megírta volna, egy hirtelen inspiráció szüleménye volt ez, mely a költő-muzsikust megihlette Zürichben, egy fenséges nagypénteki napon.

A szellem feltámadásának eszméje, a jelen életben, és az egész természetnek illetévaló átalakulása végtelen szeretetté, megadják a nagy, örvendetes üzenetet. mit a kereszténység a világnak hozott és az előbbeni megnyilatkozásokhoz csatolt.

A miszterium végével a templom kupolájáról száll le a fehér „galamb“ az új Grál-király előtt levő kehely fölé, melyben Krisztus vére tündököl. Ez elismert szimboluma a „szentlélek“-nek, az őskori bölcseségnek, vagyis a felsőbb inspirációnak. A szent tartály (kehely) gyönyörű fényben ragyog, valódi értelmét s jelentőségét nyeri vissza, ugyanazt, melyet régente a „Szent-Grál“-legenda alapítói adtak neki. Vagyis az inspiráció és bölcsesség csak olyan módon eredményhozó az emberiség számára, ha egy csoport tudatos beavatottból áll, kik a szellemi templomot teszik. Egy láthatatlan kórus zengi: „megváltás a Megváltónak!“ Ennek az a magyarázata, hogy Krisztus valódi szelleme nem mindig a hivatalos helyettesei között keresendő s található.

Rövid szavakba foglalva, befejezésül: Wagner R. ritka példája annak, hogy a művész ellentállhatatlan és szabadjára eresztett inspirációja korának téveszméinél, sőt saját kételyeinél is erősebb. Őneki köszönhető, hogy az akkori zavaros materializmus oduiba fény áradhatott, mely besugározta a lélek és a szellem birodalmát. S abból a keresztény esoterikából, mely iránt előérzete és érzéke volt s amely Prometheusnak görög felfogásával, nemkülönben az ősi indus bölcseséggel párosult: egy jobb kor hajnalhasadását remélheti az emberiség.

Ed. Churé.

(Franciából: B. L.-né.)



Bhagavad Gita.

*Kemény koporsóban lágyan heverni,
Nem várni, nem gyötrödni, nem perelni.*

*Mit sem kívánni és mit sem kerülni,
Már élve Sattva szent székebe ülni.*

*Nézni kulcsolt karral a Mind folyását,
Hallgatni a csendhantok zuhogását.*

*Kiszáradt szemmel a Titkot követni,
Könnycseppet, mosolyfintort félrevetni.*

*Megismerésnek ringani szent medrén,
Hol nincs nap és éj és ok és eredmény.*

*Hol végtelen a szentek bölcs nyugalma;
Mert egy a Mind; s bennünk ez Egy: a Karma.*

Benedek Károly.



A BELSŐ SZÉPSÉG.

Semmi sem vágyakozik inkább a szépség után és szépül könnyebben a földön, mint a lélek; nem is találunk mást, ami természetesebben emelkedhetnék, vagy gyorsabban nemesedhetnék. Nincsen semmi, ami gondosabban teljesítene a tiszta és nemes parancsokat a léleknél. Nincs, ami készségesebben hódolna a gondolat parancsának, ha az magasztosabb egy másiknál, azért csak kevés lélek állhat ellen a földön egy olyan lélek uralmának, amely a szépség előtt meghódol.

Azt mondhatnók tényleg, hogy a szépség a léleknek egyedüli tápláléka, ezt keresi mindenütt és nem hal meg éhen a legalantasabb életnél sem. Nincs szépség, mely teljesen észrevétlen maradna, talán öntudatlanul halad el mellettünk, de a hatása éppen olyan éjjel, mint világos nappal, csak hogy ott az öröm, amit támaszt, kevésbé észrevehető, ami az egyedüli különbség köztük. Figyeljük csak meg a legegyszerűbb embereket, ha a szépségnek egy szikrája villan át életük sötétségén. Közömbösen együtt ülnek valahol és egymásközt érezvén magukat, első gondjuk, nem tudni miért, hogy az élet nagy kapuit elzárják, holott bizonyára mindegyikük lelkének megfelelően élt, amíg csak egymagában volt. Szeretett talán és kétségen kívül szenvedett is. Elkerülhetetlenül hallott a fényteltjes és borzalommal telt távoli ország hangjairól is és hallgatva fejet hajtott olykor esténként olyan törvények előtt, amelyek mélyebben a tengernél. Ha azonban ezek az emberek úgy együtt vannak, jobban

szeretnek alantas dolgokon mulatni; nem tudom, milyen különös módon félnek a szépségtől és minél többen vannak, annál inkább kerülnek azt, amint hogy ugyanúgy félnek a némaságtól vagy tiszta igazságtól is. Ez annyira igaz, hogy ha valamelyikük egy napon valami nagy dolgot vinne véghez, úgy szinte menteketődzni próbálna olyképpen, hogy tetteinek indokául valami hitványságot hozna fel, amit a társaság véleményéhez megfelelőnek talál. De történjék az, hogy valamelyikük valami magasztosabb, büszkébb szót ejt, akkor mintegy az élet forrásait nyitja meg. Ha egy lélek pillanatra úgy mert nyilatkozni, amilyen a szeretetben, a fájdalomban, a halál pillanatában vagy az egyedüliségben az éji csillagzatok tekinteténél, azonnal nyugtalanság mutatkozik, bámulva tekintenek egymásra vagy mosolyognak az arcok. Vajjon ilyen pillanatokban nem veszi-e észre az ember, mennyire egységesen helyeslik és csodálják az összes lelkek a kiejtett szót, börtönének mélységében még a leggyengébb is, amit saját képmásának ismert fel. Sajátságos és eredeti légkörükben mintegy felélednek és az angyalok hallásával ilyenkor bizonyára meghallanák az általános tetszést a csodálatos fény országából.

Nem valószínű-e, hogy a legfélnélkebb lelkek is nekibátorodnának és az emberiség igazabb életet élne, ha minden este egy ilyen megfelelő szó hangzanék el? Nem is kell, hogy megismétlődjék ez a kellő szó. Valami mélyrehatóbb dolog történik és ennek messzeható nyomai fognak maradni. A lelket, amihez ez a szó fűződik, minden este felismerik a testvérei és pusztán jelenléte ezentúl bizonyos magasztosságot fog kölcsönözni a legközönyösebb beszédeknek is. Minden bizonnyal történt valami változás, amit közelebről nem lehet meghatározni. Az alantas dolgok már nem uralkodnak kizárólagosan és a félénk tudja, hogy van valahol számára menedék.

A lelkek egymáshoz való természetes, ősi viszonya bizonyára a szépségeknél egymásra való vonatkozása.

Lelkünknek egyedüli beszéde a szépség. Máshoz nem ért. Nincs más élete, nem tud semmi mást létesíteni és másban részt venni. Azért minden gondolatnak, minden szónak és minden tetteknek, ami szép és nagy, még a legelnyomottabb lélek is tetszéssel adózik, ha általában lehet azt mondani, hogy van alacsony lélek. Nincsen szerve, ami egy más elemmel összekötné és csak a szép-

ség szerint ítélhet. Ezt minden nap és órában látja az ember. Aki a szépséget többször megtagadta, éppen olyan jól tudja, mint az, aki azt folyton szívében keresi. Ha egy napon nagyon vágyol egy másik lény után vajjon ahhoz fogsz-e menni, aki szánalmasan mosolygott, amikor a szépség mellette elhaladt? Ahhoz fogsz-e menni, aki valami nagylelkű tettet vagy csak valami egyszerű, tiszta törekvést fejének rázásával le akart rontani? Talán azokhoz tartozol, akik azt helyeselték, de abban a komoly pillanatban, amikor az igazság az ajtódon kopogtat, ahhoz fordulsz majd, aki meg tudott hajolni és szeretni tudott. Lelked az ő mélységében ítél és ez a hallgatag és csalhatatlan ítélet talán harminc év múlva felmerül, hogy egy testvérlélekhez vezessen, amelyik több egész énednél, mivel közelebb állott a szépséghez.

Nagyon kevés kell ahhoz, hogy a lélekben a szépségnek bátorságot kölcsönözzünk, nagyon kevés, hogy az alvó angyalokat felébresszük. Nem is kell őket talán felkeltenünk, elégséges, hogy el ne engedjük őket aludni. Az erő talán nem annyira az emelkedéshez, mint inkább a leszálláshoz szükséges. Vajjon nem kell-e bizonyos erő kifejtés, hogy a tenger vagy az éjszakának a láttára köznap dolgokra gondoljunk? És melyik lélek nem tudja magát mindig a tengeren és örökös sötét éjszakában? Ha kevésbé félnénk a szépségtől, úgy arra jutnánk, hogy az életben csak azt találjuk, mert a valóságban amit észrevehetünk, csak ezt lelhetjük fel. Minden lélek tudja ezt és kész az engedelmségre, de melyik az, amelyik szépségét el ne rejtené, holott csak egynek kell találkoznia, aki nyíltan megmutatkozzék. Miért ne merjen tehát egyik az lenni, aki a kezdethez lát? A többi köröskörül mind várva várja, mint a kisgyermek a varázskastély előtt. Tolongnak a küszöbnél, susognak és áttekintgetnek a hasadékokon, de nem merik az ajtót kinyitni. Várnak, míg egy felnőtt jó, hogy az ajtót kinyissa, csak-hogy a felnőtt talán sohasem jelentkezik.

És min múlik az, hogy valaki ez a felnőtt legyen? Majdnem semmin. A lélek nem igényteljes. Egy szinte szép gondolat, amelyet nem mondunk ki és amelynek most erőt kölcsönözöl, világossá tesz, mint egy üvegedényt. A lelkek látják ezt és egészen másképpen fogadnak majd, mintha arra gondolnál, hogy testvéredet tévútra vezessed. Bámulunk, ha bizonyos emberek azt mondják nekünk, hogy még igazi rút dolgot nem láttak és még nem tud-

ják, mi az az aljas lélek. Ezen azonban nincs csodálkozni való, ők voltak azok, akik „kezdték.” Mivel ők maguk kezdtek szépek lenni, minden mellettük elhaladó szépet magukhoz vonzottak éppen úgy, mint a világítótorony a hajókat mind a négy világtájról. Vannak emberek, akik a nőkre panaszkodnak és nem gondolják meg, hogy egy asszonnyal való találkozásnál egyetlen szó elégséges, egyetlen gondolat, ami a szépséget és mélységet tagadja és a nő lelkében örökre megmérgezte ezeknek a létét. „Ami engemet illet,” mondta egy bölcs, „egyetlen egy nőt sem ismertem, aki valami nagyszerűséget ne hozott volna.” Az elsőség őt magát illette, ami az ő titka volt. Csak egy dolog van, amit a lélek nem bocsát meg, ha kényszerűségből valami rút tettet, szót vagy gondolatot meg kell osztania vagy együtt kell érintenie, néznie. Ezt nem bocsáthatja meg, mert itt a bocsánat önönmagának a megtagadása. A legtöbb ember előtt eszesnek ügyesnek és erősnek lenni annyi, mint távortartani a lelket az élettől és mindenfajta mély törekvést parlagon hagyni. Így cselekesznek még a szeretetben is és azért az asszonynak, aki közelebb áll az igazsághoz, nincs pillanatnyi igazi élete sem velük. Azt lehetne állítani: félnék attól, hogy lelküket utoléri és azon fáradoznak, hogy ezer mértföldnyire maradjanak távol a szépségétől. Éppen az ellenkezője a helyes. Saját magát kell túlszárnyalni. Tégy vagy gondoldj most dolgokat, amelyek túlságosan szépek ahhoz, hogy benned valóban meglegyenek és holnap már valóban meg lesznek benned, ha ma este megtenni vagy gondolni próbáltad őket. Kísérjük csak meg, hogy szebbek legyünk minmagunknál, lelkünket nem fogjuk túlszárnyalni. Sohasem tévedünk, ha hallgatag vagy rejtett szépségről van szó, különben meglehetősen közömbös dolog, téved-e valami lény vagy sem, ha a belső forrás már tiszta folyamatban van.

De ki gondol a legkisebb megerőtetésre is, ha azt nem veszik észre! És mégis olyan téren vagyunk, ahol mindennek van hatása, mivel minden várakozik. Minden kapu nyitva, csak ki kell őket tární; a kastély tele van megbilincselte királynőkkel. Gyakran egy szó elégséges, hogy halomnyi szemetet elsöpörjünk. Miért ne legyen bátorságunk, hogy hitvány kérdésre nemes felelettel válaszoljunk? Azt hiszik, hogy teljesen figyelmen kívül marad vagy csak csodálkozást kelt? Nem hihető-e hogy két lélek természetes megértéséhez közelebb hoz. Az ember nem tudja, mi bátorodik fel

rajta vagy mi szabadul fel. Sőt az, aki ezt a feleletet visszautasítja, akarata ellenére egy lépéssel közelebb van a saját szépségéhez. A szép nem semmisül meg anélkül, hogy valamit nem világított volna meg. Nincs szépség, ami elveszne. Nem kell húzódozni attól, hogy az uton elszórjuk. Hetekig, évekig fog ott feküdni, de épp oly kevéssé fog feloldódni, mint a gyémánt és végre is valaki elhalad majd mellette, aki csillogni látja, felemeli és boldogan magával viszi. Miért tartunk hát magunkban valami szép és magasztos szót, mivel talán azt hisszük, hogy nem értenek meg bennünket? Miért akadályozzuk meg egy fensőbb jószágú pillanatnak a keletkezését, mivel tán azt hisszük, hogy környezetünknek nem lenne haszna belőle? Miért ne szálljon a lélek a magasabb régiókba, ha a völgy emberei közt él is? Vajjon a mély érzés a sötétségben elveszti a hatályát? Nincs-e a vaknak más szerve, mint a szem, hogy azokat, akik őt szeretik, megkülönböztesse az őt nem szeretőtől? A szépség megmaradásához szükséges-e, hogy azt megértsék? És nem inkább hiszik-e azt, hogy mindenkiben van valami, ami magasabb értelmet árul el annál, mint amit érteni látszik és sokkal magasabb értelemmel bír, mint amit maga megérteni képesnek említi? „A legnyomorultabb lénynek magának,” mondotta nekem a legmagasabb lény akit ismerni boldog vagyok, „a legnyomorultabbnak sem volt soha bátorságom valami gyűlöleteset vagy közönségeset felelni.” És én láttam, hogy ennek a lénynek, akit életemben sokáig követtem, valami megmagyarázhatatlan hatalma van még a legkomorabb, legelzárkózottabb, vak és lázító lélek felett is. Semmi száj sem nevezheti meg a lélek hatalmát, amely azon van, hogy a szépség légkörében éljen és ezt magában működésre bírja. És vajjon a munkálkodásnak nem a módja teszi-e azt, hogy életünk nyomorult-e vagy isteni?

Kitudja, ha a dolgok mélyére lehetne hatni, nem jutnánk-e arra, hogy néhány szép léleknek a hatalma az, ami a többi életben tartja? Vajjon nem az egyedüli élő erkölcsi hatású-e az a kép, amit kiki egynéhány lényről alkot magának? De milyen része van ebben a választott léleknek és a választóénak? Nem egyesül-e ez titokteljesen és nem érint-e az eszményképeknek erkölcsi hatása mélységeket, amiket a legszebb könyvek erkölcsé sohasem fog érinteni? Itt olyan mértékű hatásról van szó, amelynek határait nehezen lehet meghatározni és olyan erőforrásról, amelyikből nap-

jában mindenki többször merit. Vajjon nem csökkenti-e bizalmunkat a dolgok nagyszerűségében és ezek csodálatában valami balfogás azon lényeknél, akiket tökéleteseknek látunk és a szépség körében szerettünk?

Másrészt nem hiszem, hogy a lelkét valami észrevétlenül és természetesebben szebbé tehetné a földön, mint annak a bizonyossága, hogy valahol, nem messze tőle, egy szép tiszta lény él, akit minden utógondolat nélkül szerethet. Ha tényleg közeledett ilyen lényhez, úgy a szépség megszűnik szép élettelen dolognak lenni, amit valami idegennek mutogatunk, mindjárt uralkodó életre kap és a tevékenység olyan természetessé lesz, hogy semmi sem fejt ki ellenállást vele szemben. Azért szivleld meg azt: az ember nincsen egyedül, a jóknak örködniük kell.

Plotinos Euneade-jának nyolcadik könyvében, miután az isteni szépségről beszélt, így végzi sorait: „Ami minket illet, lelkileg szépek vagyunk, ha magunké-i vagyunk és rútak, ha aljas természetű lényé süllyedünk; úgyszintén szépek vagyunk, ha ismerjük magunkat és rútak, ha nem ismerjük magunkat.” Ne felejtjük el azonban, hogy itt magaslatokon vagyunk, ahol az önismeret nem jelent annyit egyszerűen, mint tudni azt, mi megy végbe bennünk, ha szerelmesek vagy féltékenyek, félénkek vagy irigyek, boldogok vagy boldogtalanok vagyunk. Az önismeret itt, ahol vagyunk, azt jelenti, hogy ismerjük az istenit, ami bennünk munkálkodik. Rútak vagyunk, ha eltávolodunk az istenektől, kik bennünk lakoznak és abban a mértékben szépülünk, amilyenben megismerjük őket. Másokban azonban nem találjuk meg az istenit, ha előbb nem mutatjuk meg nekik az istenit saját magunkban. Az istenek egyikének jelt kell adnia a másoknak és valamennyi isten alig észrevehető jelben felel. Nem lehet eléggé ismételni, csak egy szinte láthatatlan repedésre van szükség, hogy a mennynek forrásai lelkünkbe hatoljanak. Minden serleg feléje hajlik az ismeretlen forrásoknak és mi olyan helyen vagyunk, ahol csak szépre gondol az ember. Ha egy angyalt meg lehetne kérdezni, mit csinál lelkünk a sötétségben, bizonyára azt felelné: „Átalakítják a kis dolgokat szépséggé, amiket nekik adnak”. Be kell vallani, hogy az emberi léleknek sajátos a bátorsága. Belenyugszik abba, hogy egy egész életen át a sötétségben munkálkodjék, ahová a legtöbben száműztük őket és ahol senki sem beszél velük. Azt teszi ott, amit tud, anélkül

hogyan panaszkodnék és azon van, hogy a kövekből az örök világosság magvát, ami talán bennük rejlik, kicsiholja. Tevékenységének közepette pedig arra a pillanatra les, amikor egy jobban szereteti vagy esetleg közelebb álló testvérének fölhalmozott kincseit mutathatja meg. De ezer olyan lény van, akiket nem keres föl a testvér és akiket annyira megfélemlített az élet, hogy szó nélkül távoznak és nem disztik föl egyszerű köveikkel egyszerű koronájukat.

És mégis őrködik mindenben láthatatlan egében. Óv, szeret, csodál és visszariaszt. Minden új eseménynél megjelenik a főlszínen abban a várakozásban, hogy nyugós voltánál és esztelenségénél fogva visszataszítsák. Bolyong, mint Cassandra az Atridák csarnokaiban. Folyton szavakat ejt ott, amiknek igazsága maga is árnyék és egy ember sem hallja őt. Ha szemeinket fölnyitjuk, a nap- vagy egy csillagnak a sugarát várja, amelyből gondolatot akar teremteni vagy talán inkább valami öntudatlan, fölötte tiszta törekvést. És ha a mi szemeink semmit sem közvetítenek neki, úgy csalódását valami kimondhatatlanra változtathatja, amit haláláig el fog rejteni. Ha szeretünk, úgy zárt ajtók mögött a világosságon ittasul és várakozásában, reménységében órái nem vesznek el. A világosság, ami áthatol a hasadékokon, ránézve jószág, szépség vagy igazság leszen. De ha az ajtó nem nyílik meg, — általában hány lénynél történik ez? — úgy visszatér börtönébe; fájdalom talán egy oly fensőbb igazsággá lesz, amiről még nem tud a világ, mert megnevezhetetlen cselekvések helyén élünk és ami nem létesül az ajtón innen, az nem vész el, csak elvegyül ezzel az étellel . . .

Említettem, hogy a lélek a kis dolgokat, amelyeket neki nyújtunk, szépséggé változtatja. Minél többszöri gondolkodásnál úgy tűnik fel, hogy nincs is más létoka és egész tevékenysége azon alapszik, hogy lényünkre a szépségeknek oly kincsét halmozza, amely leírhatatlan. Vajjon nem alakulna önként minden szépséggé, ha minduntalan nem zavarnók a lélek állhatatos munkáját, nem lesz-e maga a rossz értékes, ha belőle a mély bánatnak gyémántját nyertük; nem lesznek-e végre az igazságtalanságok, amelyeket elkövettél, a könnyek, amiket ontottál, egy nap világosság és szeretet a lelkedben? Vajjon megláttad-e magadban a tisztító lángoknak ezt az országát? Ma nagy igazságtalanságot követtek el veled. Lealacsonyító arckifejezés mellett a bánásmód aljas és szomorító és te sirtál ezen gyűlöletesség miatt. Vess azonban néhány év múlva

egy pillantást a lelkedbe és mondd meg, nem látsz-e azon cselekedet emlékében valamit, ami már tisztultabb a gondolatnál, nem tudom, milyen megnevezhetetlen erőt, ami semmi vonatkozásban sem áll ennek a világnak hatalmához, nem tudom, micsoda forrás, amelyből életed végéig ihatol, anélkül, hogy kimerülne. És mégsem segítettél a fáradhatatlan királynőnek és más dolgokra gondoltál, mialatt ez a cselekvés hozzájárulásod nélkül lényed hallgatagságában megtisztult és a nagy víztartónak drága vize az igazságot és szépséget gyarapította.

Ez a tartány kevésbé mozgékony, mint a sekélyesebb az igaz és szép gondolatok számára és mindig megóvatik az élet lehetőségétől.

„Nincs tett, nincsen esemény földi létünkben“, mondja Emerson, „amely előbb-utóbb meg nem szabadulna majd lombosító, vele összefüggő alakjától és bámulatba fog ejteni, a testünk mélyéből a napsugaras égig emelkedik“. És ez még mélyebb értelemben igaz, mint Emerson gyanította, mert minél magasabbra hatolunk ezen tájékokon, annál istenibb szférák mutatkoznak.

Nem ismerjük eléggé, miben áll a minket körülvevő lelkek hallgatag tevékenysége. Emelkedettebb szót szólottál valamelyik lényhez, az nem értett meg, elveszettek tartottad szavadat és többé nem gondoltál rá. Egyik nap azonban az a szó véletlenül sohasem hallott fordulatban ismét felmerül és a nem várt gyümölcs szemünk előtt lesz, amit a homályban megérlelt, ekkor azután minden hallgatásba merül. De mi kárunk van belőle? Az ember megtanulja, hogy a lélekben semmi sem megy veszendőbe és még a legkisebbnek is vannak fényes pillanatai. Ebben nem lehet csalódni; a legszerencsétlenebbeknek és a leginségesebbeknek is van, énjük dacára, lényük mélyében a szépségből kincsük, amit ki nem meríthetnek. Csak a merités módja van kérdésben. Azon fordul meg a dolog, hogy a szépség ne egy egymagában álló ünnepet tartson, hanem legyen az mindennapi. Nem kerül nagy fáradozásba, hogy azok közé vegyenek be minket, „akiknek szemei a virágos földet és a ragyogó eget nem apró részekben, hanem fenséges tömegekben szemlélik“ és én virágokról szólok és mennyei országokról, amelyek tisztábbak és maradandóbbak, mint azok, amiket látunk. Ezer csatornán emelkedhetik lelkünk szépsége gondolatainkhoz, de kiemelendő különösen a szeretetnek csodálatos középútja.

Nincsenek-e meg a szeretetben a szépségnek legtisztább elemei, amiket a léleknek nyújthatunk? Vannak lények, akik így a szépségben szeretik egymást. Így szeretni annyit tesz, mint lassan elveszíteni a rút iránti érzéket, meg nem látni a kicsinyes dolgokat és jelentéktelen lelkeknél sem látni mást, mint üdeséget és érintetlenséget. Így szeretni annyi, mint nélkülözhetni a bocsánatot, mint semmit el nem titkolhatni, mivel már semmi sincsen, amit a mindig jelenlevő lélek ne változtatna szépséggé; így szeretet annyi, mint a rosszat csak azért nézni, hogy engedékenységgünk edzzük és okuljunk, hogy a bűnöst a bűnnel fel ne cseréljük. Így szeretni annyi, mint környezetünket olyan magaslatokra emelni, ahol már nem tévedhetnek és ahonnan a hitvány tett olyan mélyen esik, hogy kőkemény lelkét elveszti. Így szeretni annyi, mint a legkisebb törekvéseinket öntudatlanul határtalan mozgalmakká növelni és minden szépet, ami a földön, égen és a lélekben van, a szeretet ünnepéhez szólítani. Így szeretni annyi, mint egy lény elé állani, mint az ember Isten előtt megáll és a legkisebb arcmozdulattal a lélek jelenlétét és annak minden kincseit felidézni. Akkor már nincs szükség a halálra, valami szerencsétlenségre vagy könnyekre, hogy a lélek megjelenjék, elégséges arra egy mosoly. Így szeretet olyan mélyen látja az igazságot a boldogságban, ahogyan azt néhány hős a legnagyobb szenvedés világánál látta. Így szeretni annyi, hogy a szépséget, amely szeretetté változik és a szeretetet, amely szépséggé változik már meg nem különböztetjük és amely szeretetnél már meg nem tudjuk mondani, hol ér véget egy csillagsugár vagy hol kezdődik egy közös gondolat szeretetnyilvánítása. Így szeretni annyi, mint Istenhez olyan közel jutni, hogy az angyalok birtokukba vehessenek; annyi, mint ugyanazt a lelket együttesen széppé tenni, amely lassanként Swedenborg egyetlen angyalává változik. Így szeretni annyi, mint ezen a titokteljes angyalon mindennap egy új szépséget felfedezni és együttesen egy mindig elevebb és fensőbb jószág felé haladni. Mert van holt jószág is, amely csak multból áll, de az igazi szeretet a multat nélkülözhetővé teszi és közeledésénél a jószágnak kimeríthetetlen jövőjét teremti meg bajok és könnyek nélkül. Így szeretni annyi, mint egy lelket megszabadítani és olyan széppé tenni, mint a megszabadított lelke. „Ha a megindultságban, melyet benned ennek a nagy színjátéknak fel kell idéznie — mondja hasonló alkalommal

a nagy Plotinos, az, ki az összes szellemek közt, akiket ismerek, az istenséghez legközelebb állott — „ha ebben a megindultságban fel nem kiáltasz: ez szép és ha azután tekintetteddel magadba mélyedve, a szépségnek varázsát nem érzed, akkor ilyen állapotban hiába keresed a felfogható szépséget, mert csak a nem széppel és rúttal keresed“. Azért a mondottakkal nem is fordulunk az összes emberekhez. Ha te azonban felismerted magadban a szépséget, úgy emelkedjél fel a felfogható szépség magaslatáig.

Maurice Maeterlinck.



A lefelé folyó víz kikerüli a magas és kiemelkedő helyeket, éppen így a tudományt is csak szerény emberek művelhetik méltón.
A talmudból.

KÖNYVEK.



— A. Besant: *Vers l' Initiation* („Az avatás felé“). II. kiadás, Paris, Les Éditions Théosophiques, Rue Dareau 81. Ára 3 frcs.]

A mindennapi élet forgatagába merülve, kicsinyes gondjaink, küzdelmeink közepettefeledjük gyakran felsőbbrendű élethivatásunkat. Boldogabb létezésünk eszünkbe sem jut ilyenkor. Pedig életünk egyik-másik pillanatában mindannyiunkban fel-felcsillan a hozzávaló remény. Mily örömteli tudat volna megtalálni a biztos vezetést a földi élet harcai, illuziói, összes mulandóságai birodalmában, mely mégis csak a mienk, addig, míg benne élünk!

A. Besant főnnebb könyve megfelel e várakozásnak. Munkája a lelkiekben igaz tanácsadónk lehet, kielégítli értelmünket s egyúttal olyan világba vezet, meliyről sejtelmek vannak, de amelyet megközelíteni nem tudunk. Az „Első lépés“, a „Mester keresése“, Találkozás a Mesterrel“, oly fejezetek, melyekről bőven elmélkedhetünk. „Krisztus élete“, a „Győzedelmes Krisztus“ viszont olyan problémákat tárnak elénk, melyekkel szemben a teológia csupán dogmáira hivatkozik, a tudomány pedig megfejtésükre eddigelé képtelen. Besant asszony saját benső élettapasztalataiból adja itt a legértékesebbet.

— A. Kamensky: *Madame A. Besant et la campagne électoral*. Ára 2 kor. Kapható IV., Ferenciek-tere 4. A 80 oldalra terjedő könyv objektív válasz akar lenni Lévynek és másoknak támadásaival szemben. A két első fejezetben az elnökválasztó küzdelem fontosságára mutat s egymás mellett idézett írásbeli bizonyítékok alapján cáfolja a felhozott vádak, melyek szerinte tudatos ferdítésen alapszanak. A Függelékben A. Besant írásaiból találunk ügyesen csoportosított szemelvényeket.

Beküldött könyvek: A Probléma. I. rész. Metafizika és Tudomány. Irta Egyén József. Ára 1 korona.

KÜLÖNFÉLÉK.

— *Az állatok követnek-e el öngyilkosságot?* Erre a kérdésre igyekezett legutóbb C. Flammarion, a kiváló francia természettudós, tények alapján megfelelni. E tények nemcsak nagy mértékben meglepők, hanem bizonyító erejük is egyszersmind.

Henri Rochefort macskája nem tudta túlélni gazdáját, minden táplálékot visszautasított és nyolc nap mulva utánahalt.

Egy kis kutya, gazdájának betegségét aggódó figyelemmelleszte a betegszobában s mikor a halál beállott, irtózató visitásban tört ki. Hogy a gyászszertartást ne zavarja, bezárták a szobába. De hiába volt, mert mikor a gyászmenet elindult, nekiugrott az ablaknak és véresen bukott az utcára. Az elhalt sírjához költözött s minden táplálékot visszautasítván, négy nap mulva elpusztult!

Egy kutyáról a gazdája és a szomszédok azt hitték, hogy veszettségben szenved s elkergették. A kutya szomorun, kedvetlenül odébbállott. Három napi kóborlás után visszajött s gazdája házával szemben, nagy vonítások közepette az ott folyó patakba ugrott s benne veszett.

Lausainne-ban történt, hogy egy bernáthegyi a pecérhez került s lebunkózták. Ugyanazon pillanatban este $\frac{1}{3}$ 8 órákor szokása szerint belép a szobába, de nem jön egészen közel gazdájához. A kutya szenvedni látszott s tekintete szomorú volt. Gazdája szólítja őt, de hiába. Végül mégis engedelmessé, lassan közeledve, gazdája lábához dörgölődzik s melléje lefekszik. De mikor az kezével simogatni akarja, kezei alatt mit sem érez. Bobby arny, ifantom volt csupán! . . . A kutya megjelenése összeesvén kivégeztetésének idejével. Flammarion nem hiszi, hogy fantomszerű jelenségről lehet szó, mint inkább a kutya kétségbeesése folytán beállott telepathikus összeköttetésből az állat és gazdája között. Mindezen esetek nagyon érdekesek s azt bizonyítják, hogy az állatokról való természettudományos nézeteink még nagyon hézagosak és kiegészítésre szorulnak. Az újabb pszichológia fáradozik azon, hogy a rejtettebb emberifunkciók körét felderítse. Hogyan állithatnók, hogy ismerjük az állatot, mikor az embert sem ismerjük!

HIREK.

— Az idők erősen megváltoztak. Hol van a korszak, amikor „realizmusra“, „verizmusra“ esküdtünk! Mint messzejáró felhők, úgy tűnnek ezek. A miszticizmus felé hajló szellem ébredésében van minden téren, filozófiában, képzőművészetben, irodalomban egyaránt. Ujra feltámadt érzékünk a költői, filozófiai szimbolumok iránt, melyet a Zola—Gorki-féle naturalizmus már végleg kiölni látszott. Ami vallásos, mese-és legendaszerű, azt kedveljük ma. A *Nemzeti Színház* is az idők jelét követi, amikor *keresztény-dráma ciklust* hirdet a tavaszra. A terv szerint a ciklus tizennyolc estét foglal magában és a tizenölc estén kilenc mű kerül előadásra: három misztérium és hat olyan klasszikus dráma, amelynek szelleme és felfogása magyarázza a keresztény dráma fejlődésének folyamatát. A ciklus husvét első napján egy tizenegyedik századbeli francia misztérium előadásával fog kezdődni, folytatódik magyar népi misztériummal, amely több kis betlehemes játék egybefoglalása és a harmadik est modern misztériumot fog hozni, valószínűen *Claudel Paul Kinyilatkoztatás* című művét, amelyet német nyelven nemrég mutattak be Hellerauban, Drezda mellett. E három misztérium után következnek a klasszikus drámák, közöttük magyar szerző műve is. Egyike lesz a hat szindarabnak *Calderon* drámája: *Az állhatatos fejedelem*, amelyben a katolikus vallás áll szemben a mohamedán vallással és amelyből a katolikus vallás kerül ki győzedelmesen. Ezt a drámát is misztériumszerű fölfogásban fogják játszani a Nemzeti Színházban.

— Ernst Gorsemann, berlini teozófus, a M. T. T. vendége, december 20-án és 21-én tartotta nyilvános előadásait az Eszterházy-u. 19. szám alatt levő zeneteremben, a *Niebelung* mondakörből. Beható analízissal fejtegette a *Rajna kincse*, *Wallkürök*, *Szigfrid és Istenek alkonya* alakjainak szerepét s e szerep jelentőségét, eleven igazságát a lelki fejlődés útján haladó ember szempontjából. A közönség színültig megtöltötte a helyiséget s feszült várakozással hallgatta a kiváló előadó minden egyes szavát. A meglegedés örömevel állapíthatjuk meg, hogy Gorsemann t-ünk számtalan hálás jó barátot

szerzett magának és nem egy hivat a teozófiának itteni munkásságával, s azért őszinte szívvel mondjuk mi és velünk — úgy hisszük — számosan: Mielőbbi viszontlátásra!

— *Sir Oliver Lodge a halál után való életről.* A British Association idei elnöke, Sir Oliver Lodge megnyitóbeszédét a halál utáni való életről tartotta és átpróbálta hidalni az irt az exakt tudományok és az okkultizmus között. A kiváló tudós többek között így szolt: „Vagy halhatatlan lények vagyunk, vagy nem. Talán nem ismerjük sorsunkat, de valamilyen sorsunk kétség kívül lesz. A tudomány talán nem bírja kideríteni az emberek sorsát, de nem is szabad ezt elfátyoloznia. A tények egyformák, akár kiderítjük azokat. akár nem. Ha tulságosan hirtelen, hamisan állapítunk meg valamit, az utókor ugyis rájön a hibára. A tudományos módszereket nem tartom oly szük hatáskörűeknek, mint a legtöbbben. Tanulmányozhatjuk segítségükkel a lelki dolgokat is, és besorozhatjuk ezeket a jelenségeket is szabályok korlátai közé. Én itt mint a szigoru tudomány embere beszélek és mégis bevallom, hogy harminc esztendő pszichikai tapasztalataim nagy hatást gyakoroltak rám. Meggyőződésem, hogy olyan eseteket, melyeket ma okkultaknak tartanak, megvizsgálhatunk és szabályok alá sorozhatunk, ha tudományos módszerekkel vizsgáljuk meg azokat. Az ilyen megvizsgált esetek vittek rá ama meggyőződésre, hogy a személyiség megmarad halál után is. Állítom, hogy bizonyos körülmények fenforgása eseten testnélküli intelligencia is belejuthat a mi testiségünkbe és így közvetlenül belekerül a tudományunk katáskörébe is. Reméljük, hogy meg fogjuk egyszer érteni egy nagyobb, talán éteri exisztencia természetét. A kutatók nagy serege érkezett már el egy uj kontinens csalóka, de sokat ígérő partjaira“.

KÉRDÉSEK ÉS FELELETEK.

E rovatban minden a Teozófia, okkultizmus, spiritizmus körébe tartozó, hozzánk beküldött kérdésre válaszolunk. A válaszadást a T. T. tagjai és a szerkesztőség együttes megbeszélés alapján intézik.

F. Kriitkus olvasónak. Kedves Testvérem! Emánuel testvérhez intézett kérdésére én is óhajtok felelni — talán sikerül valamit szólnom a tárgyhoz. Emánuel testvér, de vele többben is azt mondják a szenvedések szükségét illetőleg, hogy „szükséges volt az anyagba mélyedésünk“ és ezzel aztán a szenvedések is, úgy látszik, hogy isteni eredetünk nyilvánvalóvá válják ez uton. De ha Krisztust figyeljük, akkor nekem úgy látszik, hogy Krisztus megmutatta nekünk az utat, hogy hogyan ne szenvedjünk. Hogy ha tudunk szeretni és itt természetesen a krisztusi szeretetet értem, amidőn azért, akit szeretünk, le tudunk mondani, akkor tulajdonképen csak lemondani kell tudnunk és azontul nem kell szenvednünk többé. Amint életünket a lehető legegyszerűbbre alakítjuk, úgy annál több időnk marad nemes és nagy gondolatok táplálására és véleményem szerint itt a rugója emberi rejélyeinknek. Amíg az emberiség oly tele van még kicsinyes vágyaival, amíg még ez is kell, az is kell, ami még mind annyi dulakodással és nem széppel egybekötött, addig magasabb gondolatok táplálására nem marad ideje és ereje az embernek és kész szenvedés — azoknál legalább is, akik már jobb sorsra érdemesek. Azok, akik még nem szenvednek, azok-

nak nem árt a dulakodás. Amint pedig e magasabb gondolatokhoz eljutottunk, akkor pedig már az igaz uton: a hit és a szeretet utján azt hiszem, megkapjuk azok számára is az irt, akik önhibájukon kívül szenvednek kórházban, mindenféle testi nyavalyában, bénaságban, vakságban, hülyeségben mint ahogy azt látjuk is, hogy igazi emberszeretettel — ha csak csigaléptekkel is — de folyik a segítség az emberiség érdekében az egész vonalon mindig.

A dolog lényege azt hiszem, hogy Krisztust sohasem tévesszük szemünk elől — Ő nem akar aszkézist, Ő csak szeretetet akar, és mihelyt embertársainkat szeretjük, mihelyt ezt a sok nyomort látjuk, lehetetlen, hogy magunkat meg ne állítsuk vágyainkban, és amint ezt megtettük, azontul mind e megismerések utján dőlnek az örömök életünkbe. És itt kedves Testvéremnek a szellemekre vonatkozó kérdéséről kell még megemlékeznem.

Azt kérdezi kedves Testvérem, hogy mi az a szellem? Mi a nagy szellem? Mondhatom édes Testvérem, hogy egy kissé elszomorodtam e felett a kérdése felett. Nem volt-e Kegyednek soha senkije, akit nagyon szeretett volna — és azután meghalt. Az az „észjárása“, az a „gondolkodás“ megszünt érvényesülni az Ön számára és féltette még a létezését is teljesen az emlékezete tárházából. Azt hitte, hogy nincs és így a mai ember módjára feleslegesnek tartotta a rá való gondolat. Néha-néha itt-ott elővette Mindszentkor vagy valamilyen különösebb rávaló alkalomból, de teljes összeolvadást Kegyeddal nem hozott többé létre, ez az összekapcsolódás. Ez ugyanis így van napjainkban az átlagembernél. Vannak azonban lények, kiknek tanubizonyoságot kell hozni szeretteinknek a földi életben tul is önálló működéséről — oly lények, akiket a földi élet ki nem elégített, akik az étellel való tanácsatlanságuk és tájékozatlanságuk folytán — mert hogy mégis mindig jó szándékokkal éltek az életben, sok ütődésük közben egyszer csak azon veszik magukat észre, vagyis megtörténik velük, hogy a másvilágon vannak, földi burkukban. Ezek aztán megmondják nekünk, hogy a kedveseink csakugyan élnek, belejártszanak földi életünkbe, belenyulnak kiki saját képességéhez mérten az ittmaradottak életébe, ezekkel vannak gondolataink, több vagy kevesebb áldást hozva földi kedveseik életébe. Felismerhetők megnyilatkozási módjuk után, csak voltunk légyen oly szeretetben irántuk földi életükben már, csak tudhattuk e vibrációkat már itt követni, hogy e megnyilatkozási módjukat már itt e földön képesek lettünk légyen megkülömböztetni más ily megnyilatkozási módoktól. Ezt a kinek-kinek sajátos saját megnyilatkozási módját, ezt az ő legvalódióbb sajátját, a szellemét, megismerni. Amely művelet ugyanis sokszor csakis a legnagyobb szeretet utján létesíthető, csakis a legnagyobb szeretet utján követhető némely lélek minden mozdulatába, csakis e teljes magunkról megfeledekezéssel, tökéletes odaadással sikerülnek az ily megfigyelések, de csakis ez az utjal annak, hogy valakit teljesen megismerjünk és tulvilági életében is fel tudjuk ismerni.

A szellemet meg is lehet érezni, de ezt már csak gyakorlott szellemi étellel.

A „nagy szellem“ lényege azután már ezen az uton szinte magától értetődő. Emelkedett gondolkodás utján érhető csak el a „nagy“ jelző és e minőség occult látókra nézve materiális valóság, bár nem oly valóság, mint amilyenhez szokva vagyunk földi mértékek után a „nagy“ jelzőt értelmezni.

Emelkedetten gondolkodó hozzánktartozóink így mint szellemek, nagy világosságok terjesztésére alkalmasak, így e földi élet után is. Inspirációink, amidőn pl. valami áldásosat terjesztünk az egész emberiségre nézve, nem okvetlen Istentől kell, hogy eredjenek. Csak hinnünk kell, mert ennélküli a szeretet mindezeket nem éri fel. Kapcsolódniunk kedves halottjainkkal — kedveseink inspirálhatnak bennünket tulvilági állapotunkban is és — ezt tanultam — a mult folyton befolyásolja, mintegy élő folyomány a jelen t, miként a fa gyökere látatlanul a fát, de amíg nem szeretünk és a szeretet utján hitünk fel nem ébred halottaiból, hogy úgy mondjam, mindezek üres szavak csupán.

Ezeket tanultam tehát: hogy midenek felett szeretnünk kell édes Testvérem és azután hinnünk, hogy nagy kérdéseinkre nézve választ kaphassunk. Eszközlik még pedig e választ az ugynevezett szellemek. Egymagunkban semmik sem vagyunk, de ép egy a földi, mint a földön nem lévő szellemek. Egy egészet csakis két lélek együtt tesz ki és az együttlétet teszi ki a szeretet. A hit pedig a tudományok alapja.

Testvéri szeretettel

Iringó.

F. Iringónak. Köszönet a válaszáért. K. testvérem azonban félreértette kérdésemet. Szívesen elfogadom, hogy átlagember vagyok, ennek dacára Teozófiával foglalkozván és mint a T. T. lapjának buzgó olvasója, annyit már mégis megtudtam, hogy „szellem“ alatt *íly átlag-értelemben* mi értendő. Azonban nem erről volt szó. Emánuel T.-ünk ezt mondta: . . . Ez a sülyedés nem tarthatott örökké. Hogy a megállás lehetővé legyen, nagy szellemek (!) inkarnálódtak stb. „Nagy szellem“ alatt Emánuel T. semmiesetre sem érthette azt, amit Iringó név alatt rejtőző T.-ünk fönnebb mond. „Emelkedett gondolkodás“ — ez ugyan csak tág fogalom, valóságos *nesze semmi, fogd meg jól*. Emánuel T.-ünk e megjelöléssel bizonyára a nagy törvényhozókat: *Manu*-kat vagy vallásalapítókat értette (Buddha, Kriszthus, Zoroaszter stb.) Én pedig kérdéssel azt akartam megtudni, hogy e nagy szellemek — a földi evolúció lajtorjáját megjárta, tökétesedett emberek voltak-e, vagy más bolygóról, vagy szférából jött lények? Mithogy evolúcióról még nem lehetett szó; mert hiszen előbb épen az involúciónak kellett megtörténnie, csak ez utóbbiak lehettek. Így van-e és ha igen, hol és miképpen evolúáltak Ők, erre nézve szerettem volna hátaozott választ. T. üdvözléssel

Kritikus olvasó.

A TÁRSULATBÓL.

Tagok és érdeklődők sz. figyelmébe ajánljuk, hogy társulati helyiségünkben (IV. Ferenciek-tere 4.) minden vasárnap d. u. 5 órakor nyilvános jellegű összejövetelt rendezünk. Minden érdeklődőt szívesen látunk. A felmerülő kérdéseket tagok és vendégek barátságos eszmecsere kíséretében beszéljük meg.

— Hálás örömmel állapítjuk meg, hogy társulatunk a *Gorsemann* előadások rendezésével tagjainknak a legszebb karácsonyi ajándékot nyújtotta. Az előadó — aki mint szónok is elsőrangúnak bizonyult — hangjának melegségével, közvetlenségével, tárgyának mély átérzésével ünnepi hangulatot teremtett minden egyes hallgatója szívében. Merjük remélni, hogy körünkben való rövid időzése lelki gazdagodást hozott mindnyájunk számára.

— *A januárban tartandó zártkörű előadások sorrendje:*

Január 9. Mrs. C. V. Codd angol nyelvű előadása: Unity as strength (Együtteség mint erő).

Január 16. Nérei Ödön: Az ember osztályozása.

Január 23. Rózsaffy Dezső dr.: A gyermeknevelés újabb irányai.

Január 30. Kapun Ede: Hit és halál.

Adomány.

a *Lapkiadó-alap javára*: Z. K. 300 kor.

Anonim cikkeket csak az esetben közlünk, ha a szerző nevét a szerkesztéssel tudatja. — Kéziratokat vissza nem adunk.

A szerkesztésért felelős: Szerkesztőség: I., Otthon-utca 18. szám.
RÓZSAFFY DEZSŐ dr. Kiadóhivatal: IV., Ferenciek-tere 4. sz.

Nyomatott Sárík Gyula villamerőre berendezett könyvnyomdájában Czegléden.



ÚJ UTAK A VALLÁS, TUDOMÁNY ÉS MŰVÉSZET HALADÁSÁBAN.

Előző tanulmányainkban figyelmünket a multa irányítottuk vagy a jelent vizsgáltuk. Ezuttal szemünket a jövő felé fogjuk fordítani s a jelen bizonyos tényeiből kiindulva, melyeknek jeleit már látjuk, tanulmányozni fogjuk, milyen új ösvények nyílnak a vallásban, a tudományban és a művészetben; a tudásnak milyen új utjai kezdenek kibontakozni, messze szemhatárokig terjedve — oly szemhatárokig, melyek tényleg nem ez utak határai, hanem csupán ama határok, ameddig tekintetünk jelenleg hatolhat. Az én céloim főleg arra törekedni, hogy megmutassam, hogy ez ígért az új utak nyílásáról nagyszerű valóság; hogy köröttünk egy új korszak hangjai hallszanak és jogunk van hinni, hogy amint az ember tovább fejlődik, ezek az utak tágabbra fognak nyílni, úgy, hogy azokon az egész faj keresztül haladhat egy bölcsőbb és boldogabb jövőbe. Hogy ezt érthetővé és világossá tegyem, arra kell önöket kérnem, hogy velem együttesen figyeljenek meg néhány pillanatig egy bizonyos felfogást az ember természetére és szervezetére vonatkozólag. E felfogás jóformán általános volt a világ őskori vallásai között s vázlatosan jelen van az újabbkori hitben a kereszténységben is, bár talán a részletekben nincsen teljes mértékben megvalósítva. Nem új felfogás ez, hanem igen régi keletti, csupán új mezbe öltöztetve, tekintettel az ember haladó értelmére.

Most ezt a felfogást csak nagyjában vázolhatom, de ezen meghatározás nélkül az új utak nyílásának módja érthetetlen maradna. Minden emberi teremtmény alapján egy szellemi intelli-

gencia, mely anyagrészeket von magához mindazon különböző jelleggel bíró világokból, amelyekben él; hogy ez a szellemi intelligencia a nagy világciklust mint az istenség egy csirája vagy magva kezdi meg; és épen úgy, mint midőn egy közönséges magunk vagy buzaszemünk van, ez a szem nem nőhet és nem fejlesztheti ki a benne rejlő erőket, hacsak a földbe el nem ültetjük, a földbe, melynek nedvei táplálják, hacsak az eső rá nem esik, hacsak a nap nem süti, épen úgy van ez az isteni csirával, az emberi szellemmel is. El van ültetve az emberi tapasztalatok termőföldjébe, melynek nedvei lassankint lehetővé fogják tenni isteni képességeinek kibontakozását. Az emberi könyvek esője áztatja, a bánat és a fájdalom könyei; az emberi öröm és emberi gyönyörűség napfénye élteti, erősíti és lehetővé teszi növekedését; és a tapasztalatokkal való érintkezésből, a bánat esőjéből és az öröm napfényéből lassankint, generációk és generációk után, századok és századok után, évezredek és évezredek után az isteni csira fokozatosan isteni emberré lesz, tökéletes a kinyilvánított isteni erőiben, melyek benne kezdettől fogva rejtve voltak. Hogy ez az örökkévaló evolúció és kibontakozás előrehaladhasson, szükséges, hogy az isteni csira az anyaggal érintkezésbe jusson. Ennél fogva ez az isteni csira egyik burkolatot, a másik után veszi magára, tesz magáévá és — midőn a legmagasabb egekből, az anyagnak mind sűrűbbé váló régióin és régióin keresztül a földre leszáll — maga köré von és magáévá tesz burkolatot burkolat után, hogy ezzel az anyaggal való érintkezés által, mely egyedül szolgáltathatja neki a tapasztalatot, a benne rejlő erők kibontakozhassanak és az anyag, melyet magáévá tesz, az ő szolgájává, az ő megnyilatkozásának eszközévé válják. Így ha közülünk bármelyiket tekintjük azon a fokon, melyen ma állunk, oly szellemi lényt látunk, kinek erői közül sok már kibontakozott, de sok még nem érett meg a megnyilvánulásra és látjuk, hogy az anyagburkolatok, melyekről szólottam, szinte, hogy úgy mondjam, palástolják a kibontakozó szellemet, de ezek már nem a tökéletlen burkolatok, hanem többé-kevésbé határozottan szervezett testek, a kibontakozó élet céljaira. Fizikai sikunkon, abban a világban, melyben ma vagyunk, ez a megfelelő anyag kiválóan van jelenleg szervezve és a magasán fejlett emberi lényekben, nagyobbrészt a szellemi értelem szolgájává vált. Korszakok és korszakok multán a tudás azon

eszközei fejlesztettek ki benne, melyeket mi szerveknek nevezünk; számszerint öt van ezidőszerint, mert az emberiség öt nagy fajon ment keresztül, amit az ember-óceán hullámaihoz hasonlítottam. E nagy hullámok közül az ötödikben vagyunk és ennek szintén ötödik alhullámában így nevezhetjük, a nagy hullám öt szakaszra oszlik Visszatekintve saját tapasztalataink mentén az emberi fejlődés sorozatára, láthatjuk mint fejlődnek ezen szervek legkorábbi képződésüktől, az általuk elért finomság jelenlegi fokára; egy-egy szerv fejlődvén ki minden fokozatában egy nagy fajon keresztül.

Nehogy azt gondoljuk, hogy ez teljesen kívül esik a tapasztaláson. Fordítsuk figyelmünket egy pillanatra a negyedik, tehát a mienket megelőző népfaj egyik kimagasló családjára, mely most az indiai császárság egyik részében, Burmában él. Ebben a negyedik fajban, mint egészben az izlés szerve volt az, amely fokozatosan kifejlődött, a szaglás szerve csak csiraszerű és kezdetleges lévén, nem volt kifejlődve. Ha tehát ma a burmaiak közé megyünk és étrendjük iránt érdeklődünk, azt fogjuk tapasztalni, hogy kedvelt ételeik egyikét a hal képezi; de nem az a hal, melyet a tengerből vagy folyóból frissen fognak ki, hanem olyan hal, melyet már régebben kifogtak, a földbe elástak, míg meglehetősen régi lett és azután újra kiásták, hogy a burmaiak asztalára egy kitűnő fogást szolgáltatson. Azt bizonyára világosan el tudják képzelni, hogy a negyedik faj embereinek az izlése igen különbözik a miénktől, de egy kivételt kellene talán tennem, ugyanis úgy tudom, hogy némelyek izlése még mindig kielégítésre talál oly husételek élvezésében, melyeket enyhén „vadizúnek“ neveznek. Bizony az a hal, melyet a burmai eszik, nagyon is vadizú; az ember szinte, ha ez nem volna gorombaság, gyszerűen rohadtnak nevezhetné. Oly ételt, mint ez, senki sem tudna megenni és kellemesnek találni, ha a szaglás érzéke, mely oly fontos szerepet játszik az izek finom zamatajánál, az embereknél már jól ki van fejlődve; ezt mint szembeszökő példát hoztam fel, mint olyat, melyet személyesen volt alkalmam megfigyelni, hogy ezáltal világosan kiemeljem, mit érzek az alatt, midőn azt mondom, hogy minden egyes fajjal, egy érzék fejlődik ki és az ehhez legközelebb álló érzék, csupán csirájában van meg és csak a következő fajban tűnik elő, melyen keresztül aztán magasabb és magasabb tökélyre emelkedik. Tehát

maga az a tény, hogy jelenleg öt érzék van, mutatja, hogy az emberiség milyen fokon áll s a közmondás — és sokszor sok igazság van a közmondásokban — hogy „az ember az ijedtségtől mind a hét érzéket elveszítette”,* noha az embernek ezidőszereint csak öt érzéke van, azon elterjedt és ősrégi hagyomány bizonyosságul szolgálhat, miszerint az ember előtt még két faj áll, melyeken át fejlődnie kell és érzékei, melyek ki fognak bontakozni, midőn ezek a fajok a földön fokozatosan kifejlődnek. A hatodik fajban, egy új érzék kifejlődését várjuk, azon érzékét, mely a legközelebbi világot, a halálon túl ép oly nyilvánvalóvá fogja előttünk tenni fizikai testünkben, mint amilyen nyilvánvaló a fizikai világ nekünk jelenleg. Mert a látásnak ez a neme fog az emberben legközelebb kifejlődni; és midőn következő tökéletesebb teste, az asztrális test, kellőképpen szervezve lesz, akkor a fizikai agyban, ezzel párhuzamosan, az a szerv fog kifejlődni, mely által ezen világ tudata át fog menni a fizikai öntudatba, minek következtében látókörrünk óriásilag szélesedni fog és nyilvánvaló lesz, ami most a legtöbb előtt rejtve van. Ha az emberről azt a felfogást fogadjuk el, hogy ő egy kibontakozó szellemi öntudat, akkor azt fogjuk tapasztalni, hogy amint fokozatosan kibontakozik, tökéletesebben szervezett anyagból való testeket teremt magának úgy, hogy ez a kettős növekedés mind-egyikünkben folyik; a kibontakozó öntudat felsőbb fokozatai és finomabb anyagból álló testek, melyek által ez az öntudat világosan és határozottan kifejezésre juthat; az öntudatnak minden változására, egy vibráció felel az anyagban, az anyagnak minden vibrációjára, egy változás felel az öntudatban, úgy, hogy egymás mellett párhuzamosan vannak a szellem kibontakozása és egy érzékenyebb, tökéletesebb szervezettel bíró testnek a kifejlődése; a különbség épen úgy mutatkozik az idegrendszerben, mint pusztán csak a test külső alakulásában. Tekintsék ismét a negyedik fajt, tanulmányozzák idegrendszerét és igen különbözőnek fogják azt találni saját idegrendszerüktől. Bár külső alakulásra nézve hasonlóak, bár a különbség az agyban és az idegeknek a testben való általános szétosztásában nem nagy; ha azonban ezen idegrendszernek a kérdéseibe mélyebben behatolnak, azt fogják tapasztalni, hogy óriási űr választja el az emberiségtől negyedik és

*Angol közmondás.

ötödik nagy fajt egymástól. Ha ismét bizonyítékot óhajtanak, úgy figyeljék meg mennyi fájdalmat, illetve mennyi testi szenvedést képesek, mondjuk a kínaiak elviselni ahhoz képest, amit önök kibírnak. Figyeljék meg, hogy egy kínai mily gyorsan kigyógyul a testén ejtett óriási sebektől, míg önöknél egy hasonló bánatalom halálos idegrázkódást okozna. Nem a megcsönkítésről van szó — ez és a vérvesztés mind a két esetben egyforma lehet — hanem az ötödik faj embere halálos idegrázkódást kap attól, amiből a negyedik faj embere az ő durvább idegrendszerével magához tud térni és idegeiben helyre tudja állítani az egyensúlyt. Egy másik dolgot is észlelhetnek manapság maguk között, mivel a nagy Arya faj sajátosságai a Teuton alfajban nagyobb mértékben vannak képviselve s idetartoznak mindazon ágazatok, melyek nyugaton és Indiában is el vannak terjedve.

Ezt szemelőtt tartva tapasztalni fogják, hogy midőn saját fajukhoz, a Teuton alfajhoz érnek, az ideges megbetegedések száma szaporodik; és jelenleg igen rohamosan szaporodik, úgy látszik sokkal rohamosabban, mint az emberi történet bármely más korában. A feszültség jelenlegi idegrendszerünkön túlságosan nagy kezd lenni, mert kissé gyorsabban fejlődik, mint ahogy a külső világ halad; hogy tehát idegbetegségektől folytonosan ne szenvedjenek, ennél fogva szükséges, hogy életüket nemesebbé, tisztábbá kezdjék tenni, elhagyván a durvább szenvedélyeket, melyeket a fejlődés folyamata alatt már is le kellett volna vetkezni. Amint a következő alfaj megszületik és ez jelenleg kezdődik — az idegrendszer érzékenyebb lesz és élesebb érzékszervek fognak mind nagyobb számban a gyermekeknél mutatkozni. Először jelenlegi érzékszerveink fognak kiélesedni. Mikor aztán igen kiélesedtek, az újabb szervek kezdenek feltűnni, azok, melyek fel fogják előttünk tárni a halálon túli világot. Ehhez a világhoz tartozik asztrális testünk; idegrendszerünk finomabbá válik és eképen lehetővé teszi majd, hogy kutatásainkat tökéletesebben átvigyük fizikai testünkre. Ez lesz az egyik dolog, melyet szem előtt kell tartanunk, midőn a megnyíló új utakat keressük. Azonban nem csak a fizikai test válik finomabbá, de ezzel karöltve szervezkedik következő testünk is, lassankint kibontván erőit; az a test, melyet a halálon túl fogunk viselni, az a test, melyet most is viselünk s amelyen keresztül érzelmeink nyilvánulnak. Mert midőn a halálon keresztül me-

gyünk, nem megyünk át önzetlenül egy másik világba: levetjük ezen sűrűbb ruházatot, a fizikai testet, de áthatva azt, egyesülve azzal, most is ott van, a halálon túli világ finomabb anyaga, előkészülve azon távolabb eső világban való használatunkra, szervezkedve lassankint azokra a tapasztalatokra, melyekkel ott találkozni fogunk. És a következő fajban, mint azt megkísérlem ezután világosabban kimutatni, ez a test magasfoku szervezetet, nagy fejlettséget fog nyerni, az öntudatnak elsőrendű eszközévé fog válni, olyanná mint amilyen ma a fizikai test. És fejlődés folytán, a vallás, tudomány és művészetben új utak, új lehetőségek fognak előttünk feltárulni.

I. Vallás.

Lássuk elsősorban, milyen hatással lesz ez a vallásra. Az öntudat mélyebb rétegeinek kibontakozása, egyre közvetlenebb és közvetlenebb érintkezésbe juttatja benső énünket a szellemet, a világegyetem spiritualis régióival. Most nem foglalkozom az anyag finomabb világaival, hanem azon spirituális valóságokkal, melyek a spirituális élethez tartoznak. Az Isten lényege, annak a tudata, hogy ő mindenütt jelen való, annak az elismerése, hogy az ő élete egy mindenben lakozó erő — mindezek alapvető igazságokká fognak válni, a kibontakozó emberi szellem előtt. Midőn a vallás holtpontjával foglalkoztam, tekintettel az Isten fogalmára, rámutattam arra, hogy az értelemhez intézett még annyi okoskodás sem volna képes minket valaha az isten létezésének és valóságának feltétlen bebizonyítására vezetni. Valószínűséghez igen, felhalmozott bizonyosságokhoz, igen; de bebizonyításhoz nem. Ha valami egyszer bevan bizonyítva, az többé kétségbe nem vonható; ha egyszer egy tény be van bizonyítva senki sem kérdezi azután: fenn áll-e ez a tény? és mi, az Istenről való érvelések régióiban voltunk, nem pedig az Istenről való szellemi tudásnak birodalmában, mely maga az örök élet. Hogyan érhető el ez? Sem az okoskodó értelem bármilyen erőlködése által, sem érzelmi természetünk pusztá felemelkedése által, hanem annak a szellemnek, magában az emberben való kibontakozás által, mely lényeges tulajdonságában isteni; amely önmaga isteni lévén, fogékony a külső istenség iránt és önmaga Isten lévén, felismeri azt az Istent, melynek sarjadéka. Ez

a vallás alkotó igazsága, az embernek az emberi szellem mélyén való tapasztalata Istennel való közösségről; mert a vallás csupán tapogatódzás, keresés Isten után: szertartások és egyházi szokások, templomok és szentírások, ezek mind külsőségek; ezek Istent soha sem nyilatkoztathatják ki a szellemnek, mely az ő hasonlatosságára és az ő képére van teremtve.

Csak a szellem ismerheti őt, csak a szellem találhatja őt meg; amíg az anyag útján keres, csak remélheti, hogy ő létezik, de a megnyilvánult szellem érezni tudja a megnyilvánult istenséget és a természeti azonosság folytán tudni képes, hogy Isten létezik, hogy ő maga isten. És amint ez a benső spirituális élet a világ vallásaiban mind jobban ébredezni kezd, az ember fel fogja fogni Krisztus azon nagy mondásának igazságát „Isten országa ti bennetek vagyon“. Amint önmagukba térnek, lényöknek legmélyén, ott fogják találni az istenséget, azt a meggyőződést, hogy az isten létezik és léteznie kell. Mert mindent le lehet vetközni ami nem ő, míg egyedül ő, az összes közül az egyetlen én marad. Az ember megcsonkíthatja testét és elveszítheti végtagjait, de ő megmarad. Érzelmek kimerülhetnek és elenyészhetnek, de az érzelmek mögött ő még mindig ott van. Értelme meggyöngölhet, elerőtlenedhet, hogy úgy mondjam megbénulhat a gondolkodásban és ő mégis ott van a hanyatló értelem mögött; és hogyha hajlandó a spirituális tapasztalatok terére lépni s hagyni, hogy érzelmek lecsöndesítsenek, hagyni, hogy értelem megnyugodjék, akkor az érzelmek csöndjében, az értelem nyugalmában, egy mélyebb öntudatot, egy mélyebb életet, egy valóságosabb egyéniséget fog találni és amint az érzelmek nyugodtak és az értelem csöndes, a szellem legmélyén meg fogja találni önmagát és istent. És aztán, ezt a hatalmas és örökkévaló életet szemlélve érezni fogja, hogy ő is osztozik benne, hogy egy része annak, hogy elválaszthatatlan attól és a tapasztalatok egy nagy áradatban, melyben soha többé nem lehet kételkedni, meg fogja tudni, hogy az isten létezik, amennyiben saját létét megtalálja. Ez az az alapvető meggyőződés, amit semmi sem ingathat meg — ez az az emberi tapasztalat, amit oly sok ember élt át s ami azok szemében a világot átalakította; ez a biztos alapja a jövő vallásnak, ez a szikla, melyen egy igaz hit egyedül nyugodhatik; meg van írva egy ősrégi hindu szentírásban s igen helyesen, hogy istenről az egyedüli bizonyíték az *én* tanubizony-

ságában rejlik. A vallás ezen a sziklán fogja alapját megvetni, minden támadástól, minden ostromtól rettenthetetlenül. Semmiféle kronologiai kérdés sem ingathatja meg, mert ezt a tapasztalatot minden ember önmaga megszerezheti magának; ezt semmiféle kritika és vallási irások megsemmisítése sem dönthetik meg, mivel folyvást megújul a halhatatlan szellem örökéletében; egyik egyház sem rendítheti meg bukásával, mert az egyházakat ez létesítette, hogy saját kutatásaiban segítkezzenek, külső behatások nem érinthetik, mert az emberi szív legbelsejében lakozik. És ebben örökké feltáruló új tapasztalatok, teljesebb tudás, mélyebb megértés, túladóbb szeretet és változatlan nyugalom és boldogság rejlik. Minden egyéb eltűnhet, de ez változatlanul megmarad és miután minden ebből keletkezett a mulandó elenyészése mit sem tesz, mert az örökkévaló forrás megmarad.

De ez nem az egyetlen, bár a legfontosabb új út, mely a vallás előtt megnyílik. Főntebb mondtam, hogy a kibontakozó öntudattal párhuzamosan egy finomabban szervezett test is fejlődik. És így azt tapasztaljuk, hogy az isteni szellemnek az emberben való kibontakozásával, az anyaghüvelyben új szervek, új erők tűnnek elő. A szervek, melyek magasabb rendű világhoz tartoznak, önök közül valamennyiben igen közel állanak a kibontakozáshoz és ha kérdik, miért állítom ezt, válaszom igen egyszerű, mert ha önök közül akárhányat veszünk és fizikai érzékeiket az ugynevezett mesmerizmus vagy hipnózis által, ha így jobban szeretik, eltompítjuk úgy, hogy fizikai dolgokat nem láthatnak, fizikai hangokat nem hallhatnak, nem izlelhetnek, nem szagolhatnak vagy tapinthatnak oly módon, hogy az érzékek külső behatásokra reagálhatnának — ilyen feltételek alatt tizenkét eset közül tiz esetben ezen benső érzékek képesek lesznek egy finomabb világ létezéséről tanúságot tenni. Már most ha azt találjuk, hogy egy közönséges férfi vagy nő, egy ilyen mesterséges eljárás által elnyerheti azt, amit tisztánlátásnak vagy tisztánhallásnak nevezünk vagy érezni képes oly dolgokat, melyeket a közönséges fizikai tapintás nem tár föl; ha azt találjuk, hogy a fizikai érzékek elhallgattatása által ezek a kezdetleges érzékek működni tudnak — korlátozva ugyan, de mégis működnek — ez eléggé világos bizonyítéka annak; hogy az ember azon érzékek kibontakozásának küszöbén áll, melyek most még kezdetlegesek és mesterséges feltételeket

igényelnek, hogy kifejezésre juthassanak. De ezen mesterséges feltételek alatt mégis csak kifejezésre jutnak. Ha nem volnának, nem is jutnának kifejezésre, akármennyire megbénítanók is a tömör fizikai testet; csak azért, mert megvannak, bennünk képesek működni. De ha a durvább érzékek tevékenyek, azon erősebb vibrációk elnyomják ezen kezdetleges és ébredező szervek finomabb vibrációi.

De nem csak ez áll — és csak azért említem elsősorban, mert a tudomány most már majdnem általában elismeri — hanem a mesmerizmus segítségével nélkül is lehet azokat mesterségesen fejleszteni. Mig ez egy rövid, csiszolatlan mód, mely bárkire alkalmazható, addig a másik mód oly fokra fejlesztett öntudatot kíván, melyen ezen szervek létezése lehetségesnek ismertetnék el és azután egy megfontolt és kitartó törekvést, ezeket a szerveket rendszeres működésbe hozni. Már mostan ez, az általánosan ugynevezett meditációval érhető el és meditáció nem egyéb, mint koncentrált gondolkodás. Bárki, aki figyelni képes, bárki, aki egy kis időre állhatatosan egy tárgyra gondolni tud, anélkül, hogy gondolatait elkalandozni engedné, az el van készülve a meditációt megkezdeni és leginkább azok vannak elkészülve, bár az első tekintetre talán nem sokat ígérnek, akik fogékonyak arra, hogy őket egy egyetlen fenkölt és magasabb rendű gondolat lekösse; mely, hogy úgy mondjam, lefogja őket vagy megszállja őket úgy, hogy mártirokká, hőssé lesznek ezért az eszméért, mely őket fogva tartja. Azt nem mondom, hogy ez a legfelsőbb fok — nem, a legjobb eset nem az, mikor az eszme minket ural, hanem mikor mi uraljuk az eszmét — ez annál is felsőbb fok. De viszont, ha valamely eszme megragadni képes az azt mutatja, hogy fölfelé haladunk a tökéletesség birodalma felé; és nem egy férfi vagy nő, aki mint rajongó van kikiáltva, mint olyanok, akik nem engedik magukat esztelen ábrándjaikról lebeszélni, a világ álmodozói, az utópisták, a költők, akik egy közelgő arany korszakról álmodoznak, azok a férfiak és nők, akik megvetik a jelent, néha oktanul is, abban a féktelen lelkesedésben azon eszme iránt, mely őket megszállva tartja, az értelem koncentrációja az erejének a küszöbére léptek, melynek, midőn eszméiket uralni tudják, messzire kellene őket ragadni, tova-tova az emberi fejlődés fokára.

Ezek az erők mesterségesen meditálással kelthetők fel; azaz siettetjük a fejlődés rendes menetét az által, hogy a gondolat törvényeit ismerjük és azokat fölhasználjuk, hogy azt idézzék elő, amit mi kívánunk. Csupán abban az értelemben mesterséges, amennyiben egy állattenyésztő, midőn egy különleges fajjellegű akar kitenyészteni, a természet azon erőit, melyek segítségére vannak fölhasználja és kikerüli azokat, amelyek akadályoznák. Kiküszöbölt utjából mind az ellenszegülő erőket és energiákat, úgy, hogy azoknak, amelyekre szüksége van, szabad terük legyen. Így van ez az értelem törvényével is; ha az értelem törvényeit ismerjük, azokat a törvényeket, melyek következtében az értelem fejlődik, akkor tudományosan fölhasználhatjuk, hogy az értelem legmagasabb erőit önmagunkban kifejlesszük és az értelem ezen erőit, finomabb testünk szervezésére fordíthatjuk, úgy, hogy az öntudatnak eszközévé váljék s azon akaratunknak, hogy tudjunk, engedelmessékedjék. Ez már ébredésként jön; innen vannak azok az ideges bántalmak, amelyekben szenvednek; de midőn megértik a törvényt, kifejleszthetik a finomabb idegrendszert az egészség veszélyeztetése nélkül. De ez oly szabályokat kíván, melyektől a legtöbb ember huzódik; egy testi önuralom nem népszerű dolog a mi fényűző és kényelemszerető civilizációnkban; hogy fizikai testüket csupán eszközzé tegyék, hogy enni csak azt engedjék neki, amit számára mint szándékuknak legmegfelelőbbet kiválasztanak, hogy inni egyedül azt engedjék neki, ami céljuknak alkalmas, hogy aludni csak annyit engedjék és nem többet, mint amennyi azt a dolgot előmozdítja, amit maguk elé tűztek — hogy a testet a szellem szolgájává tegyék, nem pedig urává, de még vele egyrangúvá sem — ez azon életmód, melynek az asztrális test és a hozzátartozó élesebb érzékek gyorsabb fejlődésével járnia kell. Sokan teszik ezt közöttünk most; a természet is teszi, de nem oly rohamosan, mint azt az ember teheti, ha a természettel karöltve dolgozik.

Amerika nyugati partján, California területén, ahol a villámosság megnyilvánulásai igen különlegesek, a gyermekek által kedvelt játékok egyike, végigszaladni a szőnyegen és szaladás közben lábaikat a szőnyeghez dörzsölni. Ez annyira megtölti őket villámossággal, hogy ha egy gázcsapot megnyitnak, pusztán kezük érintésével meggyujthatják azt. Ezek a dolgok, melyeket oda át

jól ismernek és emellett a különleges villámossági körülmény mellett az idegrendszer feszültsége nagyobb és így az ilyen érzékenység ott sokkal általánosabb, mint itt a mi nedvesebb és kevésbé fényes villamos légkörünkben. Ez különben mindenki számára el fog következni; ott részben természeti körülmények folytán, itt, ha úgy akarják, megfontolt s a természettel karöltött munka által a fejlődés vonalán.

Most mi lesz az eredménye ezen asztrális érzékek kifejlesztésének? Az, hogy a következő világ ennek a világnak egyik részét fogja számunkra képezni, úgy, hogy igen sok dolog a vallásban, mely most a hit dolga, át fog menni a mindennapi tudatba. Akkor nem lesz szükség arról beszélni, hogy az ember egyénisége a halálon túl fennmarad, mert halottaikat mind, maguk körül fogják látni, ahogy némelyek már most is látni képesek. A halál nem lesz egyéb, mint annak a háznak, melyben mindnyájan lakunk, egyik szobájából a másikba átmenni, sőt még a falak is átlátszóak lesznek, tehát nem lesz igazi elválás; akkor nem lesz szükséges, hogy a papság a halálon túli életről prédikáljon, mert az egész gyülekezet látni fogja, hogy léteznek; akkor nem lesz szükséges arról beszélni, hogy abban a világban, mely azon cselekedeteinknek az eredménye, melyeket itt hozunk létre, mert az eredmények föl fognak tárulni szemünk előtt épen úgy, mint manapság a látókok előtt tárva vannak; akkor nem lesz szükséges mondani, hogy a halál nem választhat el, mert mindenki tudni fogja, hogy szeretteik velők vannak — kézzel foghatóan, láthatóan, hallgatón.

Most jelenleg, egyre többekkel van ez így a mi fajunkban; amint az evolúció előre fog haladni, általánossá lesz, És ennek az lesz az eredménye, hogy a vallás másodrendű tanításaiból igen sok, a nagytöbbség előtt nyilvánvaló lesz; nem csak a halál utáni élet és az ott uralkodó törvények kérdése, hanem sok egyházi szertartás és szokás értéke, melyekre a már hitetlen és materialista elme, mint ósdi babonákra, ellenséges szemmel és megvetéssel tekint. Van olyan dolog, mint szentségi élet; van egy hid, ezen és a más világ között, az egyház azon szentségeiben, melyek nem csak a keresztény, hanem minden nagy vallás birtokában vannak. Sok elveszett ezek közül a nyugati kereszténység számára a reformáció folytán mely elvetette az occult dogákat, mivel visszaéltek vele és babonává süllyedt, melyet csupán vakon hittek. De mindazon által, az

egyház nagy szentségeiben oly erő áll fenn, melyet ezen szentség nélkül elérni nem lehet, egy valóságos közlekedése a spirituálisnak az anyaggal; valóságos leáramlása a magasabb életnek; oly dolog, mely a lálnoknak látható, bár a templomok rendes hívői előtt láthatatlan. És lassanként, amint ezek a szervek általánosakká válnak, ezen ősz régi hagyományok újra igazolódhatnak minden emberi elme előtt és az emberek ismét tudni fogják, hogy ezen kegyeletesen felajánlott istentiszteletben, egy hatalmas erő rejlik, egy spirituális valóság. Ezekre nincsen szükség, ha szellemüket a spirituális világ magasabb valóságainak megnyitották, de milyen kevesen vannak azok, akik mindennapi életükben ezek befogadására fogékonyak: a szentségek a hidak, amelyek a világokat egymással összekötik és oktalanság azokat félrelökni, mielőtt önmagukban, egy állandó hidat építettek volna.

Mindezen vonalakon valóban látni fogják, hogy új utak fognak a vallásban föltárulni, s a tudomány meg fogja erősíteni, amit az alázatosság és a hit nyertek. És a vallás ezen vonalakon anélkül, hogy spirituális mivoltából veszítene, egyúttal ésszerű és tudományos lesz és meg fognak győződni arról, hogy az occult tudomány a vallást igazolja és ésszerűen és tudományosan védeni tudja sok oly szertartását és szokását, sok oly tanítását, mely jelenleg csupán autoritáson és hagyományokon alapszik. Nem kell ezzel a kérdéssel bővebben foglalkoznom; meg jelöltem Önök előtt azokat az utakat, amelyek a felsőbbrendű valóságok szellemi kibontakozásához, a felsőbb szervek kibontakozásához vezetnek, s a következő világot, lassanként az ember látókörébe hozzák.

II. Tudomány.

Tekintsük a tudományt és lássuk, melyek a mai tudomány számára nyíló új utak. Emlékezhettek, hogy kimutattam Önöknek, miszerint a tudomány, amia megfigyelést illeti, meglehetősen holtpontra jutott. Jelenleg úgy tetszik, mintha külső segédeszközeinek érzékenységében a tetőpontot érte volna el. Hogyan folytassa megfigyeléseit? Ugyanazon szervek segítségével, melyekről a vallásos tanításokkal kapcsolatban beszéltem. A fizikai világ anyagában, a mi világunkban, a tudomány jelenleg a szilárd, cseppfolyós és légnemű testeken kívül az aethert is előismeri és az

aetheren felül, bizonyos keletkezhető finomságokat úgy, hogy többféle aether is létezhetik, mint azt Sir William Crookes a rezgések azon hirneves osztályozásában tényleg fölvetette, melyet egyik beszámolójában, néhány év előtt adott. Fogadjuk el egyelőre, mint a fejlettebb látás megfigyelését, hogy egynél több aether is van, melyeket a tudomány lassanként hatalmába fog keríteni. De a tudomány ezidőszerint még a kémiai atomot sem képes látni, noha ez a gáz sikkján van, az anyag harmadik finomságában. Az atom finom és parányi voltánál fogva eillan a megfigyelés elől és mégis, Önök közül a legtöbbszörnek nem volna szerfelett nehéz önmagukban a látás erejét úgy kifejleszteni, hogy annyira lássanak; mert ez csak fizikai anyag. Most nem egy egészen másféle anyagnak a látásáról van szó, mint például az asztrális világ anyaga, csupán jelenlegi látóképességeknek valamivel élesebbé tételéről. Kíváncsi vagyok, ha egy hajó fedélzetén volnának mozdulatlanul, igen tiszta levegőben, vajjon a levegőre tekintve, hányan látnának Önök közül, számtalan apró fényes szikrát. Bizonyára igen sokan. Kísértsék meg ha egyszer kint lesznek a tengeren. Üljenek háttal a napnak, különben szemök káprázní fog, szegezzenek tekintetüket oly távolságra, amelyben a tárgyakat tisztán láthatják anélkül, hogy a szemet megerőltetnék; összpontosítsák szemeiket, mondjunk négy—öt méter távolságra, elég távol, hogy a szemek keresztezése megerőltetést ne okozzon; nem szabad a szemek tengelyét keresztezni, azaz, nem szabad kancsalul nézni; a huzamos kancsalítás káros a szemnek. Hagyják egészen könnyedén kitekinteni, néhány méter távolságra, az üres levegőben és maradjanak egészen csendben, arra a pontra nézve. Nemsokára valószínűleg a legtöbben Önök közül, számtalan apró tündöklő sziporkát kezdenének látni, tánczolva mint porszemek a napsugárban. De valamire, előre figyelmeztetnem kell Önöket; hogyha, midőn tekintetüket ezek egyikére szegeznek, az lassanként kisiklik látókörükből, szinte eltűnik a szem szegletén, akkor az nem egyéb, mint valami a recehártján, amit a szem nedvessége lassanként kivisz; minden a mi tekintetünk elől lassan kisiklik, az a szem fizikai recehártájához tartozik s nem esik rajtunk kívül. De ha minden irányban föl és alá tánczolnak épen úgy, mint porszemek a napsugárban, mely egy résen átszűrődik, akkor biztosak lehetnek abban, hogy olyasmit látnak a levegőben, ami a rendes látáson kívül esik. Nézzenek ezekre kön-

nyedén, nem erőltetve a szemet, hanem azzal az akarral, hogy lássanak — minden érzék szerv az akarat által fejlődik, mely mögött a szellem áll — az akarral, hogy világosabban lássanak és lassanként azt fogják tapasztalni, hogy ezek a táncoló fény-sziporkák, az akarat által megállapíthatók azért, hogy megnézhesék őket és ez alatt, hogy úgy mondjam. függni fognak a levegőben, mint mozdulatlan parányi szikrák. Ekkor megkezdtek önmagukban az aetherikus látást kifejleszteni és ilyen irányban állhatatosan továbbhaladva, nemsokára azt tapasztalnák, hogy a kémiai atom láthatóvá válnék önök előtt. Erre természetesen bármelyik „clairvyant“ (tisztánlátó) képes, aki valódi tisztánlátással bír s nem csupán határozatlan fogékonysággal a külső vibrációk iránt, melyeket nem ért meg. Két évvel ezelőtt, kedvező körülmények között ketten közülünk, akik önmagunkban ezen magasabb rendű látások közül néhányat kifejlesztettünk, hozzáláttunk a kémiai atom vizsgálásához. Megvizsgáltunk ötvenötöt, vagy ötvenhatot ezek közül, megrajzoltuk az idomokat és azóta megvizsgáltuk a többit, melyeket a tudomány ösmer. Ezek az idomok osztályozhatók, úgy lehet őket rajzolni, hogy bárki, aki őket látni tudja, látóképességét próbára teheti, ha akarja annak segélyével, amit mi följegyeztünk; és abban a munkában, melyet „Occult Chemistry“ (Okkult kémia) név alatt adtunk ki, rajzokat találhatnak a kémiai elemekről, megfigyeléseket azoknak, finomabb és finomabb aetherikus alakokká való felbomlásáról és talán, a képzett kemikus ösztönzést oly kísérletekre, melyek segélyével saját kutatásait irányíthatja és fölhasználván azt, amit mi láttunk, mint az ő számára tudományos föltevéseket, bár a mi számunkra tények, lehetséges, hogy ezeket a finom és megfigyelésünk elől kitérő anyag részecskéket messzebbre tudja követni mint eddig, bármilyen műszer segélyével, melyeket előállítani képes, követni tudott. Mert ha valamit egyszer megcsinálhatunk, akkor újra meg újra igazolni lehet; ha egyszer a képek megvannak, másoknak könnyű azokat látni és részleteiket igazolni; és ezen a vonalon, új észleletek mérhetetlen láncolata, tárul föl az ember előtt, oly eszközöket fejlesztvén ki önmagában, melyek élesebbek mint azok, melyeket készülékeiben, gépezeteiben bír. Ezen a vonalon haladhat a fizikai buvárkodás. Midőn ezek a szervek mind általánosabbá válnak, a tudósok azon finomabb világokba vihetik a kutatásokat, amelyeknek most küszöbén álla-

nak; míg végre oly kémiát fogunk birni, mely közvetlen megfigyelésen alapszik, mely minket egészen föl fog vinni a fizikai sík végső atomjáig és meg fogja valóítani az alkimista úgynevezett álmait, melyek csak úgy valósúlhatnak meg, ha a gázneműnél finomabb fajta atomokat hozunk össze, melyek ezáltal azokra az összetételekre vezetnek, melyek azon a vonalon, melyet a kémikus óhajt, az elemeket alkotják. azt csinálván laboratóriumában amit kint a természet cselekedett. És így a kémia és a villamosság irányában, a megfigyelésnek új erői, ki fogják a tudomány határait terjeszteni.

Ugyanez áll a orvos-tudományban is. Az orvos-tudomány azonban, bizonyos mértékbeu, hasznára fordítja ezt a tisztán látást, különösen a kontinensen. A párisi kórházakban nem szokatlan, hogy az orvosok valakit keresnek, aki szenzitiv s ezt a szenzitiv személyt hypnotizálják, azután félig meddig felkeltik úgy, hogy az illető mint mondják „lucid“ (értelmes) azaz „clairvoyant“ (tisztánlátó) és a patiens ágyához vezetik s rábirják, hogy a patiens szerveinek belső állapotát leírja. A betegségeket most, számos párisi kórházban állapítják meg ilyen módon, rendkívül megkönnyítvén az orvos, sőt a sebész munkáját is. Ez a látás nem egyéb, mint az úgynevezett Röntgen sugarak útján való látás. Az emberi szem kifejlesztheti azon erőt, hogy ezen sugarak által lásson és akkor ernyőkre és egyéb felszerelésükre többé nincsen szükség, mert a közvetlen látás elfogja végezni mindazt, amit most a műszerek tökéletlenül végeznek. Egy izben, mikor erről beszéltem, rámutattam arra, hogy az orvosok nem tettek egyebet, mint új névvel láttakel egy erőt, mely már régen messze a mult századba visszanyúlva, sokak által el volt ismerve. Ők nem nevezik clairvoyance-nak (tisztánlátásnak) — én használom ezt a szót — ők belső autoscopiának hívják. Mindazonáltal egy rózsának, más név alatt is, édes az illata. A clairvoyance épen olyan hasznos ha hét szótagban írjuk, mint ha háromban írjuk — az erő ugyanaz marad; és ezt, mint említettem, használják is jelenleg orvosi célokra. Amint ez elterjed, amint a gyógyszerek hatása megfigyelhető lesz, amint az orvos, tapogatózás helyett láthatja, hogy mit cselekszik, akkor az orvos tudomány azzá fog válni, aminek lennie kellene — a gyógyítás tudományává; és a vivisectió megvetendő gyakorlása helyett, birni fogják a tisztánlátást, amely egyformán irányítja a sebész bonczolókését és az orvos rendeléseit.

De ez nem az egyetlen út, mely az orvos tudomány előtt feltárul. Az orvosok kezdik felfogni a lelki erő óriási fontosságát, a betegségek kezelésénél. Ezen a vonalon, mint rendszeren, az az oriási ember tömög vezetett, akiket az újabbkori tudomány, mint charlatanokat, számkivetett — Christian Scientists, Mental Scientists (keresztény tudósok, lelki tudósok) minden rendű hit-gyógyítók. Ezek azok a dolgok, melyek az orvosi világot lassankint, józanabb irányú gyógyítás, biztosabb gyógyítási módszerek felé vezérlik. A legtöbb orvos most már bevallja, hogy ha páciensük bizalmát meg tudják nyerni, ezáltal gyógyszereik becsét megkétszerezik; a legtöbb orvos elismeri, hogy a páciens képzelő tehetségének felhasználása mily rendkívül nagy segítség a betegségek gyógykezelésénél. Láthatják, hogy ezek a módszerek az orvosok által minden oldalról felkaroltatnak és mindinkább tudományos alapra fektettetnek. Vajjon miféle törvény az, melynek valamennyi alá van rendelve? Az, hogy az elme teremt; hogy az elme a világegyetem egyetlen nagy teremtő ereje: isteni a mindenségben, emberi az emberben. Az elme teremteni tud, tehát helyre hozni is tud; ahol sérelem van, ott az elme az ő erőit annak gyógyítására fordíthatja; ahol baja történt a testnek az elme helyrehozhatja és az orvos által adott gyógyszerek hatását fokozhatja. És most látom, hogy az anglikán egyházban, több egyesület van mely imádság által gyógyít — ami koncentrált gondolkodás — szentelt olajjal való érintés által — ami egy szentségnek a végrehajtása — és a páciens hite által, mely az elme elhatározása, abban az irányban működni, melyben a szenvedő óhajtja. Tehát ebben nincsen semmi új, semmi, amit a világban századok óta nem ismertek volna. El volt tüntetve, félre volt taszítva egy tudomány által, mely csupán anyagi feltételektől függött; visszatér az értelemnek az anyag felett való fennhatóságával és azzal a beismeréssel, amit a tudomány most tesz, hogy az élet az, mely az anyagot fejleszti és idomítja. Midőn majd az orvostudomány a kinzás iránya helyett, ezen az úton halad, az orvos ismét gyógyítóvá válik mérgező helyett, ami manapság nagyon is gyakran megtörténik.

Ugyanez áll a pszichológia terén is; ott is új ösvények tárulnak fel. Midőn az embernek azon magasabb rendű teste, melyekről kezdetben beszéltem, szervezve lesznek, a körülöttünk lévő világegyetem egyik régiójával a másik után, összeköttetésbe fognak

minket juttatni, reagálni fognak külső, a mi fizikai földgömbünkől messze távoli világok, vibrációira, érintkezésbe fognak hozni finomabb régiókkal, úgy a gondolat régióival mint a szellem régióival. Midőn öntudatunk (vehiculumait) testeit fogékonyabbá, hasznaveetőbbé, élesebbé, finomabbá teszi, azt fogjuk találni, hogy az öntudat sokkal nagyobb, mint azt valaha álmodtuk, míg végre megértjük, hogy ez a mi emberi öntudatunk olyan mintha egy óriási test csak gyengéden érintené a földgömb fizikai anyagának felületét, a fogékonyabb agyba kissé többet helyezvén önmagából, de a fizikai anyagon mindig felül emelkedvén és a magasabb rendű finomabb anyagot használván élesebb eszközéül, míg végre megfogjuk érteni, hogy minden lángész csupán egy szélesebb körű öntudatnak a megnyilvánulása, melyet mindannyian birunk, csak hogy nem vagyunk képesek agyunk tömörebb anyagán keresztül kifejezésre juttatni. És meg fogjuk érteni, hogy mindaz amiről a próféták beszéltek, amit a nagy mystikusok nekünk mondtak, mind az csupán egy szélesebb körű öntudatnak a gyümölcse, mely egy szélesebb látkörű világgal érintkezik és amely a pszichológia számára, az eshetőségeknek óriási sorozatát tárja fel, melyben az ember ezen a világon kívül, más világokkal is összeköttetésben lesz, melyben magasabbra és magasabbra fog emelkedni, míg felfogja fogni, hogy ő nemcsak egyetlen kis világhoz, hanem egy sokkalta mérhetetlenebb világrendszerhez tartozik. Ezen vonalak mentén tehát és több más vonalon, a finomabb érzék új utakat nyit meg a tudomány előtt a tudás új ösvényeit tárja fel.

III. Művészet.

És a művészet? Itt ismét ezek az érzékek lesznek az új művészet megteremtői ők fogják az új eszményképet megadni; és a festő világban már mutatkoznak is jelek, különösen új erőkről melyek új szimpompát tárnak elénk, úgy szintén az érzéseknek új egyesítését a színekkel. A festőknek új iskolája kezd kifejlődni Angliában, Belgiumban és Magyarországon.

Egy festmény függött Budapesten abban a teremben, melyben 1909-ben Nemzetközi Kongresszusunkat tartottuk, mely a terem tulsó végéről tekintve lehetetlennek látszott mint egyszerű festmény áthatatlan vásznon. Ha az ember egy bizonyos távolságról nézte

úgy látszott, mindtha a színek áttetszőek volnának, mintha a vászon átlátszó volna, mintha egy fény volna a festmény mögött, mely a színeken keresztül átszűrődik. Van valami ebből a tulajdonságból Mr. Mortimer Mompes festményeiben, melyeket Japánban festett. Ez anyira feltűnik, hogy festményeinek egyik kiállításán emlékezem, hogy az emberek alig akarták elhinni, hogy a festmény mögé nem rejtettek valami világosságot, oly rendkívüli volt a ragyogás mely átsugárzani látszott; de ha ezzel a kiváló koloristával beszélnek, azt tapasztalják, hogy ő egészen másképpen látja a színeket, mint önök, illetve én azt tapasztaltam, hogy ő egészen másképpen látta azokat mint én, rendes látóképességgel és midőn vele azon színekről beszéltem, melyeket ő látott, fel tudtam ismerni, mivel a magasabb rendű látást részben kifejlesztettem magamban, hogy ő asztralis színeket lát és nem fizikai színeket s a törekvése ezeket a színeket vászonra vetni hozta létre azt a csodálatos eredményt, melyet mindenki bámult de meg nem értett. Mostanában sok művész van, aki ilyen irányban fejlődik, akik új lehetőség után tapogatóznak, úgy a színekben, mint új eszmények után, melyeket megörökíteni igyekeznek és ennek az iskolának, mely jelenleg oly kicsiny, de oly sokat ígér a jövőre, újabb festményeiben azt fogják látni, hogy a szépek új irányait keresik; hogy a magasabb rendű látományokat, melyek a mieinknél ritkább és finomabb anyaggal bíró világokhoz tartoznak részben visszaadni igyekeznek; hogy az eszményképből fennkölt gondolatokat kezdenek levonni, melyeket ezidőszertől tökéletlenül tudnak ugyan alakba önteni, színekkel kifejezni, de amelyekben benne van a jövő művészetnek a csirája, hol terjedelmesebb világokból fognak meríteni, hol egy nagyobb természet fog az ember előtt kibontakozni, hol új színeket, a körvonalazásnak új módosításait fogjuk minden irányban észlelni és ahol az emberi lángésznek tágabb tere lesz, mivel egy nagyobb kiterjedésű világ és szélesebb körű erők fognak a festő hatalmába kerülni.

Ugyanezt fogjuk tapasztalni a zenében is. A jövő művészet jelei itt is kezdenek mutatkozni — finomabb összhangok, kisebb távolságok az egyes hangok között, hajlandóság a negyed hangokra, szintúgy a félhangokra, negyed tónusokra; és máris vannak zenészek, akik dallamaikban ezekkel a finomabb fajta hangokkal kezdenek játszani, szoktalan új zenét hozván létre — zenét, melyhez

a közönség füle még nem szokott s midőn hallja, vissza utasítja, de amely a jövő zenéje, midőn a mienknél finomabb szerkezetű halló képesség, nagyobb terjedelmű hangsorozat felfogására lesz képes, midőn egy új faj hallóképessége, a zenészekről a zenei hangnak nagyobb finomságait fogják kívánni, mint a milyeneket közöttünk eddig elértek; tehát itt is új eshetőségek vannak. Indiában fölfogták ezt, bár kevés olyat foglaltak zenébe, ami nyugaton tetszenék. Ha Indiába mennek, úgy a zenében különös törvényeket fognak találni; van ott zene a nap keltére, a déli órákra, zene az esti órákra és zene az éj csöndjére. A természetnek, kibontakozásának különböző szakáiban, napkeltétől naplementig és naplementétől napkeltéig, megvannak a maga hangjai és a finomabb zenei hangok a természetnek ezen misztériumaihoz vannak hangolva úgy hogy soha nem hallott dallamokat lehet az emberi hangszerek zenéjében visszatükröztetni. Az indiai zenész naplementekor nem játszaná a napkelte dalait; azt mondaná, hogy ez vallásellenes dolog volna, mert az ő szemében minden vallásos dolog. Egy finomabb összhang ez, az ember és a természet között; és ismét, nem minden jelentőség nélkül volt az sem, amit azon a kongresszuson, melyről az imént beszéltem, egy orosz testvérünk hozott nekünk „színes hangokat“, mint ő nevezte. Megtanulta a naplemente és az erdő színeit, zenében, hangokkal kifejezni úgy, hogy oly hangokat tudott a zenéből kicsalni, melyek lelkünkben ugyan azokat az érzelmeket keltették, mint a milyeneket a naplementében pompázó felhők, vagy az erdőben a fák gyöngéd árnyalatai keltenek lelkünkben; ugyanazok az érzelmek, egyik esetben a természet szemlélése által, a másik esetben a zene hallgatása által és mindkettő, hallás és látás, látás és hallás, egymásra átváltozthatók. Ezeken az úton sok új eshetőség kínálkozik, új finomságok a hangban; új összhangváltozatok.

Igy fog a művészet, ezekkel az élesebb, finomabb szervekkel, itten előre haladni, sőt bizonyos tekintetben még tovább, mint a tudomány a megfigyelés útján, mert a művészet a szenvedély révén, túlszárnyalja a tudományt ott, ahol a tudomány csupán megfigyel és így a költő igen könnyen proféta és a művész igen könnyen látnok; és amint ezek az erők növekednek és szaporodnak, új faj keletkezik, mellyel ezen erők vele születnek. El tudnak-e nehány eshetőséget képzelni a vallás, tudomány és művészetben?

Azt gondolják, hogy ez mind csak álom, csak képzelet! De ha ezt mondják, akkor azt a képtelenséget kellene vallaniok, miszerint a fejlődés be van fejezve s, hogy önök a legtökéletesebb eredmények, melyeket a természet létrehozni képes. Mi sokkal tökéletesebbek vagyunk mint a vadak: ne volnának tehát fajok, amelyek tökéletesebbek mint mi vagyunk? A természet erői bizonyosan nincsenek kimerítve; bizonyosan ő, amely a meduza idegzetében levő pigment anyagból létrehozta az emberi recehártya kiváló szerkezetét, bizonyosan jobban és jobban kifejlesztheti ezeket a szemeket még tökéletesebb látóképességé. Mind ez a szellemből fakad és a szellem végtelen. Hogy manapság szemeikkel látnak, ez onnét van, mivel a szellem, mely önökben lakozik, akarta, hogy lássanak és ezen akarat útján létrehozta azt a szervet, amely ennek az akaratnak a hatása anyag világban; és ugyan az a szellem, a melynek a multban fejlődésüket köszönhatték, most is önökben él és legbenső énjöket alkotja; erői nincsenek kimerítve, ihletése nem ért véget, az emberi testnek még mindig az építőmestere, úgy mint az isteni szellem a világegyetem építőmestere. Az anyagnak örökké tökéletesebb és tökéletesebb alakjáig, az öntudatnak örökké magasabb és magasabb fokáig egy örökkévalóság terül el előttünk és örökkévalóság terül el mögöttünk. Ahogy haladtunk úgy fogunk haladni; ahogy felemelkedtünk a porból, úgy fogunk felemelkedni a csillagokhoz; mert az isten szelleme, mely mibennünk lakozik, határt nem ismer, sem időben, sem térben és a jövő *fejlődésnek* sokszorta nagyszerűbbnek kell lennie, mint amely azzá tett amik most vagyunk.

A. Besant,

(a „Changing World“-ből R. Á.-né).



GITANJALI.

(Ének-ajánlások.)

I.

Te tettél végtelenné engem — így a Te akaratod. E gyöngye kelyhet ismét és ismét kiürítéd és megtöltéd mindig új élettel.

Te vitted e kis nádfurulyát hegyen és völgyön át s örökké új melódiákat leheltél át rajta.

A Te kezeid hallhatatlan érintésétől elveszti az én kis szívem határait az örömben és kimondhatatlan szavakat szül.

Végtelen adományaidat, ezekkel az én apró kezeimmel fogadom én. Korszakok mennek és mindig adsz Te és mindig van hely, mely megtöltessék.

II.

Ha Te parancsolod nekem, hogy énekeljek úgy, vélem, szívem a büszkeségtől megszakad; arcodba nézek és könnyek gyűlnek szemembe.

Mind az, mi nehéz és rosszhangzású volt életemben, átolvad egy édes harmóniába — és az én imádásom kitarja szárnyait, mint egy vig madár, mely tenger felett repül.

Tudom, éneklésem örömet okoz Neked, tudom, csak mint lantos bocsátnak eléd.

Énekem messzire kinyújtott szárnyának szegélyével megérintem lábaidat, melyeket elérni nem véltem soha.

Ittasan az ének örömetől, felejtem magam egészen s Téged barátoknak nevezlek. Téged, aki az én Uram vagy.

III.

Nem tudom, hogyan zengel Te Mesterem, s fülelek mindig csendes csodálatban.

A Te zenéd fénye megvilágítja a mindenséget. Zenéd éltető lehelete Imennytől mennyig vonul.

E zene szent folyama áttör minden sziklaakadályt és zug tova.

Szívem vágya, a Te énekeddel egyesülni és hiába vergődik hang után.

Beszélni akartam, de szó nem kapcsolódik énekemhez s én csalódva fölkiáltok!

Oh, Te fogva tartod szívemet, dalod végtelen hálózatában,
én Mesterem.

IV.

Oh, Te életemnek élete! Törekvésem lesz mindig tisztán
megtartani testemet, tudván, hogy az én tagjaimon a Te lehel-
leted él.

Mindig azon lesz törekvésem, az igaztalant távol tartani
gondolataimtól, tudván: Te vagy az igazság, mely az én szelle-
memben az ész világát gyújtja.

Törekvésem lesz mindig az én szívemből a gonoszt elűzni
és az én szeretetemet virágzásban tartani, tudván: Te uralkodsz
az én szívem legbensejében.

És mindig az legyen törekvésem: Téged nyilvánítani az én
tevékenységemben, tudván, hogy a Te hatalmad ad erőt a cse-
lekvésre.

V.

Csak egy kevés türelmet kérek én, hogy oldaladon ülhessek,
a művet, melyen dolgozom, utóbb készitendem el.

Távol arcod nézésétől, nem ismer szívem nyugalmat, sem
pihenést; és az én munkám határtalan fáradtság a küzködés
végtelen tengerén.

A nyár jött el ma ablakomra zümmögésével és zizegésével,
a méhek szerelemről énekelnek a virágzó liget udvarán.

Ideje van hát, csendesesen ülni Veled szemtől-szembe s Neked
zengeni az élet ajánlását ezen hallgatag tuláradó pihenőben.

VI.

Szakítsd le e kis virágot és vedd el, ne várokozz, félek,
hogy hervad s a porba hull.

Koszorudban nem fog helyet találni, de tiszteld meg kezéd
fájdalmas szorításával és tépd le. Félek a nap jöhetne, hogy észre
se venném és az áldozás ideje elmulna.

Ha színe nem is mély és illata gyenge használd e virágot
szólgálatodra és tépd le mig ideje tart.

VII.

Esős julius mély árnyékában vándorolsz Te lágy léptekkel
némán mint az éjszaka és megtéveszted az öröket.

Ma a reggelnek be vannak hunyva szemei, dacára a déli
szél szorongató kiáltásának; sűrű fátyol vonult a mindig éber,
kék ég elé.

Az erdők elcsendesítik dalaikat és minden ház ajtaját bezárta.
Te vagy az egyedüli zárandok az elhagyatott utcákon.

Óh én egyetlen Barátom, Legkedvesebbem, a kapuk nyitva
állanak házamban — ne menj tova miként az álom.

VIII.

Te vagy künn e viharos éjjelen, a szeretet utján én Barátom?
Az ég jagat, mint egy, aki kétségbe esik.

Álom nem jön ez éjjel hozzám. Ujra és újra kinyitom kapu-
mat és tekintek a sötétbe, én Barátom!

Nem tudok meglátni semmit s hol kérdelem van a Te utad?

A koromfekete folyam mely sötét partján, a zugó erdők mely
messze szélén, az árnyék mely szédítő mélységén át keresed uta-
dat hozzám én Barátom?

Rabindranath Tagore

(angolból: dobai *Székely Lenke*).

HIREK. — „*The Commonweal*“ („Közjólét“) címmel új hetilapot
ad ki A. Besant Adyarban, melynek célja elsősorban Indiának
nemzeti, szociális és kulturális reformtörekvéseit szolgálni. Az első számban
„Our Policy“ (Politikánk) címmel Besanttól olvasunk érdekes vezetőcik-
ket, melyben a jövő feladatait ismerteti. Az elnök nagy munkabíráására és
kiváló képességeire jellemző, hogy a legújabb kiadvánnyal együtt nem keve-
sebb, mint négy lapot szerkeszt. Ezek: a „*Theosophist*“, mely most lépett
XXXV-ik évfolyamába, az *Adyar Bulletin*, mely az Adyarban székelő társulati
központ hivatalos közlönye s hetedik évében jár, a „*Young citizen*“, („Ifjú polgár“) c.
teozófiai ifjusági lap és végül a „*The Commonweal*“, mely szintén érdeke-
sen és tartalmasan indul. Előfizetési díja külföldre 10 és fél sh. évente. Meg-
rendelhető a következő címen: Theosophical Publishing House, Adyar
Madras, India.

— Február havában, miként a „*Theosophistban*“ olvassuk, Leadbeater
bucsut vesz Indiától, hogy hosszabb körútra induljon Burma, Java, Ausztrália

és New Zealandba. Ennek következtében majdnem egyévig lesz távol a központtól.

— A „Lelki Tünemények“ c. sorozatos kiadványnak 9. száma dr. Wallace Russel tanulmányát hozza, Madách A. fordításában. Címe: „*A gyakorlati spiritizmus védelme.*“ Fejezetei: Történeti vázlat, Spirituális tünemények fotografái, Nevesebb tünemények stb. Az ügyesen szerkesztett vállalat érdemes a támogatásra. Előfizetni lehet Tordai Vilmos szerkesztő címén, Csillaghegy, (Budapest mellett) Tisztviselőtelep, Fő-utca 24. Egész évre 8 K, féltre 4 K.

— A „Round Table“ mintájára Budapesten is „Asztalkör“ alakult, melynek célja a serdültebb ifjuság nevelését a teozófiai erkölcs és spiritualizmus irányába terelni. E célból az Asztalkör minden tagja fogadalmat tesz s napi meditációval igyekszik erkölcsi és szellemi ideálját megközelíteni. Az „Asztalkör“-höz csatlakozik az „*Aranylánc-rend*“, mely amannak mintegy előkészítője 7—13 éves gyermekek számára. Mindkettő védője: A. Besant. Igen csinos kiállítású füzet ismerteti őket, mely 50 fillérért kapható (levélybélyeg ellenében is), ha azt a következő címre küldjük: Rutter Sarolta urhölgy, Fő-vámter 2/3 IV. 1.



A MESTEREK*

A sok kérdés közül, melyekre a teozófia alkalmat ad, talán egy sem ébreszt több érdeklődést, egy sem ad okot több tudakozódásra mint a *Mesterek* kérdése. Kik ők? Hol laknak? Mit művelnek? Ezeket és sok más kérdést hallunk minduntalanul. Megkísérlek egy kis világosságot vetni ezen kérdésekre és legalább részben felelni rájuk.

„Mester“ a teozófusok által használt kifejezés, olyan emberi lények megnevezésére, kik befejezték emberi evolúciójukat, az emberi tökéletességet elérték, kiknek, amennyiben részünkről a mi nap-rendszerünkről van szó, semmi több tanulni valójuk nincs, elérték azt, mit a keresztények „üdvözlésnek“ és a hinduk és buddhisták „szabadulásnak“ neveznek. Mikor a keresztény vallás még azt tartotta hogy: „a hit a szentekhez emel fel“, az üdvözlés a maga teljességében sokkal többet jelentett, mint a kárhozat alól való megmenekvést. A kényszer-reinkarnáció alól való felszabulást jelentette, biztosítást az evolúcióban való minden bukás lehetősége ellen, „Aki győzedelmeskedik, Isten templomának pillérje lesz és többé nem fog onnan távozni“, így szól az ígélet. Ő, aki győzedelmeskedett, „üdvözült“.

Az evolúció fogalma, mely magában rejtje az öntudat fokozatos kiterjedését mindinkább javított anyagi formákban megtestesülve, a „mesteri“ állapot fogalmazásának alapfeltétele. A tökéletességet, mely vele egyértelmű fogalom, minden emberi lény elérheti, de

*Mutatvány a *Teozófiai könyvtár* most megj. 4-ik kötetéből, melynek címe: „*A Mesterek*“, írta: A. Besant, fordította Szlemenics Mária. — Ára 1 kor. 50 fill.

A TÁRSULATBÓL.

A teozófia iránt érdeklődők figyelmébe ajánljuk, hogy a M. T. T. helyiségében, (IV. Ferenciek-tere 4., III. em. 10.) minden vasárnap d. u. 5 órakor nyilvános jellegű összejövetelt rendez. A felmerülő kérdéseket vendégek és tagok barátságos eszmecsere keretében beszéljük meg.

Február 8-án, vasárnap délután 6 órakor *Toperczer Ákosné* tart nyilvános előadást a következő címmel: „*Körösi Csoma Sándor és a teozófia*“.

Február havi zártkörű előadások sorrendje:

- 1. *Leadbeater* nyomán: „*Szenzitív emberek*“, Szlemenics Mária.
- 13. *Leadbeater* nyomán: „*A Clairvoyance nehézségei*“, Szlemenics Mária.
- 20. *I. Wedgwood*: „*Meditáció kezdők számára*“, Takách Béla.
- 27. *Nérei Ödön*: Milyen az élet a következő létformában.“

Adomány.

A *Lapkiadó-alap* javára: Sz. D. 10 K, Sz. D.-né 10 K, F. J. 2 K, M. M.-né 1 K, özv. C. C.-né 1 K, B. Gy. 2 K.

Blavatsky könyvkiadó-alap javára: Z. S. E. 20 K, B. G. 5 K.

Anonim cikkeket csak az esetben közlünk, ha a szerző nevét a szerkesztőséggel tudatja. — Kéziratokat vissza nem adunk.

A szerkesztésért felelős: Szerkesztőség: I., Otthon-utca 18. szám.
RÓZSAFFY DEZSŐ dr. Kiadóhivatal: IV., Ferenciek-tere 4. sz.

Nyomatott Sárík Gyula villamerőre berendezett könyvnyomdájában Czegléden.

nyilvánvaló, hogy egy rövid emberi életben tökéletességet elérni nem lehet. A különbségek ember és ember, szent és gonosztevő, lángész és hülye, athléta és nyomorék között az isteni igazsággal csak akkor békíthetők ki, ha minden emberi lény a vadságtól a nemességig *fejlődő* útján van és ha ezen különbségek csak e növés különféle fokozatainak jelei. Egy ilyen hosszú evolúció hegycsúcán áll a „Mester“, megtestesítvén magában az ember lehető legmagasabb értelmierkölcsi és szellemi fejlődésének eredményét. Ő már megtanulta mindazon leckéket, melyeket az emberiség áthasoníthat, övé mindazon tapasztalatok értéke, melyeket a világ megadhat. Ezen ponton túl az evolúció már ember-főlötti; ha a győző az emberi életbe visszatér, az saját önkéntes cselekedete, mert se születés, se halál nem létezik számára többé, kivéve, ha saját beleegyezésével történik az.

A „Mester“ teljes fogalmához még valamit hozzá kell adnunk. A Mesternek emberi testben kell lennie, testet kell öltenie. Sokan, kik ezt a magasságot elérték, nem veszik fel többé a test terhét, hanem csak a „szellemi testet“ használják, a földi összeköttetésből kilépnek és csak a lét magasabb síkjain tartózkodnak. A Mester — amint a név maga is mondja — tanítványokat fogad és szoros értelemben véve csakis azokat illeti e név, kik a kevésbé fejletteknek segítenek, hogy a meredek utat *megrövidíthessék*, és így az emberi evolúció csúcsára érhessenek. Az evolúció egy magaslatot spirálszerűen körös-körül övező uthoz hasonlítható, ezen az uton az emberiség lassan halad előre; van azonban egy rövidebb ut is, mely fel a hegytetőre vezet, ez az ut keskeny, meredek, göröngyös és „kevesen vannak, kik azt megtalálják“. Ezen kevesek a Mesterek növendékei vagy „tanítványai“. És éppen úgy, mint Krisztus idejében „mindent el kell hagyniok, hogy kövessék Őt“.

Azokról, kik ép oly magasan állanak, de tanítványokat nem fogadnak el, hanem másképen szolgálják a világot, szintén szólni akarok. Nem létezik olyan szó, mely ezeket a tanítóktól megkülönböztetné, és így ennek hiányában a Mester szót kell használnunk. Indiában, ahol ezen különféle szolgálattételek a rég mult idő óta ismeretesek, léteznek különféle nevek is, de nehéz volna ezeket átültetni.

A Mester meghatározásául felvehetjük tehát, hogy: emberi lény, ki tökéletesítette magát és a földön semmi egyéb tanulni

valója nincs, ki fizikai testben él, hogy az embereknek segítsen, az emberi nemnél gyorsabban fejlődni akaró tanítványokat elvállal azon célból, hogy utóbbiak az emberiség hasznára lehessenek, akik hajlandók e cél érdekében mindent odahagyni.

Azok szempontjából, kik nem otthonosak a fejlődés teozófiai felfogásában, szükséges megemlítenem, hogy mikor azt mondjuk „tökéletes ember“ jóval többet értünk alatta, mint ahogy ez általában történik. Olyan öntudatot értünk, mely képes szakadatlanul azon öt nagy szferában működni, melyben az evolúció halad; a fizikai, az asztális és mentrális és a mennyei világokban, melyekkel most minden ember viszonylatban áll. Szt. Pál tudvalevőleg még egy „harmadik égről“ is beszél, melybe azonban a közönséges emberiség még be nem juthat. A Mester öntudata mindezekben otthonos, mindezeket magába zárja és finomult, könnyű testeiben kedve szerint működhetik, úgy, hogy bármikor szabadon cselekedhetik akármelyiknek bármilyen részében.

A nagy Testvériségben, melynek tagjai a rendes evolúción kívül fejlődtek, ötödik fokon állanak a Mesterek. A négy alsóbb fok bevezetett tanítványokból áll, kik legnagyobbbrészt ismeretlenül a mindennapi világban élnek és munkálkodnak, teljesítvén a munkát, melyel főlebbvalóik megbízták őket. Az emberi történelem bizonyos időszakában, komoly válságokban, egyik civilizációnak másba való átmenetelénél az okkult hierarchia tagjai, Mesterek és még ezeknél is felsőbb lények, a világra jönnek jóllehet rendesen megtestesülve, rejtett és elkülönített helyeken élnek, távol az emberi élet zajától, hogy áldásos munkájukat végezhesék, melynek keresztülvitele az emberek zsufolt fargatagában lehetetlen volna.

A Besant.





AZ IDŐK BŰVÖS FALA.

Ősi hindu példabeszéd szerint: „Aki tudja, hogy miben olvad fel az idő, mindent tud.“

Az idő szanszkritül annyi, mint Kala. Azaz: Romboló, de egyuttal: Ujító. Jama, a halál ura hatalmas, de Kala hatalmasabb, „mert semmit sem tehet Jama addig, míg el nem érkezett az ideje.“ Azok a pillanatok, amelyek szemünk előtt elröppennek és magukkal ragadnak egy végtelen menetben mindent, ezek a pillanatok az idő atomjai, amelyek Kala gyermekei. Az évek évszázadokká lesznek, az évszázadok évezredeké, az évezredek még nagyobb időszakokká, de ezek csak mindig apró részek maradnak, melyek fölött örökké ur marad az Idő.

Ah! Mennyi évszázadon keresztül láttam, mint festi fel az Idő észrevehetetlenül képeit, az ő bűvös falára. Amikor a Sors szent szigetén rábukkantam a Sárkány nyálkás nyomaira, akkor még azt hittem, hogy a következő pillanat különbözik attól, amelyikben éppen most vagyok és mindkettő különbözik az elmúlt pillanatoktól. Azt sem tudtam még én akkor, hogy a Kigyó nem az örök Átherből meríti lélegzetét, hanem csak az anyag legdurvább alakjából és nem láttam én még akkor, hogy a hegyi gyémánt villanása nem egyéb, mint az Igazság örök fénye, hanem gyermeki módon azt hittem, hogy ez a fény úgy lett valamikor . . .

Az a templomi tragédia, melynek áldozatává lettem, — mikor a főpap bárdja megölt, — egy másik tragédiát vont maga után, amit csak akkor tudtam meg, mikor megszabadultam testemtől és beszélgetésbe bocsátkoztam az én jó barátommal, a csodálatos remetével.

Ő mondta el nekem, hogy a főpap, midőn másnapra a rettenetes esemény hatása alól felocsudott, ismét bement a templomba, melynek padlata még mindig vörös volt az én kifrócsent véremtől. Időt akart nyerni ismét új terve kigondolásához, hogy mint nyerhetné vissza újra hatalmát a nép fölött, mely akkor rendült meg, mikor a hegyi gyémánt elsápadt, majd egészen el is tűnt. Azon töprengett, miként pótolhatná a pompás drágakövet. Amint pedig már jó ideje álmodozó töprengésbe mélyedt, figyelmét egyszerre egy sajátságos jelenség vonta magára. Azon a helyen, ahonnan felvette a szekercét, amellyel vérem ontá, egy felhőt látott képződni, melyről úgy látszott, mintha egy, a padlatból feltörő gőzoszlop vége lenne. Odalépett a felhőgomolyhoz és ekkor úgy vette észre, mintha az én vérem a legcsodálatosabb módon keveredett volna az általam megölt sárkány vérével és ebből a keverékből emelkedett volna fel a gőz, befödve azt a helyet.

És ennek a gőzfelhőnek a közepén az ő nagy megdöbbenésére lassan-lassan egy villogó drága kő alakult ki, amelynek szikrái egészen betöltötték a termet.

Ah! Hát ismét itt van a gyémánt! — kiáltott fel boldogan. — Jó, várok hát addig míg egészen kialakul. Akkor aztán tökéletes lesz a diadalom. Ami gyilkosságnak látszott — csoda lesz a nép szemében.

Mielőtt még befejezte volna beszédét eltűnt a felhő, mely felitta minden véremet és a gyémánt tüze boldogsággal töltötte el őt, kinyújtá karját és elvette helyéről. De sötét rémület terjedt el az arcán. A gyémántot meg se tudta mozdítani, el se tudta ejteni többé. Mintegy odanőtt a kezéhez és egyszerre fogyni kezdett. Mind kissebb és kisebb lett, mialatt tüzes fájdalmak cikáztak át a főpap testén. E pillanatban jöttek a többi papok, hogy megtisztítsák a helyet, de mintegy megkövülve álltak meg a bejáratnál. A főpap arca feléjük fordult és testéből cikázó fény áramlott feléjük, mely félelemmel töltötte el szívüket. Sem megmozdulni, sem szólni nem tudtak a rettenetes hatás alatt. Mindez azonban csak addig tartott, míg a gyémánt teljesen eltűnt a főpap kezéből, mert ebben a pillanatban a főpap alakja ezer darabra robbant, míg átkozott lelke jajgatva szökött meg, üldözve démoni alakok által. A gyémánt csak illúzió volt, az én vérem volt az, mely

fölkiáltott az égbe és olyan alakot vett fel, amelynek az ő gondolatai és gyöngeségei voltak.

— Jer most — szól a remete, — jer most föl velem a hegyre. —

Hallgatva haladtunk fölfelé és a hegy tetején megfordulva, egy átható tekintetet vetett reám, mialatt úgy éreztem, mintha egy fal emelkednék előttem, mely valamit eltakar. És ime eltűnt előlem a hegy meg a remete és helyettük egy nagy város terült el szemeim előtt, melyet egy igen magas épület tornyáról tekintettem át. Ez az épület egy ősi templom volt, egy oly városban, amelyet csupa mágus lakott. Tőlem nem messze egy csodálatos magasnövésű ember állott és én tudtam, hogy ő az én remetémm . . . de mennyire meg volt változva! És az aki mellette állott, az a fiatalabb ember, akiből mintha fény áradt volna szerteszét, gyengén, de azért tisztán, gyéren, de azért mégis kivehetőleg, az én magam voltam.

Mi ez és miért van ez? — fordultam most a remetéhez. —

— Ez a múlt és ez a jelen; — hangzott a válasz. — Te pedig a jövő vagy. —

— És ő? — kértem ama ifjura mutatva.

— Az te magad vagy. —

— Miként láthatom én mindezt?

— Ez az *idők bűvös fala*, amelyet ott mutatnak neked s amely örökké rejtve marad. Nézz magad körül.

Engedelmeskedtem. Körüljártattam tekintetemet a városon és amint azután fölfelé irányítottam pillantásomat, nem égboltot és nem a csillagokat láttam, hanem egy sikot, mely az aetherben lebegett. A csillagok egy kissé még keresztülvilágítottak rajta, de amint tekintetem szilárdabbá vált, a sik is kivehetőbb lett és a csillagok sugara többé nem voltak láthatók. De ösztönszerűleg éreztem, hogy abban a pillanatban ismét láttam az eget, amely pillanatban erre gondolok. Így hát figyeltem. És ime, lassan különböző alakzatok képződtek a levegő síkján. Mindenek előtt a város képe alakult ki rajta, az élet minden színével és tompa moraj is hallatszott le onnan felülről, mintha nem is lent, hanem odafent laknának az emberek. A kép azonban vibrált és egyszerre eltűnt; de helyébe léptek azoknak gondolatai és kívánságai, akik odalent laknak. Nem a testek, hanem csak a gondolatok képei voltak ezek: élő szivárványok, lángoló drágakövek, átlátszó kristályok, végül egy

sötét kigyószerű vonal kúszott át a ragyogó alakzatokon, itt-ott fekete foltokat és vonalakat hagyva hátra. Remetémm kellemes, átható hangja akkor így szólt:

— Az idők fala tovább gördül: nagyravágyás, vágyakozás, féltékenység és hiúság átalakítják. — Figyelj! Minden el fog halványulni!

És amint figyeltem, évszázadok gördültek tovább a falon. szépsége letűnt. Csak egy sötétszürke háttér meredt felém, oly események tompa és elmosódott körvonaláival, amelyek viszálykodást és kapzsiságot jelentettek. Csak itt-ott lehetett gyöngé fénypontokat és vonalakat kivenni: azoknak jó tetteit és gondolatait, akiknek kedélyében még élt némi szellemi törekvés. És ekkor ismét feltolult bennem a kérdés: mi ez a fal?

— Ez lesz az asztrális fény, amikor te legközelebb ismét tetet öltesz a földön — hangzott a felelet.

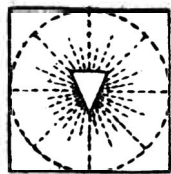
Ebben a pillanatban nagy zaj töltötte be a levegőt, — mintha ezernyi lépés okozná a zajt. És egyuttal a régi fal is összelapulni látszott, mintha valahonnan érkező erő összenyomta volna . . . és aztán ismét kiragyogtak az ég csillagai és szellemem ismét ott volt azon a sötét hegyen, ahol a drágakő volt.

Egy lény sem volt a közelemben csak a távolról hangzott egy szózat:

— Figyelj jövő lépteidre!

W. Q. Judge.





MEDITÁCIÓ KEZDŐK RÉSZÉRE.

A Teozófiai Társulat szellemi tendenciájára nézve jellemző, hogy míg pár évvel ezelőtt az u. n. belső-körön (inner vagy esoteric section) kívül álló tagok közül kevesen törődtek a meditációval, most sokan gyakorlatához segítséget és vezetést óhajtanak. A Teozófiai Társulat ezen belső-körén belül, melyet *E. S.*-nek neveznek, hározzott és hatásos instrukcióra tehetnek szert komoly és bevált tanítványok; de sokan vannak, kik talán családi vagy más okokból nem eléggé szabadok, hogy a nehéz felelősséget elvállalják, mely az *E. S.*-be való belépéssel jár t. i. hogy ezentúl a Teozófia legyen a főtényező az életükben. Ilyen tagok sokszor tudni szeretnék, hogyan kell meditálni és gyakran örömmel üdvözlők az alkalmat, ha egyik-másik meditációs csoportban részt vehetnek. A jelen sorok azon reményben irattak, hogy ezen komoly, spirituális hajlamú nagy csoportnak segítségére legyenek. Meg kell jegyeznünk, hogy csak kétévi tagság után lehetséges az *E. S.*-be való felvétel és ezen megelőző időszakban nagyon sok előmunkát lehet végezni, melynek eredményeképpen az aszpiráns az *E. S.* megkívánta tréningre alkalmasabbá válik és így nagyobb szolgálatára lehet a Társulatnak. A meditáció iparkodás a felső öntudat némi megvalósítására az éber öntudatban, óhajtás olyan vezetékteremtését, mely által az isteni vagy spirituális principium — az igazi ember — az alsó személyiséget megvilágítsa. Az érzelmek és érzelmeknek felemelkedése egy eszmény felé és a fogvatartott alsóbb öntudat ajtajának megnyitása ezen ideál befolyására. „A meditáció“ mondja H. P. Blavatsky „a belső embernek kifejezhetetlen vágyódása a végtelen után.“

A választott eszmény lehet elvont, — lehet valami erény, vagy csak határozatlan és homályos érzése a bennünk rejlő legmagasabbnak; vagy az eszmény megszemélyesíthető egy mester — egy isteni tanító — formájában vagy megtestesülve lehet bárkiben, ki iránt tiszteletet, bámulatot érzünk. Ennek folytán a meditáció tárgya és alakja nagyon különbözni fog az egyén temperamentuma és „sugara“ szerint. De minden esetben a lélek felemelkedése ez isteni forrásához, a különálló ennek óhaja az univerzális eggyel egyesülni.

Első lépések.

A meditáció első lépése, megfogalmazása a gondolatnak, hogy a fizikai test csak eszköze a szellemnek.

Azok, akik csak éppen most ismerkedtek meg teozófiai gondolatokkal, nehezen tudják ezt eleinte megérteni, nekik a lélek, a szellem valótlán.

A fizikai test az egyetlen tapasztalható valóság és a természetfeletti árnyékszerű, homályos, csakis intellektuális fogalom. De fokozatosan és alig észrevehetően ezen érzés eltűnik; a természetfeletti megvalósulásának érzése lefelé a fizikai agyban kezd működni és az előbbi intellektuális etméletet megeleveníti. Ennek oka nem messze keresendő. Ha az ember teozófiai műveket olvas, akkor a mentális világ u. n. főtipusainak hatalmas stimuláló erővel kerül érintkezésbe, ha magasabb testekről olvas, felébreszti az öntudatot azokban, melyekre figyelmét irányítja. Az asztrális sík és asztrális test iránt való érdeklődés és ezek tanulmányozása fokozatosan „felébresztik“ a tanítványt ezen a síkon fizikai alvása idején. A felsőbbrendű testek nagyobb tevékenységre sarkalltatnak, ha természetfeletti módon fejlődött emberek auráin belül lehetünk. Természetes következménye ezen belső természet fejlődésének, hogy a közönséges öntudatot is átalakítja és a magasabb embernek tudása lassan leszívárog a fizikai agyba. Röviden mondva, ez a fokozatos öntudat kiterjedése tényeinek felsorolása, melyet a legtöbb teozófus észlel, ki tényleg komolyan veszi a dolgot.

Megemlítettük futólagosan, hogy két esztendőnek el kell mulnia, mielőtt egy tanítvány az *E. S.*-be választható, nemcsak azért, hogy próbára tétessék állhatatossága a Teozófiában, hanem,

hogy idő engedtessek a természetfeletti testek ezen változására, miáltal intuitív módon felsőbbrendű emberi mivoltára ismerhet, ki testét csupán fizikai eszközül használja.

Ezen fejlődésnek és ébredésnek folyamata gyorsítható. A „Voice of the Silence“ mondja: „Segíts a természetnek, dolgozzál vele együtt, teremtoi egyikének fog tartani és majd engedelmeskedik.

A természet törvényeit kell csak megértenünk és azután, ezeket helyesen alkalmazva, engedelmes szolgálóink lesznek éppen ezen törvények. Az ami lassan és fokozatosan az időnek rendes lefolyása alatt történik, gyorsítható erőnk öntudatos, célzatos megfeszítése által. Ennek folytán a tanítvány meditációiban első gyakorlatul ezen célt tűzhetné ki.

A következő gyakorlat egyike azoknak, melyeket e sorok írója alkalmazott jó eredménnyel, míg csak feleslegessé nem vált a folytatása.

Meditáció különböző testeinkről. Kezdje azzal, hogy fizikai testére gondol; azután gondolkozzék azon, hogyan lehetséges ezt ellenőrizni és irányítani, s így gondolatban válassza el önmagát tőle tekintse vehikulumnak és képzelje magát pár percre mintegy az asztrál-testben élve. Gondolkozzék továbbá azon, hogy érzelmeit és kívánságait ellenőrizheti; majd igyekezzék asztrál testétől szabadulni, értse meg, hogy a vergődő, gerjedő szenvedélyeknek teste, nem ön. Képzelje magát mentális testében. Gondolkozzék azon, hogy az ember gondolatait ellenőrizheti, hogy hatalmában áll bárminő tárgyra irányítani gondolatait és újra akarátának erejével mintegy rázza le mentális testét is. Emelkedjék a szellem szabad légkörébe örök békéjével és itt maradván egy ideig iparkodjék megérteni, hogy ez a valódi Énje. Innen azután újra leszáll, magával hozván a szellem békéjét különféle testein át. Képzelje körülsugározva a mentál test auráját, engedje, hogy béke járja át s legyen meggyőződve, hogy ő az *Én*, ki a mentál-testet mint eszközt használja. Azután asztrál-testébe szállva engedje újra, hogy a béke auráján átsugározzék s legyen meggyőződve, hogy ő az, mely az emóciókat szolgálóként használja; és végre térjen vissza fizikai testébe, felismervén azt is mint eszközt és mint Isten békéjének központját.

Ez rövid felsorolása a folyamatnak, mely minden egyes ember részéről módosítható. Ha a tanítvány meditációja és napköz-

ben gyakran ismételt gondolatai által annyira fejlődött, hogy önmagát a *benső embernek* tekinti, ki fizikai testével csak mint eszközzel él és működik a világban, akkor a meditációnak felsőbbrendű és tudományosabb formáira térhet át. Meg kellene kezdenie a különféle részletek és fokozatok teljesebb megértése mellett intenzívebb munkáját. Szellemi felfrissülésben és gyarapodásban lesz része és sikeresen fog megküzdeni a kóbor ész és érzelmek személyes nyilvánulásaival.

Koncentráció.

A meditáció gyakran három fokozatra, állapotra oszlik: koncentráció,- meditáció- és kontemplációra. Még ezentúl is felosztható, de szükségtelen ezt itt megtenni; a kezdő így is igen gyakran még nagyon távol fogja magát a kontempláció fokozatától találni.

A koncentráció abból áll, hogy az ember eszét egy gondolatra irányítja és állandóan arra szegezi. Patanjali, a klasszikus hindu Yoga aphorizmak szerzője, a Yogát mint „a gondolkodó principium megakadályozásának és átalakításának eszközét” határozza meg. Ezen meghatározás a koncentrációra alkalmazható, jóllehet, hogy Patanjali valószínűleg tovább megy gondolatában és szól az értelem képzet-alkotó tehetségének és a gondolat minden konkrét kifejezésének beszüntetéséről, így azután a koncentráció fokozatáról a kontemplációhoz jutunk.

Hogy koncentrációra képesek legyünk, kell, hogy az ész felett uralmat nyerjünk, hogy fokozatos gyakorlat által tevékenységét szűkebb korlátok közé szorítsuk, míg csak nem irányul kizárólag egy pontra. Valamilyen gondolatot vagy tárgyat kell választani, melyre az ember koncentrálni akar; az első lépés kizár minden mást az észből; kirekeszti belőle a gondolatokat, melyek nem a tárgyhoz tartoznak s amelyek elménkben mint egy kinematográf mozgó képei táncolnak. Igaz, hogy a kezdő stádiumban éppen a gondolatoknak ezen ismételt kizárása nagy részét teszi a tanítvány gyakorlásának; erre önmagát kényszeríteni kitűnő training. Hanem van még egy másik sokkal észszerűbb módja a koncentráció elérésének; ez abból áll, hogy annyira érdekelődik és elmélyed a tanítvány a választott tárgyban, hogy minden más gondolat ipso facto kivan zárva az észből. Ezt csináljuk folytonosan a közönséges életben öntudatlanul a szokás ereje folytán.

Egy levélnek írása, számadások, fontos határozatok, nehéz problémák kigondolása — mindezek annyira foglalkoztatják az ésszt, hogy többé-kevésbé mély koncentráció áll be. A tanítványnak meg kell tanulnia, hogy ezt tudatosan akarva tegye; legjobban akkor fogja ezt elérni, ha megfigyelő erejét gyakorolja. Vegyen elő bármilyen tárgyat, — egy tollszárat, egy darab itatóspapirost — s szemlélje azokat részletükben, melyek rendesen észrevétlenül maradtak, sorolja fel egymás után tulajdonságait, csakhamar ezen gyakorlatban érdeklődni merül el. Ha képes arra is, hogy gyártásuk folyamatát tanulmányozhassa, az érdeke fokozódni fog. Nincsen az a tárgy a természetben, mely unalmas és érdektelen volna; ha nem tudjuk manifestációinak csodálatos szépségét felismerni, úgy a hiba környezetünk iránt való figyelmetlenségünkben rejlik.

Segítség a koncentrációnál, ha az ember hangosan ismétli a gondolatot. Így: ez a tollszár fekete; visszaveti az ablaktól jövő fényt felületének egy részéről; körülbelül 18 cm. hosszú, henger alakú, felületén valami díszítés van bevésve; a minta ág alakú és egymáshoz közelálló vonalokból áll — és így tovább tetszés szerint.

Így tanulja a tanítvány a tágabb világ kizárását és saját választott világába való zárkózását. Ha ezt eredményesen elérte, akkor körülbelül elérte a koncentrációt — természetesen még akkor is sokféle gondolat — bár mindannyi a tollszárra vonatkozik — támadhat agyában. A hangos beszéd alkalmas a gondolatáramlat lecsillapítására és megakadályozza gondolataink szertekalandozását. Fokozatos gyakorlás által így mindinkább szűkül a gondolatkör, míg végül csakis egy pontra fog irányulni.

A fenti gyakorlat többé-kevésbé tréningyszerű, megfeszített munkát követel és azonkívül ridegnek tűnhetik a tanítvány előtt, mert az emóciónak kevés tere van benne. Éppen ezért egyidejűleg egy másik fajtája a koncentrációnak is célszerűen alkalmazható, de mielőtt ezt ismertetném, jó lesz megjegyezni, hogy az előbbi gyakorlatot a tanítvány pályájának bizonyos fokán kell, hogy mégis tökéletesen tudja végezni. A tökéletesség bizonyos foka e téren jó előgyakorlat az eredményes képzeleti látáshoz, ez t. i. az az erő mely mentális módon valamilyen tárgyról a részletekig pontos képet idéz elő, anélkül, hogy szemünk előtt látható volna. Pontos képzeleti látás szükséges nagyon sok munkához, melyet az okkult

rendszerekben képzett tanítvány végez, így például fontos különböző gondolatalakok alkotásához. Ennek folytán az a tanítvány, ki tényleg komoly, nem fogja a munka ezen ágát elhanyagolni csak azért, mert nehéz és fáradtságos a munka.

A második módszer, melyet az imént említettem, abból áll, hogy nem fizikai tárgyra, hanem gondolatra koncentrálódunk. Ha valamely erény vétetik, még az az előny áll be, hogy lelkesültséget és devóciót ébreszt a tanítványban és ez nagyon fontos tény fáradtságának kezdő stádiumában, mikor a kitartás és állhatatosság nehéz megpróbáltatásnak van alávetve. Helyes igyekezet és erőnk megfeszítése éppen ezt az erényt jellemünkbe ülteti. Ebben az esetben a koncentráció inkább érzelmi s nem annyira mentális folyamat. A tanítvány iparkodik önmagában az illető erényt reprodukálni, mondjuk pl. a részvétet, amelyet célul tűzött ki és akarateréje által, mellyel egy pontra irányítja gondolatait, odajut, hogy részvétet fog majd érezni. Könnyebb összpontosítani az érzelmeket, mint a gondolatokat, meri utóbbi finomabb és tevékenyebb, de ha intenzív érzelmi koncentráció jön létre, az ész is követni fogja azt bizonyos fokig.

Meditáció.

Áttérhetünk a második főosztályra, t. i. a meditációra. A meditáció valamely tárgy megfontolásának művészete, annak forgatása az észben különféle vonatkozásaiban. Helyesen mondva, a meditáció állapota nem követi nyomon az ész teljes összpontosítását, melyről fentebb szóltunk, hanem inkább a koncentrációra következik, mely az észből mindazon gondolatokat kiűzte, melyek nem állanak a szóbanforgó tárggyal rokonságban.

Nem kell időt vesztenünk a meditáció további meghatározásaival, hanem áttérhetünk bizonyos módszerekre, melyek a meditáció természetét sokkal világosabban fogják illusztrálni, mint elméleti fejtegetések. Említettünk fent a részvét gondolatát és igen jól használhatjuk ezt a meditáció tárgyául.

Meditáció a részvétről. Fontoljuk meg, hogy mint minden más erény, úgy ez is az isteni öntudatnak egyik kiegészítője, próbálja természetét és tevékenységét a világban megérteni, gondolja meg, hogy ez egyesítő erő, mely egy-egy különli Én-t összetűz a többivel. Hasonlítsa össze a szeretettel: a részvét vagy

együttérzés magába foglalja másnak megértését és a tehetséget másnak a helyzetébe képzelni önmagát; a szeretet nem zárja magába ezen megértést, csak az intenzív óhajból állhat, önmagát másnak odaadni, jóllehet, hogy tökéletesebb, ha az együttérző megértéssel egyesül, másrészt a szimpátia teljes kifejezéséhez megkívánja azon erős, belső indító okot, melyet csak a szeretet adhat. Képzeld az isteni részvétet az ideális ember, Krisztus vagy a Mesteren át a világba öntve és azután saját maga felé, saját individualitása felé irányítva.

A tanítványnak erős aktiv aspirációval kellene most ezen kimondhatatlan befolyásba, mely a Mesterből sugárzik, elmerülnie és iparkodnia devóciójának tárgyát elérni. (Itt érhető el a kontempláció állapota.) Azután gondolnia kellene ezen erényre, a mindennapi életben alkalmazva azt, gondolnia kellene barátaira, szeretteire — még azokra is, kikkel jobb egyetértésben kellene élnie; képzelje el azokat egyenkint maga előtt és árássa el őket azon befolyással, mely önt átjárja s mely önmagán át a világba ömlik. Ha tovább akarja szőni ezen gondolatot, akkor képzelő tehetsége által olyan helyzetekbe képzelheti magát, melyekben részvétét nyilváníthatja, megmutathatja.

A meditációnak egy másik fajtája is adatik majd azok számára, kik képtelenek hosszabb ideig egyetlenegy gondolattal foglalkozni.

Meditáció az öntudat gyarapítására.

Kell, hogy a tanítvány emelje öntudatát és hogy kontemplálja az univerzum végtelenségét, mérhetetlenségét; segítségére lesz ebben a csillagos ég képe, a napnyugta aranypirja vagy a gondolat, hogy a kozmosz a parányi atomba van zárva; ha akarja, ezek után alkalmazhatja az előbb leírt módszert, t. i., hogy fel-emelkedik a testeken át. Ekkor azután irányítsa gondolatait a legfenköltebb aspirációval naprendszerünk Logosa felé és képzelje az egész rendszert mintegy az Ő öntudatának határain belül: „Ő benne élünk, mozgunk, létezőnk“. Azután gondoljuk végig azon gondolatsort, melyet Mrs Besant „A hangulatokról“ c. értekezésében kifejtett,* t. i., hogy minél magasabbra emelkedünk a lények sorában, nemcsak, hogy nem veszítjük az összeköttetést a hierar-

*L. Teozófia 1912. évf. 10. szám.

chia magasztos tagjaival, hanem annál szorosabban érintkezünk az öntudatukkal, holott természetesen az ellenkezőjét hihetnők, tekintve távolságukat a kicsinyes emberi érdekektől. A tanítvány segítségére van, ha aurájának növekedő alakjára gondol lelki fejlődésének haladásával, ha egy közönséges ember aurájára, egy tanítványra és egy felavatottéra gondol, ha a Mester aurájára és azon szoros viszonyra gondol, mely a Mester és tanítványainak öntudata között létezik, akiket ő segít, ha Buddha aurájára gondol, mely a tradíció szerint három mértföldnyíre terjedt teste körül; és így gondolatban emelkedve gondolhat egy Lényre, kinek aurája, vagyis öntudati köre, magába zárja egész földünket és egy olyanra, mely az egész rendszert, melyhez mi tartozunk, körülzárja. Igaz, hogy minden cselekedet, minden gondolat, minden érzélem, melynek kifejezést adunk, részei, sőt a mi emlékezetünk is része az Ő emlékezetének, mert minden emlékezet csak erő, melynélfogva a Természet akashai* feljegyzéseit felidézzük, mely megint szintén csak az Ő kifejezése. A tanítvány tovább haladva, jellemző tulajdonságaira gondolhat, tegyük fel: igazságosságát, szépségét és szeretetét; elmélkedhetik azon, hogy a legfelsőbb igazságosság kifejezését találja a természet változatlan törvényeiben, Newton törvényében, hogy az akció és reakció egyenlők és ellentétesek, a karmikus visszatérítés törvényében, mely minden embernek tetteiért megadja az igazságos jutalmat. Gondolkozzék azon, hogy a karmában való hit tényleg magában foglalja — hogy a kéz, mely nagy csapást mér valakire, csakis saját holt múltja, mely újra feléledt; ilyen gondolatok után meg lesz elégedve sorsával. Gondolkozzék továbbá azon megszámlálhatatlan körülményekről, melyek e törvény alá esnek és ember és ember között fennállanak. Lássá ezen komplex viszonyokban a tökéletes Igazság örök, változhatatlan törvényét.

Továbbhaladva a szépség aspektusához, tanulmányozhatja az univerzum Nagy Építőjének és Nagy Mérnökének nagyszerű tervét és fokozott figyelemmel tekintve az egész természetet, észreveszi majd a Legfelsőbbnek ezen általános kifejezését az ural-

*Akasha, H. P. Blavatsky szerint: *elsődleges szubsztancia*, az éternél is (az okkultisták éternél is!) finomabb anyag, melyben minden létező a múltban, jelenben és jövőben egyaránt feljegyezve marad. Szerk.

codó szépségben és harmóniában. A természeti szépségről áttérhet a művészi szépségre és képzeletének szárnyain magasra szállva, elmélkedhetik az emberi művészet remekeiről, melyek az istenség birodalmával határosak, mert a szó teljes igazságában: az anyag a művész kezében a természetnek isteni ereje. A hangnak hatalmas építményei sok árnyalatban visszatükrözik a természetnek azon őstípusú erőit, melyek a fénylő Gandharvák seregein át kiözönlenek, hogy a rejtett világ erőit feltárják az ember számára és hogy ezáltal emeljék isteni örökségének birodalmába.

A Legfelsőbb résztvevő szeretetéből veszik eredetüket az összes emberi viszonyok, melyek az odaadáson és szereteten alapulnak. A szellemi szemnek a nő szépsége nem ad okot bűnös vágyra, hanem arra, hogy mint Isten gyermekét és mint az Ő szépségének kifejezését, manifesztációját, tiszteljük. Csak egy szeretet uralkodik az egész univerzumban: az isteni Atya bizta ezt teremteseinek gondviselésére; oly erő ez, mely elemi teremtő alakjában a formák sokaságát alkotja és felsőbb aspektusában a lelkeket az Egyetlen Életben való egységben fűzi össze.

Kontempláció.

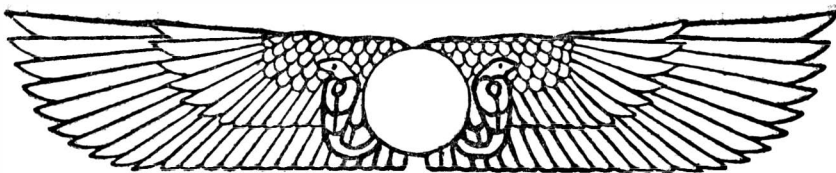
A kezdőnek, ki az imént említett meditációkat megkísérli, eleinte valószínűleg nem fognak ezek másnak, mint intellektuális gyakorlatnak tűnni, mely többé kevésbé érdekes és az érzésnek bizonyos fokozatát képes előidézni. De amint munkájában kitarat és mindinkább a nagy, rejtett világ csodájába és szépségébe hatol be, fokozatosan szert tesz majd valamire azon egyéni szellemi tapasztalatból, mely áthidalja a szakadékot a tudás — és a bölcsesség embere között és meg fog érteni valamit abból a belső békéről és lelki emelkedésből, melyről Liguori Szt. Alfonz beszél, amikor a meditációról, mint „áldott kohórról, melyben a lelkek az isteni szeretetre gyuladnak“ emlékezik meg. Mert a meditáció összhangba hozza a testeket, amelyekben dolgozunk, képesítvén a szellemet, hogy éber öntudatunknak sötét sarkaiba világítson. Le csillapítja természetünk nyugtalanságát — az ész, emóciókat, az agy nyughatatlan tevékenységeit — és az alacsonyabb testeknek ezen egyidejű rezgéseit képesítik az Egot arra, hogy személyiségét befolyásolja. És amint a tanítvány így gazdagabb lesz szellemi tapasztalatokban, az öntudatunk új fázisai nyílnak meg benne.

Aspirációját eszménye felé szegezve, nemsokára észre fogja venni, hogy ezen eszménynek befolyása reá sugárzik és amikor nagy erőfeszítéssel el akarja érni devociójának tárgyát — rövid pillanatra megnyílnak az égnek gátjai és egyesítve látja majd magát eszményével, áthatva a realizációnak dicsőségétől. Ezek a kontempláció és az egyesülés fokozatai.

Az első a felfelé való törekvés, mikor az ész formára támaszkodó nyilvánulásai átléptek, az utóbbi a szellemi ekstázisnak elérése, amikor a személyiség korlátai lehullottak és a különállásnak minden árnyéka a tökéletes egyesítésben a tárgy és a kereső között eltűnt. Hiába való volna az ilyen tapasztalatok további leírásának megkísérlése, mert az általános kifejezések szintjén felül állanak; a szavak csak utmutatóként szerepelhetnek, hogy a zárandok tudja, hova irányítsa lépteit, jelzik az ösvényt ahhoz, ami kimondhatatlanul fenséges.

J. I. Wedgwood,
(angolból: *Szlemenics Mária.*)





AZ EMBER HÉT PRINCIPIUMA.

MANAS MŰKÖDÉSE.

(FOLYTATÁS.)

De nézzük, mi történik a jelen esetben az alsóbb Manasszal akkor, midőn az inkarnáció elteltével a halál kapuja elzárja az élet útját.

Röviddel a fizikai test halálával Kâma-Manas felszabadul. S egyideig még az asztrális síkon tartózkodik asztrális anyagba burkoltan. S mindaz, ami benne jó, szennytől ment, a sugárhoz tartozó, fokozatosan különválik. Azután a Devachan-sík alsóbb rétegében töltött hosszabb idő után megtér forrásához. Mindazon élettapasztalatait pedig, melyek természetüknél fogva a felsőbb Egoval való asszimilálódásra érdemesek, magával viszi. Manas tehát a két inkarnáció közé eső időnek második felében újra eggyé lesz. Az Atmâ-Buddhi (az emberi konstitúció két legfőbb principiuma, melyet még nem mérlegeltünk) beárnyalta manaszi Ego elmúlt földi életének földi fáradalmait kipihenve áttér devacháni öntudati állapotába. A bevégzett földi élettapasztalatai forrásaihoz megtérő alsóbb sugár útján jutnak el a manasikus öntudatba. Ezáltal a devacháni élet, mintegy folytatása a földi életnek, ámde annak szomorúságai nélkül. Mert a földi életnek összes vágyai, kívánságai, amennyiben tiszták és nemesek, beteljesülnek. S a költői mondás, hogy „az értelem önmaga alkotja a menyországot” igazabb, mint sokan képzelik. A devacháni állapotban az értelem többé már nem rabja a látható sík durva anyagának. A devacháni állapot a földi tapasztalatok földolgozására, s az egyensúly helyreállítására szolgáló időpont egy újabb élet kezdete előit. Szóval a földi életet, az éjszakát követő nappal s a látható manifesztációknak megfordított képe. Mert a periodicitás mint a természetben mindenütt, itt is fellelhető. És mert az Univerzális Élet ritmusa szerint az apályra a dagály, s erős munka után a pihenés következik. Ez a devacháni állapot

kinek-kinek evolúciója szerint különböző ideig tart. A jelenkor embereinek devachánja valamivel meghaladja az ezerötyszáz övet.

Ezalatt az alsóbb Manas köntösének Kâmával összebonyolult tisztátlan része, a vágytestnek némileg zavaros öntudatot kölcsönöz. S az éppen bevégzett földi élet tapasztalatainak is csak halvány emlékét nyújtja. Ha a földi élet alatt az emóciók és szenvedélyek erősek, s a manaszi élet rovására túlsúlyban voltak, akkor a vágytest energiája megnövekszik, s a fizikai test halálát jóval túléli. Az öntudatnak is tekintélyes adagával bir, miután a manaszi sugarat nagyrészt elnyomják a felülkerekedett erős kâmikus elemek. Ha ellenben az éppen befejezett földi életet inkább a mentalitás és tisztaság jellemezte, akkor a vágytest energiája nem nyervén elég tápot, már csak halvány mása lesz annak a személyiségnek, melyhez tartozott. Ez esetben azután rövid időn belül elsorvad, tönkremegy.

A már említett kisértet most tehát már érthető. Ha a manaszi elem még jobbára megvan, akkor nagyon jelentékeny intelligenciával bir. Ez az esete az erősen állatias természetnek vagy testeinek, kik noha nagy, de durva intellektualitással rendelkeznek. Mert a nagymértékben kâmikus hajlammal intelligenciája ugyan rendkívül erőteljes, de nem szubtilis, nem delikát. Az ilyen személyek vágytestei a még fizikai testükben élők magnetikus áramaiból élnek. És bár intellektuális képességük nagy, de aljas jellegű. Az ilyen szellem leikiismeretlen, minden jobb impulziótól ment, s a felbomlásra hajló. S ezért a vele való összeköttetés csak rosszra vezet. Akár ha úgy vesszük, hogy vitalitásukat az élők testének és kâmikus ellentéteknek áramaiból prolongálják vagy, hogy azoknak életerejét kimerítve, összeköttetésbe hozzák és beszennyezik a nem kívánatos asztrális elemekkel.

Ne feledjük, hogy az ilyen kâmikus szellem az ember közelébe férközhet, anélkül, hogy valamely spiritisztikus ülésen részt venne. Mert mint említettem, leginkább ott található, hol az emberek állatias vágyaiknak áldoznak. Ilyenek pl. a korcsmák, játéktértek, kéteshírű házak, amelyek kivétel nélkül a legaljasabb magnetizmussal vannak telítve. Valóságos örvényei a tisztátlan magnetikus áramlatoknak.

Delejként vonzzák a szellemeket s valóságos „maálstromokká” tömörítnek mindent, ami földi és érzéki.

A vágytest aktivitása és képességei a vele annyira rokon áramoktól táplálva nagyban megerősödnek. Impregnálva, a fizikailag kielégíthetetlen szenvedélyek és vágyak emanációjától, magnetikus áramaik útján kierőszakolják az elő emberek hasonló áramait. Ez uton folytonos akció és reakció megy végbe. Az élők állati természete a kámiikus világ behatásától, mind erősebbé és fegyelmezettebbé lesz. Kâma-loka a hely neve, hol az ilyen kísértetek az asztrális síkon tartózkodnak. (Loka-helyett, így Kâma-loka Kâma-helyet jelent.) A mérget ontó magnetikus áramok innen sugároznak szét. Éppen mint a pestistanyákból kiáradó betegségeket okozó csirák, melyek ha egy gyenge életerejű fizikai testre, szóval velük rokotalajra bukkannak, gyökeret vernek, virágznak.

Ezen állításokat olvasva, valószínűleg sokan mondják, hogy a teozófia nem más mint a középkor babonáinak rémképeket előidéző, új feltalálása. Holott a teozófia inkább azon van, hogy ezeket a középkori babonákat megmagyarázza. Rámutat azokra a természetes tényekre, amelyek nyomán alapultak, ahonnan életet nyertek. Ha vannak a fizikain kívül még más síkok — ezt pedig semmiféle okoskodás sem döntheti meg — akkor a létezésükben való hit minduntalan felmerül. A tudásazonban ismeri természetüket, tudja hogy mely törvényeknek engedelmessékednek és így megmagyarázza és megadja a világrendben való helyüket, így állva utját a babonás hiedelmek létrejöttének. Mert ne feledjük, hogy akiknek öntudata még a fizikai síkon van, azoknak legjobb óvszerük a tiszta kedély s az erős akarat. A betegség ellen legjobb védelmünk, ha testünket jó erőben és egészségben tartjuk. A láthatatlan csirák ellen csak úgy küzdhetünk, ha vigyázunk, hogy testünk ne váljon alkalmas talajukká. Tudva ne tegyük ki magunkat a fertőzés lehetőségének, ugyanígy az asztrális sík rosszindulatu csiráinak. De gátoljuk meg a kâma-manaszi talaj képződését, amelyben kicsiráznak és fejlődnek. Kerüljük a veszedelmet rejtő helyeket. Ne mozdítsuk elő tudatosan a médiumi tendenciákat. Legjobb védelmünk az erős, fegyelmezett akarat és tiszta szív.

A. Besant
(angolból: Uray Georgina).

KÖNYVEK.



Teozófiai könyvtár 4.: A Mesterek, írta: A. Besant, ford.: Szlemenics Mária. Ára 1 K 50 fillér. Budapest, Pfeifer-féle könyvkereskedés kiadása, IV., Kossuth Lajos-utca 7. A Teozófia számos életbevágó, tanulságos és érdekes problémája közül ez mindenestre egyike a legizgatóbbaknak. Kik a Mesterek? Hol tartózkodnak ők? Mivel foglalkoznak? Ezekre a kérdésekre részben közvetlen tapasztalat, részben hitelt érdemlő kiváló személyek tanúbizonysága alapján nagy alaposítással felel meg A. Besant. A Mesterek léteznek. Az ember földi pályáján nincs hijjával a felsőbb vezetésnek es csupán méltóképen kell élnünk, hogy vezetőinkkel, e tökéletességig evolvál emberekkel kapcsolódni tudjunk és tanításaikat életünkben hasznunkra fordíthassuk. A könyv, melyből jelen számunkban első helyen mutatóványt adunk, a következő főbb fejezetekre oszlik: *A tökéletes ember. A Mesterek, mint tények és eszményképek. Az adeptusok.* Az utóbbi fejezetben névvel is megemlékezik a kiváló szerző az egyes Mesterekről, munkásságuk- és tartózkodási helyükről. Akik a teozófiai értelemben vett lelki fejlődés okkult irányáról óhajtanak rövidre fogott és mégis alapos információt szerezni, azok nagy örömmel fogják fogadni a kitünő könyvet.

HIREK.

— Részvétellel értesülünk, hogy *D. A. Courmes* őrnagy, a Francia T. T. egyik legrégebbi tagja, a „Revue Theosophique Française“ (Le lotus bleu) szerkesztője, január 15-én földi testétől megvált. A megboldogult kívánsága szerint testi hüvelyét a Pére Lachaise-temetőben elhamvasztották. Eközben igen szép és bensőséges szertartás folyt le a Francia T. T. tagjainak részvételével, melynek befejezésül G. Revel, a „Le Théosophie“ szerkesztője, A. Besant: „A test feltámadása“ című cikkét olvasta fel.

— A Benaresben székelő Hindu Teozófiai Társulat december utolsó napjaiban tartotta 1913. évi közgyűlését, melyen az európai testvértársulatok is nagyszámmal voltak képviselve. Kelet és Nyugat ismét barátságosan egyesült s a jelenvoltak állítása szerint rendkívül érdekes kép volt a színes keleti sálók, turbánok, sötétbőrű hinduk, burmaiak közé ékelve látni az olasz, norvég, francia, angol stb. kiküldötteket józan — tuljózan — európai öltözetükkel. A közgyűlésen A. Besant elnökölt. Nagy örömmel vették tudomásul a titkári jelentést, mely szerint a hindu-szekcio taglétszáma 1071-el gyarapodott, ami valóban szép eredmény. A közgyűlés egyhangúlag adott kifejezést ama kívánságának, hogy az eddigi elnököt, akinek megbízatása f. é. júniusihavában lejár, élethossziglan kellene megválasztani az alapszabályszerű 7 évi időtartam helyett. A kérdéshez A. Besant emelkedett szóásra s kifejtette, hogy e tárgyra nézve csak a közelebbi közgyűlés dönthet, mert az alapszabályok megváltoztatását involválja, amihez az egyes nemzeti társulatok hozzájárulása szükséges. A közgyűlés ilyen értelemben dönt s elhatározza, hogy ez ügyben átír a nemzeti társulatok elnökeihez, A. Besant a közgyűlésen

három előadást tartott, u. m.: a „Kaszt-rendszerről“, „A Teozófia szerepéről Indiában“ és „Egységes Indiáról.“ Mindannyinak természetesen megszokott nagy sikere volt. A közgyűlés tartama közben érkezett meg európai tartózkodásából Jinarajadasa, akit az egybegyűltek nagy ovációval fogadtak. Az érkezőt mindjárt kintintetés is érte; a „Subba Row-éremmel“ jutalmazták kiváló irodalmi munkásságáért. („Az Ő nevében“ c. műve magyarul is megjelent, 1. Teozófiai Könyvtár 3. Ára 70 fillér.) Jinarajadasa „A Jövő vallása és tudománya“ címmel tartott előadást s ugyancsak ő zárta be, — az időközben távozni kénytelen volt A. Besant helyett — a közgyűlést, mely a legfelelőbb hangulatban oszlott szét.

— A Francia T. T. taglétszáma mult évi október 1-től január 22-ig, a hivatalos kimutatás szerint 85-el szaporodott. Ezen örvendetes körülmény amaz intenzív tanulmányi és propagatív munkának tulajdonítandó, melyet a Társulat állandóan kifejt.

— A Belga T. T. Brüsszelben, a Rue de l' Hopitalban eddig birt helyiségét elhagyta és Rue de Loxum 45. sz. alá költözött, hol az Erkölcsmesítő Egyesületek Szövetségével (Fédération des Sociétés de Culture Morale) közösen bérelt lakást.

— Az Angol T. T. három tagja 1912. márciusban elhatározta, hogy a teozófiát vak testvéreink számára hozzáférhetővé teszik. E célból „Lucifer“ címmel részükre a Braille-féle írás-rendszer alapján lapot alapítottak. Ezenkívül a következő műveket tették a vakok számára hozzáférhetővé: „Bhagavad Gita“, „A Mester lábainál“, „Szellemi élet mindnyájunk számára“, „Az élet célja“. Azóta a *Braille-liga* tagjainak száma 27-re szaporodott s hogy milyen áldásos munkát végzett, arra nézve idézzük egy vak nőnek Mrs. Rushforthnak leveléből a következő sorokat:

„Valamennyien végtelenül hálásak vagyunk a könyvekért, melyeket nekünk „ kölcsönöztek. Érezzük, hogy életünk új erőt nyert és az eszmék, melyeket „ régóta igyekszünk világosabban felfogni, végre lényünk alkotó-részeivé válnak.

„Lelkünk számára elérkezett a látás... Ingyenes helyi könyvtáraink „ évente ajándékoznak műveket a vakok könyvtára számára. De könyveik „ nagyobbára regény-kivonatok vagy vallási jellegű művek. Önök alig képzelhetik mit jelent az számunkra: könyveket birni, melyekben a modern „ gondolkodás eszméi fejeződnek ki . . . stb. (*Vakap, febr. száma*).

Vajon nem alakíthatnánk-e egy *Teozófiai Braille-ligát* mi is, hogy a magyar teozófiai irodalmat hazánkban szinylődő vak testvéreinkkel megismerhessük? A példa annyira emberbaráti, hogy nézetünk szerint mindenesetre követendő volna!!

— A Svájci T. T. január 10-én tartotta évi rendes közgyűlését. A hivatalos jelentés szerint a Társulat taglétszáma ezidőszert 198. A mult évi szaporulat összesen 26. Ujra elnökké választották Mille H. Stephanit, aki e tisztét már több év óta tölti be.

— Az örökké termékeny A. Besant legújabb könyvének címe: „Superhuman men in history and in religion“ („Emberfölötti lények a történelemben és a vallásban“.) A könyv 1913-ban Londonban és Stokholmban tartott előadásainak foglalatlja s a következő fejezetekre oszlik: Emberfölötti lények megnyilatkozása világunkban, Világ-Megváltók és Világ-Tanítók, Krisztus az emberben, A misztériumok visszaállítása, Az intellektuális és spirituális haladás feltételei, A Teozófiai Társulat politikája.

— Csendes tevékenységünkkel idehaza, alig tudjuk elképzelni, mily nagyarányu propaganda, mily serény teozófiai munka folyik odaát az Océanon túl, Amerikában. Az amerikai teozófiai páholyok egyik központja Californiában van, Krotóna-ban, Los Angeles mellett (Hollywood). Kezünkben van a központ február havi jelentése a „The Messenger“, melyből azt látjuk, hogy Amerikában, Canadát is beleértve, közel 200 páholy működik. A nagyobb városokban New-York, Chicago, Boston, Minneapolis, San Francisco stb. több páholy van természetesen. A többi a vidéken oszlik meg. A központ kitünően szerkesztett illusztrált havi lapjának az „American Theosophist“-nak 1100 tag-előfizetője van. Jövő számunkban a krotónai teozófiai intézetet, melyet néhány éve létesítettek nagy áldozattal, részletesebben fogjuk ismertetni.

— Február 8-án nagyszámu hallgatóság előtt tartotta nyilvános felolvasását a M. T. T. helyiségében Topercer Ákosné: „Kőrösi Csoma Sándor és a Teozófia“ címen. Ismertette a nagy szanszkrit-kutató tudós életét, nélkülözéseit és szorgalmának gazdag eredményeit. K. Csoma a Teozófiának is nagy szolgálatot tett, mert a szanszkrit nyelven írt ősi szent iratok feltárásával és magyarázatával ezeket számunkra megközelíthetővé tette. Az előadást egész terjedelmében legközelebbi számunkban hozni fogjuk.

— **Mit irnak a Teozófiáról?** Két tekintélynek örvendő fővárosi folyóirat foglalkozott januári számában a teozófiával. Az egyik a katolikus klérus lapja: a „*Religio*“, mely Kiss János egyetemi tanár szerkesztésében jelenik meg és dr. Döry László aláírásu cikket hozott: „A theosophia és a csoda“ címmel. A másik: az „Uj Élet“, Bárczy—Wildner—Weszely szerkesztésében, a Népművelő Társaság kiadásában megjelenő havi folyóirat; az ebben közölt cikk címe: „Modern törekvések művészi eszmény után“, szerzője Géresi Vendel.

Természetesen nem várhatjuk azt, hogy a katolikus klérus lapja állást foglaljon a Teozófia mellett, azonban oly tiszteletreméltó tárgyilagossággal ismerteti dr. Döry László néhány oldalon keresztül a teozófiai eszmék lényegét, hogy minden *elfogulatlan* olvasó, ha intuíciós érzéke a dogmatikus gondolkodás lenyűgöző ereje folytán végleg meg nem romlott, a teozófiai tanítások igazságát, ésszerűségét, önzetlenségét *kénytelen* felismerni minden más szükkeblű, felekezetieskedő interpretációval szemben.

— Az „Uj Életben“ Géresi Vendel tollából megjelent cikk sok szimpátiával, elismeréssel nyilatkozik a Teozófiáról, bár szerzője nyilvánvalólag csak nagyon keveset ismer belőle. Az amerikai Mrs. Catherine Tingley mult nyáron Európában járt. Cikkirónak alkalmá volt őt meghallgatni s a hallottak lelkesedésre ragadták az ügy iránt. Szól a Point Loma-beli Roya-Yoga intézetről, melyhez hasonló alakult Kissingsöben (Svédország). Tudjuk, hogy Tingley asszony működésével — amely elismerésre méltó, habár nem is mindig ment bizonyos személyes tendenciáktól — nem képviselheti a *Teozófiát* magát, mert annak csak egy árnyalata, szimptomája, hogy úgy mondjuk, de nem a mozgalom maga. Ez nem tesz semmit. Mindenkinek joga van ahhoz vonzódni aki vagy ami neki leginkább tetszik. Mikor azonban a *Teozófiáról* van szó, akkor lehetetlen meg nem emlékezni Besantról, Leadbeaterről dr. Hattmaunrról, az ő nagy tudományos és propagatív tevékenységükről, melyet őt világ-részen kifejtettek, a kalifornai Point-Lomával egyidejűleg szólni kellett volna az ugyancsak kaliforniai Krotónáról, továbbá Adyarról, Benares-ről, melyek legalább is éppen annyira fontos teozófiai központok. Reméljük, hogy majd erre is sor kerül, — legközelebb.

A TÁRSULATBÓL.

A teozófia iránt érdeklődők figyelmébe ajánljuk, hogy a M. T. T. helyiségében, (IV. Ferenciek-tere 4., III. em. 10.) minden vasárnap d. u. 5 órakor nyilvános jellegű összejövetelt rendez. A felmerülő kérdéseket vendégek és tagok barátságos eszmecsere keretében beszéljük meg.

Március havi zártkörű előadások sorrendje:
március 6. Nevelésügyi problémák megbeszélése
március 13. Szeredai Leó: Esszék és teozófusok
március 20. Nérei Ödön: Az ujrasszületés
március 27. Szlemenics Mária: Spiritizmus és okkultizmus.

Adomány.

A *Lapkiadó-alap* javára: Apollo 20 K, P. Gy.-né 10 K, L-y. R-a. 6 K.
Blavatsky könyvkiadó-alap javára: P. Gy.-né 10 K, G. Ö.-né 20 K, Dr. H. A. 3 K.

Felhívás a M. T. T. tagjaihoz.

Az Adyarban székelő T. T. jelenlegi elnökének, *Annie Besant*-nak elnöki mandátuma f. évi június havában lejár. Az új elnökválasztás legközelebb og megejtetni. Szavazati joggal bírnak mindazok, akik 1913. november hó 30-án már tagok voltak.

A jelölő-bizottság ismét *Annie Besant*-ot kandidálta ez állásra, azonban mindenki jogosult esetleg más tagra szavazni.

Kérjük a küldött szavazó-lapot kitölteni s aláírással ellátva beküldeni.

Akik szavazó-lapot nem kaptak és szavazásra jogosultak, forduljanak ilyenért Takách Béla titkárhoz (II., Margit-rakpart 42. III. emelet).

A M. T. T. Igazgatósága.

ÜZENETEK.

O. J. Kolozsvár. Szives tudósítását és fáradozását köszönjük. Sajnáljuk, hogy oly nehezen megy az ügy előre. A közeli Tordán éppen most alakul egy csoport. Szives üdvözlés. — *K. T. Üllői-ut.* Sziveskedjék március 6-án este 7 óra körül helyiségünkben felkeresni. — *H. L. Tapolca.* Okkultizmus röviden az a tudomány, mely az emberben alvó (rejtett, latinul: occult) erők kiművelésével s ez erők előidézze jelenségek vizsgálatával foglalkozik.

Anonim cikkeket csak az esetben közlünk, ha a szerző nevét a szerkesztőséggel tudatja. — Kéziratokat vissza nem adunk.

A szerkesztésért felelős: Szerkesztőség: I., Otthon-utca 18. szám.
RÓZSAFFY DEZSŐ dr. Kiadóhivatal: IV., Ferenciek-tere 4. sz.

Nyomatott Sárík Gyula villamerőre berendezett könyvnyomdájában Czegléden.



A „SZÉPSÉG“ FOGALMA TEOZÓFIAI MEGVILÁGÍTÁSBAN.

A vallás birodalmában megszokott gondolat a teozófia szinthezikus szerepe. Mi teozófusok tudjuk, hogy hidat épít az ész és szív, a tudomány és vallás közt, hogy a hitnek alapot ad és a tudományt spiritualizálja, kiszélesítvén annak határait. Valamennyien tapasztaltuk életünknek egyik vagy másik órájában ezen szinthezis áldásos hatását és átértéztük teljes értékét.

De vannak más tárgykörök, melyek kevésbé vannak szem előtt, amelyekben ez a kérdés talán kevésbé van még kifejtve.

Pedig e szinthezis munkája mindenütt érezhető; így a pedagógia körében is, ahol a nevelés problémája előtt állunk, azt látjuk, hogy az összeegyeztető és megvilágító képességgel felszerelt teozófia ismét a nevelés legnehezebb problémáit tárja fel és pedig eddig még ki nem kutatott mélységekben.

Úgy tűnik nekem, hogy a teozófusnak ez az igazság azt az axiomát kell, hogy jelentse, hogy a nevelés súlypontja az *önnevelés* szükségérzetének a felébresztésében rejlik, mert a cél, amely felé minden nevelésnek irányulnia kell, az, hogy: a növekedő emberi lényben felkeltse a vágyat, hogy a saját maga lelkének és jellemének művelésén munkálkodjék. Meg kell jegyeznünk, hogy ez a vágy, a vallásos öntudat felébresztésével együtt jár s számunkra a szépség útján fejti ki leggyakrabban hatását.

Mi a szépség?

Az isteni harmonia részleges manifesztációja a földön.

Nyilvánul a hang, szín, forma és mozdulat tökélyében, mely a lélek megnyilatkozását kíséri; és még markánsabban nyilvánul akkor, amikor tökéletes az érzés, gondolat és karakter. Tehát ez a szinthezis óriási kiterjedésű; együtt találjuk benne az esztétika és

etika szinthezisének problémáját, mert mindkettő forrása: a szép.

Mi az esztétika? A külső szépség megértését és megvalósítását tanító tudomány.

Mi az etika, más szóval a morál? A belső szépet megbecsülni és megvalósítani tanító tudomány.

Világos, hogy e két szféra szoros benső összeköttetésben áll. A hangok, színek, formák szépsége észrevétlenül odavezet az erkölcsi szép kultuszához. De legelőbb állapotunk meg abban, mit nevezünk a szépség tudományának?

Az esztétika nem azonos az esztetizmussal.

„Rien n'est beau, que le vrai!“ (Csak az igaz a szép) mondta Boileau, igazság nélkül nincs szépség. Az egyedüli létfeltétele, melyben nyilvánulhat az egyszerűség és lelki tisztaság, amely mindig együttjár az Igazi szépséggel. A tisztaság légkörében virul ki a művész tehetsége s ezért kell megtanulnia a magaslatokon élnie. Elég az önérdek egy pillanata, egy önző vágy, egy földi gond, hogy az ihlet tiszta árama megzavarodjék és a művész elveszítse teremtő géniusát. Ezt a tragikus processzust nagyszerűen festi az orosz Gogol „A kép“ című novellájában. Egy gazdagon megáldott tehetségű ifjút ábrázol, ki eladja tehetségét és ezzel képességei hanyatlanak, jelleme meggyengül és egyidejűleg tehetsége kialszik.

Ezzel szemben az esztetizmus nem keresi a szépséget, amit különben sem képes produkálni. A hatásokat keresi és ehhez minden eszközt jónak talál. A valódi élet híján az élet illuzióját keresi, idegeinket váratlan és izgató, vibráló benyomásokkal lepi meg, melyek bizonyos érzeteket váltanak ki belőlünk. Az igazi szépséget nem ismervén, az esztetizmus még a legtisztátalanabb környezetben, ahol még élesebben tudja kifejezni ellenkező hatásait. Sőt keresi azt, ami mesterséges, beteges, ijesztő és ezért különösen tanulmányozza az emberi szenvedélyek világát. A történelem egy pár feltűnő példát nyújt arra, mily túlzásokra tud vetemedni az esztetizmus. Elég arra gondolnunk, hogy Neró szép fényhatásokkal vette körül orgiáit és lant mellett énekelte meg a tűzvészt, melyet ő gyújtott és amelyben ezerszámra haltak meg áldozatai.

Ime, meddig mer menni az esztetizmus, mely rendszeren a társadalmi és erkölcsi hanyatlás korszakaiban jelenik meg. Az igazi

szépséghez semmi köze sincs. Hamis a fogamzásában, mert csak a formákat műveli és visszataszító lárvává fajul, mert tagadja a Szellemet, mely az igazi élet.

Ellenben az esztetika, a szép kultuszra, mindig a helyes hangot üti meg és ezzel válik az erkölcs testvérévé felfelétörő útjában.

Mi módon megy végbe ez az egyesülés? A ritmus segítségével történik, mely ritmus valósággal hid az univerzum különböző síkjai közt, mert a ritmus nem más, mint az élet manifesztációja. Az élet isteni ritmus.

Egy modern író, Volkonsky herczeg igen szép leírást ad a ritmusról és értékéről. A ritmus él, lüktet, vibrál az egész univerzumban, mely körül vesz. A harmatcsepp, mely az ereszről a homokra hull; a harkály, mely csőrével ütögeti a fűzfa kongó törzsét; a bogár, mely a porba szabályos mintát rajzol; a csillag amely az ég sötétjén csillogva, hol kicsinyíti, hol nagyítja fénylő korongját; a kakuk, mely mértani pontossággal ismétli énekének „duoli“-jait; a tenger hulláma, amely ritmikus egyöntetűséggel csapódik a partnak és a fűvényen visszahömpölyög a tengerbe: mindezen jelek, az idő végtelen szalagján a világegyetem szívének dobbanása, mely az emberben fejezi be realizációját.

Az ember tetszése szerint megváltoztathatja a saját és mások ritmusát. És ez a hatalom talán a legnagyobb, amit a természet megadott neki. Ennek köszöni, hogy meg bírta teremteni a művészetek szféráját és hála ama képességének, hogy a saját ritmusának megváltoztatására saját akaratát irányítani tudja: az ember dolgozhatik a maga nevelésén, nem azért, hogy művészetet teremtsen, hanem olyan életet a földön, mely gazdagabb, teljesebb, szebb, boldogabb, mint az, amit mi élünk. Az író itt a lényeges kérdést érinti, mert, ha az ember átváltoztathatja ritmusát, amidőn összhangba hozza magát a fenoménnel, vagy lényel akit kontemplál, itt megkapjuk az ember számára a morális alkimia és a határtalan tökéletesedés lehetőségének a kulcsát.

Mi történik tényleg, mikor figyelmünket egy tárgyra irányítjuk és azt megismerni igyekszünk? Vele együtt kezdünk rezegni és a lelkek ezen egyesülésében benne élünk és az bennünk; azaz: egy ideiglenes azonosítási fenomén jön létre, mely maga után vonja egész lényünk transzfigurációját.

Vegyünk egy egészen egyszerű példát; sétálunk az erdőben.

Ha szórakozottan és elfogultan megyünk, csak muló és külső figyelmet fordítunk az ösvényre, melyet taposunk, a fákra, melyek fejünk felett összefűzik ágaikat, az égre, mely ragyog a napsugárban: e sétánkból csupán fizikai jóllét érzetét hozzuk haza, mely kevés örömet ad és semmit, vagy majdnem semmit sem tanultunk belőle. De ha elhagyjuk földi és önző elfogultságunkat és belemerültünk a környezet mély kontemplációjába, megérezzük az erdő csipős, friss illataiban, a dalos égben, az ágakban, amelyek lágyan megsimogatnak: a tiszta és pihentető erőt, mely átjár és inspirál. Akkor együtt vibráltunk a természettel és éreztük mintegy élő szimbolumát a spirituális realitásnak, melynek a természet is egyik fátyola a sok közül. Hangja úgy jár át bennünket, mint öröm és valóság egyik költeménye és lelkünk hálahimnusszal felel rá, hódoló hálával hajolva meg az előtt, aki ily gyönyörű szimbolumokkal tanít Őt megismernünk. Sétánkról felüldülve térünk meg, mintegy megfürödve békében és tisztaságban, mit a természet sugároz ki, mert egy pár percig intim kontaktusban állottunk lelkével.

Hazatérve, ha művész vagy, talán énekelsz egy dalt, vagy irsz egy költeményt, vagy festesz egy képet, mely inspirálja a nézőt, vagy talán egész egyszerűen életednek egy új etape-ját kezded meg azzal a vággyal, hogy ezentul jobb légy, mint eddig voltál.

Mindenképpen ugyanaz történik, szellemünk egy percig az isteni „Én“-nel érintkezésben lévén, kitágította lényünket, inspirál azzal az alkotó erővel, mely vágyik teremteni. Mentül mélyebb az összeköttetés a kontempláció ilyen óráiban, annál nagyobbak az eredmények. A genius titka, hogy egészen át tudja adni magát, és az álmodozó elmélyedés ezen óráiból, mely egy tüneményt, vagy gondolatot szemlél: emelkednek ki a nagy felfedezések, melyek az emberi gondolat és kultúra történetében korszakot alkotnak. Ezért nem ok nélkül mondják, hogy ami a genialis embert a többitől megkülönbözteti, az a megfigyelés képessége. Az emberi cselekvés minden szférájában lényeges ez a képesség és a költő, művész és gondolkodó munkája ennek fejlesztésével kezdődik.

Menjünk most át az erkölcs birodalmába. Itt is úgy van. Ugyanazok a törvények kormányoznak, ugyanazok az eredmények jönnek létre.

Akik mély spirituális életet élnek és tanítóinkká válnak mindig azzal kezdik, hogy felköltik a belső figyelés vágyát, mely az

igazi magábaszállást hozza és ha a szentek életét tanulmányozzuk, mindig világosan megkülönböztetve látjuk a koncentráció etepe-ját mit a kontempláció követ, ez ismét az illumináció előtt nyitja meg az ajtót.

A görög egyház egyik szent atyja: páter Teofanus így határozza meg a szellemi ember munkáját: „Értelmiségéből leszállt a szívébe és ott maradt Isten jelenlétében . . . — akkor száll le a nagy csend, amelyben meg lehet hallani a légy repülését“ — és e csendben keletkeznek egymásután a következő lelkiállapotok:

Koncentrált figyelem;

Békés jóindulat mindenki, még ellenségeink iránt is;

Teljes magábaszállás;

A szív felszabadulása minden földi gond alul;

Elszakadás az időlegestől;

Akkor a bölcsesség megvilágosítja az akaratot.

Ezen lelkiállapotot elérve, az ember szomjazik, hogy a külső és belső ember között a harmóniát megteremtse és Isten iránti szerelme ellenállhatatlan erővé lesz, melyet minden élőlényre kiönteni vágyik.“

Igy beszél a görög egyház egyik nagy aszkétája. A filozófiában ugyanezen törvények ismeretét és a koncentráció képességét, mint elismert gnozeologikus módszert találni fel. Fichte mondja: „A külvilág tárgyai az individuum feletti öntudatban teremődnek és a kontempláció céljából vannak az emberi észnek adva.“ Őket kontemplálva, eljut a világ megismeréséhez, mely nem más, mint az Isten képe. Schelling ugyanazon módszer szerint következő meggyőződéshez jut: „Én élő szellem vagyok!“

Hegel kijelenti: — az Abszolút igazi megismerése csak a *kontempláció* által lehetséges, mely *minden* (fogalom) fölé emel.

Mindezen szentek és bölcsek irataiból három fontos dolog folyik.

1. A szellemi munka, mint minden egyéb munka, koncentrációval kezdődik.

2. A kontemplált felsőbbrendű tárgy hatalmasan elősegíti a koncentrációt.

3. A kontempláció alatt benső azonosodási folyamat jön létre, mely harmóniába hozván bennünket, a kontemplált tárggyal, lényünknek transzfigurációját vonja maga után. Ezen átalakulásban, mely rögtön követi az illuminációt, születik a spirituális megismerés, a

gnosis, melyben összeolvad a szeretet a tudással, teremtve a bölcseséget.

A bölcsesség viszont megvilágosítja akaratunkat és tevékeny szolgálatra ösztönzi Istenért és az emberiségért.

Ezen utolsó gondolatot, lelkünk ily magasztos állapotát, kifejezi a Vedantában az indiai Yogi kiáltása: „Tat twam asi.“ Ez annyit jelent, mint a megvilágosodott „Én“ azonosodása az isteni „Én“-nel és az isteni elem felismerése minden emberi lényben, legyen az kicsi vagy nagy, szép vagy csunya, gyenge vagy erős, szent vagy vad, bölcs vagy tudatlan. Ez a legmagasabb pont, amit megvilágított gondolatunk elérhet a meditációban, ez az inspirált lelkiállapot, mely a végső egyesülés küszöbéhez vezet, a szellem diadala, mikor az anyag illúziója végkép le van győzve. Ezen magaslat elérésére a szentek és bölcsök imadásának majdnem mindig konkrét tárgya van: a legfőbbesebb Guru, a Mahadeva, kinek lotuszlába a szentelt talaj lángjain nyugszik; másszóval egy ideált szemlélnék, melynek képére rekonstruálják énjüket, mint a festő isteni víziója után festi képét, a költő ábrándjaiban látott hősről írja énekét.

A léleknek is szüksége van mintára, hogy növekedjék. És azért kell, hogy az ember, aki spiritualizálódni akar tudatosan annak a képét tegye szeme elé, ki nekünk a lelki szépség élő szimboluma.

Ebből következik, hogy ha segíteni akarjuk az ifju nemzedéket, nem tehetünk jobbat, minthogy magas ideált állítunk szeme elé, aki segíti a belső élet művelésében, megadja a kellő inspirációt.

Mert amint egy nagy eszmét szemlélnék, öntudatlanul összhangba jövünk vele. Egpár pillanatig együtt vibrálunk vele és saját ritmusunk egész természetesen emelkedettebbé, finomabbá alakul át. Öntudatlanul azonosítjuk magunkat ideálunkkal és az azonosítás e percében növekedünk, mert lényünk a szépség atmoszférájában kinyílik, mint a virág és a kontempláció ezen órái után tisztábbak, jobbak leszünk, mint voltunk. Ezen intim meditáció perceiben fedezzük fel isteni voltunkat és e felfedezés a legreálisabban mutatja ki isteni erőinket és képességeinket.

Természetes, hogy újra és újra igyekszünk följutítani ezt az összeköttetést belső Istenünkkel és e célból megkezdjük a purifikáció nagy munkáját, mert érezzük, hogy méltóvá kell lennünk e

kontaktushoz, hogy átérzhessük mélységes örömeit, mert: „csak a tiszta szívűek láthatják meg Istent.“

Innen kapja a nagy ösztönzést szeretettől megvilágított akaratunk, mely a jóra irányuló, muló vagy passzív vágyakozásunkból minden szférában öntudatos, tevékeny energiát csinál.

Máskép szólva: erkölcsi életünk álló állapotából mozgó energiába megy át. Így a kontemplált ideál szeretete által felébresztve, kontaktusa által egész lényünkben mélységesen kielégítve, *szépségében* találunk ösztönzést, mely ellenállhatatlan erővel hajt a jóra, mely kényszerít, hogy aktív erővel fogjunk a lélek rendszeres műveléséhez.

Ez a kultúra méginkább növeszti tisztult akaratunk képességeit és lényünk — mindinkább összhangban imádása tárgyával — belső felgyült erői felhasználásához utat talál a szolgálat ösvényén. Nincs tehát szellemi növekedésünk számára nagyobb segítség, mint egy magunknál nagyobbat elismerni és teljes erőnkől követni. Nincs az inspirációnak kiapadhatatlanabb forrása, mint az az isteni ideál, mit a teozófia tár elénk a Bölcsesség és Részvét mestereinek fenséges képében, kiknek gondolatára megremeg a lélek, hódolatteljes szent örömben és fenséges sejtelmekben.

Mit árthat nekünk a megpróbáltatás, bánat, összeütközés, vihar, ha lelkünknek egyszer megvolt a dicső látomása azokról, kik a világok életét vezetik és megértette a lábaikhoz vezető ösvény valódiságát? Ragyogó szépségük látománya az inspiráció kiapadhatatlan forrása, melyben a szolgálat kimondhatatlan gyönyörűsége fakad és a béke, mely a belső fényesség örök lángját élteti.

Igaz tehát a mondás, hogy nincs nagyobb erő, nincs hatalom, mely jobban uralkodjék rajtunk és nincs teljesebb inspiráció, mint a szépség. A nagy orosz író, az öntudatlan teozófus, Dosztojevszky mondta: „A szépség fogja megváltani a világot.“

A. Kamensky.



KÖRÖSI CSOMA SÁNDOR ÉS A TEOZÓFIA.

Néhány év múlva száz esztendeje lesz annak, hogy egy szelidarcu székely ember vándorbotot vett a kezébe és lassan végighaladva Nagyenyed utcáin, a mezők felé indult.

Szép, nyugodalmos novemberi nap volt, a levegőben ökörnyal szállongott, csendes, hosszú ősz előhírnöke. Az itthonmaradt madarak vidám csicsérgése kísérte a távol keletre induló vándort a Maros mentén végig.

Még egyszer megállott, hogy visszatekintsen. Amott a város szélén fehér kendőt lobogtatott feléje régi tanítója és barátja; aztán búcsút intve a tanítónak és barátinak, elindult örökre.

Akkoriban az 1800-as évek elején lidércnyomás ült a nemzet lelkületén. Lassankint gyülekeztek a sötét fellegek, hogy néhány évtized multával elemi erővel törjenek ki.

A vihar előtti csendben nagy és fantasztikus gondolatok születtek.

Ekkor indult útnak Kőrösi Csoma Sándor. Hogy vándorlásának igazi célja mi lehetett, ezt a kérdést ma is homály fedi.

Már nagyenyedi tanuló korában lelkesedett azért az eszméért, hogy néhány barátjával felkeresi az Ázsiában élő magyar rokonoikat. Ez a vágy sarkalta további tanulmányaiban is, de mire a megvalósításra került a kérdés, egyedül maradt.

Hegedüs Sámuel volt talán az egyetlen a hazában, aki megértette lelkületét.

„Kőrösit azon ritka szerencsés emberek közé sorolhatom, — írja nekrológiájában — akire soha senkit panaszkodni nem hallottam, valamint azt sem, hogy ő valaha valakire panaszkodott volna. A munkát és fáradságot bámulásig győzte, mit egyedül mérsékelt és tiszta életmódjának köszönhete.“

Hogy mily lemondás — és nélkülözések árán folytatta útját gyalog, szegényen Nagyenyedről Lahorig, amely fordulópontot jelentet Csoma életében, — arról talán fogalmunk sem lehet; s mindezt azért, hogy, mint tibeti szótárának előszavában szokott szerénységével megjegyzi: „ezen kutatásainak eredményét a világ egykoron belátandja.“

Útja Románián, Macedonián, Görögországon, Egyiptomon, Aleppón Bagdadba, majd Perzsiába vezet, ahol hosszasabban időzik: innen pedig Sudia felé fordul. Hhor vidékén a Himbabs folyónál találkozik William Moorcroft, Középázsiaiba küldött angol kormányügynökkel és e találkozás befolyásolja további tanulmányaiban.

Útjokat együtt folytatják Leg-ig. Moorcroft megismerteti vele a Pater Giorgi Alphabetum Tibetanumát és ettől az időtől Tibet felé fordul a Csoma figyelme, hogy haláláig egyetlen vágyódás égjen lelkében! Az évezredek át rejtve tartott keleti bölcseséget megismerni.

A hazából kérésére nem érkezett sem anyagi segítség, sem bátorító irás. Úgy látszik senki sem bizott munkálkodásának komoly-ságában. Az angol kormánynak ajánlotta fel tehát — a Moorcroft közvetítésével szolgálatát és további kutatásait angol segítséggel végezte.

Kanum tibeti faluban kis viskóban élt és egy tudós láma vezetése mellett tanulmányozta a tibeti nyelvet.

Gerard dr. a Delhiben székelő főkormány-ügynök felkereste őt zord magányában és így írja le Csoma életmódját:

Az utolsó télen át, íróasztalánál ülve, tetőtől-talpig gyapjú ruhába burkoltan dolgozott reggeltől estig, legkisebb időt sem engedve magának, a szórakozásra.

Egyszerű tápláléka a zsiros tea volt. De a Kanumi hideg évszak zordonsága eltöri, ha összehasonlítjuk azt a rangkári budhista zárdában uralkodott telek fokával, ahol Csoma egy egész évet töltött. Egy lámával és egy szolgálóval 3—4 hónapon keresztül élt elszigetelve a világtól; 9 négyszög lányi szobácskájából egyikök sem mert kimozdulni; a környék hóval volt fedve és a hőmérő állandóan 10—16°-on állott Zeró alatt, ott ült ő ködmönébe burkolva, kezeit ölébe téve; ilyen állapotban olvasott reggeltől-estig, melegítő tűz és világító mécses nélkül. A föld szolgált nyoszolyául és az egyszerű, csupasz fal volt egyedüli oltalma az égalj zordonsága ellen.

Ilyen helyzetben, mely más embert bizonyára kétségbeejtett volna, 40.000 tibeti szót gyűjtött össze és rendezett el. Lelkesülten beszélt, hogy máris elég ismeretet szerzett a tibeti nyelvben arra,

hogy célját elérhesse, még azon esetre is, ha Lámájától meg lenne fosztva betegség, — vagy egyéb oknál fogva.

Az ő filológiai kutatásai lassankint egy ki nem mondott nagy cél eszközévé váltak: hogy Kelet és Nyugat találkozzanak a nagy eszmék közös világában, áthidalni az űrt, amely e két világ között tátong: a nyelv kérdését.

Úgy látszik, a tibeti nyelv tanulmányozását tartotta erre nézve a legfontosabbnak.

Indiában a régi szent iratok, különféle korok bölcseinek művei az ország viszontagságai közepette nagyrészt elkallódtak. A tibeti budhista zárdákban, gondosan lefordítva, a mai napig sértetlen állapotban vannak. A lámák féltékenyen őrködnek felettük. A klíma zordonsága óvja őket a korai pusztulástól; a hozzáférést nehezítik a természetes határok: egyrészt a Himalaya, másrészt a Gobi-sivatag; aztán meg az úgynevezett „kinai fal“, amelyek távol tartják Lhassától Teshi-Lunpótól és az évezredek bölcseség többi kincsesbányáitól a profánul betolakodó idegent.

Az előbb említett Gerard dr. Kunavar tartományban (Kína mellett) utazva egy ilyen zárdára akadt 12.000 lábnyira a tenger színe felett.

„E zárdában, — írja — az utazó felhalmozott iratokra talál, amelyek tele vannak bölcseséggel. A ciprusfa borítékba kötött könyvek olyanok, mintha mindörökké lezárultak volna. Egy kínai tolmács volt velem, aki e könyvek egyikében lapozva tudományos kivonatokat olvasott. Bámulattal néztem a bölcsesség e maradványaira, melyek, mint jelenleg néma iratok, senkinek sincsenek hasznára; senkisem forgatja többé ez őskori és rendkívüli művek lapjait, melyeken az idő csak kevés rongálást vitt végbe.

A régi időben e könyveket olvasták és a nép imára gyűlt itt össze; de ma már mi sem maradt fen abból, ami egykor volt. Akik a házigazdák voltak, eltűntek örökre; csak a templom s a könyvek állanak még mindig, mint a piramisok, tanui oly időknek, melyeknek egyéb nyoma már nem létezik.

A Secret doctrine több helyen említi az ilyen arkaikus könyvtárak létezését. Mindjárt az első kötetben ezt találjuk:

A nagyobb és jobb módu Lamaseziekben sziklába vésett kriptákat és pince- könyvtárakat találunk. A nyugati Tsaydam mögött, a Kuen-Lün magános szorosaiban több ilyen rejtett hely

van. Az Altyn-Tag hegység mentén, ahol még sohasem járt európai ember, egy mély torkolatban van egy kis házcsoport; inkább falu, mint kolostor, szegényes templommal, melynek egy öreg láma az őrizője. Zarándokok állítják, hogy e zárdá alatt terjedő földalatti folyók és csarnokokban olyan nagy könyvgyűjtemény van elhelyezve, mely a jelentések szerint, nem férne el a British Muzeumban.

A turkesztáni Talim síkságon valamikor virágzó városok léteztek. Khuen-Khé folyótól — a Karakorumi hegyekig hatalmas történelem előtti civilizáció nyomait találjuk.

Prjevalsky ezredes, aki e vidéken kutatott, három nagy város romjaira akadt, amelyek helyi adatok után számítva, 3000 évvel ezelőtt pusztultak el.

A Tsentsen oázis vidékén, 4000 lábnyi magasságban Tsentsen darja felett, temérdek arkaikus romot találunk.

E vidék gyér lakosai között olyan nevekkel és fajokkal találkozunk, melyek előttünk teljesen ismeretlenek. E kétségtelenül őzönvíz előtti fajok és törzsek sok fejlődést okoznának a antropológusnak.

Prejvalsky ez elárvult romok között, hol a benszülöttek emberi csontokon és különféle használati cikkeken kívül olykor rezes, aranyat, türkiszt és gyémántot találnak, még üvegdarabokra is akadt.

Egyik előadásában a következőket mondja:

Koporsókat találtunk valami különös, romlásnak ellentálló fából, vagy anyagból, melyekben a bebalzsamozott testek bámulatos épségben maradtak. A férfi mumiák csodás nagyok és hatalmas testalkatúak voltak és hosszú göndör hajuk volt. Egy sírúregben tizenkét halottat találtunk ülő helyzetben; egy másik alkalommal külön koporsóban egy fiatal leányt arany fejdíszszel, rövid pamut ruhában, melle pedig arany csillagokkal volt elborítva.“

Említi továbbá, hogy az ottani nép 23 nagy városról regél melyeket a sivatag homokja temetett el.

Egy teljes geológiai réteg borul e romok fölé. A sivatag mélyén azt mondják, zöldelő oázisok vannak s ez oázisok alatt hatalmas földalatti folyókban nyugszik az eltemetett civilizáció gyümölcse; a soha ki nem alvó lámpa: a megismert örök igazság.

Jelenleg homok borítja; azonban mindig akad egy néhány, aki elindul keresni a bölcsék követét, azt a filozófiai rendszert, az

ismereteknek amaz „Ultima Thulé“-ját, mely az emberi lélek problémáját megoldja.

Minél szorgalmasabban forgatta Kőrösi Csoma Sándor a szent könyvek lapjait, annál buzgóbban fáradozott a tibeti szótár és nyelvtan elkészítésén azon reményben, hogy „kutatásainak eredményét a világ így belátandja.“

Ő maga nem sokat említ e szent könyvek tartalmáról. A Royal-Asiatic-Society-nak küldi munkásságának gyümölcsét, amely a szótár elkészítésén kívül abból áll, hogy tanulmányozza a két legnagyobb könyvgyűjteménynek, a Kah-Gyúr- és a Stan-Gyúr köteteknek százait és azokról pontos tartalomjegyzéket készít.

Műveiből megtudhatjuk, hogy az egyes kötetekben nagyjából miről van szó; de az iránt, úgy látszik, nem érez hivatást, hogy a legfontosabb dolgokat a világgal fordításban megismertesse.

„Tanulmányaimnak célja — írja egyik jelentésében, — egy beható nyelvtan és szótár készítése, valamint a tibeti könyvek és tudományosság ismertetése“.

Bátran nevezhetjük őt az elsőnek, aki a „tibeti tudományosságot“ komolyan veszi. Ez volt a magyarázata annak a körülménynek, hogy, míg a tibetiek olykor udvarias, olykor ellenben kegyetlen módon zárkóznak el a betolakodó kíváncsiak elől, Kőrösi Csoma Sándort halála után sokáig mint a „magyar tanítványt“ Philangi-dasát emlegették.

A legnagyobb tisztelet hangján emlékezik meg tanítójáról, a sangikári lámáról, kinek segítségével szótárát kiszitette. Kiemeli, hogy a láma finom társalgó és gazdag tibeti irodalom ismerője. Későbbben azonban Lhassába és Teshi-Lunpóba vágyik, mert az ott élő lámák bölcsesége az ő tanítójának tudását messze felülmulja.

Olvasott a Kah-Gyúr kötetekben a mesés Shambala országról, a budhiták Jeruzsáleméről, ahogy ő nevezte, amely a Sita vagy Saxartēs (jelenlegi nevén Sir-darja) folyó partján van a jugarok országában. Ez a keleti felfogás szerint a bölcsesség tárháza.

A Fő-Kien vidéki szent könyvtár kézírataiban is találunk említést erre nézve, ahogy a Secret Doctrine mondja.

„Si-Drang — így szól a kézirat, — Tibet, emberemlékezet óta a rejtett bölcsesség székhelye, jóval Budha előtt“.

Kőrösi Csoma Sándor a Stan-Gyúrban kész útleveleket talált azon buzgó egyének részére, akik odajutni óhajtanak.

Úgy számította, hogy ez ország fővárosa, Kalapsa körülbelül a 45 és 50-ik szélességi fok alatt fekszik, hol a napok hossza a tavaszi nap éjgyenyelőségtől a nyár kezdetéig 12 indiai órával, azaz 4 órai 48 perccel nő európai időszámításunk szerint.

E szent város létezését — úgy látszik, — egyéb arkaikus művek is megerősítik.

A hindu Purana egy része így szól:

„Két egyén, Devâpi és Maru (vagy choru) és az Ihshvâku családja négy időközön fognak lakozni Kalâpában“.

A Vachaspattya nevű sanskrit encyclopaedia Katâpat, vagy Kalâpat a Himalaya északi oldalára, tehát Tibetbe helyezi.

Ez országból származott a Kala-Chakra néven ismeretes metafizikai rendszer, mely a „boldogság kútforrását“ jelenti.

E bölcsészeti tan Indiában a X-ik, Tibetben a XI-ik században terjedt el a keresztény időszámításunk szerint.

Hogy azonban e bölcsesség miben rejlik, mi a Kala-Chakra mélyes tartalma, amelyről Kőrösi Csoma Sándor olyan elragadtatással szólt, azt egy későbbi tanítvány ismertette meg velünk: Blavatsky Petrovna Heléna.

Nem volt ő sem tudós, sem orientalista; „Nincsen magasabb vallás az igazságnál“ — mondotta — és meghajolt minden nagy és igaz eszme előtt.

Évek hosszú során volt Kelet lakója; tanulmányozta a kelet filozófiát annak ősforrásával. Eljutott Tibetbe és a zárkózott budhista kolostorok csakúgy megnyitak előtte, mint valamikor Kőrösi Csoma Sándor előtt. Folytatta azt, amit Csoma megkezdett; átadta a művelt világnak a keleti világ kincseit. Megindította a teozófiai mozgalmat; ezáltal bevezette a keleti, ezoterikus filozófiát a modern ember ismeretkörébe, hogy a bigotteria és a materializmus szélsőségei között hullámló korszakokban legyen a vallásos érzület és a tudományos megismerés között.

Sok értékes munkái között, régi foliánsok után, emlékezetből megírt egy kis könyvet; a „Csend szavát“.

E könyvet bátran nevezhetjük a morális revelációk könyvének. Olyan erkölcsi eszményeket állít eléink, melyeket alig vagyunk képesek követni.

Mindenben, ami él — így szól a tan — Alaya, a szent lényeg, az ősforrásból származó, kibontakozni vágyódó isteni lehellet. Mi-

ként a lótusz : lassan bontogatja szirmait. Megizleli a kifejlődés összes fázisát ; áthalad az ásványon, a flórán, az állatvilágon, de csak az emberben juthat kifejezésre, új, meg új testet alkotva megnyilvánulásának eszközéül mindaddig, míg felül emelkedik az anyagon. És akkor, kibontakozva, felcsillan a lótusz keblében rejtőző harmatcsepp a napsugárban : Alaya.

A harmatcseppje aztán visszatér az oceánba. ahonnan véte-
tik. Ez a Nirvána.

Ime, az ember rendeltetése.

Eddig egészen érthető a tan, mondhatnók : majdnem tudomán-
yos.

De ahol a mi vallási spekulációink véghatárához, az üdvözül-
léshez jutottunk, ott kezdődik Kelet szédületes teóriája.

Az anyagi világot meggyőző ember az anyagi világ lelki
Mestere. Előtte a megérdemelt Nirvána. Nem a megsemmisülés,
de a kifejlődött Alaya értelmében. Mert a Nirvána az ilyen világot
meggyőző Alayák összessége, a nagy spirituális egység.

És a Mester a küszöbre érve választhat : vagy átmegy a
Nirvánába, — az emberi öntudatot meghaladó Egységbe — akkor
az emberiségnek fejlődéséhez többé semmi köze ; ezt a keleten
Dharmakayának nevezik, — a lelki élet önzőinek ; vagy megállva
a küszöbön, visszatekint az anyagi fertőben szenvedő emberiségre
és megesik a szíve a sötétségben élő testvéreken.

Lehet-e üvözölni, amíg a lelkek milliói igában nyögnek ? És
hogyan az anyagi világon felül emelkedve, szerzett hatalmával segít-
sen rajtuk, megáll, mondom a Nirvána kapujában. Amíg minden
Alaya fel nem szabadul, lemond a megérdemelt jutalomról és
„lesz a világnak egyik Szabadítója“.

Ez a fájdalom útja, az emberi szenvedésben való részvétel,
a Nirvana-laya sors.

A nagy lelki álmok mindig Kelet-felől jöttek. Mert a mi érvé-
nyesülni akaró önzésünk szemüvegén keresztül tekintve mindez
csak álom. De Keleten ezt is megértik és megbocsájtják. Az önző
érvényesülés a bennünk kibontakozni akaró Alaya durvább meg-
nyilvánulása. Lesz idő, jósolják, mikor felszáll a köd. mely sze-
münket takarja és fürödni fog lelkünk a napsugárban.

Mi pedig bekötött szemmel indulunk felfedezni Tibetet !

Kőrösi Csoma Sándor gyengéd lelkületét, úgy látszik meg-
bűvölték e szent igék.

„Gyakran láttam őt, — írja M. Pavie a Revue des deux
Mondes XIX-ik kötetében — Bengáliában létemkor, elmerülve ábrán-
dos gondolataiban, mosolyogva saját ideáinak folyamatán ; hall-
gatagon, mint a Bahmánok, kik íróasztaluk fölé hajolva, szanszkrit
passzusok másolgatásával foglalkoznak“.

Tibeti tanulmányait nagyrészt elvégezve, Calcuttába tért, hogy
átvegye az ázsiai társaság könyvtárának rendezését. Egy kis cel-
lában élt, amelyet csak akkor hagyott el, ha sétára indult az épü-
let termeiben.

A nyelvtan és szótár elkészítésével, amelyekből 50 példányt
a hazába küld különféle tudományos intézetek részére, bevégezve
egyszersmind az ázsiai társaság könyvtárának rendezését — vissza-
vagyik Tibetbe.

Egyelőre Lhassába és Tethi Lunpóba óhajt eljutni. A szük-
séges engedelem megérkezvén, rendes szokása szerint, gyalog
útra kél.

Hogyan jutott a Himalaya felé, nem tudjuk. Alkalmastól csón-
akon indult a Ganga folyón és Carragolaghat mellett szállt ki,
hogy Titalyán keresztül Darjilingbe jusson.

A talaj Titalya felé, a Himalayától 25 mértföldnyire már emel-
kedik a bércek felé ; az utolsó tíz mértföld az akkori időben tropi-
kus növénynyel benőtt ingovány volt, Terai néven ismeretes öv a
Himalaya alatt, — a leghirhedtebb malariás vidék. Akit ott ér az
est, azt nem kerüli el a sárgaláz.

Szegény Csoma lassan és gyalog haladva biztosan meghált
a Teraiban.

Megszokta, hogy eszményekért a test kényelmét feláldozza.

És most, amikor feltárul előtte álmainak országa, — útban
van vándorlásának végcéljához, — elvégezte a missziót, amelyet
vállalt — talán legkevésbé törődött magával.

Az angol nemzet kezébe adta a keleti bölcsesség kulcsát —
Ő maga örömtől remegő kézzel indult felnyitni a lakatot, — hogy
mások e kaput már nyitva találják.

Márc. 24-én ért Darjilingbe. Régi ismerőse és barátja, Camp-
bell dr. fogadta, aki kormányügynök volt ez utolsó állomáson.

Csoma itt néhány napi pihenőt tartott, azt is csak kényszerűségből, amíg Lhassába való útlevele megérkezik.

Campbell dr. ezt írja e napokról:

„A legnagyobb elragadtatással gondolt arra a boldogságra, melyet Kelet tudósaival való érintkezésében elérni rémült“.

Néhány nap múlva, ápr. 6-án betegen találta Csomát, azonban felkelve fekhelyéről, hosszasan beszélgetett vendégével.

„Fájdalom, — írja tovább Campbell — beszélgetésének összefüggése sokkal komplikáltabb volt reám nézve, hogysen azt folyamatosan feljegyezhettem volna. Annyit azonban kivehettem Csomával való társalgásaimból, amióta őt megismertem, hogy minden reménye s fáradoalmas kutatásainak végcélja abban összpontosult: hogy a sugarak országát felfedezze. Ez országot meglelni hívé Lhassától és Kam tartománytól északkeletre, Kina nyugati határain; oda eljutni volt végcélja legforróbb óhajításainak“, így fejezi be Campbell dr.

Hogy azonban a Jugarokban, akik a szent Shambala lakosai voltak, a ősrégi, egybevágó feljegyzések szerint, velünk rokon nemzetre vélt volna találni, azt hátrahagyott munkáiban nem erősíti meg semmisen.

Április 7-én némileg jobban volt; 9-én azonban a lázroham megfosztotta eszméletétől és 11-én hajnali 5 órakor „panaszó és fájdalom nélkül kimúlt“.

Az eszmények közös sorsa az, hogy elérhetetlenek maradjanak.

A Kőrösi Csoma Sándor esete azonban dramatikusabb más hőskénél: mert nem találunk benne okot a bukásra. Halálíg önzetlen és igaz.

A lakat kulcsa ott van a lázasan forró kezekben — az ajtó pedig egyelőre zárva marad.

Az emberiség — úgy látszik — még nem kíváncsi arra, hogy mi van a kárpiton belül?

Kőrösi Csoma Sándor, a darjilingi temetőben pihenve, talán a napkeleti Bölcséssel álmodik mindaddig, míg az emberiség keblében rejtőző harmatcsepp, Alaya, felcsillan a napsugárban.

Toperczer Ákosné.

MRS. ISABEL COOPER-OAKLEY.

1854—1914.

Mély megilletődéssel vettük tudomásul, hogy a teozófiai eszmék régi, munkás és lelkes hirdetője, H. P. Blawatsky-nak barátja, a magyarországi teozófiai mozgalom egyik szervezője, március 3-án Budapesten fizikai testétől megvált.

Elköltözése nagy veszteség a teozófia propagandára általában, s a M. T. T.-ra, melynek buzgó, tevékeny tagja volt addig, míg betegsége az együttműködésben nem akadályozta.

Elhunyt t.-ünk Amritsar-ban (Keletindia) született ősi arisztokrata családból. Angol szokás szerint még mint gyermeket Angliába vitték, ahol rendkívül gondos nevelésben részesült. A cambridge-i egyetem első nő-hallgatóinak egyike volt. 1878-ban ismerkedett meg a teozófiával H. P. Blavatsky *Isis unveiled** c. műve révén. Hat évvel később lépett be a Társulatba férjével, Mr. Oakley-vel együtt, kivel ugyanazon évben kötött házasságot. Nemsokára megismerkedtek H. P. Blavatsky-val s ez az ismerkedés egész életükre elhatározó befolyással volt. Mikor Blavatsky asszony visszatért Lon-

*Fátyolozatlan Isis.

donból Adyarba, követték őt. A *Secret Doctrine* adatainak feldolgozásában tevékeny részt vettek. Mrs. Oakley lassankint teozófiai propagandista lett s elvitte az új tanok hírét Ausztráliába és Új-Zeelandba. Később inkább történelmi tanulmányokba mélyedt. Ehhez ifjúkori hajlamai is vonzották. A „Misztikus hagyományokat kutató nemzetközi társaság“-nak elnökévé választották. Irodalmi művei közül a nevezetesebbek: *Traces of hidden traditions in Masonry and mediaval mysticism.*„, *„Mystical traditions“*, *„Count of St.-Germain“* stb.

A Francia T. T. érdekében is folytatott propagandamunkát, majd 1899-ben Olaszországba költözött. Rómában, majd utóbb Milanóban tevékenykedett a teozófiai eszmék érdekében. Nem csekély nehézség árán 1902-ben sikerült fáradozásainak eredményeül az olasz T. Társulatot megalakítani. Közreműködésével létesült Milanóban az „Ars Regia“ c. könyvkiadóvállalat és kölcsönkönyvtár, mely ma is eredményesen működik. 1909-ben Adyarba ment s onnan jött Magyarországra azzal a misszióval, hogy itt a teozófiai mozgalom terjedését támogatásával elősegítse. A Társulat egyik csoportjának munkáját vezette. Kurzusos előadásokat tartott s mindenképpen azon volt, hogy a teozófiai eszméket széles körben ismertté tegye. E célból a vidéken is összeköttetéseket tartott fenn, beszélt, felvilágosított, magyarázott. A kérdezősködőnek felelt, a kételkedőben hitet, bizalmat igyekezett felkelteni a tanok iránt. Mig betegsége nem diadalmaskodott felette fáradhatatlan volt és másoktól is fáradhatatlanságot követelt.

A *Keleti Csillagrendnek* ő volt magyarországi képviselője s lapunk tavalyi márciusi számában e tárgyában cikke jelent meg: „A világtanító eljövételének kérdéséhez“ címmel.

Ez évi február havában Londonban járt s az oda-visszautazás végleg kimerítette erejét. A régóta lappangó kór élni-, dolgozni-vágyásánál erősebb volt s legyűrte őt.

A M. T. T. tagjai nagyszámban jelentek meg a farkasréti temetőben, hogy hamvait végső útjában elkísérjék. A sirnál Nádler Róbert, a M. T. T. elnöke tartott búcsúztatót. Vázolta az elköltözött pályafutását, érdemeit, majd a következőleg végezte:

„Mi nem úgy tekintjük a halált, mint azt sokan teszik, mint végzetes, pusztító valamit, mint kimulást, megsemmisülést, mi a halált mint felszabadító angyalt tekintjük, ki lelkünket magasabb

világokba emeli fel és aki előttünk kitarja az országnak kapuját, melyben a szabadabb mozgásnak, a könnyebb és gyorsabb fejlődésnek előfeltételeit megtalálja mindenki, aki földi feladatát befejezén, érdemeket szerzett arra, megérett arra, hogy abba beléphessen.

Mrs. Isabel Cooper-Oakley!

Szeretett Barátunk! Kedves Testvérünk!

Te átlépted a láthatatlan világnak küszöbét, leráztad a fizikai élet bilincseit és felszabadultál gyenge beteg testedtől, de továbbra is hű szolgája leszel magasztos eszményeidnek, nem távolodtál el tőlünk és nem fogsz bennünket elhagyni, hanem továbbra is szeretettel fogod támogatni munkálkodásunkat mindaddig, míg a tiszta igazság keresésének hívei maradunk.

Egész életedben kifejtett működésednek önzetlensége, magas ideáljaid iránt érzett kiapadhatatlan lelkesedésed mindig ragyogó és irányító példa gyanánt fog előttünk lebegni. Tegyük ezen helyen fogadalmat, hogy egymást támogatni fogjuk, nem az elválasztó külsőségek, hanem a minden élet alapját alkotó lényeg megismerésében, hogy össze fogunk tartani, minden mellétekintetet félretéve, a legmagasabb igazság keresése mellett.

Emlékedet meleg szeretettel fogjuk őrizni és midőn most, örökre búcsuzunk porladozó földi maradványaidtól és azokat visszAADJUK a földnek, melyből eredtek, utánad kiáltunk Néked, mint aki már a tulsó partra érkeztl:

Áldás és béke legyen Veled!





Huysmans occultiste et magicien ; avec une Notice sur les Hosties Magiques qui servirent à Huysmans pour combattre les Envoûtements, par Joanny Bricaud, Prix 1 fr. 50.

A kiváló francia író regényei: *Là-Bas*, *La Cathédrale*, *À Rebours*, mint tudjuk, telve vannak misztikummal. És hogy ez a misztikum nála nem csupán irodalmi allure, nem az eredeteskedés hajszo-lásából ered, arról meggyőződhetett bárki, aki csak egyetlen művét elolvasta. Gyönyörű, színes, hajlékony költői nyelve a benső átélések közvetlenségét lükteti. J. Bricaud érdekes munkájában arra mutat rá, honnan szerezte az író adatait s mennyire alapultak ezek önmaga által végzett kísérleti tényeken. Az író művész mögül az okkultista és mágus bontakozik ki előttünk.

Jules Bois : L' Éternel Retour, 3 fr. 50. „Örök visszatérés“, ez a kiváló francia író legújabb regényének címe, melyre azért irányítjuk rá olvasóink figyelmét, hogy lássák, mennyire tért foglalnak a transzcendentális eszmék korunk irodalmának vezető egyéniségeinél. J. Bois a reinkarnáció tanát — mint annyi más kiváló szellem ő előtte — tényként fogadva el, regényének hőseit úgy mutatja be, mint akik már korábban, századok előtt is éltek és akik ma a kozmikus törvény erejénél fogva újra élnek, kapcsolatban vannak egymással s új tapasztalatokat szereznek. Könyve rendkívül érdekes leírásokat hoz a telepátia, a mágikus ceremóniák hatásáról s az elköltözöttek beavatkozásáról a földi ember életébe, akik — Victor Hugo szava szerint — korántsem „távollevők“. Végül az *önzetlen szeretetet* állítja oda, mint olyan faktort, mely a halálnál is diadalmasabb. Ime egy igazi modern regény.

KÜLÖNFÉLÉK.

A hangok formája. Üveg- vagy érclemez hintünk tele homokszemekkel s érintsük a lemez szélét a hegedűvonóval. A homok eleinte minden irányban mozog, végül is, ha a megfelelő hangot eltaláltuk, geometriai formát ölt. Ezt a geometriai kísérletet végezte Chladni 1786-ban.

Bebizonyult, hogy ha az előidézett hang nem tiszta, a homok szinte ijedten szétrebben s a lemezen is átszap; ahelyett, hogy organizálná, visszatér a kaoszba. Azt mondhatnók, hogy az egész világegyetem valamely hangnak megfelelője, melyet a gyenge emberi fül nem képes felfogni. És megértjük Faradaynak bámuló elragadtatását, aki midőn egy üvegdarabot kristály-pohárhoz dörzsölt, a hang fokozásával az egész egyszerre csak porrázúdott.

Chladni kísérletét nem folytatták tovább. 1821-ben a francia Felix Savart a levegő vibrációját tanulmányozta és igen érdekes eredményekhez jutott. Fölfedezte azt a tudományos tény, hogy a homok a központi vibrációk hason-neműsége esetén és periodikus távolságban mindig ugyanazt a geometriai formát hozza létre.

1885-ben egy angol hölgy, Watts Hughes asszony, vette fel újra a kísér-letezés fonálát. Egy műszert talált fel, melyet *eidophon*-nak neveznek s amelynek alkalmazási módja a következő:

A diaphragmát homokkal hintjük tele, majd a hengerbe néhány mély hangot adunk, mindaddig, míg egy forma jelenik meg, melynek három moz-gási központja van. Ha a rajz szabályos és ha a hangot könnyen képezhetjük tovább, fokozzuk a hangot egész-, fél-, sőt negyedhanggal oly magasra, miként csak tudjuk, majd szálljuk ismét oly mélyre, amennyire hangskálánk meg-engedi. Gyakran meg vagyunk lepve, amint a homokot érthetetlen módon mozogni látjuk. A homokszemek néha mintha szökni akarnának a formai alakulás elől. Watts asszony fáradhatatlanul újra kezdte kísérleteit, melyeknek — tudomása szerint — ilyen vagy amolyan formát kellett eredményezniök. A homokszemek ellenállása, ijedt szétrebbenése, majd gyors kialakulása meg-foghatatlannak tűnt fel előtte. E jelenség bizonyára ama, fülünkkel már nem hallható hangok jelenségével azonos melyek szintén a nekik megfelelő formát igyekeznek létesíteni.

A hangskála minden hangjának határozott geometriai forma felel meg. Így a *ré*-hangnak egy stilizált margitvirág felel meg.

Watts asszony folytatva kísérleteit, mindinkább komplikált formákat nyert, melyek a hideg levegő folytán télen az ablaktáblán rajzolódnó jégvirá-gokhoz hasonlítottak. Végül módot talált arra is, hogy e formákról reproduk-ciókat készítsen: „igen különös erőt kell feltételeznünk a hangban, — írja kísérletezéseiről szóló, nemrég megjelent könyvében — mely lehetővé teszi, hogy a formátlan anyag ily harmoniába olvadjon s ennyi szépséget idézzon fel“.

Vajjon mi más volna ez, ha nem matematikai törvény, a számok meg-felelése, melyről Pythagoras álmodott?

HIREK.

— *Az elnökválasztáshoz.* A. Besant, a M. T. T. elnökének mandátuma ez év júliusában mint tudjuk lejár, ez alkalomból a lelépő elnök a következő levelet intézte az összes testvértársulatok elnökeihez:

Barátaim!

„Kötelességemnek tartom röviden ismertetni a hat és fél év munkás-ságát, mely idő alatt az elnöki állást betöltöttem.

Először az anyagi sikerekről számolok be: 11 nemzeti társulattal kezdttük, 567 páhollyal és 14863 taggal s végezzük 23 nemzeti társulattal, 952 páholy-lyal és 22744 taggal. Főszékhelyünk jövedelme 1907-ben 18715 rupia volt, míg 1913-ban 68331 rupia. (Egy rupia éppen egy korona). 1908-ban eltöröltük a 25 százalékos, mely a Főszékhelyet illette s az évi hozzájárulást fejenkint 8

dénárra szállítottuk le (80 fillér). 1907-ben Adyarban 27 acre telkünk volt, 1913-ban 273 (egy acre kb. 112 kat. hold). 1907-ben az összes vagyon volt 227760 rupia s 1913-ban 696998 rupia.

Ooatakamundban egy 100 acre területű birtokot vásároltunk nagy bungalóval. A főszékhely területén nagyarányú ültetvényt létesítettünk, azonkívül saját üzemű villanytelepet rendeztünk be, valamint egy gőzmosót, pékműhelyt és tehenészetet. Nyomdánk állandóan dolgozik s a T. T. tulajdonába megy át, amint adósságtól mentes lesz. A kiadóhivatal megnagyobbodott. A Főszékhely jövedelme bérösszeg, kamat és kerti terményekért 1913-ban 25431 rupia volt.

Mindezekben személyesen semmi érdemem nincs. Csupán a jó szerencse volt az enyém, hogy mindazon kiválasztott lelkeket, kik magukat a T. T.-nak szentelik, összevontam s összetartom.

Egyetlen komoly veszteségünk kezdetben volt, midőn az angol sectió 500 tagja, kik nem helyeselték megválasztásomat, elhagyott bennünket, valamint a német sectió, mint azt már elnöki beszédemben is megemlítettem 1913-ban.*

A Teozófia minden országban terjed s a tagok energiája, harmóniája s jó munkája önmagok szószólói. Az a kitüntetés, hogy vezető eszköze lehetek ez inspirációnak, nekem mindennél nagyobb dolog a világon.

Mindnyájan ismeritek a támadásokat ellenem. Itéleteket most kell meghoznotok.

Ha ugy óhajjtátok, megyek s folytatom munkámat a T. T.-ban hivatalon kívül s ha óhajjtátok, hogy maradjak, épen ugy el fogom azt is fogadni s folytatom munkámat hivatalomban. Ha tudtok bárkit, legyen az férfi vagy nő, ki hitetek szerint jobban tud szolgálni titeket mint én, úgy kérlek ejtsetek el engem s hagyjátok az utat szabadon.

S ez esetben minden tölem telhetőt megteszek, hogy az új jelöltet támogassam. Többet találhattok, ki kevesebb ellentétes érzelmet ébreszt, mint én, de nem fogtok találni senkit, ki jobban szeresse a Teozófiai Társulatot nálam.

A Mesterek vezéreljenek helyes elhatározásra s adják a béke áldását ránk.

Annie Besant,
a Teozófiai Társulat elnöke.

— *Aszlányi Dezső* t.-ünk „*A Messiátság*“ (A világlét és a lelki titkok egységes okfejtése) című művére hirdet előfizetést. A munka 5 kis kötetben fog megjelenni, egy kötet ára 1 K 20 fillér, népies kiadásban 80 fillér. Az első kötet már megjelent. Tartalma: 1. A Világszínpad jelenéseiből. 2. Osztályokról embereknek. 3. Új szabadság. 4. Szent tenger. 5. Isten küldött. 6. Világtitok (anyag, lélek, ritmus). 7. Génius. 8. Krisztus. Az összeg előzetes beküldése ellenében bérmentve megküldi és a többi kötetekre előjegyzéseket elfogad a kiadócéggel: Haasz testvérek könyvnyomdája és könyvkiadóvállalata, Nagybecskerek, Torontálmegeye.

*A. Besant itt hosszabban kitér a Steiner-frakcióval támadt viszályra. Elmondja a sajnálatos ügy egész történetét, előzményeit és következményeit, úgy amint azokat már ismerjük. Szerk.

— *Dr. György János* t.-ünk, akinek neve bölcséleti és vallástudományi írásai révén jó hangzása: „Ismeretlen evangéliom“ c. alatt könyvet készül kiadni. Műve — az előfizetési felhívás szerint — Jézusnak olyan életrajzát adja, mely az összes eddigi hasontárgy művektől hittani, egyházalkotmányi és társadalmi szempontból nagy mértékben különbözik. A munka 8-adrét alakban körülbelül 100 oldalon fog megjelenni három hónapon belül. Ára postán utánvétellel példányonként 2 korona. Megrendelések a szerző címére: Arad, „Függetlenség“, Deák Ferenc-utca küldendők.

— A Karma és reinkarnáció eszméinek hathatósabb terjesztésére teozófus t.-eink Amerikában rendet alakítottak, melynek címe: „*Karma and Reincarnation Legion*“ (7243 Coles Avenue, Chicago, Ill., U. S. A.) A rend „*Reincarnation*“ címmel havonta megjelenő folyóiratot ad ki, melynek évi előfizetési ára 50 cent (körülbelül 2 K 50 fillér). A rendkívül tartalmas és csinos kiállítású füzeteket az angolul beszélőknek melegen ajánljuk.

— A Steineristák kiválása folytán tavaly újra szervezett német T. T. az Osztrák T. T.-tal közösen lapot ad ki „*Theosophisches Streben*“ címmel. A legújabb teozófiai organum évente tizszer jelenik meg. Előfizetés Németországban: 5 márka, külföldön: 6 márka.

Tavaly a „Weisser Hirschnél“ Drezda mellett nagy sikerrel rendezett teozófiai tanfolyamot ez idén — mint értesülünk — újra megtartják június 20. és július 15-e között. A részletes programot, amint megkapjuk, közölni fogjuk. —

Az emberi lélek állandóan fokozódó, mélyülő fejlődésére mutat az a sok rend, társulat, testvéri kör, melyeknek megalakulásáról vagy tevénykedéséről ugyszólván naponta hirt kapunk. Angliában az anglikán egyház több tagja rendet alakított, melynek célja a keresztény misztika tanulmányozása. A rend a keresztény egyházakon belül testületet óhajt alkotni, mely a Világtanító eljövételében hisz s annak útját előkészíti. Angliában, Franciaországban, Svájcban, Németalföldön, Belgiumban igen sokan csatlakoztak a renchez, melynek francia címe: „*Confrérie des mystères de Dieu*“.

Érdeklődők forduljanak Monsieur Fr. Wittemans címére: 48. Rue du Palais, Anvers.

A TÁRSULATBÓL.

A teozófia iránt érdeklődők figyelmébe ajánljuk, hogy a M. T. T. helyiségében, (IV. Ferencziek-tere 4., III. em. 10.) minden vasárnap d. u. 5 óraker nyílvános jellegű összejövetelt rendez. A felmerülő kérdéseket vendégek és tagok barátságos eszmecsere keretében beszélük meg.

A M. T. T. igazgatósága folyó hó 13-án megtartott ülésében következőleg határozott:

1. Cooper-Oakley elköltözött testvérünk sirját emlékekkel jelöli meg s az emlékmű költségeinek fedezésére gyűjtést indít.

Minthogy eltávozott testvérünk munkásságával nemcsak nálunk, hanem külföldön is széles körben ismertté tette nevét, több nemzeti társulat szervező munkájában élénk részt vett, különböző nyelven megjelent műveivel a nemzetközi teozófiai irodalmat gazdagította, ennél fogva méltónak véli, hogy az adakozásban való részvételre az összes nemzeti társulatok felszólíttassanak.

2. Ha Cooper-Oakley asszony impetuozus egyéniségét tekintjük, úgy amint az nekünk ma, távolabbi perspektívában, megjelenik, akkor benne a teozófiai propaganda lelkes, bátor, ügybuzgó megszemélyesítőjét látjuk. Amíg körünkben volt, állandóan ösztökélt, buzdított, hol gyengéden, hol erőteljesebb szóval, lankadatlan kitartással, addig, míg betegsége nem akadályozta a teozófiai propagandamunka minél intezivebb művelésére, könyvek kiadására, nyilvános előadások tartására.

A természet rendje, hogy az elenyésző életből új élet fakadjon s a M. T. T. igazgatósága úgy gondolta, hogy érdemes t.-ünk emlékének fentartására semmi sem volna méltóbb, mintha *propaganda-alapot* létesítsünk s ezt a boldogult nevééről nevezzük el.

3. A M. T. T. tagjai a csoportelnökök útján hivatnak fel az adakozásra. A gyűjtött összegek a cél határozott megjelölésével Nérei Ödön pénztáros t.-ünk címére (l., Magyarádi-ut 55.) küldendők.

Április havi zártkörű előadások sorrendje:

április 3. Toperczner Ákosné: „A Raja-yogikról”,

április 10. Ferenczy Izabella: „Béke velünk”,

április 17. Nérei Ödön: „Saját ténykedéseink következményei”.

Az előadások mindenkor pontosan háromnegyed 8 órakor kezdődnek.

Adományok.

A *Lapkiadó-alap* javára K. I.-né 10 korona.

A *Cooper-Oakley propaganda-alap* javára Névtelen 100 kor.

ÜZENETEK.

Dr. W. O. Köszönjük szives levelét. Nem hisszük, hogy az említett eszköz volna az egyetlen és valóban célravezető módja a propagandának. Ha egyeseknek konveniálna is ez, viszont sokan kifogásolnák. Tapasztalataink vannak erre nézve. A kiadónál újra el fogunk járni. Csak egy támpéldányt kaptunk. Fáradozásáért hálás köszönet.

Anonim cikkeket csak az esetben közlünk, ha a szerző nevét a szerkesztőséggel tudatja. — Kéziratokat vissza nem adunk.

Å szerkesztésért felelős: Szerkesztőség: I., Otthon-utca 18. szám.
RÓZSAFFY DEZSŐ dr. Kiadóhivatal: IV., Ferenciek-tere 4. sz.

Nyomatott Sárík Gyula villamerőre berendezett könyvnyomdájában Czegléden.

MIRE TÖREKSZIK A TEOZÓFIAI TÁRSULAT ?

Ammonius uralkodása idejében több nagy vallás létezett és csak Egyiptomban és Palesztinában is több nagy szekta volt, — miképpen volt képes őket összhangban együtt tartani ?

Ugy járt el, miként mi mostanában. A neo-platonikusok nagy csoporttá tömörültek, melynek tagjai különböző vallásfilozófiai rendszerek tanítványai voltak. Egészen úgy, mint jelenleg mi teozófusok.

Philadelphus alatt terjedt el a judaizmus Alexandriában, később a hellén mesterek veszedelmes versenytársai lettek a babiloni rabbi-kolégiumnak. Az „Eclectic Philosophy“ szerzője igen helyesen jegyzi meg: A buddhisták, vedantisták és mágusok rendszereit éppen úgy fejtegették, mint a görög filozófiát. És nem lehet csodálkozni, ha a gondolkozók úgy vélték, hogy a szóvita véget érhet és lehetségesnek találták, hogy a különböző tanításokból egy harmonikus rendszer elemeit lehetne összeállítani . . . Pantenas, Athenagoras és Clemens alaposan ismerték a platonikus filozófiát és fölismerték azonosságát a keleti rendszerekkel.

Ez időben a zsidó Aristobulos állította, hogy Aristoteles morálja a mózesi törvények ezoterikus tanítása. A zsidó Philo a Pentateuq-ot igyekezett összhangba hozni Pythagoras és Platon filozófiájával, Josephus pedig bebizonyította, hogy a karmeli esszeusok az egyiptomi terapeuták- és gyógyítóknak követői. Éppen így vagyunk napjainkban. Kimutathatjuk a keresztény vallások és az összes felekezeteknek genealógiáját, a legapróbbakig. Ez utóbbiak apró gallyak, melyek a nagy ágból szakadtak ki; de ágak és gallyak ugyanazon törzsből szivják az élető nedvet és a törzs a Bölcseség Vallása. Ezt igyekezett bebizonyítani Ammonius, midőn felhívta a patriciusokat és keresztényeket, a zsidókat és bálványimádókat, hogy hagyjanak fel vitatkozásaikkal, veszekedéseikkel és ne felejtsek, hogy valamennyien egy és ugyanazon igazságot birják, amelynek csupán a külső köntöse különböző és hogy mindnyájan egy közös atyának gyermekei. Ugyanez a *teozófia* célja.

Mosheim mondja Ammoniusról: „Megértvén, hogy nem csak a görög filozófiai iskolák, de a barbár népekéi is valamennyien

megegyeznek a lényeges pontban, elhatározta, hogy az összes szekták elveit ismertetni fogja, s ilyen módon világossá fog válni, hogy valamennyi közös forrásból ered és mindannyi ugyanazon célhoz törekszik.

Ha az edinburgh-i Encyclopoedia írója tudatában van annak, amit mond, Ammoniusról irván: akkor ne feledje, hogy egyuttal a modern teozófusokról, hitvallásokról, céljaikról is ír. „Theodictatos“ alatt a következőket olvassuk: „Az egyiptomban nyert tanításokat fogadta el (ezek extorikus része Indiából származott) a Világegyletem- és az Istenségre vonatkozólag s ezeket együtt, mint egy nagy egészet tekinti, szintugy a világ örökkévalóságára vonatkozólag. Erkölcsi törvényeket is hozott, melyek lehetővé tették, hogy az ország törvényei és a természet szabályai szerint éljen; a bölcsektől elvárta, hogy értelmi tudásukat a contempláció gyakorlásával fokozzák.“

Milyen tekintélyekre hivatkozhatunk, hogy az alexandriai teozófusokról az imént mondottakat állíthassuk. Nagyszámu ismert íróra. Közülök az egyik, Mosheim, szerint Ammonius a következőket tanította: „A tömegvallás a filozófiai vallással azonos volt és sorsa is ugyanaz volt, vagyis fokozatosan tönkre ment követőinek fenhéjázása, hazugsága és babonáskodása következtében; következőképpen eredeti tisztaságát kell visszaállítani, minden salaktól megtisztítani s újra filozófiai alapra helyezni: azt állította, hogy Krisztus csupán az örök bölcseséget akarta helyreállítani kezdetleges érintetlenségében, korlátozni akarta az uralkodó babonát és megszüntetni a sok tévedést, mely lassankint a különböző népvallásokba belecsuszott.“

A mai teozófusok nem mondanak mást. Azonban míg a Philalétheit törekvéseinek sikerében két egyházatya támogatta Clemens és Athenagoras, továbbá a zsinagoga bölcsei, az Akadémia filozófusai, akik valamennyien igen jól tudták, hogy mindnyájuk közös tanítását terjeszti nekünk, akik az általa megjelölt uton haladunk, támogatás helyett csupán szidalmakban és üldözésben van részünk. Ez a tény maga eléggé bizonyítja, hogy tizenöt századdal előbb az emberek több türelmességet gyakoroltak, mint napjainkban, a „fény és világosság“ századában.

H. P. Blavatsky.



SUUM CUIQUE*

Az okkultizmus szent tudomány: jaj annak aki profanizálja! Alapja az igazság és mindenféle hazugság elzárja a hozzá vezető utat. Feltűnéskeltés céljából iniciációs okleveleket kiállítani, ugyancsak alávaló neme a hazugságnak. A tisztesség legelemibb törvényeibe ütközik, hogy a keletet plagizáljuk és nyugati cégér alatt mint dugárut csempésszük be. A Teozófiai Társulat megalakulása óta ez mégis mindennapi eset.

Nem szenvedhet kétséget, hogy a teozófusoknak nincs monopoliumok az okkult, transcendentális igazságok hirdetésére — a brahmanizmus, a zoroasztriánizmus a buddhizmus, a kereszténység eredeti, tiszta formájában tartalmazta őket. Azonban állítják, hogy mesterük tanításában fejeződtek ki legvilágosabban, legprecízebben és legrészletesebben ama tanítások legfőbb pontjai, melyek ma ugyszólván általános érvényben vannak.

E pillanatban működésbe lépett a plagizálás ezer fajtája és az ujonnan érkezők könnyen azt képzelhetik, hogy tulajdonképpen nincs másról szó, mint a keleti és nyugati hagyományok összeegyeztetéséről. Távolról sem. A régebbi okkultisták homályos fogalmazású írásai csak ama pontokban váltak érthetőkké, amelyeket a Teozófia megmagyarázott, azok akik kezdeténél jelen voltak, jót tudják ezt.

*E cikk nem személyek, hanem elvekre vonatkozik. A személyek iránt akkor is szeretettel vagyunk, amikor tévednek, mert testvéreink. Azonban kötelességünk tévedéseikkel szembeszállani, ha e tévedések másoknak is árthatnak. — Szerző megjegyzése. — A Revue Thés. Française 1897-98 évf.-ban jelent meg e cikk, mely ma — tizenhét évvel később — épen olyan aktuális, mint annak idején. Szerk.

H. P. Blavatskynak, az O Mesterének és tanítványainak tulajdonítható, hogy a természetes okkult tanítás alapvető pontjai elméleti szempontból pontosan tárgyalattak a nagy nyilvánosság előtt. Ami e tanítás gyakorlati ismeretét illeti, ez nagyobbára holt betű maradt, kivéve néhány csekély számú kiválasztott egyént és azt a fogyatékos tanítást, melyet általában ilyen cím alatt nyújtanak. Éppen annyira veszélyes e tanítás, mint amennyire fogyatékos: csupán arra szorítkozik, amit „magikus ceremóniának nevezünk.“

Némelyek előtt ez állítások tulásoknak fognak tűnni, holott egészen pontosak és felhívunk mindenkit, hogy nevezzen meg olyan nyugati munkákat, melyek többek között pontosan, részletesen, világosan tárgyalják az alább következő pontokat, mielőtt a Teozófiai Társulat létezett volna:

1. Láthatatlan lények: elemi szellemek, gondolat formák, mesterséges elementálók, devák és más felsőbb hierarchiák (Maharaja hipika stb.) A természet-szellemek leírásaira akadunk teozófiai könyveink létezése előtt, de senkisé jelölte meg a speciális evolúciót, amelyhez tartoznak, kivéve a mi iskolánk okkultistáit.

2. Az emberi szervezetet illetőleg: Éter-test, asztrál-test (asztrál-testek) maya-testek, a főbb centrumok, amelyeken finomabb testeink távozhatnak, személyi és egyéni Én (a Manas két eszpektusa) a kauzális test, a felsőbb Én.

3. A halál után következő állapotokra nézve: az éter-test távozása, a kamarupa kiválása (ami némileg különbözik az asztrális testtől, a második halál, a devacháni élet, az Egó visszatéréseinek proceszszusa, Avitchi, a nyolcadik szféra, megsemmisülés, a normális reinkarnációk, élettelen és élő asztrális hüvelyek.

4. A kozmikus kérdésekre vonatkozólag: planétai láncok, az az evolúció természete némely bolygón: Neptunus, Saturnus, Jupiter, Venus, Mars, stb. . . . a kauzalitás törvénye (Karma) az evolúció törvénye (melynek alapján a reinkarnáció történik) az utolsó fizikai atom összetétele és másodrendű agrégatumanak természete, ideértve mozgásukat is, az akasa-képek stb. stb.

Nem szólunk arról a rengeteg tanításról, mely legujabban adatott át a nyilvánosságnak, mert a plagizátoroknak még nem volt idejük, hogy kijegyezzék maguknak. Az okkultisták közül, egyedül Allan Kardec tanította a reinkarnációt a T. T. alapítása

előtt — sajnos — egyedül az európai spiritiszták fogadták el — és ezek sem valamennyien és ez a fontos igazság így egy kis-csoportnak kiváltságos tulajdona.

Olyan okkultisták, akiket némely iskolákban, mint iniáltakat tekintenek nem ismerték ez alapvető tény (pl. Martinez Pasqually) sőt tagadták (Eliphas Levi, Szt. Márton.)

Olyan nagy szellem, mint Szt. Márton tagadta az embertől lakott világok létezését a földön kívül, míg másrésről hitt Ádám bibliai bűnösségében, a véres áldozatok szükségességében az emberi lélek regenerációja szempontjából és az emberi bűnök expiaciójában Krisztus vérével fogva.

Főlöszleg, hogy ezúttal hosszabban kitérjünk e pontokra, de ideje volt, hogy megemlékezzünk a szellemi bitorlásról, nemcsak azért, mert azok, akik benne részesek, leginkább támadják a T. T.-ot, de azért is, mert ilyen módon megtévesztik a jóhiszemű tanítványokat és azért, mert azoknak, akik őszintén keresik a világosságot, meg kell mutatni a forrást, ahol található.

E kötelességünk teljesítésének tudatában egészen mindegy reánk nézve, milyen uton-módon terjednek el a világban a teozófiai igazságok.

Dr. Th. Pascal.





A LÉLEK ÚTJA.

— Látomány. —

Reggel volt, sejtelmes, üde, örömittas reggel. A föld vétkeit, borzalmát és sebeit a béke szűztisztaságú hóleplébe burkolta és vágyódva, imádvá tárta ki keblét a szeretőleg és vigasztalólag fölé hajló ég felé. S a világosság ébresztő csókjai alatt fölébredtek a házak ablakai mögött szunyadó virágok s hidegtől bágyadt vézna testcskéiket könnyörgőleg a felkelő nap felé fordították; fölébredtek a fehér bóbítás fák, álomra összesimult ágaikat megrázva, alázatos hajlongással, suttogással üdvözölték az újra felvirradt napot. Felharsant a rohanó élet forगतaganak lüktető zaja: ember és állat újabb tapasztalatra, újabb szenvedésre, küzdelemre és munkára sietett.

S én csodálkozva tekinték a napfényben ragyogó havas tájra. Hisz néhány pillanat előtt még ott jártam égszín ruhás testvéreim között a virágövezte ezüsthövényes úton, mely a tanulás csarnokába vezet. Sokan haladtak velünk az úton s mindnyájan gyermekek voltunk: szeretettel és könnyörülettel teljes áhítatos, engedelmes, tanulni vágyó gyermekek, kiknek nem a földön töltött idő, hanem lelki életük és fejlettségük kora volt arcára írva. S kinek-kinek minél mélyebb és bensőbb volt a szeretete, áhítata, lelki gazdagsága, annál több szépség és báj ömlött el rajta.

Egyik társunk egy megdicsőült arcú, napsugárszín köntösben pompázó kis gyermek felkapaszkodott a melléte haladó oroszlán hátára s kedves szavakkal szelidségre és alázatosságra inté őt. S a hatalmas vadállat barátságosan hátramosolygott a kisedre és nyugodtan tűrte, hogy sörényével az ő legnagyobb büszkeségével játszott.

A csacsogó patak partján, — mely a könnyörületességről, jóra és szépre törekvésről bájos kis történeteket regélt — újabb gyer-

mekcsapattal találkoztunk. Ruhájuk a szeretet rózsaszínében tündökölt, szívük lángolt a szeretettől és részvétől, amint épp egy fájdalmasan nyöszörgő tigris sebeit mosogatták a patak vizében és kötözgették be ruháik foszlányaival. A ravasz, félelmetes vadállat pedig, ennyi igaz könnyörület láttára a csodálkozás és igaz hála kifejezésével nyalogatta a körülötte foglalatoskodó szelid, gyöngéd kis kezeket.

Arrább meg egy gyönyörű ifjú . . . ruhája az alázatos tudás, a jól akarás és szelid hit színeiből szőtt zöldes fényben ragyogott. Épp egy lelkileg még vak gyermeket emelt át az alatta tátongó mély szakadékon. Egy okatlan gyermeket, aki múltó szenvedéseit és kételyeit az erőszakos halál sötét mélységébe akarta fojtani. De amint túl volt a veszélyen a gyermek, boldogan felujjongott s a fájdalom erejétől megedzett szívében nemesre s nagyra törekvő új remény támadt.

Útunkat egy szarvasbogár, meg egy darázs keresztezte. S az egyik könnyörgő hangon szólott: „Kedves embertestvéreim, vigyetek el engem is a tanulás csarnokába. Tudom, hogy még nem vagyok méltó, hogy köztetek járjak, tudom, hogy még nem vagyok elég fejlett, hogy megértsem tanítótok és vezetőtok szavait, de oly jól érzem magam szelid, szeretetteljes körötökben. S nagy tanítótok oktatása, noha még nem tudom azt teljesen felfogni, elaltat bennem minden rossz indulatot s a jó és nemes példa követésére ösztönöz. Rejts el hát engem kicsiny, igénytelen rovat a tenyeredbe. Ne félj, nem foglak bántani mérges fulánkjaimmal, mert hisz' tudom, te csak szeretettel viseltetsz irántam“.

Tenyerembe rejtven az örvendező kis darazsat, társnőm pedig az ágaskodó szarvasbogárkát emelte fel s tova haladtunk. Útunkat szegélyező mezők édes illatárban úsztak. S virágtestvéreink csilingelő hangon köszöntöttek: „Jó reggelt, jó reggelt embertestvéreim! Üdvözöljétek nevünkben is a kegyes, jószágos tanítót“.

Ő, kihez siettünk már ott várt minket a templom előcsarnokában és mosolyogva mondá: „Telepedjete ide közém kedves gyermekeim!“ S mi szép rendben elhelyezkedtünk szeretett vezetőnk köré: A legidősebbek közvetlen közelében a lépcsőfokra ültek, míg a fiatalabbak kor és fejlettség szerint sorakoztak egymás mögé, leghátul a szeretet szavára idesereglett állatok helyezkedtek el: az oroszlán, az őzikék, szarvasok és nyulak félénk csoportjától körül-

véve, az elefánt, a kigyók és leopárdok társaságában magas hátán számtalan kíváncsian ágaskodó madárkával, a farkas a bárányhoz simulva.

Ősz szakalú kegyes tanítónk pedig szólott: „A szeretet — az élet.“ *Minél többet szeretted, annál többet éltél.* A szeretet az ember lelki énjét növeli, gazdagítja és összhangba hozza a mindenséggel. A szeretet tisztává, könnyüvé teszi a lelket és Istenhez emeli. S ahogy bennünk a szeretet mind jobban-jobban kibontja szárnyait, hova-tovább mind magasabbra-magasabbra emelkedünk s így mind nagyobb lesz látkörünk, mind világosabbá válik előttünk az igazság, mind határtalanabb lesz megbocsátásunk, mind mélyebb a megértésünk és lassan-lassan teljesen lehullanak rólunk önző vágyaink és gondolataink láncai s asztráltestünk könnyű, egész könnyű lesz, olyan könnyű és finom, hogy miként a virág illata messzemessze fel tud emelkedni, el tud távolódni földi énjétől.

Minél erősebb, minél nagyobb a lélek illata, illetve szeretete, annál tágabb körökre tud hatni, annál több egyént képes magához ölelni, annál több egyént hangol szeretetre. A szereret a szíven olyan, mint a harangszó, mely imára, szeretetre hívja körülötte levő társait.

A szeretet nem a csók, nem az ölelés, hanem a türelem, az alázatosság, az önzetlenség, a lemondás, az önfeláldozás. *Ez a szeretet!* A csók csak a baráttal vagy kedvessel közölt öröm kifejezése.

A szenvedés tanítja meg az embert igazán szeretni, örülni és jótenni. Mert mi más lehet az igazi öröm, mint a szeretet gyakorlása, mint az elmélyedés a dicső teremtés szépségeibe és ember-társaink lelkébe s midőn a szeretet és megértés bűvárköntösében alámerülve felebarátunk bizony nem ritkán lelki mocsarába, abból gyöngyöket hozunk felszínre. S elébe helyezvén néki értékeit, figyelmeztetjük: Testvérem, irtsd ki magadból a szennyes ingoványt és építs rajta méltó, tiszta hajlékot drágagyöngyeidnek. Őh ez öröm, mélységes, fenséges, nagy öröm! S ehhez nem szükséges intellektuális tudás, sem holmi erőltetett dreszura, hanem csupán a jóságban és szeretetben gyökeredző erő.

Aki az eszével is tud érezni és a szívével is tud gondolkodni, az helyes úton jár. Az ilyen ember érzéseiben él, hitéből és szeretetéből táplálkozik, mentális énje immár a legmagasabb princi-

piumban, a Logosban, lélegzik. Mig ellenben az érzésekben élők, az önző vágyakból és szenvedélyekből táplálkozők még Kámában gyökeredznek.

Mindnyájan Kámának szülöttei vagyunk, de mig belőle ki nem emelkedünk, addig az anyag ereje, az önzés szenvedélye úz, éltet, az egyéni érvényesülés vágya vezet, emel és érlel minket. De ha kiemelkedtünk belőle és Krisztusban újra születünk, ha lelkünkben is végbement az átváltozás, az anyag átszellemítésének szent ténye, — melyet a keresztények nap-nap után oly kifejezően symbolizálnak oltáraikon — akkor beleömlöttünk az önzetlenség. a szeretet, irgalom és alázatos segíteni vágyás, akarás és tudás szent tengerébe.

Akik még Kámában* élnek, azokról a magasabb Létp princípium csak úgy vesz tudomást, mint egy jószágos atya, ki elnézően, mosolyogva szemléli az ő kisdéd gyermekeinek kisdéd játékait s bármi oktalanságot követnek el, megbocsátással tekint rájuk, nem is bünteti őket, mert tudja, hogy embrionális erőtlén lelkük nem bírná el még a szenvedés terhét. De akik Ő benne már újra születtek, kikben az isteni szikra már lángra lobbant, azoknak minden gondolatát és cselekedetét éber figyelemmel kíséri és élettörvényekhez ragaszkodva szigorúan ledolgoztatja velük a karmát, melyet részint magukra háritottak, részint önként magukra vállaltak; szóval beható oktatásban részesíti választottait. S amennyire megörvendeztetni Őt gyermekeinek buzgalma, igazságossága, szeretete és alázatossága; épp úgy fáj szerető nagy Lelkének, ha övéi időnként türelmetlenek vagy ha el-el tévelyednek az igazság, jóság és szelidség útjáról.

Mert ezek a szeretben, hitben és tudásban ujjászülöttek, Ő benne élvén, mint az Ő végtelen nagy Lelkének tengerében hullámzó atomok, ennél fogva minden gondolatukat és érzésüket, mint az Ő saját Lelkének kinjait vagy gyönyöreit érzi. Azért legyetek jók, szeretők, alázatosak és szelidek ti, kiket az Atya szívéhez emelt. Gyűjtsatok világosságot lelketekben a szeretet és értelem tűzkövével. Mert világosságot kívülről senki és semmi sem éleszthet benső rejtkehelyetekben. Világosságot egyedül szívetekben öntu-

*Káma: az emberben levő negyedik princípium, melynek hordozója az asztrális test, vagyis a vágyak, érzések, szenvedélyek szerve.

datra ébredő értelmek nyújthat. S így tiszta szívvel, világos értelemmel és alázatos lélekkel várjátok az üdvözítő, csodás eseményt.

„Óh mondd, mondd jó Atyánk, mi lesz az a csodás esemény“ ; kérdezték a gyermekek az öröm lelkesedésével. Erre ama napsugárköntösű jézusi gyermek, kinek homlokát a szeret és bölcsesség dicsfénye övezte, örömujjongva felkiáltott: „Testvérekéim, hát nem tudjátok, hogy a szeretet Mestere ismét leszáll közénk!“ . . .

„Óh fénylő Világosság, óh végtelen Szeretet, óh szent Gyönyörűség lehetséges-e, hogy Te ezen a bűnnel megfertőzött sötét földön újra elfoglalod a Te országodat?!“ — sóhajtott méla áhitattal mellettem ülő társnőm.

Kegyес tanítónk pedig szólt: Igen igen! Ő eljön hozzátok erejével, szeretetével, bölcsességével és irgalmával. Nem ember léssen Ő, hanem Lélek, mely belétek szál, mely titeket mint egy csoda, mint a nap teremtő sugara megszáll. Egy léssen közületek az Ő Lelkének magja — a fényerőközpont. S ti itt a közelemben az Ő kiválasztottai, a Nap fénylő Lelkének sugara, küldöncei. Mert mióta Krisztus a földön járt, Lelke oly nagyra növekedett, hogy emberi kreatura nem képes azt teljesen magába ölelni, ehhez több, sok-sok fejlettebb, megtisztult lélek szükséges, kiknek összessége alkotja majd a krisztusi egységet. És azért is jön el Ő így hozzátok szegény vak emberek, hogy megértsétek az örök isteni egység törvényeit. Mert az örök Istenség lelke számtalan részből, számtalan különböző színű sugárból áll és mégis egy: az örök bölcsesség, az örök szeretet, az örök áhitat, az örök nagyság és alázatosság.

A szeretettel teljesek lesznek a rózsaszínű sugarak, az áhitattal, hittel és alázatossággal teljesek a kék sugarak, a bölcsességgel és intellektuális tudással teltek a sárga és narancsszínű sugarak, a hitet a tudással egyesített zöldszinben tündöklők pedig a lángnyelvű előharcosok s mégis mindannyian Krisztus lelkének mennyei prizmájában egyesítve a szűztiszta fehérséget, a Nirvána képét fogják alkotni.

Azért legyetek elkészülve ti, akik szenvedtek sok örömet fogtok okozni, legyetek elkészülve ti, akik hisztek és tudtok, ti lesztek a világosság oszlopai, legyetek elkészülve ti, akik szelídek, türelmesek, alázatosak és szeretők vagytok, ti hozzátok a legnagyobb jót a világra, a ti irgalmas alázatosságtok veszi le a büszke állatemberekről a láncokat, melyeket a tudatlanság, önzés és sötétség

szelleme vetett reájuk és vezetni fogjátok őket a szelidség és megismerés útján.

Áhitattal és örömmel átlelkesített csönd állott be. Kegyes tanítónk pedig megáldott minket, jelezve, hogy bölcs szavai fölött most már mi gondolkozunk. S a tanulók önmagukba mélyedve elszéledtek. De mi ketten társnőm és én ott maradtunk lábainál. És ő szelíden megsimogatva hajamat, mosolyogva kérdezte: „No mit akarsz még tudni leányom?“

Reménykedve szóltam: „Kedves lelki Atyánk, mi egymás között sokszor tanakodtunk, hogy voltaképpen ki lehetsz te, aki hozzánk mindig oly jóságos és segítségre kész vagy s aki bölcs szavaiddal oktatsz és bátorítsz minket, megmutatván nekünk a magasba vezető útát“.

Ő távolba merengő szemekkel válaszolt: „Én a dicső nagy Mesterek egyik alázatos, buzgó tanítványa vagyok. Belőlük meritem a bölcsességemet és mult életem szenvedéseiből az irántatok való szeretetemet, mert hosszú, fájdalmas és fáradságos keresztút volt, melyet én megjártam. Im lásd az utolsó állomást. Bőséges okulást fogsz belőle meríteni.“

S lám egyszerre csak gyógyörű kápolnában találtam magam . . . Búgott, könyörgött az orgona, lobogtak a gyertyák, áhitatos, remegő világuk dicsfénnel övezvén az oltárt, mely előtt imába és szent elmékedésekbe elmerülve szerzetesek térdeltek. Ott fehérlett köztük a mi jóságos tanítónk ősz feje is, átszellemült arcán túlvilági ragyogás. Egy arc, melynek minden vonásában lecsitult, megtisztult lélek tükröződik; egy ember, ki a maga számára nem kér, nem óhajt semmit, csupán felebarátai lelkiüdvéért könyörög, küzd és dolgozik.

Amint így szeretettel szemléltem őt, egyszerre csak nagy fényesség támadt a kápolnában s óh csodák-csodája az oltáron gyönyörűsége, szentséges alak jelent meg, oly fehérés illatos, mint a lótuszvirág és tündöklő, mint a fölkelő nap.

A szerzetesek mindnyájan áhitatos megilletődéssel arca vetették magukat és Ő szólt: „Üdv nektek testvéreim! Buzgóságtok örömmel árasztja el az Atya szívét. Ő küldött engem, hogy kinyilatkoztassam nektek kívánságát. Töltsetek hét napot és hét éjszakát úgy, ahogy a jóság eszményké pének működését képzelitek. S akkor

a hetedik nap reggelén ismét eljövök és kiosztom köztetek az isteni bölcsesség és hatalom kincseit . . . Menjetek békével!”

S ime ott ahol az előbb ama gyönyörűséges alak lebegett, néhány pillanat múlva már csak egy fénykéve ragyogott. De a Mester szeretettől és odaadástól remegő lágyhangja s lényének édes mennyei illata még ott vibrált az immár homályba merült kápolnában.

A szerzetesek pedig felkeltek és cellájukba vonultak, hogy a szent jelenségről elmélkedvén, előkészüljenek a nagy eseményre. Az ősz rendfőnök — a mi tanítónk — azonban felvette kopott zarándokruháját. Azután batyut kötött, abba belehelyezte a bibliát és a kis házipatikát és kiment a világba, hogy ott önmegtagadóan jót tegyen, szeretetet és világosságot árásson.

S eljött a nagy nap

A szerzetesek égszín selyemmel szegélyezett hófehér ünnepi köntösüket öltötték magukra, oldalukon buzgóságuk ékes jelvényeivel. Hasonlóképpen lelkük is fel volt ékesítve. Hisz két nap, két éjszakán át csupán a saját lelkükkel törődtek: diszitgették, ékítették s gyönyörködtek önmagukban. S hogy még vakítóbb legyen lelkük, teletömték azt az intellektuális tudás bölcséletével és felcicomázták a szeretetről és hitről hallott minden szép mondással, hogy ha majd a Mester meglátja tudásukat s ékes magas röptü gondolataikat, annál méltóbbnak találja őket mindenhatóságának ajándékára.

Nyugtalan várakozással, diadalitasan mindnyájan ott szorongtak már a kolostor folyósján. Utolsónak a rendfőnök érkezett: az út porától lepétt, tépedt zarándok ruhában, fáradt, sebzett lábait nehezen vonszolta maga után; szeme a betegágyak mellett való virasztástól vörösre volt duzzadva, s egyik szögletében még most is ott ragyogott részvét egy ott felejtett könnye, ajka remegett erejét felülmuló önmegtagadó igyekezettől, — mellyel isten igéjét hirdette az éhező és szomjuhozó lelkeknek, de arcán valami csodás harmónia és boldogság üdvözölt kifejezése honolt.

A szerzetesek megilletődve szemlélték ősz rendfőnöküket: „oh hátha csak őt teszi majd az Ur lelki kincseinek részesévé.” E gondolatra feltámadt bennük az irigység és önző vágy hatalom, az intellektuális ragyogás után. Mindenik csak ő maga egyedül akart

részesülni az isteni kenyelemben és egymást lökdösve, egymás elé kerülve rohantak fel a kápolnába.

S látván, hogy az agg rendfőnök bár lassan és meg-meg csukló léptekkel de mégis követi őket, egyikük az irigységtől elhomályosult lelkiismeret dühével lelökte őt a lépcsőről. A zuhanásra elborzadva tekintettek vissza a szerzetesek, de azért csak rohantak feljebb-feljebb. Csupán a legfiatalabb, legtudatlanabb, de legszeretőbb köztük fordult vissza, hogy elalélt rendfőnökén segítsen.

Ezalatt odafent nagy volt a szerzetesek meglepetése és ijedelmé, mert a kápolnából hiányzott az oltár s minden zugából marásra kész dölyfösen ágaskodó kigyók vigyorogtak. Ennek látára a szerzetesek rémülten hátráltak és szitkozódva, kiabálva rohantak le a lépcsőn.

S odalent a lépcső legalsó fokán térdelt a legfiatalabb szerzetes a részvét és önzetlen szeretet érzéseitől elragadtatva karjaiban Krisztusnak hűséges szolgájával. A haldokló aggastyán könnyázott szemeiből eltévedt testvérei iránt érzett szeretet fájdalma és megbocsátás világított. S mögöttük fénytől sugárzó gyönyörű jelenség állott: a szeretet Mestere üdvöt osztó kezeit áldólag kitérve hűséges szolgálói fölé, kik a próbát dicsően kiállták. Szeretettől lángoló szívéből véres könnyek hullottak. A bölcsesség és jóság tüzeiben égő szemeinek szomorú tekintete előtt a szerzetesek megilletődve hátráltak. Egyik-másikba felébredt a lelkiismeret és bocsánatkérőleg borult az Ur lábai elé s azután koldusbotot véve kezébe, elindult a javulás és megismerés rögzös zarándokutján. Azonban voltak olyanok is, kik az elveszett isteni hatalom feletti dühükben a dölyfös emberi tudás fegyvereivel szembeszálltak a szeretet és irgalom Mesterével. De mikor szájukat isten káromló szitokra nyitották, szavak helyett csak vad üvöltés hangzott ajkukról és dühös vadállatokká válva rohantak az erdők sűrűjébe, hogy számtalan születés és halál által újból megkezdjék a lassu felfelé haladást a fejlődés csigaútján.

A látomány szertefoszlott. S mi méla áhitattal néztünk fel szeretett vezetőnkre. Ő pedig kezébe véve kezünket elindult velünk.

Csendesen haladtunk egymás mellett, mindenikünk a maga gondolataiba mélyedve. Eközben gyönyörű tisztásra értünk. Itt megállott jóságos vezetőnk és visszatérésre intett, mondván: „Leányaim tovább nem jöhettek velem, mert ahová most megyek,

a misztériumok hónapja, oda nem szabad a homály fátylán át néző emberi szemnek betekinteni.“

Már bucsuzóban voltunk, midőn társam elragadtatással felkiáltott: „Oh nézd, nézd ott a magaslaton azt a gyönyörű szinpompában fénylő alakot! Vajjon ki lehet az?“

„A nagy Mesterek egyik legkedvesebb, legbuzgóbb és legönfeláldozóbb tanítványa ő, az kit ti Blavatsky néven emlegettek a földön, válaszolta kegyes tanítónk. „Nemde csodálkoztok gyönyörűségei mennyei arcán, mert hisz ti külsejét csak nehézkes földi porhüvelyében ismeritek, melyben magasan szárnyaló lelke gyakran bizony úgy érezte magát, mint gyötrő kényszerzubbonyban. Nehézkes földi testbe zárt fenkölt lélek volt ő, kinek bölcsessége, megértése és szeretete messze világított az átlag emberek felett. Bölcsességét ismeritek, megértését bebizonyította nektek, amennyiben minden ellenségének megbocsátott, önzetlen emberszeretetének s a hasznos nemes célért való lelkesülésének pedig fényes tanúságát adta azzal, hogy midőn nagy szenvedései közepette elszólitotta őt az isteni kegyelem, ő még halasztási időt kért, hogy a földön, hol annyi hálátlansággal és ellenségeskedéssel találkozott, befejezhesse alapvető munkáját, mely az igazságot szomjuzó embereknek megnyitja a felfelé vezető utat, mely a szenvedőknek enyhét és világosságot nyújt, mely az anyagba elmerült dőlyfős lelkeket kutatásra és gondolkodásra készíti. Szórjátok hát a hála rózsaszín virágait, melyeket itt melengettek a szíveteken ő elé mélyen, igazán, önzetlenül szerető anyátok elé.“

Passiflora.



Akit önző indítóokok vezetnek, nem léphet semmiféle menyországba, hol a személyi vonatkozások nem léteznek.

H. P. Blavatsky.



AZ EMBER HÉT PRINCIPIUMA.

Manas működése.

Most pedig rátérünk a Kâma-Manast érhető harmadik lehetőségre. A fentemlített következményeiben „szörnyű sorsra, mely a kâmikus principiumot érheti.“

Tehát elszakadhat forrásától s a felsőbb Manas helyett Kâmával azonosul. Ez szerencsére nagyon kivételes eset. S az emberi élet egyik polusán éppen olyan ritka, mint amilyen ritka a másik poluson a felsőbb Manasszal való teljes egyesülés. De miután a lehetőség mégis fennáll, így evvel is foglalkoznunk kell.

Kâma tehát a személyiséget annyira befolyásolhatja, hogy a kâma-manasi küzdelemben előbbi teljesen felül marad. Az alsóbb Manas így tökéletesen Kâma rabjává lesz. Lényegében a folytonos surlódásoktól és küzdelmektől mindjobban és jobban elsatnyul. Míg végül a vágy sugallatainak engedve, viseli annak multhatatlan következményeit, s a felsőbb és alsóbb Manast összefűző gyengeszál az „az ezüstfonál, mely Mesteréhez fűzte“ — kettészakad. Ekkor a földi életben a quaternaire elszakad a triadtól, hová természete szerint tartozott. A felsőbb és alsóbb természet teljesen szétválnak.

Az állat felszabadulva, zabolátlanul tör elő, magával ragadva manasi sugárreflexeit. Holott az élet sivár utjain a manasi sugár kellett volna, hogy kísérője legyen. Fejlettebb emberi értelmének maradványával, most már sokkalta veszedelmesebb, mint az állatvilágból való evolúciótlan állattársai. Mert külsőre ugyan ember, de az emberi szív irgalma, szeretete és igazságérzete hiányzik, bensőre — állat.

Ilyen emberrel találkozhatunk néha a társadalomban. Bomlasztó lénye — legyünk bár irányában, a legmélyebb, bár reménytelen részvétellel, joggal megremegtet.

És mi lesz a sorsa az ilyen embernek, ha megkondult a halálharang.

A halhatatlanságát egyedül biztosító principiumától így elszakadt személyiség végül tönkremegy. De a létnek egy periodusa még előtte áll.

Az ilyen lény vágy-teste rettenetes erejű. Tudniillik az az egyedüli különleges sajátága, hogy bizonyos kivételes helyzetekben reinkarnálódhat az emberek világában.

Az ember lényében ilyenkor szakadás áll be. S a benne rejlő bestia felszabadulva, zabolátlanul törtet előre. Sivár földi életének egyetlen vezetőjét — a manasikus sugár emlékeit — magával ragadja. Most azután szellemi képességének még meglevő töredékével bestiálisabb, mint az evolválatlan állatvilágból való állattársai. Mert külsőre ugyan ember, de bensőre állat. Ember kinézésű, de emberi érzéseket, amilyen az irgalom, szeretet, igazságérzet, nem ismer. Ha a nagy embertömegben elvéve ilyen lényel találkozunk, ilyenekkel, aki már elevenen pusztulásnak indult, megborzadunk a mély, de reménytelen részvételtől. És mi a sorsa, ha megkondult a halálharang?

A halhatatlanságát egyedül biztosító principiumától így elszakadt személyiség végül tönkremegy. De a létnek egy periodusa még előtte áll.

Az ilyen egyed rettenetes erejű. Különleges sajátága, hogy bizonyos kivételes körülmények közt újra testet ölthet az emberek világában. Szóval nem csupán a felbomlás útján haladó kísértet. Mert a manasikus elemnek benne rekedt nagy adaga, a térben való természetes szétszóródását meggátolja. Szabadsága eléggé korlátlan. Sötét, nem tündöklő. Manasikus lángja tisztító hatását elvesztette — szentes — s így többé nem reinkarnálódhat. Nem élhet mint ember, az emberek között. Az ilyen ember — ha ugyan mint brutális bensőjű árnyalak annak nevezhető — a földi élet egy periodusát átéli. De természetes ellenségeként mindannak, ami emberi mivoltában még normális. Ösztönei csupán állatiak. Csak a szenvedélyek sarkalják, mert még csak emóciói sincsenek. Agyafurtság dolgában az állatok nem versenyezhetnek vele. A gonosz-

tettek kitalálásában elérte a romlottság ideálját, netovábbját. Anynyira, hogy a természetes ösztönökkel felruházott állatvilágban hozzá hasonló példára eset nincs. A történelem hasábjait a romlottságnak az ilyen szörnyei szennyeznek be. És nem egyszer kiáltunk fel álmétkodva „hát ez is ember?” Minden inkarnációval lejjebb süllyed, míg végül a rossz erő fokozatosan önmagától elenyészik. A forrásától elszakadt személyiség tönkrement. Utoljára feloszlik, hogy más élő formákhoz anyagul szolgáljon. De létjogát mint önálló lény elvesztette. Már csak egy elszakadt láncszeme az élet fonalának. A halhatatlan Ego, ki ebben a személyiségben testet öltött, élettapasztalatait erre a földi életre eljátszotta. Élete gyümölcsöt nem hozott. Sugara élettapasztalatokkal nem tért meg. Élete teljesen eredménytelen, sikertelen. Mert halhatatlan örökkévaló Énjének továbbfejlesztésén nem munkálkodott.

A negyedik és ötödik principium szubtilis formái.

Az érdeklődő most már eléggé tudatában lehet, hogy „az asztrális test” csak laza meghatározás. Hogy alatta a formáknak különböző variációi értendők. Idáig jutva, ezért okszerű a 4-ik és 5-ik principiumhoz tartozó (néha helytelenül asztrálisoknak nevezett) szubtilis formákat összegeznünk.

Asztrális anyagból álló asztrális test az élet alatt is formálódhat. Tulajdonsága, hogy intelligens, az éter test nem az. A fizikai testtől, melyhez tartozik, jelentékeny messzeségbe távozhat. Ez a vágy test és mint láttuk — az öntudat egyik vehikuluma. Szenzitivék és médiumoknál öntudatlanul jön létre. Gyakorlott egyéneknél tudatosan formálódhat. Gondolatsebességgel jár a távolban, hol impressziókat gyűjt. S azokkal megrakodva visszatér a fizikai testbe. A médium delejes álmában, impresszióit másokkal fizikai teste útján közli. Ez azonban csak addig tart, míg trance-ban van. Ha felébred, akkor emlékezetében az így szerzett tapasztalatoknak nyoma sincs. Kivételképpen ugyan megtörténik, hogy a vágy test vibrációi útján az agyra tartós benyomást gyakorol. Ilyenkor a médium azután a trance-ban szerzett tudására visszaemlékszik. Ezzel ellentétben a tanítvány megtanulja, hogy miképpen rögzítse meg agyában a vágy testében nyert tapasztalatait. Akarata szóval tudatos — aktív, a médiumé ellenben alárendelt — passzív.

A vágytest a látóknak — amennyiben nem csupán asztrális

látásról van szó — öntudatlanul használt eszköze. Az asztrális test ez esetben tényleg megfordul bármily távoleső helyen, hol azután a szenzitívek vagy véletlenül éppen rendellenesen idegesek látják. Néha megtörténik, hogy öntudata erőtlen, gyöngye — ilyenkor alakja bizonytalan, elmosódott — alig kivehető. Halálesetknél, a halálozás színhelyétől távol, sokszor megjelenik azok előtt, kikhez akár a vérség, akár a szeretet vagy gyűlölet köteléke fűzte. Nagyobb energia birtokában, mint egyes felmerült esetek bizonyítják, intelligenciáról és emóciókról is tanuskodik. Így pl. előfordult, hogy haldokló anyák gyermekeiket haláluk előtt röviddel felkeresték. Elmondták tapasztalataikat, tetteiket. Vannak betegségek, mikor a vágytest a trance-ban vagy álomban felszabadult étertesthez hasonlóan, szintén felszabadul. Ilyen asztrális utazások azonban csakis a fizikai test teljes tétlensége közben történhetnek.

A vágytest alkalomadtán spiritisztikus üléseken is megjelenik. Ilyenkor azután magasabb intelligenciára valló fenoménákat produkál. Ez azonban nem tévesztendő össze az olvasó előtt már eléggé ismert „kisértettel“. Utóbbi tudniillik az elhaltnak csak a kámikus vagy kâma-manasikus maradványa. Miglen a most szóban forgó test élő személyiségek asztrális testének a projekciója.

A Manashoz tartozó Mâyâvi-Rupa, „illúzió (képzelet) test“, a szubtilis testeknek már fejlettebb formájához tartozik. Adeptusok, tanítványok, akarva, céltudatosan formálják. Lehet a fizikai testtel teljesen azonos, de lehet ha a célnak megfelelőbb, attól teljesen eltérő is. Miután ez a két test s a mentális test ugyanegy — és csak alkalmi átalakulásról van szó — így öntudata teljes. Az Adeptus vagy a tanítvány ilyenkor a fizikai test terhétől menten bármerre mehet. Teljes mértékben gyakorolhatja összes képességeit. Öntudata perfekt. A Mâyâvi-Rupa a fizikai sikon teljesen belátásától függően lesz látható vagy láthatatlan. S a cheláktól és másoktól is nem egyszer hallott frázis, hogy Adeptust láttak „az asztráljában“, azt jelenti, hogy felkereste őket illuziótestében. Ha akarja, úgy fizikai teste s a Mâyâvi-Rupa tökéletesen egyenlők. Látható, érintésre pedig meleg és tömör. Eltársalog bármiről, éppen mintha hus és vérből való emberi lény volna. Ilyen valóságos Mâyâvi-Rupa formálására, csakis Adeptusok és chelák képesek. Gyakorlatlan tanítvány — ha még olyan erős pszihikai alapon állna is — ezt nem tudhatja. Mert a Mâyâvi-Rupa manasikus és nem pszihikai

manifesztált forma alkotó anyagának. Ellenben az anyagtól különállóan, szóval relative véve, szabad. Így jelentkezik a benső szakreáció. Formálását és használatát a chêla csakis a Guru vezetése mellett sajátíthatja el.

A felsőbb Manas.

A hallhatatlan Gondolkodó mint az olvasó előtt most már világos — a fizikai sikon — az emberiség jelenlegi fejlettsége folytán — csak kevéssé manifesztálódhatik. A benne rejlő erőkről itt-ott egy-egy röpke bepillantást ugyan nyerhetünk, tekintve, hogy mindezen erők, ha rejtetten és szűk méretekben bár, de az alsóbb Manasban is fellelhetők. Láttuk, hogy az alsóbb Manas a fizikai ember szabadakarátának orgánuma. A szabadakarat Manasban rezideál — Manasban, Mahat* illetve az Univerzális Értelem reprezentánsában. A szabadságérzet és az önuralom tudata Manastól erednek. Jobban mondva a tudat, hogy bennünk rejlő felsőbb természetünk uralhatja az alsóbbat, ha az mégügy fellázad, küzködik, ellenszegül. És ha egyszer öntudatunk Kâma helyett Manas-szal azonosul, akkor felülkerekedhetünk alsóbb erőnkön. Az állat többé nem énünk. Az uralomért való küzdelme, erőlködése, ezentúl hiába való. Mert a küzdelem többé már nem bennünk, de rajtunk kívül megy végbe. Ezután már uraljuk, mint a makrancos lovat megzaboláztuk, akarátunknak alárendeltük.

A „Path“ c. lapban a szabadakaratra vonatkozó közleményemben a következőket irtam:

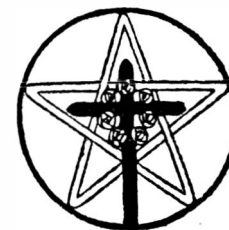
„Abszolút szabad, csak a feltételekhez nem kötött akarat lehet. Mert az abszolút, s a feltételekhez nem kötöttség egy fogalom. Minden ami feltételekhez szabott már a feltétel természeténél fogva relativ, tehát részben kötött. Amint ez a feltételektől ment akarat evolválja az Univezumot, már evvel önalkotta manifesztációinak törvényei által korlátozott. A Manastól származó lények csak variációi ennek az Akaratnak. És e lények mindannyian a bennök megnyilvánuló erő természetétől függők. Külsőleg alárendelt valamennyi, de saját hatáskörén belül szabad. És így saját világában az univerzumban uralkodó univerzális akaratnak képmásai. Amint ez az Akarat tehát az egymást követő sikokon működve mind tömörebb és tömörebb anyaggá kristályosul, már alárendeltje a

* „Mahat“ (szanszkrit szó: a „Nagy Egy“) annyi mint kozmikus vagy isteni szellem.

badtság minden öntudati fokon. Mig a vizsgálat amellett szól, hogy a szabadság a manifesztációk síkjának mindig ama rétegetől függő amilyen belül megnyilvánul. Szabad szóval az alsóbbra való hatásában illetőleg. Csakhogy megnyilvánulásában korlátolt, amennyiben nem szavatolhat érte, hogy az alsóbb mint reagál impulzusaira. Így tehát a Mahat — illetve harmadik Logos, az Ige, — a testet öltött Akarat szülte felsőbb Manas (a szabadakarat székhelye) megnyilvánulásában korlátolt. Manifesztálódásában alsóbb természetünk, személyiségünk tunyasága hátráltatja, amennyiben a felülről ráható impulzusokra csak lanyhán reagál. Ki ne ismerné a szenvedély és vágyuzte külső behatásoktól ide oda vont gyenge akaratot mely a személyiségünkben foglalt alsóbb Manasban rejtőzik. Mely lényegére, legbensőbb természetére, egy a felsőbb Egoval, mert sugara annak és így az ostrom ellenére is érvényesülhet. Befolyásolhatja az alatta állott Kámát s a fizikai testet. Noha az anyag — melyen át érvényesülnie kell — durva voltával teljes kibontakozásában hátráltatja. Ha az akarat csupán a fizikai test, vágyak, szenvedélyek szüleménye volna, honnan akkor az „Ego“ érzése : hogy mérlegelhet, bírálhat, mindent leküzdhet. Az alsóbb Manas származásra felsőbbrendű, s a felsőbb régiók egy síkjáról működik. Küzd az alsóbbal, elsőszülöttségi joga érvényre jutásáért. Érvényesüléseért való sikraszállása szabad voltának fényes igazolása. S így az alsóbb sikokra térve minden fokon felleljük az alsóbbat uraló felsőt. Ámbár az alsóbb síkon megnyilvánulásában korlátolt. Ha pedig a processzus megfordítottját vesszük, s az alsóbból indulunk ki, ugyanezt az igazságot látjuk. Nézzük pld. a kezén, lábán bilincsbe vert embert, kinek izom és idegerezét leköti a vas durva anyaga. Az izom és idegerő jelenléte tagadhatatlan, noha megnyilvánulását a bilincsek pillanatnyilag korlátozzák. De ereje mellett szól igyekezete, hogy a lenyüggő láncokat szétroppantsa. És bár a nyers anyag a mozgásban hátráltatja, az izomerő szabad kifejtésében nem akadályozhatja. De mig ezt az energiát az alatta álló természet nem irányíthatja, a Kâma principium határt szabhat kibontakozásának. És így a vágyak szenvedélyek ellenőrizhetik, irányíthatják. Az izom és idegerő ellenben vágyakat, szenvedélyeket nem uralhat, mert ezek nem függnék tőle.

A. Besant.

(Angolból: Uray Georgina.)



A rózsakereszt.

*Sápadtkék égen fekete kereszt.
A közepében égő rózsalombok.
Két rózsafő a fával összeforrott.*

Álomban, ébren gyakran látom ezt.

*A durván ácsolt mély sötét keresztet.
Szobám falán vagy könyvem födelén,
A hét rőt rózsza bólogat felém.*

Vagy a papíron hogy ha írni kezdek.

*Ilyenkor nézem (nézni kell) merőn,
Mig a menny sápadt glóriája reszket
És a szemembe gyül minden erőm.*

*Mig minden vágyak megdermednek és
A szent kereszt a végtelenbe nőtt
Nyugalom, óriás elernyedés.*

*Sötét ágán a tüzes rózsalombok
És közöttük a kék hullámverés,
Engem siratnak bűnöst és bolondot.*

*Mert vétkes vágy vakít és kósza kedv ;
Holott tudom : csak az valóban boldog,
Kiben a vér hűs, tiszta rózsanedv.*

*Nem rontják kéj és kin, (két vak koboldok)
A Rádsák lángja benne nem hideg ;
Szemében tükrözi az égi boltot.*

*A nagy titkot csupán ő érti meg,
Nyugodt való a rémlátás előtt ;
Kristálytiszta a halványkék vizek.*

*De én, ha álmomból felébredek,
Ágyam lábánál éjsötét keresztül
Kék fényben usznak hét rózsafajok.*

*S bár vonagló szájjal imámat kezdem,
Vétkes mellemben a hang megmered,
Kacagó örület rágja a testem.*

*És fölöttem a lengő rózsalombok,
(Komor keresztül vérpiros szemek)
Siratnak engem, a bűnöst, bolondot.*

Benedek Károly.

Senki sem cselekszik helyesen, aki az élet félre nem értendő kötelességeit, melyek isteni parancsból rendeltettek, föladjja.

H. P. Blavatsky.

HIREK. — Mult számunkban már megemlékeztünk a Drezda mellett levő Weisser Hirsch helységben, mely tudvalevőleg az ismert híró Lahmann-szanatóriumnak székhelye, a nyár folyamán rendezendő teozófiai tanfolyamról. Kezünkben van ezúttal a tanfolyam részletes programja, melyet az alábbiakban adunk :

I. Hét: Monda, Mythos, Vallástörténet.

* *Perk Joosten* — Haarlem : *Hinduizmus.*

Pieper — Busseldorf : *Shivaizmus.*

Ahner — Weisser Hirsch : *Faust teozófiai megvilágításban.*

II. Hét: Nevelés és önnevelés.

Manziarly — Páris : *Az aranylánc-rend.*

Önnevelés.

III. Hét: Elméleti és gyakorlati teozófia.

Kamensky — Szentpétervár : *Lelki művelődés a teozófia világosságánál.*

Ounkovszky — Szentpétervár : *Jellemfejlesztés a zene segítségével és zenei nevelési rendszerek.*

Manziarly — Páris : *Az ember.*

Reich—Gutzeit — Lipcse : *Az örökkévalóság tudata és mindennapi foglalkozásunk Az ima hatása.*

IV. Hét: Tudomány és művészet a teozófiában.

Polak — Bruxelles : *A negyedik dimenzió.*

Manziarly — Páris : *Orpheus, Pythagoras és a zene.*

Kamensky és *Ounkovszky* — Szentpétervár : *A szépség teozófiai megvilágításban. — Zenei képek, színerő a zenében.*

Ounkovszky — Szentpétervár : *A zene szerepe az emberiség életében.*

Lauweriks — Hagen : *Később meghatározandó tárgyról.*

Mint előadók fognak még szerepelni valószínűleg : *dr. Hübbe-Schleiden* — Göttingenből és *Gorsemann* — Berlinből. A tanfolyam intézője fenntartja a jogot, hogy a programon esetleg változásokat eszközöljön. Szobák Weisser Hirsch helységben 12—40 márka napi árban kaphatók. Átlagos penzióárak : 5—7 márka. Drezden-Neustadtban ajánlható jó és olcsó szállodák és penziók : „Neustädter Hof“ és „Martha-Haus“. Vegetárius konyha : „Pension Budler“ Löschnitzer-Str.

— A „Le Théosophe“ c. francia laptársunk ápr. 16-i számából úgy értesülünk, hogy Páristól másfélórányira, a fontainebleau-i erdő szélén levő Montigny-Marlotte helységben, melyet a festőművészek sűrűn keresnek fel szépségénél fogva, szintén rendeznek Nyári Iskolát július 25-től szeptember 25-ig. Érdeklődők irjanak a fentemlített lapcímre : Paris, 81. Rue Dareau, az „École d' Été“-re hivatkozással.

— *Az állatok lelkeről* már több szó esett lapunkban. A modern gondolkodókat és kutatókat nagyon izgatja e kétségkívül érdekes probléma. Berlinben legutóbb társaság alakult, mely feladatául tűzte ki az állatok képessé-

geinek fokozottabb kifejlesztését. A felhívásban azt olvassuk, hogy az állati lelket alkalmas neveléssel éppen úgy lehet alakítani, mint az emberit. Az állatok eddigi lassú fejlődésének egyik főoka a megértés nehézségében rejlett. A gondolat- és akaratközlés azonban a gyermeknél is nehézségbe ütközik és mégis lehetséges, módját kell ennek ejteni az állatnál is. Már Assisi Szent Ferenc felvetette ezt az eszmét.

A TÁRSULATBÓL.

A teozófia iránt érdeklődők figyelmébe ajánljuk, hogy a M. T. T. helyiségében, (IV. Ferenciek-tere 4., III. em. 10.) minden vasárnap d. u. 5 órakor nyilvános jellegű összejövetelt rendez. A felmerülő kérdéseket vendégek és tagok barátságos eszmecsere keretében beszéljük meg.

A M. T. T. május hó 1-én Ferenciek-tere 4. alatt birt helyiségéből kiköltözik. A Társulat igazgatósága — minthogy alkalmas helyiséget találni nem sikerült — úgy határozott, hogy a közelgő nyári szünetre való tekintettel a könyvtárt Eszterházy-u. 19. sz. alatt helyezi el, hol az minden pénteken d. u. 6—7 között az érdeklődőknek rendelkezésére áll. A májusi előadások már ebben az ideiglenes helyiségben fognak tartatni. Lapunk kiadóhivatalának eddigi címe is megváltozik ezzel s ezentúl a kiadóhivatalt érdeklő ügyben is mindig fentjelzett címre írjunk. A szerkesztőség címe marad az eddigi.

Május havában tartandó zártkörű előadások sorrendje:

Május 1. Dr. Balázs Béla: A mese ezoteriája.

Május 8. Fehér-lotusz napja (Blavatsky-émlékünnep).

Május 15.) Nérei Ödön: Peru 12,000 évvel ezelőtt.

Május 22.)

Május 29. Közgyűlés.

Az előadások pontosan háromnegyed 8 órakor kezdődnek.

Anonim cikkeket csak az esetben közlünk, ha a szerző nevét a szerkesztőséggel tudatja. — Kéziratokat vissza nem adunk.

A szerkesztésért felelős:
RÓZSAFFY DEZSŐ dr.

Szerkesztőség: I., Otthon-utca 18. szám.
Kiadóhivatal: VIII., Eszterházy-u. 19.

— *Reinkarnation*. Monthly Magazine. Size: 32 pp., 5—7. Editors: Weller Van Hook, C. Shuddemagen. Purpose: To popularise the teachings of Karma and Reinkarnation. Vol. I. begins Jan. 1914. Price: 50 cents; 2 shillings or francs 2.5. Simple copies mailed free to inquirers. Karma and Reinkarnation Legion 7243 Coles Ave., Chicago, Ill., U. S. A.

Nyomatott Sárík Gyula villanyerőre berendezett könyvnyomdájában Czepléden.



KRISZTUS ÉS BUDDHA.

IDYLL

Kicsiny Virágom, figyelj csak ide. Hadd mondjak el neked egy régen mult történetet, mely azonban a mi napjainkra is illik. Te Nyugatról származol, én Keletről. Te, mikor gyermek voltál ágyad elé térdelve így imádkoztál: „Édes szelid szívű Jézusom!“ Ugyanabban a korban én földre terített gyékényen háltam és arra oktattak, hogy térden állva homlokkal a földet érintsem és ezeket mondjam: „Buddhának, az Igazságnak és a Szenteknek oltalmába ajánlom magamat!“ És így, midőn az álom birodalmába léptünk, te, Krisztusra gondoltál én pediglen Buddhára, az Ő szeretetükre biztuk magunkat, tudván, hogy boldog életünkben új napra fogunk virradni általuk.

Kicsiny Virágom, jóllehet, hogy mi ketten, te meg én, csak nagyon későn találkoztunk, mégis mikor kicsinyek voltunk kéz kézben jártunk együtt tekintet nélkül arra, hogy egy világ választott el.

Olyan régen hallottam azt amit én most veled közölni akarok, hogy már csak homályosan emlékszem az elbeszélőre. Kicsiny gyermek lehettem és talán apám volt az, aki nekem ezt az egész történetet elmondta. De én ezt soha, de soha többé el nem felejtettem. Itt az ideje, hogy végre neked is elmondjam, hogy így általad mások is megismerjék és megértsék.

E történet első részének neve:

Elhatározás.

Valamikor réges régen élt a földön egy nemesgondolkodású és becsületes ember, kit Sumedhanak hívtak. Akkortájt egy csudás

Lény élt az emberek között: *Buddha*. Buddha Dipankarának neveztek. Egyszer egy szép napon Buddhának Szentjeivel egy bizonyos városba kellett volna érkeznie. A város lakói afeletti örömben, hogy ily vendégei lesznek, minden képzelhetőt elkövettek, hogy városuk minél gyönyörűbb legyen. Söpörték, locsolták az utcákat, a fákat nyesegették és művészi izléssel rendezték el.

Sumedha is részt vett e munkában, ő is tudatában volt annak, hogy milyen csodás Lény a Buddha és hő vágya volt iránta érzett tiszteletének tanujelét adhatni. Sumedhanak az utca egyik részét kellett egyengetnie, azt kisöpörni és feldiszíteni, de munkáját még be sem fejezte volt, midőn Buddha már megérkezett és épen azon az uton, melyen Buddhának át kellett mennie, egy nagy tócsa maradt még vissza. Sumedha nem akarta megengedni, hogy Buddha ezen átgázoljon, hanem egész hosszában úgy terült el a tócsában, arcával a sárban, hogy Buddha hid gyanánt használhatta. Miközben így feküdt, így szólt önmagához: „Bár én is ilyen Buddha lehetnék valamikor, mint ez a Buddha Dipankara, bár megválthatnám egykoron a világot.“ Buddha áthaladt a fekvő testen, megállt és ránézett a lábainál heverő Sumedhára. És ekkor Buddha jövőbe látó képességével felismerte, hogy a messze jövőben Sumedha kívánságai teljesülni fognak és mint Buddha fog a földön élni, mint *Gautama Buddha*. Tehát így szólt Sumedhához és a körülötte állókhöz: „Ez a jövődöbeli Buddha és ő fogja egykoron a világot megváltani.“

A jelölés.

Ezen elhatározása után egyik évszázad a másik után pergett le. Különbőféle Buddhák jelentek meg küldetésük teljesítésére. De mindannyi közül egyetlen egy sem volt a miénk. Senkisem akadt közöttük, ki e magasztos hivatásnak eleget tehetett volna és mind ezek a Buddhák a távol Vénusról, a Dévák birodalmából jöttek. De végre felvirradt a nap, amikor az ember önmaga tehet eleget feladatának és a midőn emberiségünk Virágai: a Buddhák és tanításuk közöttünk jönnek létre. Vajjon ki lesz az első Buddha, az első pompás virág az emberiség fáján?

Akkortájt a sok millió főnyi emberilény között nem volt ketőnél több, kik magasztos és áldást hozó szeretetükkel kimagas-

lottak volna. Sumedha és egy másik. Később mint Gautama-t és Maitreya-t ismerjük őket: Buddha és Krisztus.

Bármily nagyok is voltak már akkor, azonban még egyikük sem volt arra készen, hogy Buddha hivatását betölthesse, kinek a negyedik fajban kellett megjelenni. Ha a kitűzött pillanatban egyikük sem készült volna el, úgy az emberiség, mint olyan, biztosan szenvedett volna. És mialatt szinte lehetetlennek látszott, hogy idejekorán kellően elő legyenek készülve, mindent el kellett végezniök, pedig kevés idejük maradt, hogy megtehessék!

Nos tehát kis Virágom éretted, éreitem és a sok milliónyi hozzánk hasonló iránt való szeretetből, Buddha ő Szentsége pártfogásába vett bennünket, bár mennyibe is került neki evolúciójának gyorsítása a végből, hogy ha majd elérkezett az idő egy Buddha megjelenésére, az emberi szív megerősítésére, úgy a világ ne maradjon segítő nélkül. Életről-életre kényszerítette magát emberfeletti feladatának teljesítésére. Lemondása oly nagy volt, élete oly magasztos, hogy az Adeptusok legnagyobbja is, kicsiny Virágom, hódolattal és szent félelemmel beszél arról a szeretetről, melyet irántunk tanusított és mely képessé tette arra, hogy üdvösségünkért feláldozza magát. Így két lény közül, aki egykoron egyenrangú volt, az egyik Gautama jelölését elfogadta, míg a másik, Maitreya az ösvény minden lépésénél vele jött mint első segítője.

A végrehajtás.

Ezerhatszáz éve annak, hogy Sumedha az emberek között mint az emberiség Buddhája lépett fel. Indiában született és egy időben mint Sidhartha herceget ismerték a Gautama nemzedékében, de midőn művét befejezte és buddhai rangját elérte, ő saját maga Samana Gautama, a „Tathagata“-nak* nevezte el magamagát.

Most legutoljára nyolcvan évet töltött az emberek között, hol már annyiszor élt. Negyvenöt évig oktatott és szónokolt, jobban szeretve embertársait, mint egy anya egyetlen gyermekét. Mindenkihez felfogási képessége szerint szólott; a paphoz és tudóshoz mély bölcsellett; Chatta-hoz, a kicsiny fiuhoz, gyermeki versekben, melyeket az elénekelhetett.

**Tathagata* szanszkrit szó, annyit jelent, mint: az, aki elődeinek nyomdokain halad a megvilágosodásban.

És midőn ideje érkezett, hogy neki is, a Buddhának távoznia kellett, ezt az alakját, úgy hagyta el, hogy soha többet ne térjen vissza asszony szülte testbe. Távozásakor, követőjének a Könyörületesség Urának, Maitreyának, vagy Krisztus-, a Felkentnek-, kezébe helyezte a jótevés hatalmát, hogy velünk szemben gyakorolja, veled kicsiny Virágom, én velem és a többi hatvanmillióval, kik emberiségünk számát kiteszik.

A jelen.

Jólehet azután, hogy Buddha eltávozott és Krisztus vette át hivatását, még sem hagyott el bennünket teljesen, hogy a *Nirvána* dicső életéből kivegye részét. Egy nagy lemondásnak a teljesítése várt reá és annak meg is felelt. A Nirvána küszöbén várakozik kicsiny Virágom mind addig, míg te meg én és a többi milliónyi lény képesek lesznek őt elkísérni, míg teljes örömmel léphet be, magával vivén termésének dús kalászeit. A küszöbön várakozik mind véges-végig. Maitreyára és az ő segítőire ruhazza át irántunk való kimondhatatlan szeretetét, hogy azt a mi javunkra használják.

Harminczöt éve annak — kicsiny Virágom, hogy két nagy Lény, Maitreya Jobb és Bal keze, alapították meg itt a mi Társulatunkat.

Buddha Ő Szentsége azt a dicső ígéretet tette, hogy mindaddig míg Társulatunkban három tag marad hű a munkához, az Ő áldása lesz rajta. És ha soha nem is leszünk többen, mint hárman. Óh, bárha mi ketten, te meg én e három között lehetnénk!

Főállásának harminczötödik évében e háromnak Maitreya maga ígérte meg, hogy nekik és a Társulatnak hosszabb idő fog rendelkezésükre állani, amelyben hasznos munkát végezhetnek és, hogy az Ő áldása fogja kíséreni a munkát és munkásait. Van-e ennél dicsőbb munka kicsiny Virágom? És az ígéret már is meg-hozta gyümölcsét.

A jövő.

Pillants most a jövőbe, kicsiny Virágom. Nézd amott mily szép a napsütötte tisztás, a hullámozó tenger, narancs és citromvirág pompás illata telíti a levegőt. Földünk az üdvösségnek révpartja és mind az, amit valaha szerettünk, te meg én, velünk van e boldog napokban.

Ugyebár, minden álmunk megvalósult? Kicsiny Virágom, itt légyen ma ami *Elhatározásunk* napja; s amott a jövőben el fog következni a mi *Hivatásunk*.

Figyelj reám, kicsiny Virágom; a Királynő barátságát hozom számodra. Ki vajjon a Királynő? Csak nagyon kevés számú embereknek van megengedve, hogy ezt tudják. Később egyszer majd megmagyarázhatom néked ezt a misztériumot. Addig is gondolkozzál felette. Kicsiny Virágom! A mi Urunknak áldása óvjon és támogatasson mindenben!

C. Jinarayadasa.

(Franciából: *Dr. Szörényi Tivadarné.*)





ADATOK A KERESZTÉNYSÉG EZOTERIKUS TARTALMÁNAK MEGÉRTÉSÉHEZ.

Teozófiai könyvek gyakran utalnak arra, hogy minden vallásnak van ezoterikus és exoterikus oldala, vagyis egy külső tan, mely általános és a nép számára való és egy másik, titokban tartott, „rejtett” tanítás, melyet csak a *beavatottal* közölnek.

A Teozófiai Társulat három főcéljainak egyike a különféle vallások összehasonlítása, ezuttal a hozzánk legközelebb fekvő keresztény vallástan ezoterikus részével akarunk foglalkozni. Rövid előadásom keretében nincs alkalmam párhuzamot vonni más nagy vallásokkal. Pedig ez hivatott toll számára nagyon hálás és érdekes feladat volna.

Mielőtt a kereszténység, ezoterikus oldalának szemléléséhez fogunk, előbb foglalkozzunk kissé azzal a kérdéssel, hogy mi a vallás tulajdonképpen vagy mi kellene, hogy legyen?

A különféle hitrendszereket az isteni és mennyei állapotokat tárgyaló tanokat röviden „vallás”-nak mondjuk. Már pedig én vallás alatt sokkal többet képzelek, mint egy hitrendszert vagy egy olyan száraz tant, melyet intellektusomnál fogva mindenesetre meg tudok érteni, de szellemi táplálék utáni vágyakozásaimat nem elégíti ki. A vallás az a hit, mely a földön élő embert szellemi hazájával köti össze és megakadályozza abban, hogy teljesen beleolvadjon a materiális életbe. A vallás a felelet, melyet az ember saját eredetéről való keresésében nyer — Istentől. A vallás az az isteni üzenet, melyet Ő elsőszülötteivel az emberiség fiatalabb gyermekeinek küld, hogy megvilágítsa tudatlanságukat. hogy az emberi természet spirituális oldala kifejlődjék. A vallás a kereső embert arra az ösvényre utalja, mely az Istennel való egyesülésre vezet.

Vallás nélkül egy ember sem élhet, mert még az Istentagadó is alkot magának etikai és morális nézetet, amelyhez ragaszkodik és törvényeiben hisz, azokat követi és mely lényénél fogva nem más, mint vallás. Minden jó, önzetlen cselekedet, minden áldozat, mit az emberiségnek hozunk, anélkül, hogy ezért jutalmat várnánk, vallás, mert ez egy benső hangnak követése (intuícó), mely a mi magasabb „Én”-ünkötől, a mi valódi isteni „Én”-ünkötől ered.

És épen ezt célozza minden vallás. Az ember vallása által tisztuljon jellemében, fejlődjön gyorsabban, de épen így nyújtson tápot és kielégítést az ember intellektusának. Mi valamennyien jól tudjuk, hogy mennyire különböznek egymástól az emberek és világos, hogy egy és ugyanazon tan nem elégítheti ki az intelligencia különféle fokait. A mi az együgyű embert kielégíti és boldoggá teszi, ugyanaz nem felel meg teljesen egy nagy szellemnek, éles észnek és nemes erkölcsnek. Így hát mi sem természetesebb, mint, hogy a vallástól feltételezzük, hogy különféle tanokat foglaljon magában, a tudás különféle fokozatait ölelje fel és minden egyes embernek a fejlődés azon a fokán, melyen áll nem csak, hogy segítsen, de ki is elégítse. Minden ember a maga módja szerint keresi az Istent. Választ akar az élet megmagyarázhatatlan rejtélyeiről. Ez gyakran egészen öntudatlan keresése az Istennek, mely számtalan tévútra vezet. Az a benne élő erős vágyódás, mely az embert arra serkenti, hogy boldogságot, békét, szabadságot teremtsen magának, sőt a földi javak megszerzéséért való vágya is voltaképpen nem más, mint „az Isten keresése”. Sajnos a materialista ember előtt érthetetlen az a fogalom, hogy az ő tulajdonképeni „Én”-jét nem elégítheti ki muló földi javakkal. Összetéveszti halandó énjét szellemi, örökkéartó „Én”-jével. Folytonos tévedésekbe esik, mert minden egyes impulzust, melyet magasabb „Én”-jétől kapott földi nyelvben értelmez. Ha kísérletezik és egyik vallás alól azért akar fölszabadulni, mert az nem elégíti ki, úgy választ egy másikat, vagy pedig babonákba és vallási eltévelyedésekbe esik. Szakadatlanul ideálok és igazságok után keres, melyeket azután felváltva hol felépít, hol pedig lerombol a szerint, amily mértékben szellemi önismerete gyarapszik és fejlődik.

Eredetileg valamennyi vallás egy magasatosan tiszta tan

volt. Alapítóik szellemileg magasan álló lények voltak, kik az emberiségnek mindig olyan tanítást óhajtottak adni, mely előmenetelére nézve hasznos és üdvös volt. Még a legalacsonyabb fejlettséggel bíró népek vallása is egy és ugyanazon forráshoz vezethető vissza és a kutató mindenütt ugyanazokra az alapigazságokra fog bukkanni, melyek a világ teremtőjére, minden élő és létezőnek Urára, vezethetők vissza. Mindenütt az őssznek egységére figyelmeztetnek, testvériségre, felebaráti szeretetre intenek és mint az Istennek emberi gyermekei vagyunk feltüntetve. Ha ezen igazságok idővel eltorzultak, ez csak is úgy történhetett meg, mivel az illető vallásnak a hívei nem állottak alapítójuk szellemi tudásának magaslatán. A tanok dogmákká fajultak, hamis magyarázatokkal eredeti formájukból kivetkeztették őket s így lassanként félreértették őket. Állításunk igaz volta mellett az a szembeötlő tény bizonyít a legjobban, hogy a vallások bármily régiek legyenek is — követésük folyamán az emberek mind jobban és jobban rontanak és ferdítenek rajtuk. Mennél mélyebben hatol a kutató a vallás ősi forrásainak föl kutatásában, annál jobban derül ki, hogy mennyi mindent változtatott az ember az igazságokon. Az embernek az a sajátossága, hogy mindazt a mi az ő fejlettségi szintjénél magasabban áll, lehúzza magához, a helyett, hogy ő igyekezne oda fölemelkedni, abba az ideális szellemi magaslatba és ez okozza a vallás bukását.

Van azonban még más oka is annak, amivel a vallások ezoterikus részének látszólagos eltűnése magyarázható. Régi időkben összefüggés volt a vallási igazságok és a természetfölötti erők ismerete között, e kettőt csak együttesen tanították; már most egy ilyen tannak az ismerése és megértése egyúttal azt is jelentette, hogy az illető egyén olyan csudás hatalomnak birtokába került, mely arra képesítette, hogy a természeti erőket uralhassa.

Erkölcseileg fejletlen népre mindez óriási veszélyt rejtett magában. Az atlanti vizözönnek szomorú története elég nagy bizonyítéka annak, hogy mily rémes módon veszttek oda az akkor intellektualis szempontból kiváló, de az erkölcsnek nem megfelelő fokán állott emberek. Nem csak a természeti erők uralásával éltek vissza, de azokat náluknál kevésbé fejlett embertársaik kárára alkalmazták és így ellenkező irányban dolgoztak Isten tervével, mely a mindenség egységére felé tör. Folyton növekedő önzésük-

ben mindig jobban és jobban elkülönödtek. Nem tudtak helyt állni az evolutio előre és fölfelé törtető hullámai közepette, sokoldalú tudásuk dacára. Ime ez a rettenetes pusztulás volt végzetük. És hogy ennek a szomorú katasztrófának a megismétlődését megakadályozzák, az emberiség vezetői célszerűnek találták, hogy szigorubb törvényeket szabjanak. Az ezoterikus tanokat mind jobban és jobban visszavonták és csak egy némely kiválasztottnak volt és van megadva a lehetősége annak, hogy birtokukba jusson. Az erre vonatkozó föltételek a következők: mindenek előtt *jellem tisztaság, nemes, önzetlen gondolkodás; ez ismeretek elsajátításának vágya ne önzésből fakadjon, hanem az a benső ösztökölés irányítson, hogy embertársaikon segíthessünk.* Azt a mezt, melybe a vallások alapigazságait burkolják, misztériumnak nevezzük. Ez egyúttal védőfal is a tudatlanságból eredő visszaélés ellen, mert hogy a misztériumok érthetők legyenek ez bizonyos előtanulmányt igényel és olyan feltételekhez van kötve, a melyeknek nem mindenki veti magát alá és mint a hogyan nem is alkalmas arra mindenki. A misztériumokról sok értékeset irtak, de mindez csak a kis misztériumokra vonatkozik, mert a szabályok tiltják, hogy a nagy misztériumok lényegéről sokat a nyilvánosság elé juttassanak. Csak is a beavatott részesül abban az előnyben, hogy a tant mesterének ajkáról hallja. És a tanítvány fogadalmat tesz, hogy hallgat és ezt a fogadalmat megszegni soha többé nem szabad.

A. Besant „Ezoterikus kereszténység“ c. munkájában azt olvassuk, hogy a Jézus-gyermek 105 évvel a mi időszámításunk előtt született és pedig okkult tudósítások szerint, melyek nem egészen vágnak össze a történelem tanításával, mert a hisztórikusok tényekbe fullasztják bele a Jézus életéből szövődő mithoszt. Ellenben az okkult tudósítás csak is életének történetével foglalkozik és itt arról értesülünk, hogy Jézus szülei szegény emberek voltak ugyan, de előkelő származásuak és fiukat jó nevelésben részesítették. Később egy esszeus községnek kötelékébe lépett Jézus. 19 éves korában egy esszeus kolostorban találjuk, hol nagyszámú értékes, okkult művet tanulmányozott. Innen Egyiptomba utazott, a hol elérte iniciációját és tanítványa lett annak a fenkött testületnek, melybe a nagy vallások alapítói mindannyian tartoznak. Az igazi misztériumoknak Egyiptom az egyik világcentruma.

Minden félig-meddig nyilvánosságra jutott misztérium csak halványan tükrözti vissza a centrum fényét.

Az a csudásan magasztos tisztaság, mely a Jézus-tanítványának egész lényéből áradt, arra képesítette őt 30 éves korában, hogy egy hatalmas isteni lénynek eszközéül és burkálul szolgálhasson, melyben az rövid 3 esztendeig áldásosan működhetett a földön, hogy a teuton alfaj fejlesztésében közreműködjék. Ezen lényből világszabadító lett, a könyörtületesség és bölcsesség ura, az életnek és szeretetnek forrása. Azt a lényt ki Jézus testében lakozott „Christosnak“ nevezték. Palesztina hegyein, völgyein hirdette igéit, betegeket gyógyított, maga köré gyűjtötte tanítványait, kik tanait megőrizték és ezeket később emlékezetből leírták. Ezeket a tanítványokat azokban az ismeretekben részesítette, melyeket a tömeg még nem volt képes fölfogni. Bevezette őket a misztériumokba, melyekből szellemi felvilágosultságot merítettek. Fizikai testének elhagyása után még 50 évig tanította őket olyképen, hogy éter testében jelent meg és így vezette őket be az okkult igazságokba.

Valentinus „Pistis Sophia“ című töredékes munkájában sok ilyen feljegyzést találunk titkos tanairól, melyek mind a misztériumokra vonatkoznak. A. Besant idézett könyvében mint forrásról szól róla, melyből a nagy bölcsek évszázadok óta mindannyian merítettek. Ő belőle fakadt az igazság, szeretet, fenkölt ihlet, a géniuszok különféle tulajdonai, melyek olyan kiváló egyéniségekben, mint Paracelsus, Rafael, Leonardo da Vinci, Michel-Angelo, Mozart, Bach, Händel, Beethoven, Brahms, Kempis Tamás, Luther és más misztikusok feltalálhatók. Ő buzdította őket halhatatlan műveikhez és cselekedeteikhez. Az összehasonlító mitológia arra utal, hogy ugyanazon események melyek Jézus életéből maradtak reánk más nagy vallásalapítók történetében is előfordulnak. Így például egy *szűznek* gyermekéről, annak életéről, tanításáról, keresztre feszítéséről, feltámadása- és menybemeneteléről már Jézus kora előtt is szó volt. Manu és Buddha körülbelül ugyanazt hirdették. Ez oka annak, hogy az összehasonlító mitológia hívei tagadják Jézus történelmi létezését. Az okkultista tudja, hogy Jézus tanainak természetszerűleg összhangban kellett lenniök elődjének tanaival, mivel Ő is ugyan annak a nagy páholynak volt küldöttje, hírnöke, melyből a dicső tanítók mindannyian eredtek. Az igazság mindig igaz marad, azon változtatni nem lehet tekintet nélkül a

korszakra, amelyben hirdettetett és csakis külső mezén, formáján melyben a különféle időkben különféle emberfajok számára adott, lehet különbség. Az emberiség még soha sem maradt vezető, tanító nélkül. Világosság és igazság utáni vágyódásának eredményeként időről-időre egy olyan nagy lény jelent meg, ki a régi igazságokat új formákba öntötte az akkori népeknek felfelvilágosultságához mértén. Azok a csodák, melyeket a tradíció szerint az ilyen lények vittek véghez, az erők azon használatára vezethetők vissza, melyeknek a felsőbb iniciáltak magas birtokába jutnak. Az emberben rejlő latens erőkről, melyek fejlesztés folytán kiképződnek és számtalan okkult és teozófiai könyvben olvashatunk. Mind erről tudomást szerezni már azért is fontos, mert tisztán csak ez képes nekünk megmagyarázni Jézus csodatetteit. A modern ember kételkedik ezek valóságában, mert nem képes összhangba hozni őket a tudomány tanaival és törvényeivel. Ha csak némileg meg akarjuk érteni Jézus tanait, úgy legelőször is tudnunk kell, hogy a mester miért beszélt nagyobbára szimbólumokban és parabolákban. Állandóan és pontosan megkülönböztette a népet „azokat, akik kívül álltak“ és tanítványait, kikkel, ha egyedül volt a „hegyen“ tartózkodott vagy az „otthon“-ban. A néphez parabolákban beszélt, hogy tanait közelebb hozza észbeli felfogásukhoz. A teljes magyarázatot csakis tanítványai kapták, kik iniciáltak és ezeket Ő vezette be a misztériumok titkaiba. Hasonlóan Jézus tanaihoz a szentségek is nyerne fontosságban, ha ezoterikus értelmük szerint igyekszünk őket megérteni. Ezek mind megannyi fontos szimbólumok, melyek a létező láthatatlan erőket ábrázolják s melyek főként a vallási szertartások folyamán jönnek számba. Ama feltevés nélkül, hogy a szent cselekedetnél természet fölöttiek váltódnak ki és hatásuk épen úgy az áldást osztóra, mint a résztvevőkre hatást gyakorol, a szertartás csak üres komédia volna. Kell, hogy a hívő teljesen odaadó legyen hitében, hogy az erő hatást gyakorolhasson reá. A külső jel nem bír fontossággal, itt inkább az a lényeges, hogy a hívőnek szívében eleven hiterő lakozzék, hogy így isteni kegyelemben részesüljön.

Igy tehát valamely szentséget látható oldaláról tekintve, az egy szent allegorikus esemény, melynek révén a részt vevő hívők úgy érzik, mintha istenségük ideáljával szorosabban jutnának összeköttetésbe. Pedig a szakramentum a közvetítő, mely lehetővé

teszi a láthatatlan erők találkozását a fizikai világgal és az embert arra képesíti, hogy ezen erők jótékony hatásában részesüljön, melyből a szentség nélkül ki volna zárva. A szentségnek tehát jelképezni kell valamit a szertartásban, hogy vonatkozással legyen valamely igazság iránt, mely a szertartás révén válik érthetővé a hívő számára. Céljuk az, hogy a résztvevőre mély benyomást gyakoroljanak, az így jobban felismeri az igazságot és befogadására inkább hajlandó. A szentség második tulajdonsága a láthatatlan világra vonatkozik. Erői a szentségek révén, melyeket szent emberek helyeztek beléjük, a szertartások minden egyes gyakorlásánál újabb élethez jutnak, összeköttetés jön létre, mely átalakítólag hat rá és ezáltal kifejezésre juthat a fizikai világban. Az okkult eljárás hat átalakítólag az anyagra, a matériának egy másik finomabb nemére. A szentség ily nemű eljárásával felszabadulnak az erők, melyek a fizikai matériát példának okáért kenyér és borrá alakították, miáltal képesek lesznek az universonak egy másik síkján manifesztálódni. A fizikai táplálékból szellemi táplálék lesz, mely az ember finomabb testére gyakorolhat hatást. Ezt a processzust szellemi alkémiának nevezik, az erők mint olyanok azonban nem változnak, mert ezek mivoltukban mindig egyformák maradnak, hanem csak azt a lehetőséget váltja ki, hogy a matériának egy másik nemében juthatnak kifejezéshez. A szentség gyakorlásainál fontos szerepük van a *mantramoknak*. A hangoknak bizonyos sorrendjét, a szavak- és jegyeknek meghatározott rimikus összetételét mantram-nak nevezzük. Ez arra szolgál, hogy az emberben rejlő finomabb erőket, melyek a felsőbb síkokkal és erőkkel összhangban vannak, lengésbe hozza és így az illetőt arra képesíti, hogy a fizikainál magasabb benyomásokat befogadhasson. Mantramot csak az szerkeszthet, aki igen mély okkult tudással bír, mert ép úgy mérvadok a hangok, mint a szóttagok összetétele a ritmusban, a hangnak a magasságától és erejétől épen úgy függ, mint a sorrendtől, melyben egymás után következnek, hogy a rezgéseknek különféle nemei, melyek az illető erőkkel összhangban vannak, rezgésbe hozzák. Az illető egyéniségtől függ, mely síkokon jutnak kifejezéshez ezen erők. Mennél nagyobb az illetőnek a tudása, mennél tisztább a jelleme, annál felsőbb erőket képes felébreszteni, hogy azokat önmaga és mások szolgálatára alkalmazhassa. Egy lefordított mantram elveszti erejét,

ha ezt egy tudatlan fordítja valamely más nyelvre; ellenben a tudó nincsen semmi különös nyelvhez kötve, hogy mantramot formulázhasson. A szertartásokban még ma is alkalmazásban lévő latin és szanszkrit nyelvű mantramok ősi időkből származnak midőn a papok még birtak okkult tudással és mielőtt papi avatásukat elérték, az ezoterikus tanokat kellett tanulmányozniok. Hasonló eset áll fenn a magnetizált helyekre és tárgyakra, (mint a szentelt víz) melyeket templomi szertartásoknál alkalmaznak. A magnetizmus egy az éterben mozgó erő, mely megváltoztatni képes egy tárgynak éterikus alkatrészeit. Mialatt egy fizikai tárgyban az éter mozgásait a magnetizőr más lengésekbe hozza, a tárgy ugyanazokat a tulajdonságokat veszi föl, melyeket a magnetizőrnek kell rá ruházni. Először a finomabb alkatrészek változnak át és ezek befolyásolják azután annak a fizikai részeit is. Ily módon a belegségek ép úgy gyógyíthatók magnetizmussal, mint a hogy szilárd és folyékony tárgyak erőcentrumokká alakíthatók.

Már most lássuk csak a keresztény szertartásoknál lévő szimbólumoknak ezoterikus értelmét. Igen érdekés a keresztnek a jele, melynek igen sokféle a magyarázata. Így például a szellemnek a matérián való diadalát jelenti; a keresztre feszített alak a földi élethez kötött ember. Továbbá ábrázolja a szellemnek és anyagiaknak az összetartását. A vízirányu vonal az anyagi világ, a függőleges vonal a szellemnek az anyagba való leszállását jelképezi, a melyben formát és alakot ölt, vagy pedig az anyagból fölszálló isteni szellemet. Egy másik magyarázat elnevezte a kereszt 4 végpontját négy misztikus erőnek, mint: hit, türelem, remény, szeretet és a középső pontot mint békességet, vagy az igazságnak a megismeréssel elért győzedelmét. A keresztnek ezt a titkos jelét — mondja Hartmann — minden jó kereszténynek nem különleg a mellén kellene hordania, hanem bensőleg a szívében. Egyik rózsakeresztes felfogás szerint a keresztnek alsóbb része a növényt ábrázolja, mely alámeríti gyökereit az ásványtalajba. Felső része az ember, tehát a megfordított növény. Ez gyökerével táplálkozik, az ember szellemi táplálékát a fejével veszi be. A növény a föld belsejében élő csoportszellemtől nyeri táplálékát míg az embert a nap szellemi ereje befolyásolja. A növény azt a mérges szénsavat leheli be, melyet az ember kilehel és újra ő belőle árad széjjel az emberre oly jóltevő éleny.

Az állat az ember és növény között foglal helyet; hátgerince horizontális és az állatok csoportszellemének áramai vonulnak rajta keresztül. Az állat nem állhatna huzamosabb ideig, nem képes elviselni azokat a szellemi áramlatokat, melyek a függőlegesen álló embernek hátgerincébe szivárognak; föltétlenül bele pusztulna.

Pátó úgy beszél a Logosról, mint egy keresztnek a formájáról, mely az univerzumban áll. A mennyei ember az, ki a térben áll és karjait áldva tárja ki a keresztre feszített Christos, ki a matériának keresztjén való halálával, életével az összanyagot átáramította. A kereszt jelvényének használata a legmesszebbmenő multba vezethető vissza. Téves tehát azt hinni, mint hogyha a kereszt kizárólagosan keresztény jelvény volna. A széttárt karokkal a kereszt formájában álló emberi alak régibb, mint maga a keresztnek szimboluma, csak jóval később kapcsolták össze a kettőt. A templomépítés architektúrája szintén szimbolikus. Hartmann F. a magányos csendes helyen álló, falakkal körülvett templomot összehasonlítja egy olyan emberrel, ki mélyen elzárkózik a világtól, hogy az istenihez fölemelkedhessék. Fallal veszi magát körül, hogy földi gondolatok és vágyak ne zavarják. A temető mind meg annyi sírjával szimboluma a levett és eltemetett szenvedélyeknek és vágyaknak. A templom belseje az ember bensejében lakozó lélek: a bejárat sötét, a közép hajó félhomályban van míg a dómot világosság hatja át. Ez a bölcsesség megismerése az igazságnak. A legtöbb templomnál az 5 bejárat az ember 5 érzékének felel meg, melyek a meditáció alatt be kell, hogy záruljanak. Romában a Szt. Péter templomban még egy 6-ik titkos ajtó is létezik, melyet minden évben csak egyszer nyitnak ki ez az ember 6-ik érzékét az intuitió erejét, vagyis az igazi tisztánlátást (clairvoyance) jelzi.

Az oltár a szívet jelképezi, a tabernakulum a léleknek külső részét, melyen belül az isteni szikra rejtőzik.

Az ablakoknak színei nem csak diszül szolgálnak. Az okkultista jól tudja, hogy a fény hatása az emberre szín szerint változik és hasonló módon felelnek meg a hang rezgésének az ember principiumai, épp úgy mint a különféle planetáknak. Az oktávnak skálája szerint következő módon arányulnak a színek a biológóhoz és egyidejűleg az ember testehez:

C = Mars = vörös = kama = a vágyak régiója.

D = Nap = narancs = prana = a materiális életerő, az élet a világegyetemben tüzes erő.

E = Merkur = sárga = Buddhi = a világosságnak a megismerése, bölcsesség.

F = Saturnus = zöld = Kama Manas = a földi érzés = matéria.

G = Jupiter = kék = Atma = a szellemi élet, mindenható hatalom.

A = Venus = indigó = Buddhi Manas = a mennyei lélek = szeretet.

H = hold = lila = Linga = az asztrális test = képzelet.

A papok ruháinak, és azok színének szintén megvan az ezoterikus értelme. Így példának okául a papnak fekete ruhája gyásznak a jele, hogy a mennyországból száműzve a földön kell élniök. A hosszú öltöny mint egy jelezni akarja, hogy a pap sem a nőnemhez, sem pedig a himnemhez nem tartozik, hanem mind a két principium, akarat és szellem, egyesülnek benne egymással. A pápa fehér köntöse a tisztaságot, sérthetlenséget, arany bölcsiséget jelzi. A kardinálisok bíbor színe isteni szeretetet, a püspökök lila színe a felébredt lelki élet és az újjászületés és így tovább a miseruháknak, edényeknek, gyertyatartóknak, minisztránsoknak etc. mindmegannyinak alakra épen úgy mint színre nézve is van egy rejtett értelme. Ha nem ismerik az utóbbit, úgy csak értéktelen látszat minden külső csillogás. Ha azonban a szimbolumok jelentősége után kezdenek kutatni csakhamar olyan kulcsnak a birtokába jutnak, mely lehetővé teszi a bibliában csak úgy mint minden más vallásos filozófiai könyvben, mint valamely tudományos műben olvashatni. Tartalma a legfelsőbb igazságokra vonatkozik: a vallásfilozófia szellemi, anyagi, látható és láthatatlan dolgaira.

Csak az elől zárkóznak el ezen örök igazságok, kik szó szerinti értelemben akarják venni a feljegyzéseket. Eredetileg ezek nem a nagy tömegek számára íródtak. A biblia, a tudományok okkult tankönyve volt az okkultista tanítványok számára, az maradt mai napig is és ebből kifolyólag csak is okkult olvasási módszer szerint olvasva válik érthetővé. Mint a hogy Hartmann mondja: „A természet isteni titkai nem érzékelhetők a külső érzékekkel, hanem csak is az emberben rejlő isteni szellem által ismerhetők fel.

Özv. Hild Károlyné.

PÜNKÖSDI MESE.

Pünkösöd első napja volt. Az égboltot finom, tündöklően kék felhőfátyol fogta körül, mely mögül fölséges fénnel és pompával csillogott ki a Nap. Szemei szikrázva tekintettek szét s kápráztató fényt terjesztettek maga körül.

Az aranycsillogásu hajszálok között, melyeket az istennő csilámruhái széjjel szórtak, aludtak legifjabb gyermekei, a gyöngye kis napsugarak.

Többmillió, kisebb nagyobb gyermeke volt s ő mindegyiket egyforma odaadással szerette, menhelyet adva nekik nagy, végtelen szárnyai alatt.

Beléjük lehelte a szeretet éltető levegőjét és táplálta őket meleg csodaforrásaival. Sohasem volt haragos, kevésbé jótékony vagy mogorva és csak mikor lankadtan az ejtette le messzire elnyújtott karjait, osont csüggedt szárnyakkal és lehuny szemekkel az ég legsűrűbb és legsötétebb fellegébe aludni. És gyermekei mind aludtak vele.

Most azonban a Nap vakító pompában csillogott és boldogan nyitotta föl szemeit.

Dél volt. Izzó pirosság volt ajkain, melyek lelki beszédre nyíltak.

A kis napsugarak pedig megremegtek mert eddig még sohasem hallották szólni a napot.

Egy ici-pici fénytündér kiosont a piros ajakra és ott maradt függve rajtuk, hogy mindent annál tisztábban halhasson.

„Édes gyermekeim!“ szölt a nap „ma életem legszebb napját. Az ég legszebb kékjében tündöklök, a lég bársonyos és lágy, keblemet pedig jótékony meleg járja át, mintha ott ma először verne és zakatolna valami. A teremtés kezdete óta szívem alig-alig remegett és sohasem dobogott olyan hevesen, mint ma. Viharos és forró lüktetése szinte keresztültöri keblemet. Jöjjetek közlebb hozzám, hogy ti is halljátok dobogását.“

A fényugarak szorosan simultak a Nap szívéhez, csak a kis fénytündér pihent az istennő ajkain, csókjaival zárva le azokat.

„Anyám,“ mondta légies hangjával „ajkaidat remegni érzem és olyan agodalom fog el, úgy érzem, mintha el kellene égnem.“

A Nap legfinomabb kacaját hallatta.

„Édes gyermekeim, érezték a hőt és örvendjétek velem, mert tudjátok meg, hogy mikor a szívem lüktetni és tombolni kezdett, akkor ismertem meg a legnagyobb boldogságot. Ifjúkori társam és meghittem üli ma nászát velem és vele együtt szállok ma le a földre.

Ekkor a kis fénytündér a Nap ajkáról félre szállott türelmetlenül kérdezőn: „és ki a jegyesed?“

És amint kimondotta, fiatalos bájjal rüpillt karjaiba egy fehér ifju és megcsókolta olyan fönsőséges és szerelmes csókkal, hogy a napsugarak megremegtek bele. Ekkor hófehér szárnyain fölemelkedett az ifju, kis elefántcsontbotjával megérintette a fényugarakat és üdvözölve őket mondá: „Röpijétek be a világot s a földalatti sötétséget melegetekkel oszlassátok el. Vigyétek lelkeiteket az emberek közé, ismertessétek meg velük a menyői szépséget és tisztaságot s halmozzátok el őket édes, zamatos gyümölcsökkel.“

A sugarak, nagyok és kicsinyek, követték az ifju szavait. Lehatoltak a völgyekbe és legsötétebb hegyszorosokba, bejárták a hegyeket, réteket és mezőket s ahol megfordultak, ott világosságot és termékenységet hagytak maguk után.

Mindentüvé befészkeltek magukat, mintha az egész finom, alig látható sugaraknak még nem is lett volna helyök a földön.

Ezek pedig látván céltalanságukat, már-már visszatértek a naphoz, mikor tekintetük az az emberek fáradt, sötét lelkeire esett és egyszerre behatoltak azokba minden tuláradó diadalmas melegségükkel.

Ekkor hangos lett a föld a kitörő örömujjongástól, a milyent máskor csak az égben lehetett hallani és az emberek szívében megszületett a szeretet.

Mikor a szürkület elközelgett, a Nappal kimerülten roskadt a Nap karjaiba fülébe sugva: „Násznapunkra gyümölcsöző öröm van a földön! Szeretet! Szerelem! Áldás!

A sugarak alkonyat előtt visszaröppentek a Nap kastélyába és elmondták, hogy mennyi szépet és áldásosat láttak oda lenni.

A kicsi tündér azonban nem tért vissza többet a Naphoz. Nem talált olyan gyöngéd, szerető szívet, melybe magát befészkelhette volna és meghalt az emberi közelség sötétségében.

És azóta a Nap szemére egy kis árnyék borult.

Malea Vyne.
(Fordította: *Jéger Gizella.*)



AZ EMBER HÉT PRINCIPIUMA.

A felsőbb Manas.

Kámát viszont uralhatja, ellenőrizheti irányíthatja akaratunk. A manasikus principiumra vonatkozóan azonban már kötött, nem szabad. Innen a szabadválasztás érzete, hogy vágyaink melyikének engedjünk és hogy mit cselekedjünk. Ahogy az alsóbb Manas uralja Kámát, ilyen alárendeltje a quaternaire viszont a felsőbb triadnak és engedelmeskedik az akaratnak, melyet mint maga felett állót ismer meg és önmagába véve szabad. Itt sokaknál felmerül majd a kérdés, hogy mi van hát a felsőbb Manas akaratával? Vajjon az is valamely felette álló akaratától függ-e? És lefelé az alsóbbal szemben vajjon megvan-e a szabad hatásköre? Itt már olyan ponthoz értünk, hol az értelem cserben hagy. Mert amit a Szellem eme felsőbb birodalmakban tapasztal, az többé nem egy könnyen ölthető szavakba. Csak homályosan sejtjük, érezzük, hogy a legteljesebb szabadságnak s a törvénynek — ott is mint mindenütt — összhangban kell lennie. S ha önként vállaljuk, hogy közvetítői, levezető csatornáit legyünk az univerzális akaratnak, akkor a tökéletes szabadságnak, s a tökéletes engedelmességnek egyesülnie kell.

Ez igazán homályos, nehezen érthető probléma, de az érdeklődőnek nagy könnyebbségére lesz, ha az itt elsorolt gondolatmenetet követi.

Egy a felsőbb Manasban lakozó s az alsóbb síkokon jelentkező erő még — akiknél a felsőbb Manas tudniillik már öntudatra ébredt és urrá lett — az, hogy akarva kreálnak gondolatformákat. A Secret Doctrine ezt a képességet „krujashakti“ elne-

vezés alatt említi. Értve alatta „a titokzatos gondolaterőt“ mely a benne lakozó energiánál fogva képes rá, hogy külsőleg észlelhető fenoméneket létesítsen. A régiek szerint ha valaki figyelmét minden erejével egy bizonyos ideára összpontosítja, úgy az külsőleg is manifesztálódik. Ugyanigy „az intenzív akarat is meghozza a kívánt eredményt“ (vol. 1., p. 312). Ez az igazi titka minden „mágiának“. Dehogy a hét principium előadásának fonalát ne szakítsam meg, így ezt a fontos tárgyat — mely iránt a nyugati tudomány is némi közeledést mutat — később külön tárgyalom.

H. P. Blavatskytól tanultuk, hogy Manas illetve a felsőbb Ego „mint az Univerzális Értelem lényegének része saját síkján feltételekhez nincsen kötve — mindentudó“. Továbbá ha a fejlődését előmozdító tapasztalatokon keresztül ment s öntudata ez által teljesen kibontakozott, úgy „vehikuluma a mindentudásnak, a mult, a jelen, s a jövőben“. Ha ez a hallhatatlan lény sugara, az Alsóbb Manas, utján benyomást képes gyakorolni valakinek az agyára, úgy az illető rendkívüli képességekkel bír, amennyiben géniusz vagy látnok lesz. A látnokság (lásd Lucifer, nov. 1890. p 183) következőképpen van vázolva.

„Előbbi — illetve az igazi látnok víziói — kétféle módon érhetők el: a) Ha valaki t. i. emlékező tehetségét, fizikai testének összes szerveit, sőt a sejteket sem kivéve, szóval az ösztönös, öntudatlan működést is akarva paralizálja. Ez egyáltalán nem nehéz mielőtt a felsőbb Ego egyszersmindenkorra felemésztette, leigázta az alsóbb, a személyes „én“ szenvedélyes természetét és „adeptus“ lett. b) Továbbá ha egy előző életben rendkívül tiszta életet élt, törekvései mindig helyes irányuak voltak, s így csaknem a szentek, a Yogi tökéletességében reinkarnálódott. Van még egy harmadik lehetősége — misztikus víziókban — a felsőbb Manas síkjainak elérésére. Miután ez azonban csak elvétve alkalmilag fordul elő — ha pld. a fizikai test valamely betegség és szenvedés után a nagy kimerültségtől elgyengült — így nem függ a látnok akaratától. Ide az utóbbihoz tartozik a prevorsti látónő, míg Jakob Böhme a második kategóriába sorolandó.

Az olvasó most már abban a helyzetben van, hogy megkülönböztette a felsőbb Ego és sugarának munkáját. A Geniusz aki lát ahelyett, hogy argumentálna — a felsőbb Ego kifolyása. Képességeinek egyike az igazi, az intuitív tudás. Az értelem, a

mérlegelő képesség, mely az összegyűjtött benyomásokat értékelve, rendezve, utánuk ítél, belőlük eredményeket von le, az agy apparatusban megnyilvánuló alsóbb Manas munkája. Eszköze a következtető képesség. Induktio segítségével emelkedik fel az ismertből az ismeretlenbe s felállít egy hypothezist. Deduktio segítségével száll le a már ismerthez, újabb experumentumokkal igyekezve megerősíteni hypothéziseit.

Az intuición — mint maga a szó is mutatja — egyszerűen benső látást (szemlélést) jelent. Ez a folyamat annyira gyors, közvetlen, mint a fizikai szemek látása. Tulajdonképpen az intelligencia látóképességének gyakorlása. Megtéveszthetetlen felismerése a mentális sík valamely igazságának. Látása nem zavaros, de biztos, ítéletei nem ingadozóak. A már felismerthez újabb bizonyítékokra szüksége nincs, mert az értelmet meghaladja, felette áll. Gyakran előfordul, hogy szenvedélyek és vágyaktól zavaros, elvakult ösztönünket intuiciónak vesszük. Ilyenkor azután a csupán kâmikus impulziókat a felsőbb Manas fenkölt hangjának tekintjük. Hosszas és gondos trainingje az önmegfigyelésnek kell hozzá, mielőtt e hangot biztossággal felismerjük. De egyfelől biztosak lehetünk, hogy amíg személyiségünk örvényében elmerülünk, amíg körültünk a vágyak és étvágyak vihara üvölt, s az emóciók árja ide-oda vet, mindaddig a felsőbb Manas hangja nem hatol a fülünkig. Mert nem a tűzben, s a szélforogatásban, menydörgésközben, a viharban jön meg a felsőbb Ego szava. De ha leszállt, s már érezhető a csendnek csendje, a szél elült, a lég mozdulatlan, csak ha az ember arcát köpenyébe gyürve, füleit még a világ csendjétől is elzárja, csak akkor szólal meg a csendnél is halkabb hang, — igazi Énje hangja.

Erről írja H. P. Blavatsky az „Isis Unveiled“ c. művében: Az értelem az ember fizikai testéhez kapcsolt része. Az értelem biztosítja az állatok feletti szupremáciáját, s megadja a lehetőségét hogy a természetet saját előnyére felhasználja. Természetének spirituális részéhez tartozik lelkiismerete. Lelkiismerete szolgál megtéveszthetetlen vezetőjeként érzékei háborgása közben. Lelkiismerete az a rögtön ítélő bíró, mely a jó és a rossz közt distinguál. Ezért csak spirituális képesség lehet. Mint ilyen pedig részese az isteni bölcseségnek és tisztaságnak, illetve abszolút tiszta és bölcs. Határozatai nem függenek az értelemtől. Világosan,

teljességében azonban csak az esetben manifesztálódhatik, ha duális természetünk alantas ösztönei ebben többé már nem hátrálják. Az értelem fizikai agyunk képessége. Ezért helyes a definíció, hogy feltevések útján jut konkluziókra és hogy teljesen az érzéktől függő, ezért azután nem lehet fenkölt szellemünk tulajdonsága. Utóbbi tudniilik tud, — s így a mindig érvelésre s bizonyításra vezető okoskodás hiabavaló. Ha tehát egy lényt úgy tekintünk mint a Bölcsesség örökkévaló Szellemének emanációját, akkor hinnünk kell, hogy ugyanolyan tulajdonságokkal bír mint az egész, tekintve, hogy az egésznek része. Ezért logikus bizonyos fokig az ókori Theurgisták feltevése, hogy az ember lelkének racionális része — szelleme sohasem költözött egészen a testbe. És hogy a testtel többé-kevésbé csak beárnyalta az irracionális, illetve asztrális lélek útján. Ez az asztrális lélek közvetítője a szellem és testnek, illetve közvetítő médium a szellem és test között. Aki az anyagot már eléggé legyőzte ahhoz, hogy fénylő Augoiedes-e*) közvetlen világosságát befogadja, az az igazságot intuitive érzi. Ítéleteiben nem tévedhet a rideg ész sugallta összes szofizmák ellenére sem, mert az ilyen ember illuminált, megvilágosított. Következésképpen a jóslás s ugynevezett fenkölt inspirációk, egyszerűen csalhatatlan szellemünk felülről jövő illumináltságának eredménye.

Ez az Augoides — ahogy a neoplatonikusok hitték, s ahogy a teozófiai tanok hirdették „többé-kevésbé besugározza a benső embert — az asztrális lelket.“ (ibid., p. 315.) Illetve az immár megállapított terminológia szerint a kâma-manasikus személyiséget vagyis alsóbb Egot. (Ha az „Isis Unveiled“ c. munkát olvassuk jusson eszünkbe, hogy e mű szerkesztésekor a terminológia még ennyire sem volt határozott, mint most. És hogy e mű lefordítása tulajdonképpen az első kísérlet ahhoz, hogy a komplikált keleti fogalmakat európai nyelven kifejezzék. Későbbi tapasztalatok folytán bebizonyult, hogy helyesebb ha a sokszor két vagy három fogalomra vonatkozó fogalomjelzőt precizirozzák s csak egy fogalomra alkalmazzák. Ezért kell a „asztrális lelket“ fenti értelemben vennünk.)

(Folytatjuk.)

A. Besant.

(Angolból: Uray Georgina.)

*)Augoiedes: görög szó, a neoplatonikusoknál s gnosztikusoknál fordul elő. Anyit jelent, mint *kauzális-test*, vagyis az ember legfelsőbb, hallhatatlan része.

HIREK. — A. Besant a T. T. elnöke, április 18-án hagyta el Indiát a „Mantua“ gőzhajón, mely április 29-én ért Brindisibe. Május 2-án az angol T. T. lelkes fogadtatást rendezett részére; a Chelsea Town-Hallban megleghangu üdvözlő iratot adtak át neki, melyet az összes angol páholyok elnökei és titkárai irtak alá. Az elnök Londonban tartandó előadásainak sorrendje a következő:

Május 17. „A misztika jelentése és rendszere.“

„ 24. „Az Isten-eszme.“

„ 31. „A Krisztus-eszme.“

Junius 7. „Az ember-eszme.“

„ 14. Az előadottak magyarázata.

Az elnök időközben Párisba is ellátogat, hol 18-tól 23-ig fog tartózkodni s néhány nyilvános és zártkörű előadást tartani.

— Ez évi október 16-tól 24-ig tartják meg Berlinben az *Első Nemzetközi Okkultista Kongresszust*, mely a résztvevők nevei s a közreadott program alapján ítélve fényesnek ígérkezik. A kongresszus elnöke dr. Schrenck-Notzing. Az elnöki tanácsban ott találjuk: Sir Oliver Lodge, Crookes, Richet, Bergson, Flournoy, Staudenmaier stb. neveit. Részvételüket bejelentették azonkívül: dr. Maxwell, dr. Hübbe-Schleiden, dr. Freud és mások. A magyarok közül dr. Ferenci Sándor és dr. Méhes törzsorvos neveivel ta'alkozunk.

Közelebbi értesítésért írjunk a következő címre: Konferenz-Büro Berlin, W. 62. Lutherstr. 27.

— **Okkultisták temploma.** Soha, még a XVIII. század végén sem volt annyi hive a spiritizmusnak, a teozófikus filozófiának, mint napjainkban. A mai ember nem szivesen áldoz eszmékre, de a transzcendens tanítások hive az utolsó filléreit is feláldozza meggyőződéséért. Érdekes példája ennek az okkultista templom építése. *Steiner* Rudolf híres berlini író és gnosztikus filozófus, különben hazánk szülöttje, felhívást bocsátott ki hiveihez, hogy adakozzanak egy templom építésére, melyet a maguk kultuszának emelnek. Néhány rövidke hónap alatt *három millió frank* gyűlt egybe s *Basel* mellett egy hatalmas erdőtisztáson már el is kezdődött az építkezés. Az épületet két hatalmas kőkupola fogja födni, mely hét-hét oszlopon áll. Az oszlopsort hatalmas, fából való pentagrammok kötik össze. Maga a tulajdonképeni templom fából ácsolódik. A nagyobbik kupola a világegyetemet jelképezi, a harmóniát s a világejlődés egyes fázisait. A kupolát hét gigászi oszlop tartja s az egyes oszlopok a Napot, Holdat, Jupitert, Szaturnuszt, Marsot, Merkurt és Vénuszt szimbolizálják. A tulajdonképeni templomban 1500 hívő fér el, akik a főpap ceremóniáit végighallgatják vagy végignézik a színi előadásokat, melyek misztériumok lesznek. A kisebbik kupola szegmentumalaku és a nagyobbikból szökik ki. Az egész épület ugy fest, mintha a kisebb boltozat a nagyobbikból nőne ki. *Steiner* és mintegy ötszáz tanítványa, szobrászok, festők, művészek személyesen dolgoznak az épületnél és a dekoráció ecsetjük és vésőjük alól kerül ki. Az épületet december derekán avatják fel és a világ minden részéből összesereglenek a hivek, hogy tanui legyenek a nagy eseménynek. A különös templomnak a homlokzatán ez a fölírás lesz: *A szellemek tudományának.*

(B. H.-ból.)

KÉRDÉSEK ÉS FELELETEK.

E rovatban minden a teozófia, okkultizmus és spiritizmus körébe tartozó kérdésre válaszolunk.

K. Milyen a kapcsolat az ember erkölcsi és fizikai szépsége között?

F. A fizikai szépség nagyrészt korábbi életünkben véghez vitt fizikai ténykedéseink karmájának eredménye, míg az erkölcsi szépség jellemünk karmája. Ez utóbbi vágyaink és gondolatainkból alakul ki.

A kegyetlenség gyakran rendkívüli rutságot, sőt testi nyomorékságot idéz elő; de ennek más okai is lehetnek. A Mesterek megjelenésükben valamennyien szépek. Náluk ez természetes, mert nincs több leszolgálendő karmájuk. Fizikai testük kauzális testüknek mása. D. K. mesternek arcvonásai nemesek, bárha némileg nyerseknek is mondhatók; azonban nem kételkedem, hogy e test levetközésével az utána következő nagyon szép ne legyen, mert az a benne levő augoeidesnek* reflexe, mely csupán a faji jellegzetesség szerint módosul némileg.

Általában a formákat, melyeket ide lenn öltünk magunkra, karmánk idézi elő. Fizikai testünk ennek hordozója. Az *Ego* önmaga alkotja magának mentális és asztrális testét, ellenben a fizikai testet a karma Urainak rendletei szerint alakítja valamely elemi-szellem. Az ember karmája általában kétféleképpen nyilatkozik meg: aszerint, ami ez az ember és a körülmények szerint, amelyek környezik. E tényezők közül az első mentális és asztrális testében nyilatkozik meg, míg a második fizikai testében. *A. Besant.*

K. Ha valamely embernek karmája, hogy skarlátba essék, miként történik ez? És milyen cselekedet okozza, hogy valamely meghatározott betegség legyen annak karmikus következménye?

F. Nem hiszem, hogy abban az értelemben, amint azt a kérdező képzei, a skarlát karmája legyen valakinek. Ami az embernek karmája következő inkarnációjában az nem más, minthogy bizonyos mennyiségű fizikai szenvedést kénytelen elviselni múlt életeinek cselekményeiből kifolyólag. Ilyen körülmények között, ha a skarlátnak csirája vagy mikrobája érkezik közelébe olyankor, amikor nem immunis vele szemben, e csira megfertőzheti őt s ez által letörleszti szenvedés-adósságainak egy részét. De ha ezen mikroba véletlenül nem lesz ott, a kolerabacillus vagy bármely más betegség mikrobája épen ugy hathat rá. Megtörténhetik az is, hogy e helyett valamely végtagját töri el s ezt okozhatja valamely az utcán heverő narancshéj vagy egy arra száguldó automobil.

Tudom, hogy vannak a Keleten könyvek, melyek nagy pontossággal leírják a karma exakt típusát, mely bizonyos cselekedeteknek folyománya. Igy például, ha egy ember atyjával szemben goromba az egyik inkarnációban, ugy a következőben jobb lábára sántítani fog; vagy ha anyjával szemben tanusit hasonló magaviseletet, ugy bal lábát fogja érni a büntetés és igy tovább. Számos ember életében tanulmányoztuk a karma művét, de nem

*Görög szó, a neo-platonikusoknál fordul elő, annyi mint: kauzális test.

találtuk ezt a vas-következetességet. Ellenkezőleg csodálkozva tapasztaltuk a karma nyilvánulásainak gazdagságát épen úgy, mint eszközeinek hajlékonyságát. Semmiféle erőfeszítés nem képes arra, hogy az ember tévedéseiből folyó karmáját elkerülje, de nyilvánulásának egyik vagy másik formája atól kivonhatja magát, hogy azután kérlelhetetlenül csapjon le rá egy más alakjában valamely váratlan tényből kifolyólag. Épen úgy miként száz korona adósságot egyetlen bankjeggyel, avagy megfelelő számú tíz vagy husz koronás bankjegyekkel, aranyban, ezüstben vagy fillérekben törleszthetünk, épen úgy karmánk egy adagja egyszerre rettenetesen szakadhat ránk vagy több apróbb kevésbé szigorú csapás alakjában, esetleg kicsinyes és unalmas események hosszú sorozatában. De minden esetben az adósság egésze törlesztendő.

C. W. Leadbeater.

A TÁRSULATBÓL.

Május 29-én tartotta a M. T. T. tisztújító közgyűlését, melynek lefolyásáról, lapzártá miatt, csak jövő számunkban számolhatunk be.

Junius havától a M. T. T. tagjai a budai Várkert kioszkban találkozhatnak (Ybl Miklós-tér) minden pénteken este 7 órakor. A teozófiai eszmék iránt érdeklődőket ez összejöveteleken szívesen látja vendégül a Társulat.

A M. T. T. *könyvtára* VIII., Eszterházy-u. 19. szám alatt levő helyiségben junius és julius havában nyitva van minden pénteken 6—7-ig.

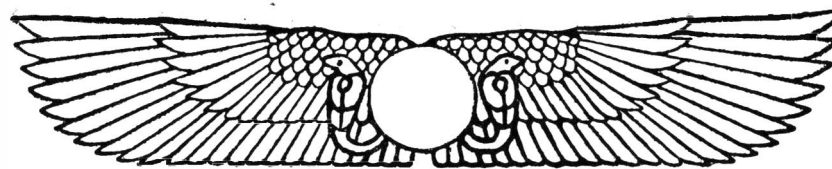
A *Blavatsky* könyvkiadó-alapra Fehér Lótusz napján rendezett gyűjtésből befolyt 46 korona. „A Mester lábainál” című könyv eladásából 12 korona. A múlt év november havában kimutatott 587-17 korona összeggel az alap összes vagyona 645-17 korona.

Anonim cikkeket csak az esetben közlünk, ha a szerző nevét a szerkesztőség tudatja. — Kéziratokat vissza nem adunk.

A szerkesztésért felelős: Szerkesztőség: I., Otthon-utca 18. szám.
RÓZSAFFY DEZSŐ dr. Kiadóhivatal: VIII., Eszterházy-u. 19.

— *Reinkarnation*. Monthly Magazine. Size: 32 pp., 5—7. Editors: Weller Van Hook, C. Shuddemagen. Purpose: To popularise the teachings of Karma and Reinkarnation. Vol. I. begins Jan. 1914. Price: 50 cents; 2 shillings or francs 2-5. Simple copies mailed free to inquirers. Karma and Reinkarnation Legion 7243 Coles Ave., Chicago, Ill., U. S. A.

Nyomatott Sárík Gyula villanyerőre berendezett könyvnyomdájában Czeglédn.



REINKARNÁCIÓ ÉS TÁRSADALMI PROBLÉMÁK.*

Ez alkalommal arról akarunk szólni, miként alkalmazhatjuk a reinkarnáció elméletét társadalmi kérdések és feladatok megoldásánál. Azt hiszem egyetértene velem, ha azt állítom, hogy minden értelmes egyénnek kell, hogy az életről valamely határozott nézete legyen, amelyre cselekedeteiben támaszkodják, mert anélkül az élet értelmetlen, sőt elviselhetetlen lenne; szóval nem élhetünk anélkül, hogy meg se kíséreljük megvilágítani és megoldani az élet ama rejtélyeit, amelyek bennünket érintenek. Azt is be fogják látni, hogy meg kell ismernünk, meg kell értenünk saját magunk természetét és az emberiség fejlődésének lehetőségét, hogy megalapíthassuk, hogyan alakíthatnánk egy olyan társadalmat, amelyben minden egyénnek alkalma volna, hogy fejlődjék és kifejtse azokat a benne levő tehetségeket, amelyeket magával hoz az életbe. Az olyan társadalom, amely nem ad ilyen lehetőséget minden tagjának, amely nem a testvériség nagy eszményén alapszik, az a társadalom nem lehet tartós, mert testvéri szeretet nélkül az egyén sem lehet boldog.

Előre kell bocsájtanom, hogy amit előadni akarok nem a Teozófiai Társulat dogmája, mert a *teozófiának* nincs is dogmája; sőt a reinkarnáció nem is kizárólag a *teozófia* tanítása. Minden kutatónak módjában áll e tant a gyakorlati, a való életre alkalmazni; minden kutatónak szabadságában áll, hogy elfogadja vagy visszautasítsa, de ha a teozófus maga elfogadja a reinkarnáció tanát, mint a természet egyik törvényét, úgy életét e tan szabályai szerint

*Előadatott francia nyelven Turinban, 1912-ben.

kell berendeznie, anélkül, hogy azt másokra is ráerőszakolni igyekeznék. Önök, kik valószínűleg nem teozófusok, önök is teljesen szabadon ítélik meg, hogyan akarják az életre alkalmazni a reinkarnáció elméletét. Ha megértik a tanítást, akkor önök is épp úgy, mint én képesek lesznek összeegyeztetni a társadalmi kérdésekkel. Itt csak értelmükre, ítélőképességükre hivatkozom, nem akarom eszméimet önökre erőszakolni, csak előadni, megmagyarázni akarom azokat. Ha megértették a tant, fölhasználhatják vagy visszautasíthatják tetszésük szerint.

Azt mondom, hogy minden értelmes egyénnek kell, hogy valamely nézete legyen az életről; ez azt jelenti, hogy meg kell érteni az életet, hogy összhangzásba hozhassa a természet törvényeivel és hasznára lehessen a társadalomnak, amelyben született.

Tudom, hogy van sok értelmes ember, akinek nincs ilyen életfilozófiája. Valószínű az is, hogy államférfiaink között sokan élnek anélkül, hogy meghatározott elméletük lenne az életről. Ha látják a bajt orvosolják, de mivel nincsen semmi bölcséleti alapja a módnak, ahogyan az életet értelmezik, orvosságuk sokkal rosszabb helyzetet teremt, mint a baj maga, amelyet gyógyítani akarnak. Eljárásuk hasonlít ama kertész munkájához, aki a gyomnak csak a fejét vágja le, gyökerét pedig benn hagyja a földben. A baj újra kiüt, mert gyökere nem pusztult el. Csakis bölcs életnézettel és a természet törvényeinek ismeretével lehet a társadalmat megváltoztatni, megjavítani. Mielőtt beszélünk a reinkarnáció elméletéről meg kell magyaráznunk, hogy mi is az a reinkarnáció? Mert lehetnek önök között elegenden, akik nem tanulmányozták e törvényt és nem értik jól, amit e kifejezés alatt érteni kell. Engedjék meg tehát, hogy e tannak rövid magyarázatát adjam.

A reinkarnáció szerint mindannyian része vagyunk a világegyetemet életető, mindent létrehozó, örökké tartó szellemi intelligenciának. Az egyetemes életnek e parányi része olyan mint a fa csirája a földben. A csira, miután az eső megöntözte, a napsugár életre keltette, kibújik a földből, gyökeret hajt, ágacskáit kinyújtja a levegőbe. Idő múltával törzse megerősödik, ágai vastagabbak lesznek, levelei megerősödnek. Megint mulik az idő, a lomb elpusztul, de a termés, amely működésének eredménye, megmarad. A nedv, amely a törzsön át a termő talajba szívárog, oda magával viszi a levelek munkájának termékét. Télen át a felgyülemlett nedv

tartalmazza az anyagot, amely a fát táplálja. Tavasz jöttével a nedv az élet törzsén át újra felszívárog az ágakba, a levelek újra megjelennek és megkezdik működésüket; így növekedik a fa évről-évre és sok esztendő múltával hasonlít az erdő fájához, amelynek magjából életre kelt. — A reinkarnáció tana tökéletesen olyan, mint a fa életének körforgása. — Az egyetemes élet csirája — az élet paránya — az emberi tapasztalat talajába kerül. A fájdalom könnyétől öntözve, az öröm napsugarától életre keltve: kihajt, törzset nevel, amely nem egyéb, mint az emberi öntudat; amely finom fizikai érzékekkel észre nem vehető anyagba gyűl össze, mely anyag a mi halhatatlan testünk.

Minden tavasszal, minden egyén születésekor ez az emberi törzs levelet hajt, amely maga az élet. Ez életben tapasztalatot vetünk és azok eredményét aratjuk. Ha ősz felé a halál jön, e tapasztalatok leszállanak a lélek halhatatlan törzsébe: az öntudatba, mely halhatatlan testünkbe van burkolva.

Az élet telében, amelyet a láthatatlan világban töltünk el, e tapasztalatok tehetséggé alakulnak át. Ha a tavasz újra eljő — az egyén újra megszületik a földön — a tehetséggel gazdagodott öntudat, amelyet a tapasztalat hozott létre, durvább anyagba burkolódik — a fa levele. Ez anyag minden földi élet végén elpusztul, mint a levél, amely a fáról le hull, de szerzeménye: a tapasztalat és tehetség megmarad halál után. Így életről-életre az öntudat mindig nagyobbodik, mindig gazdagabb, tökéletesebb lesz, minden elmúlt élet tapasztalata hozzájárul, míg végre az egyetemes élet e csirájából kifejlődött öntudat egy tökéletes isteni törzset alkotott, amely ura önmagának, ura a természetnek, örökké tartó, soha el nem muló. Ime ez a reinkarnáció tanának magyarázata. Ha a kereszténység nem vetette volna el Origenes tanítását, tehát a reinkarnáció tanát is, ha a tudomány és az élettan együtt hirdetik a természet e törvényét, akkor a kereszténység nem ijedt volna meg az evolúció, az emberi fejlődés eszméjétől. Való igaz, hogy az öntudat fejlődése, a lélek fejlődése egy irányban halad a test fejlődésével, az élettani fejlődéssel mint ugyanazon tárgynak két oldala. Lehetetlen volna az emberi fejlődést megérteni az együtt haladó két irány nélkül. A mindig több oldalúvá vált, tökéletessé lett öntudat, mindig tökéletesebb testet, finomabb, érzékenyebb idegrendszerrel kíván. Mire volna jó ez a tökéletes test, ha a kifeje-

lódott, az evolváló léleknek nem éppen ilyenre — eszközre — volna szüksége, hogy a fizikai világgal érintkezzen. E két fejlődés egymás föltétele, egyik érthetővé teszi a másikat. Nem lehetne megmagyarázni, miért fejlődik, miért lesz mindig finomabb a test, ha az öntudat, az intelligencia is nem fejlődne vele együtt? Egyedül így lesz előttünk világossá, érthetővé a dolog. Állítsuk csak fel a következő kérdést: Hogyan fejlődhetik a mai ember, az ember, akit ismerünk, az értelmi? az erkölcsi? a szellemi ember?

Ha a tudományt kérdezzük, az nem tudja nekünk megmagyarázni az erkölcsi, a szociális ember fejlődését. Nem tudja nekünk megmagyarázni, mily utat tett meg az emberi fejlődés, míg elérte a testvériség eredményét. Az örökös harcban, a létért való ösztönszerű küzdelemben nem találjuk meg a magyarázatát a szociális ember fejlődésének. Véleményem szerint az élet háromféle elmélete közül egyet mindenkinek el kell fogadni; vagy azt, hogy a halállal vége van mindennek, hogy a születés előtt és a halál után nem létezik semmi, ez a két eset elválaszthatatlan egymástól. Ha a léleknek tesre van szüksége, hogy létezhesse, hogy megnyilvánulhasson, világos, hogy a test halála után ez a lélek elenyészik. Ez a materialista nézete, aki az emberben csak felsőbb rendű állatot lát, aki azt hiszi, hogy mindkettőnek, embernek, mint állatnak csak egy élete van, csak az az egy élete ezen a világon, amelyről születés és halál között tudunk.

Választhatjuk ezt a materiális fölfogást minden akadályával, az emberi élet mibenlétének földeríthetetlen rejtélyével, de választhatjuk a vallás magyarázatát is, amely szerint a lelket Isten teremtette, beledobta az emberi életbe, ahonnan halál utján a purgatóriumba, onnan az égbe vagy a pokolba jut.

Minden ember életnézete attól a fölfogástól, attól a teoriától függ, amelyet választott. Ha a lélek nem létezik, akkor a társadalmi rendet erre az eszmére kell fektetni. Nehéz dolog, de meg kell próbálni.

Ha a társadalmi rendet a másik eszmére építjük, hogy az emberi lelket minden megnyilvánulásában Isten teremtette; az értelmes embert és hülyét, a lángészt, a szentet, a hőst és gonosztevőt: akkor az ember cselekedeteiért nem felelős, mert hisz' akarátán kívül teremtett és nem tud hajlamának ura lenni; végre is életét vagy az égben vagy a pokolban kell folytatnia. Ez is filozófia. E

két eszme bármelyikére fel lehet építeni a társadalmi rendet. Ha-e két eszme nem lenne kielégítő, választhatjuk a harmadikat t. i. a test és lélek együttes evolúcióját. Ha ezt a teoriát választjuk, fölfogásunk az életről jelentékenyen módosul. Az a társadalom, amelyet e harmadik fölfogás alapján építünk föl, egészen különböző lesz attól a társadalomtól, amelyet a mai gondolkodás teremt magának. Annyira különböző, hogy hatása alatt minden eddigi eszménk megváltozik. Más módon látjuk az életet. Az emberi nem fejlődését abból az eszméből kiindulva szemléljük, hogy a lélek egy paránya — magja — az Istenségnek. Megértjük, hogy minden emberi élet az állandó örökös Életnek csak egy napja. Egész társadalmi tudományunk erre az egy eszmére lesz fektetve, ezt alkalmazzuk az élet, a társadalom feladatainak és rejtélyeinek megoldására. Próbáljuk csak megérteni, hogy az emberiség fejlődésének, a test és lélek egyidejű, együttes fejlődésének eszméje hogyan alkalmazható a mai társadalom rejtélyeinek földerítésére? Ezek a problémák pedig megoldásra várnak, ezek a sürgős kérdések, amelyekre felelni kell. Mi az általános vélemény? Hogy a mai világ nemzetei nagyon veszedelmes, tarthatlan helyzetben vannak. Hogy a társadalmi osztályok legalsóbbjai a legtermékenyebbek; hogy a civilizációt oly megfélemezhetetlen többség fenyegeti, amely tudatlan, sőt elbutult, elállatiasodott férfiak és asszonyok szörnyű tömegéből áll. A társadalom úgy nevezi őket, hogy: degeneráltak, elkorcsosodtak. Ez hibás. Valójában úgy kellene őket hívni: fiatalok, nem evolúáltak, még ki nem fejlődtek. Nem korcsosodtak el, nem sülyedtek le egy szebb, jobb helyzetből, egyszerűen olyanok, mint a kis gyermekek, akinek még kevés tapasztalatuk van az életről. Ha így vesszük őket, ha meglátjuk rajtuk, hogy nem bűnösök, hanem „fiatal lelkek“, akkor ítéletünk és eljárásunk velük szemben egészen másforma lesz, amint az ma szokásban van és éppen ezt akarom ezuttal önöknek kifejteni.

Kezdjük a bűnözők, a született gonosztevők büntetésének problémájával. Mit tehetünk velük? Mindazok, akik ismerik a társadalmi osztályok legalsóbb rétegét, jól tudják, hogy számtalan olyan ember van, aki született gonosztevő és nem is tud megjavulni. Hiába fosztjuk meg őket szabadságuktól, ha szabadok lesznek újra kezdik bűnös életmódjukat. A büntetés mindig súlyosabb lesz, mindig hosszabb időre zárjuk el őket, a napokból hónapok, a

hónapokból évek lesznek. A büntetés nem használ, javíthatatlanok és az ember tanácstalanul áll velük szemben.

A reincernáció szempontjából hova sorozzuk őket és minek minősítsük a „született gonosztevőt”? Valóságban ez egy „fiatal lélek”, valódi vad ember a civilizáció küzepett, amelybe alantas fejlődésével nem tud beleilleszkedni. Nem tud szenvedélyein uralkodni és azt mondják neki, hogy „szabad”! De a szabadság rá nézve nem áldás, inkább a legkárhuzatosabb dolog, amit adhatunk neki. Nem tanult, nem tud semmit, értelme korlátolt. Ha koponyája alkotását nézzük észrevehetjük, hogy nincs elég helye az agynak, amely az értelem eszköze. A koponyacsont összenyomott, homloka nincs. Külsejét alig lehet összehasonlítani a magas képzettséggel bíró ember külsejével; lehetetlen fölébreszteni benne a tulajdonosságokat, amelyekkel nem bír, amelyeket teste alkotásánál fogva nem bírhat. Mit csináljunk az ilyen emberrel, aki a nagy és szép civilizáció küzepett született? Joga van, hogy e civilizáció áldásait élvezze és ne csupán szenvedjen miatta, de ő csak szenved, mert ellenkezésbe jó a mi civilizációnkkal. Boldogabb lett volna valamely elhagyott vad szigeten, magához hasonlók között és nem miközöttünk, a mi civilizációnk körében. Ez a civilizáció ellenségnek tekinti őt, kizárja barátságából, törvényes súlyával eltiporja. Hogyan lehetne rajta segíteni? El kellene ismerni a tényt, hogy vad ember, ami azt jelenti, hogy „fiatal lélek”, aki nem bír azokkal a tapasztalatokkal, amelyeket mi már megszereztünk magunknak; hogy meg van fosztva azoktól az eszközöktől, amelyekkel mi már megszerzett erkölcsi és értelmi tehetségünket nyilvánítjuk, Ha nem bírja az eszközöket, hogyan szerezhetette volna meg a tehetséget? az ő fejlődési állapotában ez lehetetlen volna. A reincarnáció szempontjából úgy kell őt tekintenünk, mint a gyermeket, nem mint ellenséget; tanítanunk kell őt és nem büntetnünk. Joga van a tehetséghez, tanulhasson, hogy szellemét fegyelmezze. Ő maga nem tudja magát vezetni, nem tudja magát ellenőrizni. Szendvélyei erősebbek akaratánál, gondolkozása gyöngé: nem állat, hanem veszedelmesebb az állatnál, mert valami kezdetleges emberi értelme már van: nem szabad őt szabadon hagyni. E pontnál valószínűleg kevesen lesznek önök közül velem egy nézetben. Ugy vélem, hogy egy ilyen ember, aki erkölcsi és értelmi tehetségénél fogva olyan, mint a gyermek, de fizikai alkata erős, mint az állaté: ne legyen szabad olyan

társadalomban, mely őt meg nem érti, amely őt megveti, amely ellensége neki és amellyel örökösen harcban áll. Én nem büntetném meg, inkább reá nézve kedvező körülmények közé helyezném, oly körülmények közé, amelyek ellenállhatatlan befolyást gyakorolnának reá, józanságra, tevékenységre készítelnék és oda hatnának, hogy lelke lassankint kifejlődjék. Olyan munkát biznék reá, amelyet ma azok a munkások végeznek, akik sokkal nehezebb és fontosabb dolgot is elláthatnának. Bányaművelést biznék rája, nagy városok utcáin előforduló munkára alkalmaznám, amelyeket testi erejével elláthat és korlátolt elméje megérthet.

Ezt a munkakört szánnám az ilyen „fiatal léleknek”, aki ne legyen szabad, ne rendelkezhessek maga fölött, mert nem tud úgy élni a szabadsággal, hogy a társadalomnak és önmagának kárára ne legyen. Nem kívánám tőle, hogy egyfolytában órákat töltsön munkával, mert óhajtanám, hogy megszeresse a munkát, ne pedig megunja. Ez lenne az ő föladata. Szórakozást szereznek neki, nemes élvezetet, amelyben örömét találja, hogy lelke ne süllyedjen még mélyebre, de a szabadságot nem adnám meg neki. A tudatlan ember, aki szenvedélyének rabja, aki bűneinek igája alól nem tud kiszabadulni: rabszolga, nem pedig szabad ember. A test szabadsága, ha nem egyesül értelemmel és erkölcsi érzéssel, nem segíti elő a lélek fejlődését, az evolúciót, csak ártalmára lehet magának és embertársainak.

Tudom, hogy ez az eszme ma még nem népszerű, ma még úgy gondolkoznak, hogy célszerűbb ha a bűnöst megbüntetik, bezárják. Azért zárják el, mert nem érti, nem tudja, mit cselekszik. Majd szabadon hagyják és mert szabadságát nem tudja jól felhasználni, újra megbüntetik, bebörtönözik. Így folyik le annak az embernek élete, aki előttem csak gyermek, akinek ugyanaz a joga van, mint más munkás, értelmes fiatal embernek, hogy életét szintoly széppé, oly hasznossá tegye. Jósággal, szeretettel fölkelhetjük lelkében a szeretet, a háladatosság csiráját, amely igazi kezdete a lélek fejlődésének s amelyből a megértés, az engedelmesség, embertársaival való együttérzés növekedik.

Vanank olyan bűnözők is, kik nem született gonosztevők. Ezek is fiatal lelkek, de nem tökéletesen vadak, erkölcsi érzésük és értelmük fejlődésben van, de még gyöngék és rászorulnak az erősebbek segítségére. Azok számára is olyan munkát szeretnék,

amely értelmüknek megfelel; munkálkodás, szorgalom és erénnyel megszerezhetik a lehetőséget, hogy szabadon élhessenek a többi emberek között. A bűnözők e második csoportja sokkal fejlődöttebb, mint az előbbi, jelleme nem javithatatlan és az életre nem veszett el.

Még ezenkívül is van egy osztálya a fejlődésben levő emberiségnek, de ezzel már sokkal nehezebb elbánni, mint az előzőkkel, amelyekről beszéltem. E csoportnak értelme fejlődött, de morális érzése nincsen, valóságos ellensége a társadalomnak, amelyet leigázni, kiszípolozni igyekszik. Ezek számára ez életben nem látok jövőt, hacsak meg nem nyerhetjük őket a munkának, amelyre képesek anélkül, hogy szabadságot adnánk nekik, a szabadság, ami csak az értelemnek, az erénynek lehet eredménye.

Mindezekből láthatjuk, hogy a reinkarnáció szempontjából az emberi társadalom legalsóbb rétegének a fejlődését is elősegíthetjük. Ne keressünk és ne akarjunk egyenlőséget az emberek között. Lehetetlen az egyenlőség azok között, akiknek tehetségük oly különböző fokú. Még ha az alkalom a lehetőség egyenlő lenne is valamennyiünk számára, a betegség, hogy ezzel az alkalommal élhessünk, nagyon különböző a fiatal és az evolvált, az idősebb lelkek között.

Előttek olyan a társadalom, mint egy család, amelyben idősebb és ifjabb testvérek vannak, ahol a kisdéd nem viselheti az idősebb terhét, inkább az idősebbnek kell őt vezetni, tanítani. Így berendezett társadalomban ha meghal a bűnöző ember, abba az életbe, amely a halál után következik hasznos tapasztalatokat visz magával, nemesebb szokásokat, mint amilyenek születésekor magával hozott. E szokásokat, tapasztalatokat testvérei szeretetének köszönheti, kik földi életében segítségére voltak. A fizikai halál és az újraszületés közötti időszakban ezeket a tapasztalatokat értelmi és erkölcsi tehetségekké dolgozza fél és visszatérve a földre, mint evolvált, szellemi tehetségekkel felruházott egyén: megtalálja helyét a civilizációban, viselheti a terhet mint idősebb testvér és mindezt csak azért, mert embertársai segítségére voltak és nem tiporták el a törvény súlyával.

Hagyjuk most a bűnözők megbüntetésének problémáját és térjünk át a gyermeknevelés kérdésére. A reinkarnáció szerint mi a gyermek? Talán emlékeznek önök Plátó szavaira: „Minden ismeret visszaemlékezés“ ez annyit tesz, hogy ha tudunk valamit

csak visszaemlékszünk arra, amit már előbb tudtunk. Ez a kulcsa az észszerű, a folytatólagos nevelésnek. A gyermek nekünk nem egyéb mint fiatalabb de az is lehet, hogy idősebb lélek. Lehetséges az is, hogy a gyermek lelke idősebb, mint a nevelőé. A test egy gyermek teste, de a lélek talán egy lángészé, hősé vagy szenté. A reinkarnáció szempontjából a gyermek nevelését jellemének gondos és fáradhatlan tanulmányozásával kell kezdeni, meg kell figyelni erkölcsi és értelmi tehetségét, törekvéseit, minden tulajdonságát ami a másiktól megkülönbözteti, fejlődésének minden lehetőségét. A legelső dolog amit a gyermek érdekében tennünk kell, hogy tanulmányozzuk mert-e megfigyelés nélkül nem adhatunk neki észszerű nevelést. Meg kell értenünk a gyermeket mielőtt nevelését, tanítását megkezdjük. Minden gyermek más nevelést kíván. És ez volna az igazi egyéni nevelés. Nevelését az anya és apa kezdje; utóbb az iskola és a tanító vezeti, de ez a nevelés a gyermek jelleméhez és tehetségéhez mért legyen. Ez okból nem szabadna sok gyermeket elhelyezni egy osztályba és nagyon elhibázott a mai szokás, hogy sok a tanuló és kevés a nevelő.

Minden egyes gyermeket a saját egyéniségéhez mérten kell nevelni nem pedig százával egy iskolában egy kaptafára húzni őket. A nevelőnek nem szabad saját akaratát a gyermekre ráerőszakolni, de fejleszteni kell az ő veleszületett akaratát, segíteni vezetni őt a helyes utra.

Amennyire csak lehetséges, szabadon kell hagyni a gyermeket, hogy hajlamát nyilváníthassa és megtalálja a neki megfelelő utat. Nehogy az apák és anyák befolyásolják a gyermeket vagy korlátozzák hajlamaik követésében ha az nem okvetlenül szükséges! Az idősebbek gyakran mondják: „ezt ne tedd, azt ne tedd,“ úgy hogy a gyermek végül nem tudja mit tegyen, mert azt nem teheti amit szeretne. Folytonosan azt mondják neki: „nem szabad, nem szabad, pedig szabadnak kell lennie, hogy megválaszthassa a saját útját. Segítsük őt saját tapasztalatunkkal, de ne nyomjuk el lelkének fejlődését, ne akadályozzuk, hogy lelke uralkodjék teste fölött. A tanítás mindig vonzó legyen a gyermekre.

A gyermek kíváncsi, folytonosan kérdez, sürgeti a feleletet, tudni akarja hol van, ismerni akarja a világot amelyben él. Akinek gyermeke van ismeri ezt a folytonos kérdezősködést. Az idősebbek olykor türelmetlenül elutasítják a kérdések ez áradatát,

pedig a gyermek értelméhez mérten mindig felelniök kellene. Ha a gyermek nem szeret iskolába járni, ha ellenszenvvel fogadja a leckét ez azért van, mert nem tudják őt helyesen tanítani; nem az ő hibája, ha nem jár eredménnyel a tanítása, hanem a nevelőé, aki nem a helyes módszert alkalmazza, mert a gyermek tudni kíván. Az oktatás megkezdése előtt a gyermek tehetségét kell tanulmányozni, segítségére kell lenni, hogy értelme lehetőleg szabadon fejlődjen ki.

Legyünk segítségére tapasztalatainkkal, de ne akadályozzuk, megtalálja ő maga útját. Mindenekelőtt azonban vele együtt nem pedig nélküle keressük meg azt a pályát, amely hajlamának és tehetségének legjobban megfelel; ne kényszerítsük olyan pályára, amelyre nincs kedve, melyen sikert nem arathatna.

A reinkarnáció elméletével ily módon kell a gyermeket nevelni, meg kell őt érteni, segítségére kell lenni, de nem szabad zsarnokoskodni felette. Szabadságot kell neki adni a családban szeretetteljes, gyöngéd és célszerű fegyelmezést; a félelmet sohse szabadna éreznie. A gyermek oly kicsiny, oly gyenge, oly könnyen ébred kis szívében a félelem és arra nincs szüksége. Aki félelmet gerjeszt a gyermekben, az gyűlöli őt. Valóságos véték a felnőttek részéről, ha megfélemlítéssel akarják nevelni a gyermeket. Plató fent idézett tételére kell a tanítás alapját fektetni és csak hajlamának és tehetségének megfelelő oktatást kell neki adni. Ilyen módon óhajtom látni a gyermeknevelést.

Most beszéljünk a városokról, a nyomor tanyáiról, ahol a szegénység lakozik. Tudunk kell, hogy ha olyan népet, olyan nemzetet akarunk amely erkölcsi és értelmi haladásra képes legyen, olyan helyzetet is kell teremtenünk, amely az alkalmat, a módot megadja az ilyen irányú haladásra. A magasabb fejlettségű lelkek nem akarnak oly nemzet körében élni, ahol csak nyomorult, erkölcsileg süllyedt környezetet találnak. Társaskörök, melyeket városainkban szervezünk olyan lelkeket vonzanak, melyek e körökhöz illenek. Ha csak nyomoruságos helyzetet adhatunk a népnek, lelkük elvadul és gonosztevőké válnak. Próbáljuk megvalósítani azt az eszmét, amelyről beszéltem, teremtsünk olyan társadalmat, amely minden egyes tagjának megadja az alkalmat, hogy veleszületett tehetségét kifejthesse. Olyan helyzetet, amely ne csak a kisebbségnek legyen kedvező, a kedvezőtlen helyzet csak kevéssé fejlődött

lelkeket vonz és így a nemzet többsége alantas gondolkodású elemekből állana, mely nem tudna a fejlődés helyes ösvényén haladni.

A reinkarnáció tana arra oktatja az emberi társadalmat, hogy az okosabbak azok, akik kiterjedtebb ismeretekkel bírnak, kötelessége, hogy jobb társadalmi viszonyokat teremtsenek, mint a ma létező. Az ő feladatuk, hogy ez valódi testvéri szereteten nyugvó társadalmat rendezzenek be, amely az összes emberiség, a társadalom valamennyi tagjának jólétéről gondoskodik.

Mi módon lehetne ezt elérni? Erőszakkal semmiesetre sem. Ne várjuk meg, míg a nyomorultak fellázadnak sorsuk ellen, mert ők csak pusztítani, rombolni tudnak. Ők a szegények, a nyomorultak, kiket az éhség kínoz, csak pusztulást tudnak hozni a társadalomra, mely nyomorukban nem hoz nekik segítséget; csak a jók, az okosak tudnak áldozattal, teljes tudásukkal olyan társadalmat alapítani, amely valamennyi tagjára kedvező volna, míg most az emberi önzés és közönyösség csak magáról gondoskodik.

Itt az ideje, hogy a társadalmi kötelesség tudata mindenkiben életre keljen, hogy a magasabb, a műveltebb társadalmi osztály foglalkozzék a szociális reformok szükséges munkájával.

Ha a műveltebbek, a kedvező körülmények között élők nem akarják kezükbe venni a nagy munkát, ha nem foglalkoznak a gondolattal, hogy jóakaró mindenkiről gondoskodó testvéri társadalmat alapítsanak, akkor a szegények, a nyomorultak forradalommal fogják a ma létezőt lerombolni. Nekik nincs veszteni valójuk, mert a mai társadalom csak nyomoruságot nyújt nekik nem pedig boldogságot. Itt az ideje, hogy mindezen változtassunk, még nem késtünk el, még hozhatunk segítséget, de sietnünk kell és nem szabad visszariadnunk, ha a munka áldozatot követel tőlünk, mert az áldozat a legszebb eszköz az emberiség kezében. Minden ismeretünkkel azon legyünk, hogy e társadalmi kérdéseket megoldjuk. Tanítsuk, s világosítsuk fel a tudatlant és ne vessük meg tudatlanságáért; jó barátként közeledjünk azokhoz, kik nem oly értelmesek, mint mi vagyunk; ők is képesek a fejlődésre és ha testvéri segínyt nyújtunk értelmük sokkal gyorsabban kifejlődik. Fogadjuk el Krisztus tanítását: hogy az emberek testvérek és bánjunk velük mint testvérekkel és ne mint ellenséggel. Értsük meg az igazságot, hogy akinek értelme fejlődöttebb, tapasztalata gazda-

gabb, annak kötelessége segítségére lenni a kevésbé fejlődött léleknek, hogy az is haladhasson a maga útján. Szenteljük tudásunkat a tudatlan tanítására, támogassuk gyengeségét a mi erős akaratunkkal. A népet csak érdemes emberek vezethetik és az egyedüli tekintély, mely előtt fejtett hajtunk, a mienknél nagyobb értelem és bölcsesség.

Ezt akarom lelkükre kötni azoknak az idősebb lelkeknek, akik többet tudnak, akiknek tapasztalatuk nagyobb, tehetségük fejlődöttebb, erkölcsi érzésük tökéletesebb: segítsék a többieket, tanítsák a tudatlant, emeljék fel a gyöngét a nyomorultat, a szegényt. Meg lehet őket menteni, ha azok, akik tudnak, olyan társadalmat alapítanak amelyben mindenki megtalálja boldogságát. Erre tanít minket a reinkarnáció, azt mondja nekünk mindig, hogy minden lélek isteni eredetű, evolúcióra képes, tökéletesíthető és hogy az idősebbek segítsék az ifjabbakat mint a jó testvérek. Egy család gyermekei mindig segítik a fiatalabbakat és azon vannak, hogy boldoggá tegyék őket.

A. Besant

(Franciából: *Halász Hermin.*)



JÓKAI A MISZTIKUS.

Jellemző, hogy hazánk kiváló nagy írói és költői is, mint pld. Petőfi, Mikszáth, báró Eötvös József, Madách és Jókai műveiben foglalt egyes részletek arról tanúskodnak, hogy szerzőiknek okkult élményeik vagy legalább is transcendentális vagy misztikus világfelfogásuk volt.

Most pedig hadd idézzek egyet-mást Jókai „Utazás egy sirdomb körül“ című munkájából, a mi legnagyobb magyar írónk lelki önéletrajzából, arról a kedves fenköltlelkű emberről, kiről aránylag oly kevesen tudják, hogy mennyire foglalkoztatták lelkét okkult élményei:

„Hallom a gúnykacajt körülöttem; hahaha!“ A vén poéta eddig is fantasztá volt, vénségére rémlátóvá lesz! álmokat magyaráz, földöntúli lényekkel társalog, szellemeket hisz! . . .

Hát igen is hiszek, csak hogy nem félek tőlük, mint ahogy nem félek a méhektől, amik körülöngenek, pedig a legtöbb ember fél tőlük; — én hozzájuk vagyok szokva, ismerem őket, nem bántanak.

Hisz én már régen hozzászoktam, hogy körül legyek véve

attól a kitalálhatatlan világtól, aminek észlelésénél hiányzik az emberi testnél az érzék.

Még a múlt évi szeptemberben megírtam ezt az ide beiktatott fejezetet a „Képekről és fákról“.

Tehát heten vannak.

Mind a heten olyan alakok, akik nagy, betölthetetlen ürt hagytak maguk után. S én itt járok közöttük végtül-végig, évek során át és kérdem majd a rám néző alakoktól, majd a helyükön maradt üres fehérségtől: mi volt abban a nagy bezárt könyvben, amit erőszakos kézzel felnyitottak?

És ők, meg az a „fehér sötétség“ nap-nap után, évről-évre mind azt felelgetik nekem: „majd megsugjuk, ha utánunk jössz“.

És még sem félek tőlük; bizalommal, őszinte gyönyörrel társalkodom velük; mikor csöndes éjjel a zárt ajtó megröppen, a a parquette megroppan, lassu hideg szellő fuval át a szobán, dolgozó lámpáman nagyot lobban a láng: kérdezem magamban; „melyitek járt itten?“

Pedig bizony mondom, hogy mindazon szellemek között, akik valaha emberi szivek megremegtetésére látható alakot öltöttek, egy sem volt oly sápadáskeltő, oly érverést elakasztó: sem az, mely Saul királyból kilopta a vitézi szívet, sem az, mely Brutust Philippinhez idézte a végtalálkozóra, sem az, mely Machbeth kezéből kiejtette az áldomás poharat, mint amilyen az a hét alak itt, akiket ugyanazon a pályán, melyen én járok, előttem végighaladni és elbukni láttam és akik most is itt vannak körülöttem.

Hanem én nem félek tőlük, mert szeretem őket.

Szeretem az otthonomat együtt velük!

A képekről és fákról szóló fejezetben kedvesen és érdekesen beszél el Jókai, hogy svábhegyi kertjében csodálatosképpen mindazon fák, melyeket utóbb öngyilkossá lett egyik-másik ismerősétől vett vagy kapott, azokat bárhogy gondozta, ápolta is vagy elsenyvedtek vagy ha szépen meg is növekedtek, de gyümölcs sohasem termett rajtuk. Míg ellenben azok a fák, melyekkel szerető édes anyja és fivére ajándékozták meg, még a terméketlen években is bőven hoztak gyümölcsöt.

Az erre vonatkozó elbeszélései közül a legjellemzőbb „Az én fámról“ szóló. Jókai felesége ültette ezt a fát s mint ő mondja: „szép, nagy sudár fa lett belőle, mely minden évben meghozta a

maga gyönyörű virágait.“ S mert Jókai kertje összes fái közül ezt kedvelte legjobban, elnevezte „az én fámnak“.

„Május havában“; — így meséli Jókai — „nagy nehéz betegség döntött ágyba. Minden orvos lemondott már rólam. Ekkor az én derék orvosom és barátom Kovács Sebestyén azt mondá: nem kell neked már sem a digitalis, sem laurocerasus, hanem próbáld meg az eleven virágokkal: vitesd ki magadat a Svábhegyre, ha valami használ: a friss hegyi levegő az. Április 16-án mentünk ki nőmmel és egész háznépemmel a zöldbe“. Kivételes, szép tavaszelő volt: buja zöld már a fű, tele ibolyákkal és pinpimpáréval; csak „az én fám“ maradt hátra. Máskor ő futott előre! Amikor még a többi mind kopasz, már ő tele szokott lenni idefönn levéllel, csilingelő fürtökkel, most hallgat és alszik. Egy kémlelő késvágás a kérgébe, felvilágosított róla, hogy az „én fám“ ki van veszve. Egész a tövéig elszáradt. „Tehát velem akarsz jönni?“ Lefürészeltettem a fát tövében. Életem jelképét. S azzal folytattam a csendes járkálást a többiek között. Egy reggel aztán, mikor ismét elmentem a puszta virágágy mellett, azt látom, hogy a kihalt fa törzséből öt új ág sarjadzik elő. Egy hó mulva már magasabbak voltak az új hajtások, mint én: s május végén már ott deklamáltam az országházban. És most az újon kisarjadt fa a félházat betakarja lombjaival s mikor virulni kezd, tele illatozza az egész vidéket . . .

Akárhová nézek, bármerre fordulok, mindenütt Őt látom, akit a nagy bölcsek nem akarnak látni: fűben, fában, és a falevélben.“

Hogy Jókai mennyire hitte, hogy nem csupán ez embernek és állatnak, hanem fűnek, meg fának, de még annak az érzéketlennek látszó kösziklának is van bizonyos fejlettségű lelke, mely szimpátiát és antipátiát képes mutatni; ezt bizonyítják a „Jövő század regénye“-ből vett megfigyelései: „Német és angol tudósok metrológiai adatokkal bizonyítják azt be, hogy a Kárpát hegylánc delejes hatása mily bűverőt kölcsönöz az alatta elterülő országnak. A Kárpátok rokonszenve a mienk! A Kárpátok deleje a mi idegeinkben él! Mikor a Kárpát megakarja mutatni, hogy ő haragszik!

Mert a Kárpát tud ám gyűlölni is. A csorstini várat a Kárpáti viharok mennykövei minden évben fölkeresték, míg csak lakatlanná nem lett a vár, míg a szomszéd magyar Nedec várat mindig kikerülte a villám.

„Már a mult század tudósai Darwin, Olifant, Schlagintweit feljegyezték azt a tényt, hogy a Himalája hegyvidéknek valami saját-szerű szelidítő hatása van az állati életműszerekre.

Tudós Wagner a XVII. században, chinai írók után azt jegyezte fel, hogy amely tigrisek a Kin Tseui hegyek között laknak, az embert nem bántják. Schlagintweit antilop-csordákkal találkozott, melyek az utazókat egész közelre bevárták; Darwin a Himalája erdők madarairól jegyezte fel, hogy azok oly szelidek, mint a házi állatok; mikor az erdőben leült falatozni, a foglyok, fácányok körülsergették, vállaira szálltak, egy fenyőmadár pedig éppen a csésze szélére szállt le. Minő varázs ez? A geodaemon? . . .

Mert az ember is oly békeszerető e vidéken. Nem viselnek itt háborút; még önmaguk közt sem verekszenek a népek, ami még nagyobb csoda. A Himalája és Karakorumhegyek minden nemzete egy embert választ meg Istenének s azt imádja. S e kultusznak mély értelme van. Az embertársban tisztelni az Isten képét. A Láma imádók nem ölnek embert. Az nekik annyi, mint Istent ölni!“

Az álmokban is meglátja Jókai a pszichológiai motivumokat s hogy mennyire uralkodik bennük a lélek igazságérzete. „Utazás egy sirdomb körül“ című regényében úgy mond: „Az álom nem igaz, de igazságos. Álmában a zsarnokot nem védik testőrei: áldozatai oda léphetnek hozzá s meg kell hallgatnia, amit fülébe suttognak s reszketni előttük; álmában a kéjenc összetalálkozik a hóban didergő árva gyermekével, akit elfelejtett s kénytelen azt ölébe venni; álmában a világszép asszony látja büntetését: rancos képű banyának látja magát, rongyász putonnyal a hátán. Álmában a rab leveti láncait s elhagyott családjával ül az otthoni tűzhely mellett; álmában a szegény dúsan lakomázik, a gyöngye vitéz lesz, a beteg leány menyasszonynak látja magát“.

A többek között pedig egy érdekes okkult álomról számol be:

„Otthon voltunk én és leányom a svábhegyi házunk előtt, honnan a nagy alföldi rónára szélteben, hosszában végig látni. Csak hogy most a róna helyett a tenger volt előttünk. De nagyobb csoda volt ennél az ég. Az alkonyodó nap a távozó zápor firramentumán egy szivárvány vont körül s az első szivárvány fölött következett a második, aztán a harmadik, mind feljebb a zenith magassáig, míg a belső körülzárt félkör belseje olyan volt, mint a sápadt arany, aminőt a középkori festők képeik háttérül válasz-

tottak. Aztán a tengeren végig vonultak előttünk a vitorlás hajók; a fehér vitorla, amint a szivárvány színein keresztül vonult, majd kék, majd zöld, majd sárga, majd rózsaszín lett s mikor a közepre ért, fényesen tündöklő lett.

Egyszer egyike a vitorláknak odafordult felénk. Nemsokára kikötött ott a szőlőfedte dombunk lábánál és belőle kiszállt Ő, „az eltemetett nőm“. Feljött hozzánk a kölépcsőkön. Hozott a kezében egy olajfaágot. És ekkor azt mondta: „nézzétek, én ezt a kis olajfaágot ledugom ide a földbe, nagyra fog nőni, megemlegettek róla“.

— Én úgy megörültem annak. Tudtam, hogy most már búcsút fog venni tőlem örökre.

És ez éjtől kezdve sohasem látogatott meg többé.

Amint hazajutok, első dolgom lesz, hogy azt az olajfaágot elültessem oda, hová mutatta!

Jókai sokat foglalkozott transcendentális élményeivel, sőt egyidőben egészen elmerült a spiritizmus tanulmányozásába. Ezt bizonyítja „Túl a láthatáron“ című könyve s különösen annak „Asztrál-szellemekről“ szóló fejezete:

1853-ban volt. Amerikából jött a divat. Az asztaltáncoltatás. (Table moving). Több is volt, mint divat: vallás volt; magam is a hívői, sőt a prófétái közé tartoztam.

Hiszen a planétáknak megkövült kérgén túl még van egy másik alkatrésze, az atmoszféra. Minden embernek tizennyolcezer köbméter fekszik belőle a mellén; ebben csak kell lakni valaminek! Aztán a többi planéták is oly közel vannak. Azokból az átjárás nem lehetetlen. Akik a földet elhagyták, bizonyosan odaröpültek. Ha odaröpültek, akkor vissza is röpülhetnek. Így okoskodtunk.

Általános lett az asztaltáncoltatás. A békés butordarabok keringéltek, ágaskodtak; hol az első, hol a hátulsó lábaikra ágaskodtak. Ezt én mind láttam, meg is tettem. Hogy talán mechanikai erő nyomta le az asztalt? Ugyan próbálja meg valaki az asztal párkányára tett ujjai hegyével az asztalt úgy lenyomni, hogy annak az egész tömege a túlsó oldalon fölemelkedjék, az innenső két asztalláb képezvén a hypomochliont!

Voltunk kiválasztottak. Vezérlő mesterek és médiumok, akiknek már az asztalírás misztériuma az ujjaink hegyébe adatott.

A mester és a médium rátette mind a tiz ujjahegyét az asztalkára, úgy, hogy kettőjüknek a kis ujjá egymást érintse.

Akkor a mester egész áhitattal odahajolt az asztalka fölé és susogva hívta a saját szellemét.

Minden embernek volt saját szelleme.

Arra az asztrál-szellem rögtön elkezdett írni plajbászhegyével a papírlapra s leírta sajátyszerű kísérteties nyöszörgés közben a hozzáintézett kérdésre a feleletet; ha az asztalláb a papírról lekerült, akkor megállt, míg vissza nem tették a papírt, hogy új sort kezdjen és irt olvasható kalligraphiával minden hiba nélkül.

Mikor a legelső kísérletet tettük a szellemirató asztallal, én voltam a mester, médium pedig volt a feleségemnek fiatal nővére Benke Pepi, akkor tizennégyéves lányka (most dr. Huray István balatonfüredi főorvos felesége), akit az atyja akkoriban hozott föl hozzánk Miskolcra.

Én legelőször is a védőszellemnek a nevét kérdeztem a varázsló asztaltól.

Arra az asztalka elkezdett mozogni, a plajbász csikorgott a papírlapon.

Mogyorónagyságú betűk lehettek. Az asztalkának egy nagy határozott kamparodása jelenté, hogy a név le van írva.

Fölvettük az asztalkát s bámulva olvastuk szép, határozott betűkkel odairva e nevet: „Batthyány“.

A név én felém fordítva volt leírva.

Én lelkemre mondom, hogy sejtelemmel sem birtam arról, hogy mit ír az asztal.

A médium pedig a miskolczi gyermeklány, hogy tudott volna visszafelé fordítva leírni egy nevet, még pedig annak a névnek teljesen eltalált helyesírásával?

Még nagyobb bizonyosságul előkerestük a megdicsőült Batthyány arcképét. (A nőm pamlagtámlányába volt eldugva; veszedelem volt azt mutogatni akkor). És ime az arckép aláírása tökéletesen összetalált az asztalka által leírottal, egész a manupropriáig. Ezt már csak nem utánozhatta a médium, aki azt sohasem látta.

Egy ilyen kísérletnél a feleségem több nőbarátnéja jelen volt; azok között Csengery Antalné, Wlassics miniszter anyósa. Élő tanu.

Elképzelhető, hogy minden kérdezősködésünk a körül forgott, hogy lesz-e valami kedvező politikai fordulat ránk, magyarokra nézve?

A válasz mindig az volt. hogy „csak bizzatok, reméljete, nem lesz ez mindig így!“

S egyszer csak kiütött a nagyeurópai háború — alig egy év múlva — Oroszország támadta Törökországot s Anglia és Franciaország a megtámadott segélyére siettek. Nagy volt az öröm idehaza. A mi búzánk virágzik.

Most lett aztán nagy kelete az én három lábú asztalkám pythiai nyilatkozatainak!

Milyen nagy, okos emberek kérdezősködtek nálam: mit mond az asztal?

S a jó ide, a rossz oda, mind beteljesedett. Én hittem.

Az emberi magnetizmussal azonban nem kell játszani, mert ennek a játéknak az idegrendszerünk adja meg az árát.

Az emberi magnetizmus valóban létező erő s azzal különösen adományozva vannak mindazok, akiknek hivatásuk az idegikkel dolgozni: költők, színészek, festők; de ezzel a magnetizmussal visszaélni vagy másra pazarolni, mint hivatásunk teljesítésére épen olyan természetelleni vétek, mint az éltető ösztönök perverz irányzata. De hogy vagyunk ennek a szellemidéző játéknak az etikai oldalával?

Ahhoz a tisztelt barátomhoz szólok, aki ennek a szellemidézésnek — állítólag — a *nagymestere* s akit én mint egyházi szónokot és imádságírot nagyon tisztetek.

Mindezekből látjuk, hogy abban az időben, de különösen — amint ezt Jókai a „Politikai divatok“ című könyvében is említi — a szabadságharc után általános volt a spiritizálás és a spirituális problémákkal való foglalkozás.

A „Jövő század regénye“ című regényében is több helyen beszél Jókai a szellemvilágról és a hatodik érzékről:

„A XX.-ik században már a közhit által bevett fogalom, hogy a légkör felett, mely épen oly fluidum, mint a víz, úgyszólván a földnek legkülső kérge, egy egész világ él, melynek lényei épen oly magasan állnak tökéletességben mi fölöttünk, mint mi a tengeri csigák fölött. Holott a tengeri csiga, a planéta ez őslakója a legelső ura a földeknek és csillagoknak szintén igen tökéletes lény, mely eszmél, gondolkodik, érez és alkot oly titokteljes ösztön szerint, melyet még emberi tudomány meg nem oldott. Es mégis e tökéletes lénynek nincs semmi világos fogalma mi fölülünk, kik a vizek felett lakunk, talán csak homályos sejtelmei vannak mindarról, amit mi alkotunk, mert látó és halló érzékei

tökéletlenül vannak kifejlődve. Ily csigái vagyunk mi a légtengernek, izeragadva annak fenekéhez s csigabölcsség tőlünk azt állítani, hogy amit a mi érzékünk meg nem láthat, meg nem foghat, nem szagolhat, nem izelhet, az a világ nem létezik. A XX-ik század egyik feladatává tette, egy hatodik érzéket is kifejteni az emberben, mely a légtenger fölötti világot is észlelhetővé tegye a légtenger csigáira nézve.

Szaporodtak vele a kettős életű emberek, kik egy időben két helyen hisznek élni, kik messze eső helyeken történeteket itt történőként látnak. Csodalények, akik a földalatti forrásokat megérik, kikre a rejtett nemes ércek mágnesebefolyással vannak, orvosi tünetények, kik minden emberen keresztül látnak, mint az üvegen s megmondják az egész társaságban, kinek mi baja, akik delejezett poharakkal betegeket gyógyítanak, ficamokat helyrevillanyoznak, szemeik tekintetével elaltatnak, kik magnetizált zongorán játszanak úgy, hogy a hallgatóság mindegyike más dalt hall, amelyet kívánt, kik láthatatlan kezekkel ismeretes nevek facsimiléit iratják le, segítség nélkül a légbe emelkednek, kezük felé tartásával nem hívő embereket hátra görnyedni, önmaguk körül forogni kényszerítenek, halottakat felidéznek, a nyitott ablakon át rézsút ki és berepülnek, médiumok, kik multat és jövőt felfedeznek.“

Máshelyütt „úgy mond Jókai“ — „Idővel maga a színpad is állandó mágiai mutatóványoknak lesz színhelye, lélekjelenésekkel változó tájakkal, csodatünetekkel — úgy hogy templom és színház szerepet cserélnek. A templom lesz az iskola, melyben a közönséget józan filozófiára oktatják s a színpad a misztériumok kápolnája, hol a földfelettit, a megfoghatatlant állítják eléje.“

A clairvoyant látásra vonatkozólag érdekes kis történetet beszél el Jókai „Túl a láthatáron“ című könyvében. Midőn édesanyja még leány volt, egyszer egy cigányasszony vetődött a portájukra. Mária — Jókai édesanyja — megakartá tréfálni a jósnőt:

— No, hát gyere ide, nézz a kezembe: asszony vagyok, áldást várok: fiam lesz-e vagy leányom?

A cigányasszony vigyorogva nézett Máriára:

— De hogy vagy te asszony, drága kincsem. Más az asszony szeme; leány vagy te még, vőlegényedre vársz.

No, hát jövendöld meg, ki lesz a vőlegényem? Elvesz-e engem az, aki ezt a könyvet csinálta?

Mária ugyanis ez időben aggodalmi csillapítására épp nemes Árvai Jókay József „Erbiáját“ olvasgatta.

A cigányasszony belenezett Mária tenyerébe s nagy suttogva mondá: „A te vőlegényed mostan vitézkedik, de nem hal meg, hazakerül; hanem azért ez a könyv is megszáll téged: akárhová eldugod, kinő a földből, nagy fa lesz belőle, akinek minden ágán csupa könyv terem majd, annyi, mint a vadkörtefán a vackor.“

Mikor a legelső regényemet megírtam, akkor mesélte ezt nekem az édesanyám.

Hej, te cigányasszony! Minek volt neked ezt a bolond jósolatot mondanod? Az a nagy bolond körtefa még most is minden évben újra, meg újra virágozik s hullatja az átkozott sok vackort!“

Pedig dehogy, dehogy is vackor; inkább értékes élvezetes gyümölcsnek lehetne nevezni Jókai minden művét. De Ő oly nemes szerénységgel, kedves humorral, gazdag tudással és mélységes megérzéssel telt igazi *lelki ember* volt. Megnyilvánul ez minden munkájában, pld. „De mi lesz a feltámadás után“ című elbeszélésben mily áhitattal fejt ki Isten létezését:

Én sem látom a földöntúli világot; Istent, szellemeket, de a melegüket érzem. A hiányzó organumot pótolja, kölcsönadja a költészet, a fantázia. (Intuitív ihlet). De látom ezen magas lényeket szellemi tudásommal, látom a napfoltokban és a napfáklyákban, látom az élő természetben, látom a holt természetben, a föld rétegeiben; maga a tudomány tanuskodik mellettem, hogy itt egy élő erő, egy öntudatos szellem működött, míg ezt a világot megalkotta. És látom Istent a nemzetek történetében, saját hazám feltámasztásában, a legkisebb élő atomig, saját magamig, kit Isten annyiszor kiszabadított nagy veszedelmeimből, bűneim büntetéséből. A veszeltyt, bünt saját emberi akaratom hozta reám, a menekülés, az engesztelés Isten műve volt.“

(Vége köv.)

Stojitsné Aiexy Elza.

KÜLÖNFÉLÉK.

Szó volt annak idején lapunkban az eberfeldi lovakról, ezuttal a *mannheimi kutyáról* óhajtunk megemlékezni, mely felülmulta összes társait az állatvilágban tanulmányosságával és intelligenciájával! A Genéve-ben megjelenő „Archives de Psychologie“, továbbá a „Revue des Sciences pures et appliquées“ c. komoly, tudományos folyóiratok foglalkoztak az esettel, mely a következő:

Dr. Moekel, mannheimi ügyvédnek van egy *Rolf* nevű skót terrier kutyája. A kutya a család meghitt körében élt s gyakran résztvett a gyermekek leckéin, iskolai feladataik végzésénél. Egy napon dr. Moekelné asszony tréfából azt kérdi a kutyától, mennyi 2-szer 2? Legnagyobb meglepetésére a kutya bal lábával négyet koppantott gazdája karjára. A kutyát rögtön alapos vizsgálat alá fogták s kitiűnt, hogy képes egyszerűbb számtani műveletek — összeadás, kivonás, szorzás, osztás — megfejtésére. E tapasztalat után Moekelné asszony szorgalommal és bámulatos kitartással hozzáfogott a kutya tanításához. Úgy beszélt hozzá, mint a gyermekhez szokás, aki kezd érdeklődni az őt környező emberek és dolgok iránt. Mindent megmagyarázott neki és nagy meglepedésére látta, hogy *Rolf* mindannyiszor kérdőleg fordul feléje, valahányszor valami új és ismeretlen dolog adódott elő. Hogy a kutya mondandóit közölhesse, egy napon arra tanította, hogy az „igen“-t mindenkor két, a „nem“-et három koppantással jelezze. *Rolf* rögtön megértette a tanítást. Később más, fontosabb közlések számára is ily jeleket állapítottak meg.

Majd kiderült, hogy *Rolf* ugyanazon intuitív módon, amint számolni megtanult, az olvasást is elsajátította. Moekelné asszony egy abc-rendszert konstruált, melyben minden betű bizonyos számú koppantásnak felelt meg. Legérdekesebb és szinte hihetetlen a dologban, hogy a kutya ebben a munkában nagy tevékenységgel vett részt s maga állapította meg a koppantások számát. A magasabb számokat *Rolf* a ritkább betűk számára rezerválta és sohasem alkalmazta ugyanazt a mennyiséget tévedésből kétszer. Rendszeres gyakorlat útján ezt az abc-t a kutya teljesen elsajátította és precíz tudott válaszolni a hozzá feltett kérdésekre. Nemsokára ő maga egészen spontán módon képes volt kifejezni gondolatait. Számolási képessége jóval nagyobb, mint normális viszonyok között az emberé; a magas számokkal is hihetetlen könnyűséggel bánik el. Mint a számoló genieknél: a megfejtés nála is önként adódik, anélkül, hogy a különböző számtani levezetéseket és képleteket kénytelen volna használni. Ugyanezt tapasztalták különben *Krall* lovainál. Számos német és más nemzetbeli tudós sietett *Mannheimbe*, hogy a csodakutyát tanulmányozzák. Így: dr. *Sarasin* Bázalból, *Ziegler* és *Kraemer* tanárok Stuttgartból, *Claparède* tanár Genéve-ből, dr. *Mackenzie* Genuából stb. Utóbbi észleleteit egy olasz folyóiratban tette közzé („*Psiche*“, Firenze, T. II. No. 5—6, 1913). Az első ülésen a kutya a következő kérdéssel fordult a tudóshoz: „*wr du?*“ (wer du? = ki vagy? Megjegyzendő, hogy *Rolf*, éppen úgy, mint *Krall* lovai, fonetikailag szótagol és elhagyja azokat a magánhangzókat, melyek már benne vannak a mássalhangzóknak). Dr. *Mackenzie* megnevezte magát, elmondta, hogy nagy állatkedvelő és hogy régóta óhajtotta látni *Rolf*-ot, mely erre következőleg válkszott:

„*Lib hd lol dir*“ (lieb hat Lol dir = Lol szeret téged. Lol a kutya becéző neve).

Dr. *Mackenzie* azt is megkérdezte: „szeret-e dolgozni?“ A kutya energikus *nem*-mel válaszolt. „Hát akkor miért dolgozol?“ „Azért, mert.“ „*muszaj*“ (mus = muss = kell). Erre a kérdező megjegyezte, hogy a munkakedv hiányát bizonyára nem a rossz bánásmód okozza, mire *Rolf* némi habozás után így felel: „*Mutter lieb, Herr auch*“ (anya kedves, az úr szintén).

Dr. *Volhard* azt kérdi tőle egy napon, mit szeret a világon a legjobban és *Rolf* felel: „*bilder sn, Jela*“ (Bilder sehen, Jela), vagyis képeket nézni és

Jela-t; *Jela* társa *Rolf*-nak, melyet egy idő óta hasonló módszer alapján eredménnyel tanítanak.

Lol érzelmeinek, gondolatainak spontán megnyilatkozására jellemző, hogy egy napon, mikor észrevette, hogy *Moekelné* asszony szomorú, mert egziz leánya akkor utazott el első ízben a nevelőintézetbe, a kutya hozzásimul és a következő szavakat kopogtatja ki: „*Mudr nid weinn Lol w*“ (anya nem sirni, *Lol* fáj).

Dr. *Mackenzie* úgy gondolja, hogy ami *Rolf*-ban oly magas mértékben ki van fejlődve, az nem az okoskodó (értelmi) lény, mint inkább az *intuitív* lény. A legújabb pszichológiai tanulmányok az emberi (és állati) lélek kettősége mellett bizonyítanak, könnyen meglehet, hogy az ember érlelmi és okoskodó képességeinél fogva áll a fejlődési fokozatnak tetején, míg az intuitív lélek az állati természetben igen különböző arányban mutatkozik. Az előadott tényekkel szemben, melyek szavahihetőségéhez szó nem férhet, mindenesetre bajos megtagadni a lélek létezését az állatoknál. A legújabb teozófiai kutatások szerint a kutya egyike ama két állattípusnak, amely még e manvantarában eléri az emberfokozatot.

HIREK. — Miként mult számunkban jeleztük, A. Besant Párisban volt néhány napig s ott előadásokat tartott „Az okkult kutatásokról“ és az „Individualizáció folyamatának mikéntjéről“. Jelenléte nagy lelkesedést váltott ki a tagok körében s a munka, mint laptársunk, a „Le Théosophe“ írja, fokozott buzgalommal folyik tovább. Az elnök kíséretében voltak: Besant Scott asszony, Wedgwood, Graham Pole, Banks és Krishnamurti.

— A Nemzetközi Teozófiai Szövetség nevében Blech, a Francia T. T. elnöke, értesítette a M. T. T. elnökségét, hogy az 1915. évi teozófiai világkongresszus megnyitása szeptember 4-én lesz.

— „*Nagyvilág*“ címmel junius 1-én képes szépirodalmi, társadalmi és közgazdasági folyóirat indult meg Szeredai Leó főszerkesztése mellett. Az izléses kiállítású, gonddal szerkesztett és gazdagon illusztrált lap „Az okkultizmus birodalmából“ című rovatban behatóan tárgyal némely okkult jelenségeket és A. Besantnak fényképét is adja. A sikerült kezdéshez őszinte szívvvel gratulálunk s kívánjuk, hogy hasonló folytatása legyen. A „*Nagyvilágnak*“ kiadója és felelős szerkesztője Tamássy József. A lap előfizetési ára egy évre 20 kor., félévre 10 kor., negyedévre 5 kor.

A TÁRSULATBÓL.

Május 29-én tartotta a M. T. T. közgyűlését Nádler Róbert elnöklése mellett. Elnök az ülést megnyitván, mindenekelőtt konstatálja a határozatképességet, majd rövid visszapillantást vet a lefolyt év munkájára, melynek eredményét kielégítőnek találja. Közönség és sajtó mindinkább érdeklődnek törekvéseink iránt s hogy ez így van, azt részben lapunknak tudja be érdemül, miért köszönetet mond a szerkesztőnek.

Titkár felolvassa évi jelentését, melyben megemlékezik a Társulat, az egyes osztályok, a könyvtár működéséről és a Társulat lapjáról, a „Teozófiá“-ról. Tagjaink jelenlegi létszáma 198 (ebből helybeli 140. vidéki 58). A szaporulat a tavalyi létszámhoz képest 49. Kilépett 6 tag, más szekcióba lépett át 1, meghalt 1.

Nagy veszteség érte a Társulatot Mrs. Cooper-Oakley elhunytával, akinek emlékére nevére elnevezett *Propaganda-alapot* létesített a Társulat. A *Propaganda-alap* vagyona ezidő szerint 100 K. A tavaly alapított *Blavatsky-könyvkiadó-alap* vagyona 791.56 K. A *Könyvtár* tőkéje 80 K. A múlt évben kiadott könyvek: A. Besant: „Az élet rejtélye“, „A Mesterek“, M. Collins: Világosság az ösvényen“, Jinarajadasa: „Az Ó nevében“, melyek a Teozófiai Könyvtárban jelentek meg. Továbbá: Leadbeater: „Mindazoknak, akik gyászolnak“ és Jinarajadasa: „Amig Ó eljövend“. Az első propaganda-füzet „Kőrösi Csoma Sándor és a Teozófia“ címmel jelent meg Toperczer Ákosné tollából. A pénztári jelentés meghallgatása és a felmentés megadása után következett az indítványok tárgyalása. Mispál József t.-nek a

1. kötelező jelvényviselésre vonatkozó indítványát a közgyűlés félreteszi. A Társulatnak van jelvénye s azt sokan hordják, de kötelezővé tenni a viselést nem lehet.

2. A teozófiai szellemben való gyermeknevelésre vonatkozó indítványát helyeslőleg tudomásul veszi, de megjegyzi, hogy a Társulatban már vannak olyan szervezetek, melyek e fontos probléma megoldását tűzték célul. Ilyenek az Asztalkör (Round table) és az Aranyláncrend (Golden-chain).

3. A Könyvtár használatára vonatkozólag az eddigi rendszer fentartása mellett dönt, mert az a tagokra előnyösebb.

Következett az új tisztikar megválasztása. Stojits Iván, mint a kiküldött jelölőbizottság elnöke, köszönetet mond az eddigi tisztikarnak buzgó működéséért és ajánlja újra való megválasztásukat, mit a közgyűlés egyhangúlag elfogad. Az egyik számvizsgáló, Radnai Arnold t. elfoglaltságára való tekintettel lemondván, helyébe a közgyűlés Pátz Ferenczet-t választja. Elnök: Nádler Róbert, alelnök: Özv. Hild Károlyné, titkár: Takách Béla, háznagy: dr. Schlamadinger Jenőné, könyvtáros: Böhmches Hermin.

Elnök köszönetet mond az egész tisztikar nevében az újválasztásért s a közgyűlést bezárja.

Itt jegyezzük meg, hogy a Társulat könyvtára július havában zárva van,

Adomány.

A *Blavatsky-könyvkiadó-alap* javára. Gróf H. Gy.-né 50 kor.

„Toperczer Ákosné“ Kőrösi Csoma Sándor és a Teozófia „c. füzetet 20 fillér“ ellenében megküldi Takách Béla titkár, II., Margit-rakp. 42.

ÜZENETEK.

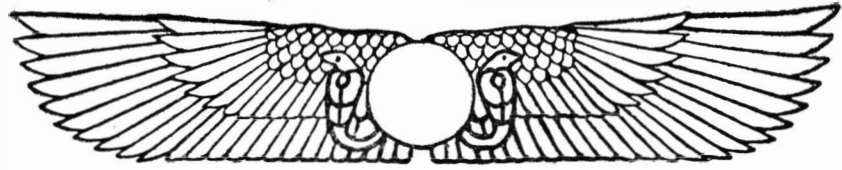
M. K. Micske. A két küldeményt megkaptuk, de — sajnos — nem használhatjuk fel tulságosan szubjektív jellegüknél fogva. A szellemi és érőbeli frissességhez őszinte szívből gratulálunk.

Dr. L. Gy. Bp. Kérdéseire jövő számunkban szívesen válaszolunk, ha 10.-ig megkapjuk őket.

Anonim cikkeket csak az esetben közlünk, ha a szerző nevét a szerkesztőséggel tudatja. — Kéziratokat vissza nem adunk.

Å szerkesztésért felelős: Szerkesztőség: I., Otthon-utca 18. szám.
RÓZSAFFY DEZSŐ dr. Kiadóhivatal: VIII., Eszterházy-u. 19.

Nyomatott Sárik Gyula villanyerőre berendezett könyvnyomdájában Czegléden.



KARMA.

Tanulmány.

Kevés tanulmánytárgy van, amely inkább zavarba hozhatja kutatóját, mint a Karma tana. Mi a Karma? Mi az eredete? Befolyása mennyiben szabályozhatja cselekedeteinket, életünk folyását? Rabszolgái vagy mesterei vagyunk-e? Tétlenül nézzük-e, hogyan igazgatja sorsunkat vagy erélyesen küzdjünk-e ellene?

Ha igaz, hogy a ma a tegnaptól függ, a tegnap a tegnapelőttől; ha úgy van, hogy minden nap következménye az előzőnek, hogyan válhatik a bűnös ember erényessé? Nem vagyunk-e valósággal kiszolgáltatva, alávetve a parancsoló kényszerűségnek, szegény tehetetlenek, akiknek mennünk kell, ahová vezetnek, tünnünk kell, ami velünk történik és nem szabadíthatjuk fel magunkat, nem lehetünk „hősökké“, akárhogy állítják is a poéták?

Nagy hasznunkra lehet, ha időnkéből egy keveset e kérdés és más hasonló kérdés tanulmányozására szánunk, mert ebben is, mint minden más ismeretben a nagyon kevés tudás veszedelmes lehet. A Karma nagyon gyakran békó, mely lenyűgöz, megállít haladásunkban, ahelyett, hogy oly hatalom, oly segítőkéz, segítő erő lenne, amelynek befolyása alatt az ember okosan, helyesen cselekedhetnék. Mint valamennyi természeti törvény, ez is lenyűgözi a tudatlant és hatalmat ad a bölcsnek.

Ime, első kérdésünkre a válasz. A Karma természeti törvény. Még tovább mehetünk és egyszerűen azt mondhatjuk, hogy a karma: a Törvény, mert ez a törvény mindenre kiterjed, mindeütt van, mindent áthat.

Nyugaton más elnevezések alatt ismerik és ezek mind találó nevek, értelmüket nem befolyásolja semmi tradíció, semmi magya-

rázat, amely keleten annyira megzavarja a karma szó jelentését. A nyugati bölcsező a karmát „az ok és okozat“ törvényének nevezi. Minden eseményt kettős szempontból néz: mint okot és mint okozatot. Bármely esemény okozat, mert van valami ok, amely létrehozta; viszont ez az esemény ok is, mert más eseményeket hozott létre, amelyek belőle fejlődtek. Éppen úgy, mint minden férfi az apjának a fia és ő maga is apja lesz a fiának, mint ahogy az ő saját apja is fia volt az apjának és a mint saját fia is apja lesz később az ő fiának, éppen olyan láncszemekben sorakozik egymás után az ok és okozat. Minden esemény ok és okozat egyszerre; okozata a múltnak és oka a jövőnek. Ezt, az egymásután következő események egymásra vonatkozását, egyik a másiktól való keletkezését jelöli ez az elnevezés: ok és okozat törvénye. Az emberi értelem elismeri mint alapvető törvényt, mely neki kezességet nyújt, hogy szellemének vívmánya nem mulik el az egyén halálával, hanem állandóan fennmarad és hozzájárul az emberiség fejlődéséhez.

Mi valamennyien élő emberek, tudva vagy öntudatlanul állandó forrásai vagyunk az okozatoknak. Minél jobban ismerjük tehetségünket és a természet törvényeit, annál inkább hatalmunkban áll, hogy olyan okozatokat teremtsünk, amilyent kívánunk és elkerüljük azokat, amelyek nem kívánatosak ránk nézve.

A tudós nyugaton a karmát „a hatás és visszahatás“ törvényének is nevezi és ez elnevezése alatt is alapvető törvénynek tartja. A hatás és visszahatás — mondja — ellenszegülnek egymásnak és egyensúlyozzák egymást. Ha ráütünk egy testre, annak ellenállása a visszahatás, a mely ütésünknek ellenszegül; ha egy ruganyos labdát a padlóra dobunk, visszaugrik felénk oly erővel, mely a lökés erejével arányban áll. A tudós a természetben mindenütt találkozik-e törvénnyel és észreveszi hatását, amely a testekben megnyilvánul.

Mindkét elnevezésben, melyet nyugaton használnak, észreveszünk-e szót: „törvény“. Mi tehát tulajdonképpen ez a törvény és miért természeti törvény? A megfigyelés rávezet olyan természeti törvény meghatározására, amely egész sorozata az okok és okozatoknak, amelyek változhatlan rendben követik egymást. Ezt a meghatározást szabályba lehet összefoglalni és így mondhatjuk: A-t és B-t mindig C. követi. A. és B. valamely adott tények összessége, amelyek bizonyos meghatározott eredményt — C-t — hoznak

létre. Nem tiltó vagy parancsoló, törvény nem mondja: „ezt tedd“ vagy „azt ne tedd“. Azt sem mondja: A-t és B-t tenned kell, hogy a C-t elérd. Csakis úgy mondja: Ha akarsz: C-t, igyekezzél egyesíteni A-t és B-t vagy pedig: ha nem akarsz C-t, úgy igyekezzél, hogy elkerüld A-t és B-t. Ha távoltarthatod magad A-tól és B-től, nem fog C. elérni. Ezért lehet egész bizonyossággal állítani, hogy természeti törvény és nem kényszerítő erő, mert megengedi, hogy cselekedhessünk. Megtanít bennünket, hogy megismerjük a feltételeket, amelyeket teljesítenünk kell, ha bizonyos meghatározott okozatot el akarunk érni vagy el akarunk kerülni; következményeiben nem kényszerítő, csak bizonyos feltételek mellett. Az okok és okozatok ezen elkerülhetetlenül összefüggő láncolata okozza, hogy a tudatlan tehetetlen e természeti törvényekkel szemben: tudatlanságában bizonyos meghatározott tényezők kialakulását megakadályozza, ezek eredménye rendetlen összevisszaságban felhalmozódik körülötte és összezúzza őt. Amint tudásunk gyarapodik, ellenőrizhetjük a tényezőket, amelyeket magunk teremtünk és így elkerülhetjük a ránk nézve sajnálatos eredményeket.

Mondják, hogy a természeti törvények sérthetetlenek, mert az ok és okozat hatását nem lehet módosítani. Megszeghetjük a természeti törvényeket is, amennyire csak nekünk tetszik, de a törvény összetör bennünket, nem pedig mi törjük meg a törvényt. Ha valaki egy épület ormáról lezuhan és egész súlyával nehezedik a földre, nem töri meg a vonzás és nehézkedés törvényét, csak félreismeri és bukása lesz a bizonyíték. Sőt esésének gyorsasága is bizonyos meghatározott törvény szerint történik.

Első kérdésünkre tehát, hogy „mi a karma?“ már is megfelelhetünk. A karma általánosan elismert természeti törvény. A nyugati bölcsezetben „ok és okozat“ törvényének, vagy a „Hatás és Visszahatás“ törvényének nevezik.

A felelet másik része arra a kérdésre, hogy „Mi a karma?“ benyúlóleg összefügg a másik kérdéssel: „Mikor veszi kezdetét a karma?“ Egy egyetemes természeti törvényre nem lehet mondani, hogy kezdete volt vagy hogy vége lesz. Mindenütt, ahol bárminő jelenség van, valaminek a megnyilvánulása, egy világ vagy világegyetem, általános szabályok, törvények is léteznek, amelyek hozzátartoznak a jelenségek természetéhez. Nem mondhatjuk, hogy két test között a vonzás bizonyos meghatározott időben kezdődött: mindenütt,

ahol megvan a két test, a vonzás is működik. A nehézkedés se bizonyos meghatározott időben kezd nyilvánulni hanem mindig működésben van, ha a hozzávaló feltételek megvannak. Mivel a karma általános és örökös törvény, a megnyilatkozott létnek elkerülhetlen feltétele. Mindenütt, ahol élet mutatkozik, ott van a karma.

Ez a kérdés: „Mikor kezdődik a karma?” a karma természetének téves felfogásából származik. Állandó feltétele az anyag életének, tehát nem kezdődött és nem is végződik soha, hanem örökös. Ha a kérdés ilyenformán módosul: „egy meghatározott teremtmény karmája mikor kezdődik?” arra így válaszolhatunk: „Pontosan abban a pillanatban, amikor ez a bizonyos teremtmény megnyilvánul, mikor életre kel. Mikor a meg nem született halhatatlan lélek az anyagba száll, ugyszólván anyag ruhát vesz fel, testet ölt, már meg van a feltétele, hogy a karma törvénye alá tartozzék. Az ő saját karmája abban a pillanatban kezdődik, mikor bizonyos meghatározott feltételekbe behelyezkedik. Ez először is az ásvány karmája: az a hatás, amelyet az őt környező erő és anyag gyakorol reá és a visszahatás, amelyet ő gyakorol környezetére. Ezek a hatások és visszahatások képezik karmájának első szemeit és az így alakult lánc őt a növényvilág meghatározott típusáig fejleszti. Ez állapotban mivel az ő saját ellenhatása összetettebb, több oldalú, a karmikus folyamat is, amely létehez van kötve összetettebb és fejlesztő, képző hatása az állatvilág valamelyik típusáig vezeti. Az állatvilágban növekedő érzékenysége ad irányt karmájának és a szenvedés, amelyet másoknak okoz, fájdalmasan visszahat reá. A fájdalom érzése az érzés képességének a fejlődési fokától függ, illetve attól, hogyan tud érezni. A hatás és visszahatás mindig működik, de míg az ásványnál érzés nélkül folyik le, addig az állat érez és érzése fájdalom vagy gyönyör. A törvény ugyanaz, következképp az eredmény különböző. Amily mértékben az értelem fejlődik, más elem is járul a karmikus folyamat kialakulásához. A hatás, amely a gondolatvilágban fejlődött, hozzájárul a cselekvés és érzés világának hatásához és a visszahatást egy új hatalmas tényező segíti elő. De ismétlem, a hatás és visszahatás törvénye mindig ugyanazon elv szerint működik.

Ha az olvasó annak tudatára jött, hogy a karma nem egyéb mint hatás és visszahatás, mely a természet valamennyi síkján mindenütt és szünet nélkül működik és hozzátartozik a testek ter-

mészetéhez, elkerülhetlen feltétele a létnek, ha — mondom — ezt megérti, sok dolog világos lesz előtte. Megérti, hogy karmája akkor kezdődik, mikor az anyagi életbe lép, mert akkor állnak be azok a feltételek, amelyekben a karma szünet nélkül működik. Az okozatok, amelyeket érez, szigorúan megfelelnek az általa létesített okoknak, a kisebb vagy nagyobb számú tényezőket, amelyek ez okozatokat jellemzik, mindig maga teremtette magának.

Megérti azt is, hogy az okozat feltétlenül ugyanazon természetű, mint az ok. Így tehát, ha egy ember jó szándékból követ el valamely hibát, ez a cselekedete, ez az ok három síkon nyilvánul: a fizikai síkon, az asztrál — érzelmi — és a mentál — értelmi — síkon. Ugyancsak e három síkon mutatkozik a reakció is. Az értelmi reakció befolyást gyakorol jellemére, ezt megjavítja, mert szándéka, amelylyel cselekedetét elkövette, jó volt; az asztrál reakció alkalmat nyújt neki később, hogy jótékony hajlamát gyakorolhassa, ez a két reakció tehát üdvös lesz, míg ellenben az ellenhatás a fizikai síkon, ahol a hiba megtörtént, a fájdalom forrásává válik számára. Ez azért van, mert a törvény tökéletes pontossággal és megdönthetlen következtetésséggel működik és minden akciót — okot — okvetlenül a reakció — okozat — követ.

Amikor a karma törvényére gondolunk a jutalom és büntetés eszméjének felmerülni sem szabad. Nem jutalommal, büntetéssel, hanem kizárólag eredménnyel és következményekkel állunk szemben. A fájdalom valamely rosszul értett cselekménynek a következménye, amelyet valamelyik síkon elkövettünk. Nem büntetésül szabja ránk valaki, hanem azért ér bennünket, mert ellenkeztünk a törvénnyel, beleütköztünk könyörtelen hajthatatlanságába. Az erényes gondolatok és érzések hajlandóságot teremtenek bennünk az erényre, de ne várjuk, hogy boldogságot adjanak nekünk akár ebben a világban akár egy másikban. Ha hazugságot mondunk, nagyobb hajlandóságot fejlesztünk ki magunkban a hazudozásra, ami jellemünket megrontja, ez az eredmény elkerülhetlen akár titokban marad hazugságunk vagy akár felfedezik környezetünkben. Ha rájönnek hazugságunkra a visszahatás az lesz, hogy embertársaink nem hisznek többé szavunknak, de ez csak másodrendű okozat a fő az, hogy sokkal nagyobb lesz a hazudozásra való készségünk.

„Mily mértékben korlátoz bennünket cselekedeteinkben a karma?” Ezzel a kérdéssel is tisztába kell jönnünk. A kérdés ön-

ahol megvan a két test, a vonzás is működik. A nehézkedés se bizonyos meghatározott időben kezd nyilvánulni hanem mindig működésben van, ha a hozzávaló feltételek megvannak. Mivel a karma általános és örökös törvény, a megnyilatkozott létnek elkerülhetlen feltétele. Mindenütt, ahol élet mutatkozik, ott van a karma.

Ez a kérdés: „Mikor kezdődik a karma?” a karma természetének téves felfogásából származik. Állandó feltétele az anyag életének, tehát nem kezdődött és nem is végződik soha, hanem örökös. Ha a kérdés ilyenformán módosul: „egy meghatározott teremtmény karmája mikor kezdődik?” arra így válaszolhatunk: „Pontosan abban a pillanatban, amikor ez a bizonyos teremtmény megnyilvánul, mikor életre kel. Mikor a meg nem született halhatatlan lélek az anyagba száll, ugyszólván anyag ruhát vesz fel, testet ölt, már meg van a feltétele, hogy a karma törvénye alá tartozzék. Az ő saját karmája abban a pillanatban kezdődik, mikor bizonyos meghatározott feltételekbe behelyezkedik. Ez először is az ásvány karmája: az a hatás, amelyet az őt környező erő és anyag gyakorol reá és a visszahatás, amelyet ő gyakorol környezetére. Ezek a hatások és visszahatások képezik karmájának első szemeit és az így alakult lánc őt a növényvilág meghatározott típusáig fejleszti. Ez állapotban mivel az ő saját ellenhatása összetettebb, több oldalú, a karmikus folyamat is, amely létehez van kötve összetettebb és fejlesztő, képző hatása az állatvilág valamelyik típusáig vezet. Az állatvilágban növekedő érzékenysége ad irányt karmájának és a szenvedés, amelyet másoknak okoz, fájdalmasan visszahat reá. A fájdalom érzése az érzés képességének a fejlődési fokától függ, illetve attól, hogyan tud érezni. A hatás és visszahatás mindig működik, de míg az ásványnál érzés nélkül folyik le, addig az állat érez és érzése fájdalom vagy gyönyör. A törvény ugyanaz, következőkép az eredmény különböző. Amily mértékben az értelem fejlődik, más elem is járul a karmikus folyamat kialakulásához. A hatás, amely a gondolatvilágban fejlődött, hozzájárul a cselekvés és érzés világának hatásához és a visszahatást egy új hatalmas tényező segíti elő. De ismétlem, a hatás és visszahatás törvénye mindig ugyanazon elv szerint működik.

Ha az olvasó annak tudatára jött, hogy a karma nem egyéb mint hatás és visszahatás, mely a természet valamennyi síkján mindenütt és szünet nélkül működik és hozzátartozik a testek ter-

mészetéhez, elkerülhetlen feltétele a létnek, ha — mondom — ezt megérti, sok dolog világos lesz előtte. Megérti, hogy karmája akkor kezdődik, mikor az anyagi életbe lép, mert akkor állnak be azok a feltételek, amelyekben a karma szünet nélkül működik. Az okozatok, amelyeket érez, szigorúan megfelelnek az általa létesített okoknak, a kisebb vagy nagyobb számú tényezőket, amelyek ez okozatokat jellemzik, mindig maga teremtette magának.

Megérti azt is, hogy az okozat feltétlenül ugyanazon természetű, mint az ok. Így tehát, ha egy ember jó szándékból követ el valamely hibát, ez a cselekedete, ez az ok három síkon nyilvánul: a fizikai síkon, az asztrál — érzelmi — és a mentál — értelmi — síkon. Ugyancsak e három síkon mutatkozik a reakció is. Az értelmi reakció befolyást gyakorol jellemére, ezt megjavítja, mert szándéka, amelylyel cselekedetét elkövette, jó volt; az asztrál reakció alkalmat nyújt neki később, hogy jótékony hajlamát gyakorolhassa, ez a két reakció tehát üdvös lesz, míg ellenben az ellenhatás a fizikai síkon, ahol a hiba megtörtént, a fájdalom forrásává válik számára. Ez azért van, mert a törvény tökéletes pontossággal és megdönthetetlen következetességgel működik és minden akciót — okot — okvetlenül a reakció — okozat — követ.

Amikor a karma törvényére gondolunk a jutalom és büntetés eszméjének felmerülni sem szabad. Nem jutalommal, büntetéssel, hanem kizárólag eredménnyel és következményekkel állunk szemben. A fájdalom valamely rosszul értett cselekménynek a következménye, amelyet valamelyik síkon elkövettünk. Nem büntetésül szabja ránk valaki, hanem azért ér bennünket, mert ellenkeztünk a törvényvel, beleütköztünk könyörtelen hajthatatlanságába. Az erényes gondolatok és érzések hajlandóságot teremtenek bennünk az erényre, de ne várjuk, hogy boldogságot adjanak nekünk akár ebben a világban akár egy másikban. Ha hazugságot mondunk, nagyobb hajlandóságot fejlesztünk ki magunkban a hazudozásra, ami jellemünket megrontja, ez az eredmény elkerülhetlen akár titokban marad hazugságunk vagy akár felfedezik környezetünkben. Ha rájönnek hazugságunkra a visszahatás az lesz, hogy embertársaink nem hisznek többé szavunknak, de ez csak másodrendű okozat a fő az, hogy sokkal nagyobb lesz a hazudozásra való készségünk.

„Mily mértékben korlátoz bennünket cselekedeteinkben a karma?” Ezzel a kérdéssel is tisztába kell jönnünk. A kérdés ön-

magától is kétrészre oszlik. Először egy természeti törvény amilyen a karma is — egyáltalán mennyire korlátozhat bennünket cselekedeteinkben? Másodsor. hogy mennyire köt le bennünket saját külön karmánk, amelyet a múltban magunknak szereztünk?

Először is láttuk már, hogy egy természeti törvény bizonyos meghatározott feltételek kifolyása és hogy azok a feltételek, amelyek között mi élünk bizonyos korlátot vonnak körénk. Ezért van, hogy az ember nem tud pld. röpködni. Ha a levegőben óhajt utazni, előbb oly készüléket vagy eszközt kell feltalálnia, amelynek segítségével felemelkedhetik és mozoghat a térben. Minél jobban ismerjük a természeti erőket, amelyek körében élünk, annál nagyobb lesz cselekvési szabadságunk velük szemben és annál több lehetőséget szerzünk, hogy ellensúlyozzuk azokat az erőket amelyek akadályozzák, hogy a kívánt utat követhessük. Hogy egy toronyról úgy akarunk leszállani, hogy csúcsáról a földre ugrunk, tagjainkat összetörjük, mert a dolog természetéből így következik; de ha oly elővigyázók vagyunk, hogy elegendő nagy lejtőernyővel látjuk el magunkat, akkor egész bizonságban leereszkedhetünk a légen át és lassankint a földre jutunk. A magasság is, amelyet a légkörben elérhetünk, korlátozva van részünkre; még mielőtt a magasabb légkörben érünk, lélekzetünk eláll, a levegő nagyon ritka tüdönknek: ime ez is bizonyos meghatározott feltétel, amely cselekvésünket korlátozza, de ezt is legyőzhetjük, ha elegendő mennyiségű használható levegőt viszünk magunkkal. Tudásunkkal jóval kibővíthetjük a határokat, amelyeket a természeti törvények vonnak körénk és minél nagyobb a tudásunk, annál nagyobb lesz a lehetőség is, hogy szabadabban cselekedhessünk. Éppen így vagyunk azokkal a természeti törvényekkel amelyeket karmának nevezünk. Ezek is korlátozzák cselekedeteinket, mint a többi természeti feltételek, amelyek bennünket környeznek, de ha megismerjük őket, ismereteink segítségével kibővíthetjük a hatásokat, amelyeket körénk vonnak és fölülük emelkedhetünk. Ezért fontos megismernünk és megértenünk a karma általános feltételeit, mert szabadságunk velük szemben ismereteink arányában növekedik.

A második kérdés: hogy mennyire köt le bennünket egyéni karmánk, amelyet a múltban magunk szereztünk? Az erre szóló felelet sokkal nagyobb fontossággal bír, sokkal sürgősebb és közvetlenebbül érint bennünket. Alaposan meg kell ismernünk, mert

ez életfeltételünk, ettől függ életünk boldogsága és cselekedeteink jövője iránya. Hogy könnyebben megszerezhessük a szükséges ismereteket, a karma hatásait e három oldaláról kell tanulmányoznunk: jelleme, célszerűsége és körülményei szempontjából úgy, amint azt az emberi öntudat három megnyilvánulása a gondolat, az érzés és a cselekvés létrehozta. Mind e tanulmányoknál ne veszítsük el szem elől, hogy karmánkat mi magunk teremtettük gondolataink, érzéseink és cselekedeteink által és hogy mi magunk vagyunk az az öntudat amely jelenben is gondolkozik, érez és cselekszik. Elég gyakran úgy tekintik a karmát, mint valami állapotot, ami ránk hat és nem gondolják meg, hogy mi magunk is hatunk a karmára, körülményeit mi magunk módosítjuk. Elmult gondolataink hatását jelenlegi gondolatainkkal módosítjuk; régebbi érzéseinket mostani érzésünkkel; előbbi cselekedeteink hatásait mai cselekedeteinkkel.

A karmikus cselekedet nem élettelen tömeg, hanem élő tudat, ami visszahat a karmára és ezzel az ellenhatással módosítja a karmát. Észrevehetjük a karma passzív folytonosságát, összefüggését, de nem azt az ösztönzést, impulziót, amely reá hat, éppen ezért tökéletlenül, csakis egy nézőpontból figyelhetjük meg.

Ha egymásután vizsgáljuk a tudatnak fent említett három megnyilatkozását: a gondolatot, vágyat és cselekvést, világos lesz előttünk, hogy mennyiben korlátozhat bennünket a karma.

„A gondolat teremti a jellemet“ szokott mondás és nagyon is igaz. „Amint gondolkozik az ember, olyanná lesz.“ Azzal a jellemmel születünk, amelyet előbbi életeinkben gondolatainkból építettünk magunknak. Ez alól nem vonhatjuk ki magunkat, ez szigorú szabály. Tegyük fel, hogy nagyon közepes szellemi képességgel születünk, ez a csekély értelem megakadályoz bennünket a tanulásban; két három órát kell egy lecke megtanulására fordítanunk, amelyet értelmesebb szomszédunk tíz perc alatt megtanul. Oly esettel állunk itt szemben, amely cselekedetünkben korlátoz. Előfordul ez gyakran. Hogyan vonhatjuk ki magunkat alóla? Először is tisztába jövünk a ténnyel, hogy: ez a karmánk. Most már, ha ismerjük a törvényt, azzal kezdjük, hogy fejlesszük csekély tehetségünket amennyire csak módunkban áll. Hogy értelmünk hiányát pótoljuk, gyakoroljuk magunkat, szorgalommal helyettesítjük tehetségünket; idővel mindig könnyebben megy a dolog. Lassan-

kint tágul a határ, amely körülzár bennünket; a gyakorlat fejleszti a gondolkodás teremtő erejét és kitartó szorgalmunk által tehetségünk megjavul. Ha megértjük, hogy az akadály a múltban történt helytelen gondolkodásunk reakciója, annál buzgóbban dolgozunk most, hogy helyesebb gondolkozással ez akadályt elhárítsuk, hogy lassankint nagyobb, tökéletesebb értelmi tehetséget szerezzünk magunknak, amelynek azután a jövőben hasznát vesszük.

Tegyük fel továbbá, hogy ingerlékeny kedéllyel jöttünk a világra; összehasonlítva magunkat a szelid kedélyű szomszédokkal, könnyen észrevehetjük csekélyebb értékünket. Ez is karmikus eset. Ne nyugodjunk bele, ne fogadjuk el anélkül, hogy segíteni ne próbálnánk rajta; addig gondoljunk egész akaraterőnkkel a türelemre, szelidségre, míg ezt a tehetséget kifejlesztettük magunkban és jövőre ez lesz osztályrészünk. Igaz, hogy a karma azzal fizeti vissza a múltból eredő tartozásainkat, hogy cselekedeteinkben akadályoz, de nekünk nem kell ez akadályokat tétlenül fogadnunk, ha elszántan küzdünk ellene, legyőzzük azokat. Kezdetben el kell fogadnunk ez akadályokat, tehetségünknek e korlátozását, de kezünkben van a lehetőség, hogy ugyanazzal az erővel megsemmisítjük, amellyel teremtettük magunknak.

„A vágy teremti a körülményeket“. Ez a másik, ismert törvény. Értelmesnek születhetünk, de hiányzik az alkalom, hogy ismereteinknek hasznát vegyük. Az is megeshetik, hogy fáradságunk nem jár kellő sikerrel, „nincs szerencsénk“, pedig munkánk ellen nem lehet kifogás. Világos, hogy itt is a karma vet határt erőlködésünknek. Megint ellenkezünk és kitartó erővel, elszánt akarattal küzdünk sorsunk ellen; kieroszakoljuk a sikert, amely kezeinkből kisiklani akar. Ily módon lassankint alkalmat teremtünk magunknak és legyőztük balsorsunkat. A karma korlátozó ereje meghátrál, az akadályok eltűnnek.

„A cselekvés teremti a körülményeket“. Ez a harmadik szabály. Minden korlátozás között azok, amelyeket cselekedeteinkért róttak reánk a körülmények, a legkellemetlenebbek, de fokozatosan ezeket is lehet átalakítani. Legokosabb amit tehetünk, hogy eleinte bátran, jószívvel fogadjuk, alkalmazkodunk, beleilleszkedünk karmánkba, amely alól úgy sem tudjuk magunkat kivonni. Lassankint gyöngéd, de állandó ellentállást fejtünk ki, amelynek hatása alatt sorsunk lassan átalakul. Mindenekelőtt azon legyünk, hogy a körülöttünk

levők boldogságát előmozdítsuk és minél kevesebbet gondoljunk magunkra, mert éppen egykori önzésünk az oka mai balsorsunknak; amint módosítjuk az okot, úgy alakítjuk át az okozatot. Mostani életünkben elvetjük jövő életünk boldogságának a magját; az akadályban, melynek oka a múltban rejlik, jövőnk szabadsága gyökerezik.

Láthatjuk ebből, mennyire igaz Bhisma híres mondása: „Az akarat erősebb, mint a sors“. Az az akarat, amelyet a múltban kifejtettünk teremtette mai sorsunkat újabb akarral, ezt a mostanit is átalakíthatjuk. Tanulmányozzuk a föltételeket, melyek az átalakulást eszközlik és akkor tökéletesen megfelelhetünk a kérdésre: „Mennyire korlátoz sorsunkban a karma törvénye?“

Láttuk, hogy „a gondolat teremti a jellemet“. Tegyük föl, hogy jellemünket vizsgálva megállapítjuk, hogy nem vagyunk őszinték, hiányzik jellemünkből a bátorság és szelidség. Hogyan orvosolhatjuk e hibákat, miután karmánknál fogva hazugok, félnékek és ingerlékenyek vagyunk. A gondolat szolgáltatja nekünk az eszközt, hogy megszerezzük, amivel nem birunk. Ülünk csak le minden reggel és elmélkedjünk vagy öt percig az igazságról. Ismétejük magunkban: Az igazság Isten; minden, ami van, az igazságon alapul. Valódi Én-emben én is az igazság vagyok, mert isteni eredetű vagyok. Lelkem és testem az én valódi Én-em kifejezője legyen. Ma egész nap igazságosan és őszintén akarok gondolkodni. Semmit sem akarok mondani, ami az igazsággal ellenkezik. Semmit sem akarok cselekedni, ami a helytelenség benyomását tenné. Óh Te, aki az Igazság vagy, Te, aki az Én részem vagy, nyilatkoztasd ki magadat Énbennem, mint Igazság és segíts, hogy őszinte legyek.“ Azután egész napon igyekezzünk, hogy tartózkodjunk minden szótól, minden cselekedettől, ami az igazsággal ellenkezik. Ha mégis megtörténik, hogy valamit túlozunk, reggeli gondolataink fölmerülnek emlékezetünkben és rögtön megérezzük, hogy megint vétettünk az igazság ellen. Bátran és őszintén javítsuk ki, amit mondtunk. Ha szégyeljük elkövetett hibánkat, annál okosabbak leszünk utóbb, annál jobban vigyázunk kimondott szavainkra. Ha így folytatjuk napról-napra, hétről-hétre, végre is rászokunk, hogy gondolatainkban, beszédünkben és cselekedeteinkben őszinték leszünk; észrevezzük, hogy szavainkkal nem túlozunk; velünk született hibánk eltűnt és az igazságot, ezt a fölséges erényt magunkévá tettük.

Azután lássunk hozzá, hogy barátságot fejlesszünk ki magunkban. Erre gondoljunk reggel, ezt gyakoroljuk a nap folyamán. Ha félnéknek érezzük magunkat, mondjuk: „Isten nem ismer semmi félelmet, az Én-em bátor, testemnek és lelkemnek is bátornak kell lenni“. Olvassunk néhány oldalt bátor emberek cselekedeteiről és elmélkedjünk a bátorság értékéről. Ha látjuk, hogy gyermeket vagy állatot kineznek, ne gondoljuk, hogy „ez nem az én dolgom“. Merészen közeledjünk és szeliden, de határozottan beszéljünk a durva emberrel és védelmezzük a gyöngé teremtését, amelyet kinez. Bizonyos idő múlva észrevesszük, hogy félnkségünk eltűnt és bátrabbak lettünk.

Ezek után azon igyekezzünk, hogy szelidséggel váltsuk fel ingerlékenységünket; minden reggel elmélkedünk a szelidségről, türelemről és a nap folyamán gyakoroljuk azt. Ha valaki keményen szól ránk és hirtelen haragunkban föllázadunk, vegyünk erőt magunkon, ne feleljünk egy ideig. Ha így időt nyertünk, akkor anélkül, hogy valami nagy megerőtetésünkbe került volna, egész szeliden, türelemmel tudunk felelni és mások heveségét is lecsendesíthetjük. Végül bárminő kellemetlenséget is türelemmel és fölindulás nélkül elviselünk.

Még egy kitűnő módja van a reggeli meditálásnak: Gondoljuk magunkban, hogy tökéletesen őszinték, bátrak és szelidek vagyunk. A képzelet oly teremtő erővel bír, hogy rövid idő múlva hasonlók leszünk az erély ama ideáljához, amelyet képzeletűnben magunk elé állítottunk. Képzeld el pl., hogy mi vagyunk „Bayord lovag a fedhetlen“, hogy bátrak, igazmondók, türelmesek vagyunk és olyanok leszünk, mint gondolatunk tárgya. Ha így gyakoroljuk a gondolat törvényét, új karmát teremtünk magunknak, ami őszintékké, bátrakká, szelidekké tesz bennünket. Ily módon megteremtjük magunknak azt a jellemet, amellyel legközelebb a világra jövünk. Tehát: meglehet, hogy a karma olyan jellemet kényszerít ránk, amely hijával van az őszinteségnek, a bátorságnak és a szelidségnek, de nem vagyunk kényszerítve, hogy e jellemet megtartsuk. Mindent megtehetünk, amit akarunk és a karma jobb jellemet ad, ha azok az okok működnek, amelyek ezt az eredményt létrehozzák. A karma maga is okozat és ha eredeti jellemünk bizonyos okoknak elkerülhetetlen következménye, a másik, amelyet akarunk magunknak szerezni, ugyancsak elkerülhetetlen következménye lesz azoknak az okoknak, amelyeket most hozunk létre.

Láttuk, hogy „a világ teremti a körülményt“. Elmélkedjünk tehát figyelemmel és komolyan a dolgokról, amelyek valóban hasznosak lehetnek ránk nézve; válasszuk ki az állandókat, hogy szembehelyezzük a mulandóval; a dolgokat, amelyek a lélek értelméből származnak, hogy összehasonlítsuk a fizikai dolgokkal. Ha láttuk e kétféle dolog közül melyik az előnyösebb, kívánjuk az előnyösebbet. Kívánjuk állhatatosan, kitartással, vigyázzunk az alkalmakra, amelyeket óhajunk előidéz és ragadjuk meg őket amint kínálkoznak. Ne feledjük el, hogy a törvény kérlelhetlen és hogy mindig olyan körülményekkel állunk szemben, amelyeket magunk teremtettünk és hogy ezek a körülmények hozzák magukkal kívánságunk tárgyát. Ha rosszul választottunk, akkor csalódást hoz számunkra elégtétel helyett, bánatot az öröm helyébe. A természet változhatlanul adja meg az eredményt tekintet nélkül benső értékére; rajtunk áll, hogy az értékeset, az állandó jót meg tudjuk választani. Innen van ez a figyelmeztető közmondás: „Vigyázz, hogyan imádkozol“.

Láttuk azt is, hogy „a cselekvés teremti a körülményeket“, „amint vetjük ágyunkat, úgy alusszuk álmunkat“. Ha behatóan vizsgáljuk a viszonyt, jellemünk és a minket környező életföltételek között, azok közül, amelyek alúl nem vonhatjuk ki magunkat, megszerezhetjük a lehető legjobbat. Mikor azon igyekezzünk, hogy szünet nélkül boldogságot árásszunk magunk körül, egyszersmind kifejlesztjük magunkban azokat a jó tulajdonságokat, amelyeknek eddig hijával voltunk. A betegség alkalmat adhat, hogy a türelem és derült kedély bájos virágát fejlesszük; a házigondok megtaníthatnak bennünket, hogy szeressük a munkát és ügyességre tegyünk szert; a mindennapi munka robotja fáradhatatlanná tehet; az aggodalom kifejlesztheti bennünk a derült, de erős jellemet. Aki ismeri a karmát, minden körülményből hasznot kovácsolhat magának és ha ügyes, kitartó munkás, kedvezőbb jövőt teremthet. A karma korlátoz bennünket, de mi vagyunk a megteremtői és ha meg van hozzá a kellő ismeretünk, ellenőrizhetjük.

Arra a néhány kérdésre, amelyekre még nem feleltünk, megvan a válasz az elmondottakban; de nem hagyhatunk figyelmen kívül néhány részletet. „Rabszolgái vagyunk-e a karmának vagy mesterei“? Tétlenül, ölbe tett kezekkel hagyjuk-e működni vagy teljes erőnkől küzdjünk-e ellene? Ha igaz, hogy a ma a tegnapi következménye, a tegnapi oka a tegnapelőttben rejlik és hogy minden következő

nap az előzőnek a kifolyása, hogyan válhatik erényessé a bűnös ember? Nem vagyunk-e a valóságban egy hajthatatlan végzetnek alávetve?

Az első kérdést megfejtettük: részben rabszolgái, részben mesterei vagyunk a karmának. Tudatlanságunk rabszolgájává tesz, de ismereteinkkel hatalmat szerezhetünk fölötte és akkor urává leszünk. A második kérdésben van egy nevezetes pont. Tegyük fel egy pillanatra, hogy áldozatai vagyunk egy mindent lenyűgöző erőnek, amely ellen hiábavalónak látszik minden küzdés, volna-e valami haszna, ha mégis megpróbálnók, hogy küzdjünk az erő ellen? Igenis, küzdelmünknek meglenne a haszna. Ha gondolkozunk kissé felette, magunk is rájövünk. Vizsgáljunk csak egy rossz fizikai szokást a multnak egy örökségét, mint az iszákosság vagy a kicsapongás. Aki nem érti meg a karmát, kétségbeesve mondja: „ez a végzetem, semmit sem tehetek elle“ és küzdés nélkül átadja magát bűnének, így új köteléket teremt magának a bűnök hálójában, amely körülzárja és nem bocsátja ki többé. Ellenkezőleg az az ember, aki ismeri a karmát, azt mondja: Teljes erőmből küzdeni akarok a bűn ellen. Lehet, hogy elbukom és győzedelmeskedik fölöttem, de megkísérlem. Elszánt ostromot intéz az ellenség ellen, de a mindent eltipró erő, multjának bűne, legyőzi és visszaesik a bűnbe. Mégis, az erélyes ellentállás, amelyet kifejtett, nem egy pár szálát szakított szét a hálóból, amelyet karmája köré font. Ha az ellenség újból megkísérti, ezek a kötelékek kisebb erővel fogják körül s képes lesz újabb, elszánt ostromot intézni ellene mindaddig, míg sok küzdés és sok vereség után kötelékei egészen szétfoszlanak; zsarnokától megszabadult, szabad lesz. Az az ember, aki bűnös vágyaival, rossz gondolataival és rossz cselekedeteivel bűnös életet teremtett magának, rossz karmáját épúgy, amint megalkotta, jó kívánságaival, helyes gondolataival és erényes cselekedeteivel le is rombolhatja. Szálankint fűzzük a karma kötelékeit, szálankint újra szétrombolhatjuk. Az ember maga teremti a sorsát, senki más, mint ő maga. Bátorság tehát, ti, kiket a mult lenyűgöz, ne féljete! Bátran, teljes erőtökből küzdjete, elkerülhetetlenül szabaddá leszete; amint most rabszolgaként görnyedete, mint uralkodók, emelt fővel fogtok állani. A törvény törvény marad, ami minket hozzákötött, ugyanaz fog megszabadítani. A törvény nem változik; amit ellene tudatlanságból vétettünk, ismereteink segítségével jóvá is tehetjük. Ellentállást e részben sehol sem találunk.

A harmadik kérdés egyike azoknak, amely gyakran megzavarja a tanulót. A bűnöző ember, aki bűnben folytatja életét nem még bűnösebben reinkarnálódik-e, mint jelen életben volt s így folyton nem esik-e mindig mélyebben a bűnbe? Nem kell megfedkeznünk bizonyos erőkről, amelyek másokat, egymást ellensúlyozzák. Elsősorban a fájdalom is bűn eredménye és ez jövő életünkben súlyosabb lesz, mint a jelenben. A részeges, a kicsapongó durva, nehézkes testtel, beteg idegrendszerrel, ingadozó egészséggel jó újra a világra. Nem halljuk-e gyakran, hogy bánják oktalanságukat? nem modják-e, hogy ha elülről kezdenék az életet okosabban élnének? A tapasztalat megtanít bennünket arra, hogy hiába makacskodunk; a törvény összezuzza azt, aki alá nem veti magát. A szenvedés sokkal élesebb a halálon túl, mert ott a rossz kívánság tövise azt sérti meg, akitől származott. Az ember kénytelen elismerni, hogy olyan világban él, amelyet a Törvény ural; megküzdehet az akadállyal, de le nem döntheti. Ha a jelen életből a közvetítő világon át a mennyei világba megy, minden jóra való hajlam kifejlődik benne, minden, ami benne tiszta, szerető kivirágzik, megnövekedik. Mire mennyei élete elvégződik minden jó megerősödött benne és tehetsége megjavult. Visszatérve a földre lelkében hordja az eredményt; a szomorúságot, amelyet elkövetett bűne fölött érzett; az elleszenvet azzal a bűnnel szemben, amely máskor vonzotta. A kiállott fájdalom emléke, amely tüzes betűkkel van a lélekbe beleégetve arra készíti az embert, hogy elkerülje a bajt, amely ezt a szenvedést előidézte. Így alakítja át a törvény hatása az ember helyzetét egy bizonyos meghatározott vétekekkel szemben. Másoldalról az emberiség a maga összességében lassan előre halad; magával ragadja az általános evolúció nagy folyama; a bűnöst is magával viszi a fejlődés folyama, bár ő a saját egyéni haladását megakadályozhatja, megállíthatja. De a kisebb résznek ez önkényes ellenállása az összességgel szemben, a merészség, hogy az egyéni akarat ellentáll az egyetemes akaratnak, oly zavart idéz elő, amely a legnagyobb mértékben fájdalmas lesz a lázadóra. Megtörténhetik az is, hogy a megátalkodott bűnös ember egy könyvet olvas vagy egy beszédet hall vagy egy egyénnel találkozik, aki hat reá; valamelyik ezek közül oktalanságának tudatára ébreszti; eléje tárja elhibázott életét; fölnyitja szemét, hogy tisztán lássa bűnös életét és a fájdalmat, amit önmaga okoz magának. Értelme és fölébredt akarata oly erő kifejtésre ösztönözheti, ami

öt egészen átalakítja. Talán azok elégedetlensége is, akiket ő szeret és becsül; a vágy, hogy hajlamukat, szeretetüket megnyerje a szemrehányások helyett, amelyekkel illetik; talán mindez ösztönözi fogja őt, hogy kerülje a rosszat és megjavuljon. Talán egészen egyszerűen a lelke fejlődik; talán az isteni szellem, ami az ő Én-je az ébreszti fel őt lelke legmélyén s bár lassan, de elkerülhetetlenül ösztönzi őt a jóra, ami benne szunnyad. Ha tudatára ébred bűnös életének, küzd a rossz ellen, azon igyekszik, hogy fölemelkedjék; mert valódi Én-je ellenére cselekszik mikor sárban fetreng, ahelyett, hogy a nap felé törekednék.

„A valóságban tehát nem vagyunk alávetve egy hajthatlan kényszernek“. Csupán egy kényszer van, ami uralja a világegyetemet: ez a szeretettel teljes akarata annak, akitől minden ered és aki a jóság és tökéletesség. Isten élete ugyanaz, mint az Ő világának élete; ez az élet szünet nélkül előre viszi a világegyetemet a legnagyobb kinyilatkozásig, a legtökéletesebb szépségig, ahol a boldogságban megtalálja Istent. A fejlődés, az evolúció az isteni akaratnak a lényege. Amint a delejtű mindig a sark felé mutat, épúgy az ember akarata is előbb vagy utóbb az isteni akat felé fog fordulni, amelynek elvitázhatatlan része. Az ember nem ismeri magát, nem ismeri saját rendeltetését, ez az oka a zavarnak és a szenvedésnek. Ha majd megismeri igazi boldogságát, az árnyék helyett a valóságot, rendeltetésének tudatára ébred, akkor eggyé lesz az Istenséggel és megtalálja a békét.

A. Besant.

(Franciából: *Halász Hermina.*)



JÓKAI A MISZTIKUS.*

II.

Jókai az u. n. bűnöknek, a gonosz helyzeteknek átélését sem tartja szükségtelennek, sőt áldja úgy a rosszat, mint a jót, mint azt az „Ahol a pénz nem Isten“ című regényében olvashatjuk:

„Ne taposd el a kigyót! Hisz ő vezetett fel engem a mennyországba, ő vette el az én rosszaságomat. Hagyd élve. Én áldom az ő marását.“

Lelkes romantikusunk csak egy dolgot tart nagyon kárhözatosnak: az emberölést és a párbajt, amint azt a „Fekete gyémántok“ című regényében ki is fejt:

„Én a párbajt nemcsak bűnnek, de még többnek: hibának tartom társadalmunkban. Általában minden ügy, ahol a fegyver képezi az istenítéletet, valóságos Istentagadás. A „Te Deum“, melyet a győztes fél zeng azért, hogy neki sikerült több embert halomra löni, mint a vesztesnek, az ég bemocskolása. De a fegyveres igazságtétel még nagyobb hiba a társadalomban, mert itt előli az igazmondást. Aki nekünk hibáinkat szemünkbe mondja, az nekünk jóltevőnk s a társadalmi szabályok köteleznek bennünket az ilyen jóltevőnket megölni.“

Mily találóan jellemzi Jókai az ideális embert a „Fekete gyémántokban“: „Termete kicsiny, de karcsú, ideges, erőteljes. Nővénnel él, az állattól nem vesz el mást, mint tejet, a húsételektől irtózik. Azért ruganyosabbak az izmai, tisztább kedélye, sohasem beteg.“

*Az I. részt I. a Teozófia júliusi számában.

És micsoda erős, szinte fatalisztikus hit nyilvánul meg: „Mire megvénülünk“ című munkájában, melyben mintegy bebizonyítja, hogy őseink által reánk zúditott okok okozata ellen, vagyis a karma törvényei ellen nem lehet dolgoznunk.

Hogy Jókai is hívője volt az újraszületés (a reinkarnáció) tényének, ennek bizonyosságául szolgáljon a „Fekete gyémántok“-ból vett kijelentése: „Ha két szív deleje egymást feltalálta, soha el nem szakad az többé egymástól, nem választja el őket más, csak a halál s még akkor is, aki előbb meghal, nem költözik el újjászületni társa nélkül a más csillagzatba; ott marad körülötte, él tovább szive emlékében s a föld delejsugarában s rávár, míg az meghal s együtt mehetnek a közös új hazába.“

Ezideig Jókainak csak néhány munkáját olvastam ilyen szempontból, de bizonyára a többi munkáiban is bőven akadnak misztikus élményekre vonatkozó feljegyzések.

Befejezésül hadd álljon itt Jókai általános életfelfogása jellemzésére: „Ahol a pénz nem Isten“ című munkájából vett tizparancsolat:

„Én vagyok a te urad Istened, ki teremtettem a világot és benne a földet s a földön a lelkes állatot, az embert megszámlálhatatlan idők lefolyása alatt.

Ne legyenek tenéked idegen isteneid én előttem. Ne csinálj te magadnak bálványokat aranyból és ezüstről emberek képmásával, akiknek neve pénz, hogy azt imádd.

Ne emlegesd az én nevemet hiába, ne törj az égbe imádságokkal, mert én ismerem a te kívánságaidat s akaratomat emberi szóra meg nem változtatom. Ha bünt követsz el, bánd meg és tedd jóvá, mert nem az én haragom büntet meg téged, hanem saját bűnöd. Én nem vagyok az erős bosszúálló Isten, nem büntetem meg az apák bűneit a fiaikban harmadizig, de megjutalmazom a jótetteiket minden nemzetségükben.

A dolgot, a munkát ne tartsd büntetésnek, ne tartsd fáradásnak. Pihenj meg, amikor kifáradtál s adj pihenőt a te szolgálóknak és igavonóknak, ha kifáradt, de ne válogass a napokban, mert minden nap Isten tiszteletére való s a munkás kéz kedvesebb Isten előtt, mint az összetett kéz.

Ne tagadd meg s ne sajnáld a szükölködőtől azt, amiből neked bőséged van, nehogy a lopáshoz folyamodjék, de ételt és italt tégy ki ablakodba, hogy a vándor rátaláljon.

Ne hazudj. Mondd mindig azt, ami igaz. Éles szóval ne sérts meg senkit.

Ne ölj. Ne végy fegyvert a kezébe s ne adj fegyvert a te szolgálóid kezébe, hogy azzal embert öljenek, akinek Isten adta az életet és a lelket. Ha valaki megbántott, haragodban bosszút ne állj rajta: bizd a lelkiismeretére, hogy az büntesse meg olyan sebeikkel, amik belül véreznek.“

Jókai munkáiba, jobban mondva lelki világába elmélyedve, mind világosabbá válik előttünk, hogy mélységes intuitív megérzései a misztikus életfelfogás hive volt.

Jellemző, hogy az igazán nagy írók és művészek kevés kivétellel, mind hajlanak az okkultizmus és miszticizmus felé. (Dante, Goethe, Wagner Richard, Maeterlinck, Walt Witthmann.) Mert fejlettebb, mélyrelátóbb lángelmék lévén, bensőjükben már föltámadt a nagy miszteriumok sejtése, közeledvén az örök bölcsesség és igazság forrásához, az intuiciónál már hallják annak mennyei szózatát. Ennélfogva kutatva keresik a „Legnagyobbhoz“, a „Legmélyebbhez“, a „Leggyönyörűsebbhez“ vezető utat. S miközben vágyva kutatnak, mind bensőbb, mind hangosabb lesz bennük az ihlet, az igazi geniálitás szava s így lassankint mindjobban és jobban megtanulnak olvasni a rejtelmes világproblémák szent életkönyvében, melyből az emberiség lánglelkű tanítói mindenkoron meritették soha el nem hervadó tudásukat és bölcsességüket.

Stojitsné Atexy Elza.





AZ EMBER HÉT PRINCIPIUMA.

A felsőbb Manas.

Csak amint az alsóbb Ego megtisztul a szenvedély utolsó lenyomatától s az alsóbb Manas felszabadul Kâma hatása alul, csak ekkor gyakorolhat rá benyomást a „shining one“ — a fénylő, a tündöklő. H. P. Blavatsky beszéli, hogy az initiáltak hogyan látják szemtől-szembe felsőbb Egojukat. Az emberben rejlő háromságról — Átmâ, Buddhi, Manas — szólva, így folytatja: „midőn ez a háromság — a testi halál kapuján innen — végre pár pillanatra győzedelmesen egyesül, egységgé lesz, ilyenkor az initiatio pillanatában a kandidátusnak meg van engedve, hogy jövőbeni énjét meglássa. Így olvasunk a perzsa „Desatir“-ben pld. „A fényövezte Egy“-ről. A görög filozófus initiáltaknál az „Augoi-edes“-ről, illetőleg „az önfénylő, a tiszta világosságban lakozó áldott vizióról“. Porphyriusban „hogy Plotinus életében hatszor egyesült Istenével.“ (Isis Unveiled, vol. II., p. p. 114. 115.)

„Krisztus“ alatt a misztikusok egyhangulag ezt az újra eggyé lett háromságot értik. Midőn a kandidátus utolsó initiációjában a földön vagy oltárkövön elterülve, alsóbb énje, a Nusnak, megfeszítését jelképezi és midőn e képletet „halálból feltámad“ diadalmaskodva a „bűn és a halál“ fölött, ebben a magasztos pillanatban maga előtt látja a dicső jelenséget, Krisztussal eggyé lesz, mert Krisztus életre kelt benne. Ezután ha tovább él is fizikai testében, az már engedelmes eszköze. Mert igazi Énjével egyesült — Manas s az Átmâ-Buddhi principium eggyé

lettek. És személyisége által, melyet azontul elfoglal, halhatatlan szellemi intelligenciájának összes ereit kifejtteni képes.

Amig alsóbb énje leláncolta, addig spirituális Egoját — a benne rejlő Krisztust — naponta megfeszítette. De a tökéletessé vált Adeptusban Krisztus diadalmasan kelt életre, mert ur lett önmaga s az egész természet fölött. Manas hosszú zarándoklását befejezte. A szükség szabta időszak letelt s a reinkarnáció szekere megállt. Mert az Ember Fia immár tökéletessé lett, a szenvedés megváltotta.

Amig ennél a célnél nem tartunk addig Krisztus törekvésünk tárgya. A sugár szüntelenül vissza, forrása felé törtet. S az alsóbb Manas szüntelenül a felsőbbel való reunióra törekszik. És amig ez a dualitás, ez a benső szakadás tart, addig a legtisztábbak, legnemesebbek esengő vágyakozása a reunió után nem szűnik. Ez a vágyakozás a benső életnek a legmegkapóbb bizonyítéka. Ez az ami imában, inspirációban, az „Isten keresésében“ az isteni után való vágyban nyer kifejezést. „Az én lelkem szomjuhozza az Urat, az élő Istent“ kiált fel a buzgó keresztyén. Ha az ilyen embernek azt mondanók, hogy mélységes vágyakozása céltalan, csupán muló ábránd, elfordulna mint akit nem értettek meg. De az ő szemében a tényeken ez mit sem változtatna. Az okkultista a léleknek ebben a feljajdulásában felismeri a felfelé való törekvésnek kiolthatlan impulzióját. Az alsóbb én vágyakozását a felsőbb után, amelytől elszakadt, amelynek a vonzását azonban élénken érzi. Hogy valaki külsőleg Buddha, Vishnu, a szent Szűz vagy az Atyához fohászokodik-e, az mindegy. Mindez csupán lényegtelen dialektikai eltérés. Mert az igazi cél mindig az, hogy Manas s az Átmâ—Buddhi principiumok egyesüljenek. Bármily név fedje is — az idők és fajok változásával — alapjában véve mindig az ideális állapotot elért emberiségről van szó, akár a „személyes Isten“ vagy „Isten Ember“ ahogy minden vallás említené vagy a „testet öltő Ige“ s a Krisztusról akinek „mindenkiben meg kell születnie“ s akivel a hívőknek eggyé kell lennie.

Evvel eljutottunk a két utolsó sikhöz — a spirituális sikhöz. A spirituális szó, mellyel annyiszor visszaélnek — itt csupán az anyag ellentétjeül szolgál. Ebben a szférában csak az egészen általános eszméket foghatjuk föl, de mindazonáltal szükséges, hogy megkisértsük — bármily fogyatékosan is — meg-

érteni őket, midőn az emberre vonatkozó felfogásunkat akarjuk tökéletesíteni.

A VI. és VII. principium, Átmâ-Buddhi — a szellem.

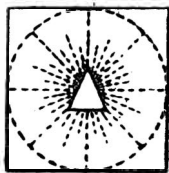
Az Átmâ-Buddhi principiumot az előző fejezet gondolatmenetének kiegészítésül először Manasszal való összefüggésében taglaljuk. S csak későbbben térünk rá és vesszük általánosabb szempontból mint Monad-ot. Az emberi trinitás — Átmâ-Buddhi — Manas — legvilágosabb, legsikerültebb leírását, H. P. Blavatsky „Key to Theosophy“ c. művében leljük. Ahol tudniillik erre nézve a következő definícióba bocsátkozik :

„A felsőbb Én az : { Átmâ, elválaszthatatlan sugara az univerzális „Egyetlen Én“-nek. Inkább a felettünk, semmint bennünk rejlő Isten. Boldog az, kinek sikerült benső Én-jét vele megtelítenie.“

„A spirituális isteni Ego az : { a spirituális lélek, illetve Buddhi szoros összefüggésben Manas-szal — az értelem (a gondolkodás) principiumával, amely nélkül Ego egyáltalán nem létezhet, — mert az esetben csak Átmâ vehikulumá.“

„A benső, illetve Felsőbb Ego a : { Manas — az 5-ik principium — így nevezve a Buddhi-principiumtól különállóan. Mert az értelem principiuma csak akkor felsőbb Ego, ha a Buddhi principiummal teljesen egybeolvadt . . . Csak így permanens egyéniség, illetve areinkarnálódó Ego.

A. Besant.
(Angolból: *Uray Georgina.*)



JÖVŐNK ELŐRE MEGHATÁROZOTT-E?

Állandóan a mult uralja létezésünket. Vajjon miért ragaszkodom hozzá annyira? . . . Bizonyára azért, mert emlékeinkből élő, emlékeinkből alkotott lények vagyunk. Szellemünk emlékezésünk munkájának eredménye.

De nemcsak a jövő nem ismerése az, ami jövőnk szemhatárait elfátyolozza, hanem legfőképpen makacs meggyőződésünk, hogy e nem ismerésünk gyógyíthatatlan, pótolhatatlan bajunk, ez az, ami multunknak jövőnk felett lelkünkben oly feltétlen uralmat biztosít.

Tudós kutatók azonban lassanként odajutnak, hogy a jövő 4000-ik esztendő eseményeit éppen olyan bizonyosaknak, determináltaknak tartják, mint az 1600 eseményeit. Bizonyos korlátok között a jövő tényeinek tanulmányozása és ismerete megvalósítható.

A modern tudomány rendszeres kritika segítségével teljesen szétoszlatta azt a hitünket, hogy a teremtés kezdete határozottan determinált jellegű volt s ugyanakkor megismertetett bennünket lényekkel, melyeket eleven ember sohasem látott, megismertett velük behatóbban, mint amennyire hozzánk közelebb álló történelmi személyeket ismerünk: a *carboniferák* kigyó-madarait például.

A történelem előtti korszaknak e mélyebb ismerete egy újabb, a tények szigorú vizsgálatán alapuló rendszernek köszönhető. Nem felsőbb megnyilatkozáson alapszik, hanem bizonyos tények, némely ásványok, faragott sziklák, anatómiai dokumentumok behatóbb kritikájából, vizsgálásából folyik.

És mivel így lehetséges volt némely kiválasztott részére a jellemző anyag egybehozása és összehasonlítása folytán — minden hagyomány mellőzésével, — egyedül a tényekre támaszkodva, e meglepő tudománynak alapját vetni, vajjon nem lehetséges ugyanazt tenni a jövő számára, amit tettünk a multért, a jövő tényeinek ismeretéig eljutni, ami kétségkívül fontosabb az emberiség számára, mint a történelemelőtti tények ismerete?

A közönséges ember könnyen azt képzei, hogy minden tudomány esetleges. Ezzel ellenkezőleg jól tudjuk, hogy a tudomány nem a tények gyűjteménye, hanem azok elemző kutatása. A tények a tudománynak csupán nyersanyaga és nem tárgya.

Az analízis révén rendszerezett tudáshoz jutottunk és tudjuk, hogy a tudomány célja, igazolása, tanuskodása nem olcsó boszorkányos fogás, hanem *profetizálás*. Az asztronómia a nehézkes törvénye alapján a bolygók mozgásának tételét állítja föl, az orvosi tudomány, mikor diagnózist állapít meg, előre megmond

bizonyos tényeket. A meteorologia sohasem szűnik meg profetizálni. A vegyész előre beszámol az elemekről, melyeket keres, anélkül, hogy már megtalálta volna őket.

Minden tudomány hajlik a profeciára, és minden tudomány-szak saját szakának határán belül: profetizál.

Ha így áll a dolog miért nem volna lehetséges az *előretudásnak* olyan bizonyos, pontos és részletes tudományát megalapozni, mint a amilyen a föld multjára vonatkozólag a geológiai tudomány? Azért, mert nem vagyunk képesek egyéni jövőnket előrelátni, ez még nem ok arra, hogy kételkedjünk az emberiség jövőjét előrelátó képességünben.

Az ember nem véglegesen meghatározott, ez az a nagy tény, amely a jövő ismeretéből oly izgató érdekességgel szűrődik le. Könnyű volna a tényeket összegyűjteni és ennek alapján kimutatni, hogy néhány száz, legkésőbb ezer év múlva az emberiség egy nagy Világ-Államban fog organizálódni. Törekvése oda fog irányulni, hogy kiirtson mindent ami kárhuzatos, durva, állati, mindazt ami jelen létezésünk nyomorát és ostobaságát teszi.

Némelyek azt tartják, hogy földrengések lesznek, melyek folytán az emberiség el fog pusztulni. A nap kihűlhet és megállíthatja minden manapság létezőnek életét. Mindez megtörténhetik, de van valami bennünk, ami nem fog elpusztulni. Hosszadalmas elmélkedésünk multunkból nyújthat számunkra bizalmat erre nézve.

Életünk feltételei hihetetlen gyorsasággal változnak. Olyan átalakuláson megyünk keresztül, amilyen az emberiség életében eddig alig fordult elő és semmi lökést vagy rázkódást nem érzünk. A hajnal időpontjánál tartunk csak, észrevétlenül közeledik a nappal.

Ha figyelemmel szemléljük, látjuk az ismeretek hatalmas fejlődését, a rend fokozatos szervezését, az emberfaj egészségének és értelmének állandó tudatos javulását. Amit látunk és sejtünk bizalommal tölthet el. Mindaz, amit az emberiség eddig elért talán csak álom az elkövetkező ébredés előtt.

Egész mai világunk a legnagyobb dolgok ígéretétől terhes és el fog majdan következni a nap midőn a testünk-lelkünkben szunnyadó lény úgy fogja a földön lábát megvetni mintha egy háromszegletű talpazaton állana és mosolyogni fog miközben kezeit a csillagok felé nyújtja . . .

H. G. Wells.

KÜLÖNFÉLÉK.

A hold hatása. H. P. Blavatsky a *Secret Doctrine* (Okkult tudomány) című munkájában a holdról a következőket mondja:

A Hold ugy tekintendő, mint a Föld árnyéka. A Hold vitális erőit a Föld abszorbeálta s hosszú századokra kénytelen útjában elkisérni a Földet, mely vonzza és viszont vonzatik általa. „A Holdat saját szülötte vampirizálja s úgy áll rajta bosszút, hogy vészes kisugárzását küldi rája, melyet okkult lények láthatatlan méreg alakjában továbbít. Mert noha kimult, mégis él: feloszlásnak induló teste részecskéi nagyon is aktiv, hatásában destruktív életet élnek.“

Ne aludjunk ennél fogva a Hold-sugarak világosságának kitéve, ajánlja H. P. Blavatsky, mert vitális erőinkből veszíthetünk ezáltal.

Különösen fejünket óvjuk e hatástól s borítsuk le fehér kendővel. Legtöbben ösztönszerűleg és tapasztalatból cselekszenek így, ha némi szenzibilitással rendelkeznek.

A Belga T. T. lapjában E. Voute e jelenségre vonatkozólag több példát idéz. A tropusok vidékein szabály, hogy a fákat sohasem szabad teli hold idején kivágni, mert ez esetben hamar korhadnak. Ugyancsak ott azt tartják, hogy a hold fényének kitétt hal húsának élvezete veszedelmes mérgezéssel járhat, mely halált is okozhat s azért attól óvakodnak. Egy tengerésztiszt elbeszélése szerint a hajón napnyugta után vágott s a teli hold fényének kitétt marha — tapasztalat szerint — gyors rothadásnak indult már másnap, míg különben 2 napig is elállott.

Amit a babonás néphit és H. P. Blavatsky régóta igaznak tart, azt most tudományos kísérletek is megerősítik.

A *Chemical News* című angol lapban írja E. G. Bryant, hogy a hatás, melyet a hold sugarainak tulajdonítanak, valószínűleg onnan származik, hogy a hold fénye a nap által visszavert fény lévén, ennél fogva polarizálva van. Bryant kísérletképpen egy darab halat tett ki ily polarizált fénysugarak hatásának s egy másik hasonló darabot nem polarizált fénysugarakkal világított meg. Az eredmény meglepő volt: a polarizált fénysugarak hatásának kitétt haldarab jóval hamarabb indult feloszlásnak, mint a másik, jöllehet az elsőnél a levegőhőmérséklet lényegesen alacsonyabb fokon állott.

— A „*Neue Metaphysische Rundschau*“ utolsó számában Paul Zillmann az elberfeldi lovagról ír s összehasonlítja Krall tanítási módszerét Anne Sullivan-éval, melyet ez siketnéma és vak tanítványával, Helen Keller-rel szemben alkalmazott. Krall módszere a közönséges állatidomítástól szerinte nagyban különbözik, mert ő is, mint Helen Keller mesternője, tanítványaikban az értelmi principiumot látták, melyet felszínre hozni, megnyilvánulásának akadályait elhárítani igyekeztek.

HIREK. — A teozófiai munka a nyáron át sem szünetel. Mint értesülünk, Nérei Ödön t.-ünk, aki a tavasz folyamán a vidék néhány városában több nagyszerű előadást tartott, így Aradon, Miskolcon és másutt, legutóbb, július 13., 14. és 15-én Tordán tartott felolvasást nagyszámu érdeklődő közönség jelenlétében. A helyi sajtó megleghangu cikkekben emlékezett meg az előadásokról.

Tordán a teozófiai eszmék és tanítások iránt már régebb idő óta mutatkozik érdeklődés. Aki a történelmet egy kissé ismeri, ezt egészen természetesnek fogja találni. Tordát a vallási türelmesség, a szabad vallási gondolkodás történetében főhely illeti meg. A XVI. század közepén, mikor mindenütt vallási viszálykodások dultak, Torda egymásután törvényesíti Luther és Kalvin vallását, majd 1568-ban Dávid Ferenc javaslatára törvénybe iktatja a vallás-szabadságot s ezzel megelőzi egész Európát. A város tanácsstermében van kifüggesztve Körösfői Kriesch Aladár festménye, mely ezt a jelenetet örökíti meg. A teozófia is teljes vallási szabadságot hirdet, mikor azt mondja, hogy minden vallás egyenlő, mert mindannyinak közös, isteni alapja van. Ezt az alapot kell megtalálnunk, hogy egymást megértsük, szeressük és gyűlölködés helyett testvéreileg támogassuk. Nem csodálandó tehát, hogy a teozófiai igék Tordán termőtalajba hullottak s a város intelligens közönsége körében tanításaink csakhamar megértő befogadásra találtak.

Az elért eredmény mindenestre alkalmas arra, hogy Nérei t.-ünknek buzdításul szolgáljon a sikerrel megkezdett munka folytatásához.

Anonim cikkeket csak az esetben közlünk, ha a szerző nevét a szerkesztősséggel tudatja. — Kéziratokat vissza nem adunk.

A szerkesztésért felelős: Szerkesztőség: I., Otthon-utca 18. szám.
RÓZSAFFY DEZSŐ dr. Kiadóhivatal: VIII., Eszterhazy-u. 19.

— *Reinkarnation*. Monthly Magazine. Size: 32 pp., 5—7. Editors: Weller Van Hook, C. Shuddemagen. Purpose: To popularise the teachings of Karma and Reinkarnation. Vol. I. begins Jan. 1914. Price: 50 cents; 2 shillings or francs 2.5. Simple copies mailed free to inquirers. Karma and Reinkarnation Legion 7243 Coles Ave., Chicago, Ill., U. S. A.

Nyomatott Sárík Gyula villanyerőre berendezett könyvnyomdájában, Czeglédén.



VILÁGHÁBORÚ ÉS VILÁGEVOLUCIÓ.

Minden egy nagy isteni terv szerint történik és semmi sincs cél, ok és szükség nélkül. Ezt a nagy igazságot ne feledjük, ha megakarjuk találni a mai helyzetnek kulcsát.

Lehetetlen az előttünk gördülő eseményeket közönséges szemmel szemlélnünk. A *bellum omnium contra omnes* idejébe süllyedtünk vissza. E nehéz időkben a leghitlenebb is keresi az összefüggést távolabbi és mélyebb okokkal, amelyek a mai csaknem általános kavargás megértéséül szolgálhatnak. Előttünk készül a história, de jaj annak a historikusnak, jaj annak a szegény pepecselőnek, aki egymásra ragasztott materiális tények kusza, zürzavaros és egymásnak ellenmondó tömkelegéből akarja levezetni és megértetni a helyzet képét. Bizony tévuton jár s világosság helyett a sötétséget terjeszti.

„A történelem az élet mestere“ — mondják, de csak úgy, ha azok, akik a történelmet írják, az élet áramlását nem egerlyukból figyelik s az ember földi küldetésének céljáról, felsőbb rendeltetéséről némi fogalommal birnak. Az életet s annak jelentőségét univerzális egészében kell ismernünk, felfognunk, ha azt akarjuk, hogy a történelem csakugyan az „élet mestere“ és ne meghamisítója legyen.

Nemcsak hatalmi érdekek láncolata az előttünk folyó világháboru. Bár az is. A népek védekeznek, küzdenek, harcolnak egymással a megélhetésért, mint az egyes ember is fárad, harcol az érvényesülésért. De amint az egyes ember harcának is csak úgy van értelme, ha magasabb célját feltételezzük, úgy a népek küzdelmének politikai, nemzeti és gazdasági okokon kívül fontosabb, lényegesebb, mélyebben ágyazott motivumai vannak.

Nem egy rakoncátlan, éretlen, rosszindulatu népnek megnyitására van szó. Hiszen ez a gigászi nekigyürkőzés értelmetlen,

sőt komikus volna, ha úgy volna. Princip golyója, az egész fájdalmas, serajevói esemény sajnálatos ürügy arra, amiről régóta meg van írva, hogy meg kell történnie. Mert minden az összért van és semmi sem az egyesért, még csak nem is egyes népekért. Ma az egyik hatalom győz, holnap a másik. Ma ez van fölül, holnap amaz. Népek és korszakok életében is öröm és fájdalom felváltják egymást. Semmi sem örökké tartó ami földi, emberi intézmény és minden csak azért van, hogy az egyetlen isteni evolúció hatalmas és szakadatlanul hömpölygő folyamát szolgálja. Ebben az áramlatban eltűnnek népek, civilizációk, amelyek bármennyire szeressük vagy sajnáljuk őket, — legyünk róla meggyőződve — nem jelentenek sokkal többet, mint az egyes ember napi életének egymásrahalmazódó eseményei. Nem egymásért, nem önmagukért vannak. Minden a felsőbb értelemben vett evolúcióért s evolúció által történik és semmi sem történhetik ennek ellenére.

„Sok-sok évszázadon, sőt évezreden át — mondja A. Besant — az evolúció lassú menete csendesen alig észrevehetően halad, majd hirtelen változás áll be. Az egyik faj kivész és más kerül helyébe. Az átmeneti időszakban, amíg ez végbemegy gyorsabb a haladás, a katasztrófák gyakoriak, hirtelen változásokat tapasztalunk s az emberek egy év alatt többet fejlődnek, mint őseik talán száz esztendőn át. *Ilyen átmeneti korszakban van a világ ismét*“.

„Ha körülnézünk — mondja tovább — mindenütt a haldokló korszak jeleit látjuk. Esmékkel találkozunk, melyek elérték csúcspontjukat s tovább nem fejlődhetnek, hacsak nem indul egészen új irányban a kutatás ; észrevehetjük, hogy az ember értelmi tevékenységének munkájában az elért nagy haladás után mindenütt és mindenben zsákutcába jutott“.

Lássuk miben áll röviden ez a teozófiai értelemben vett evolúció. A legrégebb indiai írások egyikében a Puráná-kban* az áll, hogy a földi evolúció 7 kontinensen és 7 faj által történik**. Kontinensek és fajok váltakoznak, elpusztulnak vagy megmaradnak cél és szükség szerint. Így sülyedt el az egykori Lemuria, nem maradván belőle más, mint Ausztrália déli része és Madagaszkár szigete*.

Atlantis volt a negyedik fajnak az atlantidáknak hazája. Archeológiai kutatások révén Afrika nyugati partvidékén hatalmas városok

*„The immediate future“. London 1909.

*Purána a. m. régi.

**A 7-es szám miszteriózus jelentőségére itt hosszas volna kitérni.

*Haeckel Lemuriába helyezi az emberi nem bölcsőjét s ebben részben igaza van, mert a két korábbi kontinens emberisége — a lemuriai a harmadik faj volt — nem volt még annyira kifejllett, hogy emberinek volna nevezhető.

romjai kerültek felszínre, hogy tanuságot tegyenek az ott létezett civilizációról. Lemuriát belső tűz, földrengés pusztították el, Atlantist vizözön borította el s e ténynek nyomára akadunk Noé megmenekülése és Deukalion és Pyrrha történetében. Az európai és ázsiai szárazföld az idézett régi forrásmű szerint, melynek adatai az okkult kutatásokkal és H. P. Blavatsky Secret Doctrine-jének tanításával is megegyeznek, csak azután vált lakhatóvá, hogy az ötödik, az *árja* fajnak tartózkodási helyéül szolgáljon. E faj alapítói az atlantidákból kerültek ki, akik vezetőjük segítségével a fenyegető katasztrófa elői idején* megmenekedtek s a mai Gobi sivatag vidékén települtek le, hol akkor bel-tenger volt (mint a mai Kaspi-tenger), dus termőföldtől környezve. Ez volt 80,000 esztendővel Kr. sz. előtt. Innen és ekkor terjedt és széledt el a ma is élő népfajok nagyrésze. Meg kell még jegyeznünk, hogy minden egyes fajnak hét al-faja van. Minden faj, meghatározott terv szerint, különböző képességeket fejleszt ki a fokozatos fejlődés törvényének megfelelőleg. Jelenleg az ötödik faj ötödik al-faja van fejlődésben. Ezek a teutunok. De hátra van a hatodik és hetedik al-fajnak kifejlődése. Erre nézve bővebbet találhatunk A. Besant fönnebb idézett művében. „Konvulziók és katasztrófák — írja — arra valók, hogy általuk az emberiség fejlődjék. Ha effélék nem fordulnának elő bizonyos időközben, a föld képtelen volna eltartani gyermekeit“. Szerinte a hatodik al-faj keletkezésével kapcsolatban ily változások, megsemmisülések várhatók. A British Association for the advancement of Science legújabb kutatásai megerősítik azt, amit Blavatsky már 1888-ban megírt a Secret Doctrine-ben. E kutatások szerint a Csendes Tengeren, az eltűnt Lemuria fölött, új földrész van keletkezésben. Az új földdarab lassan, de biztosan nyomul előre a tenger színe alatt. Pontos mérések útján megállapították viszont azt is, hogy az európai szárazföld a partvidéken területéből állandóan veszít, a tenger mind beljebb és beljebb húzódik. Nem nehéz e jelekből megjósolni, mily óriási katasztrófa fenyeget*.

Rövidebb időközökben közvetlenül szemünk előtt megfigyel-

*V. Ö. A. Besant : The immediate future.

*Az emelkedő szárazföld oly óriási víztömeget fog a tudósok szerint medréből kiszorítani, hogy ez által Európa Atlantis sorsára juthat. Ez nem fantasztikus rémhit, hanem pozitív megfigyelésen alapuló föltevés, melyet a tudományos és bölcséleti gondolkozás egyaránt támogat.

hetjük a természetben rendszeresen történő változásokat, megújításokat, ismétlődéseket. Ugyanez történik nagyobb időközökben, csak hogy sokkal nagyobb arányban a mindenségben. A folytonos fejlődés parancsoló törvénye követeli ezt így. A kiélt, elhasznált civilizációknak el kell pusztulniuk, hogy új, nagyobb és tökéletesebb fejlődés következhesse utánuk*.

De térjünk vissza a fajok elméletéhez. Mondottuk, hogy okkult források szerint új faj, az ötödik faj hatodik al-faja van keletkezésben. Ennek a fajnak lesz hivatása, hogy az eddigi öt érzéke mellé egy hatodikat fejlesszen ki, egy benső érzéket, mely egyeseknél már jelentkezik. Könnyű belátni, hogy tökéletesebb érzékekkel kulturánk is, mely eddig épen érzékeink korlátoltságánál fogva tulságosan materiális irányban haladt, mennyit nyerhet még tartalomban, mélységben. Beláthatatlan perspektívák nyílnak meg újra előttünk. Ez a felsőbb spirituális fejlődés útján viheti az embert egy lépéssel céljához közelebb, ami minden evolúciónak végső rendeltetése.

Hogy ily nagy események küszöbén áll az emberiség jelenleg s csakugyan egy fejlődési ciklus végéhez érkezett, azt A. Besant nemcsak fizikai és geológiai adatokkal igazolja, hanem politikai, szociális, morális és kulturális jelekből is következteti. Hosszas volna mindezekre részletesen kitérni, akiket a kérdés érdekel, azokat a kiváló író „*Changing world*“ („Változó világ“) c. művére utaljuk*. Itt csak végső konkluzióra akarunk rámutatni. Minden fejlődési ciklus elején a multban egy-egy nagy világszellem, mester, tanító jelent meg, aki szellemének fényével, önfeláldozó jellemének tisztaságával az emberiségnek új példát adott, új irányt mutatott. Így volt a multban és így kell lennie, így lesz a jelenben vagy a legközelebbi jövőben. Nem jámbor adventisták ábrándozása ez, mint taján némelyek gondolják. Komoly tudósok és gondolkozók, mint Gustave Le Bon, Maeterlinck egy nagy szociális reformátornak, egy nagy bölcselkedő szellemnek eljövételét reménylik. A mi náluk filozófáló sejtés, helyes intuíciónál fakadó kívánság, az a teozófus és okkultista A. Besantnál a multak ismeretén alapuló hit, tapasztalati jelekből következtető bölcséleti tudás, a látó eleven erejű meggyőződése.

*Büszkélkedve szoktuk emlegetni kulturánkat, pedig a mai teljesen *profán* irányban haladó művelődés csak értelmiségünket fejlesztette, felsőbb szellemi tudásunkat, erkölcsünket csak nagyon kissé. A régi perzsák vagy egyiptomiak kulturája fölényesebb e tekintetben a mienknél.

*Megj. németül is: „Die Wandelnde Welt“.

Az eljövendő Mester A. Besant szerint a krisztusi tanítást fogja felújítani, amelyet a felekezeti egyházak eredeti jellegéből kivetkőztettek, az emberek félreértettek és meghamisítottak. A testvéri szeretet és megértés tanítását fogja hirdetni. A vallásokat egységes erkölcsi alapra fogja helyezni. A nemzeti viszálykodásokat megszüntetni, a kinzó nép-nyomort enyhíteni, célszerű berendezkedéssel elejét venni: ez lesz hivatása. Hogy működésében ellenlábassal is fog találkozni, ez előre várható.

Addig azonban állig fegyverben állva rontunk egymásnak. A legfőbb óra még nem érkezett el. Az emberiségnek előbb szörnyű megpróbáltatáson kell keresztül esnie, míg meghallgatja a bölcs tanítást. A szenvedés teszi fogékonnyá az embert épen úgy, mint az emberiséget. Az évek óta minden téren uralkodó nagy feszültségnek előbb el kell múlnia. A felgyülemlett szenvedélyeknek ki kell tombolniuk magukat. Majd azután, ha katasztrófák, háború, betegség, gazdasági nyomor megtizedelt, ha fájdalom és nélkülözések önhittségünket, ridegségünket megtörték, majd azután lehet szó felsőbb igazságokról. Befogadásukra jobban elő leszünk készülve.

A világháború világevolúciót is jelent, ezért nincs okunk a csüggedésre.

Scrutator.





A NEVELÉS MINT SZOLGÁLAT.

A tanító.

A „Mester lábainál“ című könyvecskében megírtam a Mestertől nyert amaz utasításokat, melyekkel engem arra oktatótt, mikép lehet környezetemre nézve a lehető leghasznosabbá válnom. Akik olvasták, mind jól tudhatják, mily erősen sugalmazók a Mester szavai és mily nagy vágyat keltenek minden olvasóban arra nézve, hogy magát a mások szolgálására képessé tegye. Magam is tudom, mily sokat segített rajtam azok szerető gondozása, kiktől én vezettetésemet várom; és erősen vágyódom másokat részesíteni a tőlük nyert segedelemben.

Ugy tetszik nekem, hogy a Mester utasításai általánosan alkalmazhatók. Nemcsak azok vehetik hasznát, kik határozottan a beavattatás felé vezető ösvényen törekszenek haladni; hanem mindazok is, kik még mindennapi világi dolgaikkal lévén elfoglalva, kötelességtudással, komolyan és önzetlenül óhajtanak munkálkodni. A legnemesebb munkálkodási alakok egyike éppen az, amit a tanító végez. Lássuk, hogy világítják meg ezt a Mester szavai.

A négy tulajdonságot veszem mérvadóul, melyekről a „Mester lábainál“ című könyvem beszél; és igyekszem megmutatni, hogyan lehet azokat a tanító életére s a tanítványokéra alkalmazni, valamint arra a viszonyra is, melynek közöttük fenn kellene állani.

Legelőször arról a tulajdonságról fogok beszélni, mely a nevelés terén a legfontosabb, t. i. a szeretetről.

Mondják, hogy a jelen korban a tanítói állást nem tekintik

más értelmiségi hivatással egy szinten állónak. Ha valakit még oly jól kiképeztek arra, hogy tanító lehessen, pályáján nagyon kevés tisztelettel találkozik. Természetes tehát, hogy a legügyesebb ifjakat nem vonzza ez a hivatás. Valójában pedig a nemzetre nézve éppen a tanító hivatása a legszentebb és legfontosabb, mert ő alakítja azoknak a fiúknak és leányoknak jellemét, kik majdan felnőtt honpolgárai lesznek. Ős időkben annyira szentnek tartották ezt a hivatást, hogy csakis papok lehettek tanítók. Az iskola pedig a templomnak volt egy része. Indiában oly nagy bizalommal viseltettek a tanító iránt, hogy a szülők sok évre teljesen neki adták át gyermekeiket. Ugy élt a tanító tanítványaival, mintha egy családnak lettek volna tagjai. Mivel pedig ennek a boldog összekötetésnek ismét helyre kell állnia, én a szeretetet tartom legelsőnek a tanító megkivánt tulajdonságai között. Hogy India népe megint oly nagy nemzet lehessen, minőnek mindnyájan óhajtuk látni; vissza keil állítanunk azt a hajdani boldog viszonyt.

I.

A szeretet.

Mesterem arra tanított, hogy szeretettel az ember képes megszerezni mind a többi tulajdonságot, míg „szeretet nélkül a többi együttvéve sem elegendő.“ Éppen ezért senkinek sem kellene tanítóvá lennie — illetve nem volna szabad megengedni, hogy tanító legyen — ha csak meg nem mutatta mindennapi életében, hogy természetének legerősebb tulajdonsága a szeretet. Azt kérdezhetik: „Hogyan tudjuk meg, vajjon elég nagy-e valakiben a szeretet, arra, hogy tanító lehessen?“ Amint kora gyermekiségében meglátszik egy fiún, hogy természetes képességei erre vagy arra a pályára teszik őt alkalmassá: éppen úgy a főként szeretetével kiváló gyermek is elárulja, hogy tanítónak való. Az ilyeneket egyenesen tanítókká kellene nevelni, amint szokás fiúkat már gyermekkoruktól kezdve valamely más pályára is nevelni.

A különböző pályákra készülő fiúk közös életet élnek ugyanegy iskolában, azért mint emberek csakis úgy válhatnak később hasznára a nemzetnek, ha iskolai életükben boldogok. A fiatal gyermek már természeténél fogva boldog. Ha tehát lehetővé tesszük úgy az iskolában, mint otthon azt, hogy a gyermek boldogsága folytatódjék, sőt növekedjék: akkor olyan ember lesz belőle,

ki boldoggá tesz másokat. Amely tanító szeretettel és rokonszenvvel van tele, az magához vonzza a fiúkat és örvendetessé teszi iskolai életüket. Mesterem egyszer azt mondta : „A gyermek nagyon vágyik tanulni; és ha valamelyik tanító nemképes érdeklődést kelteni benne leckéje iránt, akkor az illető nem alkalmas tanítónak és jobb volna más pályát választania.“ Azt is mondta a Mesterem : „Az anyémek szeretnek tanítani és szolgálni. Oly erősen óhajták a szolgálatra kínálkozó alkalmatosságot, mint az éhes ember a táplálékot és állandóan várják is. Szívük annyira tele van az isteni szeretettel, hogy állandóan ki kell árasztaniok az őket környezőkre. Csakis ezek alkalmasak a tanítói tisztségre, kik a tanítást nem csupán szent és fontos kötelességnek, hanem egyúttal a legnagyobb örömmel is tartják.“

A rokonszenves tanító kivonza tanítványaiból mind a bennük rejlő jó tulajdonságokat és gyöngédségével elejét veszi tőle való félelmüknek. Így azután minden fiú egészen olyannak mutatkozik előtte, amilyen valóban; ő pedig képes lesz meglátni, melyik irány felé meg minden egyes gyermeknek külön-külön és miképp segíthet nekik a maguk útján haladni. Az ilyen tanító előtt a fiú fel fogja tární mindazt, amiken fennakad, mert tudja, hogy rokonszenvre és szeretetre számíthat. Gyöngéségeit sem fogja elrejtteni, hanem örül, ha mindent elmondhat annak, kiről biztosan tudja, hogy szeretettel kész segíteni rajta.

A jó tanító visszaidézi emlékezetébe saját ifjúságát és így együtt tud érezni a hozzá forduló fiúval. Mesterem azt mondta : „Aki elfelejtette gyermekkorát és elvesztette a gyermekek iránt való rokonszenvét : az nem lehet nekik tanítójuk vagy segítőjük.“

A tanítónak pártfogó és segítő szeretete viszont szeretetet fog kiváltani tanítványából. Mivel pedig így érezni kénytelen a tanítvány tanítójának felsőbbtségét, iránta való szeretete tisztelettel fog párosulni. Ha ilyen uton ébred a fiúban tisztelet, akkor az csak gyarapodni fog életkorával együtt; és szokásává lesz meglátni s tisztelni a nagyságot. Idővel pedig talán a Mester lábaihoz juthat el ezáltal. Tanítója iránt való szeretete a fiút engedelmessé és könnyen vezethetővé fogja tenni úgy, hogy a büntetés szüksége soha sem fog felmerülni. Így azután eltűnik a félelemnek egy nagy oka, mely jelenleg annyira megmérgezi a tanítónak tanítványához való viszonyát. Akik oly boldogok körülöttünk, hogy az igazi Mesterek

tanítványai lehetnek : azok tudják milyennek kell lenni e viszonyban. Mi ismerjük azt a csodálatos türelmet, gyöngédséget és rokonszenvet, mellyel állandóan közelednek hozzánk; még akkor is ha hibáztunk vagy gyengék voltunk.

Köztük és közöttünk sokkal nagyobb a különbség, mint a közönséges tanító és tanítványa között. Mihelyt megértette a tanító, hogy állása őt a nemzet szolgálatának szenteli, miként magát a Mester az emberiség szolgálatának szenteltette : azonnal tagja lesz a világ nagy tanítóosztályának, melyhez az én szeretett Mesterem is tartozék. Annak az osztálynak t. i. melynek fenséges feje az Istennek és emberek legmagasabb tanítója.

Mondják, hogy nagyon sok fiú van, kikkel nem lehet ilyenképpen bánni. Erre az a feleletem, hogy az olyan fiúkat már elrontották rossz bánásmóddal, de még akkor is meg kell őket javítani lassankint sokkal nagyobb türelemmel és állandó szeretettel. Akik megkisérlették ezt, látták a sikerét.

Ha az ilyen szeretetnek légkörében töltheti el tanórát a fiú, akkor ő otthon jobb fia lesz szüleinek és jobb testvére testvéreinek. Az iskolából mindig életkedvvel és megerősödvé fog haza térni, nem leverten és fáradtan, mint rendesen szokás. Mire pedig családfővé növekedik, betölti házat avval a szeretettel, melyben őt szerették; és így nemzedékről nemzedékre szerte árad gyarapodva a boldogság. Az ilyen fiúból nem olyan atya lesz, milyen ma igen sok van. Nem avval a pusztán önző érzéssel fogja fiát számba venni, mellyel egy tulajdonának nevezhető jószágra tekint az ember, mintha csupán az apa kedvéért volna a fiú. Ugy látszik, némely szülő csakis a családi jólét és hirnév gyarapítására szolgáló eszközöknek tekinti gyermekeit, számítva azok elfoglalandó állásaira és házasságaikra. Az ilyenek rendszerint nem törődnek gyermekeik óhajaival. A bölcs atya ellenben barátilag tanácskozik fiával, nagy gonddal igyekszik megtudni óhajait és segít neki — tapasztalatokban gazdagabb lévén — okosan megvalósítani kívánságait. Mindenkor szemelőtt tartja, hogy a fia is egy külön *én*, ki azért lett fiává, hogy atyjának, a haladásában nyújtott segítség révén, alkalmat adjon egy jó Karma megalkotására. Sohasem téveszti szem elől az ilyen atya, hogy fiának csak a teste fiatalabb az övénél, lelke azonban az övével egy idős lehet s éppen azért egyaránt tisztelettel és szeretettel kell viseltetnie iránta.

A szeretet úgy otthon mint az iskolában, nagyon természetesen, folytatólagos apró szolgálatokban fog nyilvánulni. Idővel pedig annyira szokásává lesz a gyermeknek ez a szeretetből való szolgálás, hogy később nagyobb szerű, hősiessé tettekkel fogja szolgálni hazáját; s ez az ami naggyá teszi a nemzetet.

A Mester sokat emlegeti a kegyetlenkedést, mint a szeretet ellen való vétkezést. Megkülönbözteti a szándékos kegyetlenkedést a nem szándékostól. Azt mondja: „Szándékos a kegyetlenkedés akkor, ha valaki akarattal okoz fájdalmat más élő lénynek; és ez a legnagyobb bűn valamennyi között — inkább ördögi mint emberi cselekedet.“ Ide kell soroznunk a bot használatát, mert Ő így nyilatkozik a szándékos kegyetlenkedésről: „Sok tanító rendesen gyakorolja.“ Bele kell tehát értenünk minden szót és minden tettet, melynek célja megsebezni a fiú érzelmeit és megsérteni önértését. Némely országban már eltiltották a testi büntetést, de a legtöbb helyen szokásos még. Mesterem pedig azt mondja: „Ezek az emberek avval akarják menteni kegyetlenségüket, hogy a szokásra hivatkoznak; holott a bűn csak bűn marad, ha még oly sokan követik is el. A karma nem törődik a szokással és a kegyetlenség karmája a legborzasztóbb valamennyi közül. Indiában éppen nincs mentség az ilyen rossz szokásokra, mert ott mindenki nagyon jól ismeri az ártatlanság kötelességét.“

Amit büntetésnek nevezünk, annak a pusztá gondolata is nem csupán helytelen, hanem egyúttal oktalan. Amely tanító megfélemlítéssel akarja kivánsága teljesítésére bizni a fiúkat: az nem veszi észre, hogy csak addig engedelmeskednek neki, míg velük van. Nem gondol arra, hogy mihelyt nem látja őket, mit sem törődnek parancsaival, sőt éppen abban lelnek örömeiket, ha megszeghetik, mivel nem szeretik őt. Ha azonban rábíri tanítványait hogy iránta való szeretetből tegyék meg kivánságait azért, hogy tetszését megnyerjék: akkor távollétében is megtartják parancsait és így könnyebben esik nekik a munka. A bölcs tanító nem úgy igyekszik célt érni, hogy félelmet és magától való idegenkedést fejleszt a fiúk jellemében; hanem úgy, hogy felébreszti és előtérbe vonzza a bennük rejlő szeretetet és odaadást. Ezáltal megerősít minden bennük levő jót és segédelmet nyújt nekik fejlődésük pályáján.

Hasonlóképp helytelen dolog, ha az ember szabadulni akar a

sok gondot és zavart okozó gyermektől. Még ha a szükség úgy kívánná, hogy társai érdekében elkülönítsük a többitől: akkor sem szabad megfélemlenünk arról, hogy benne is van valamennyi jó. Valóban az iskolai fegyelemnek mindenkor a fiúkban rejlő jón kellene alapulnia és nem azon, hogy a tanító gondját kevesbitsük. Amely tanítóban szeretet van az nem ijed meg a gondoktól vagy zavartatástól.

A nem szándékolt kegyetlenkedés gyakran csakis gondatlanságból származik, azért nagyon kell a tanítónak vigyáznia, nehogy kegyetlen legyen szóval vagy tettel, csupán mivel nem gondolta meg, amit mondani van tenni akart. Sokszor megtörténik, hogy hirtelen kimondott szavakkal okoznak fájdalmat a tanítók a gyermekeknek, amikor kívülről érte őket valami kellemetlenség, vagy ha valami fontos kötelességet készülnek végrehajtani. Ilyesmit pedig a tanító könnyen elfelejt, mint köznapi dolgot: de az érzékeny tanítvány szívére megsebezte és az annyit forgatja fejében az elhangzott szavakat, hogy végre mindenféle balga tulsásokba csap át képzelete. Így azután igen sok félreértés támadhat a tanító és tanítványai között. Igaz, hogy nekik türelmet és nemes gondolkozást kell tanulniok és belátni azt, hogy a tanító mindenkor tőle telhetőleg segítni akar rajtuk; de viszont a tanító éber őre legyen mindenkor szavainak és ne engedje, hogy legsürgősebb elfoglaltsága közepett is szelidségnél egyéb áradhasson ki beszédéből és tetteiből egyaránt.

Ha a tanító mindenkor szeliden bánik el a tanulókkal, kik fiatalabbak és gyengébbek nála: akkor nagyon könnyű lesz megérttetnie velük azt a fontos tételt, hogy szelidséggel kell viseltetniök a kis gyermekek, az állatok, péld. madarak és más élőlények iránt. Az idősebb fiúkat, kik már maguk is szelidek és tapintatosak tudnak lenni, arra biztathatja, hogy figyeljék meg utközben, hogyan bánnak kint mások az állatokkal. Bátorítsa őket arra, hogy ha kegyetlenséget látnak, kérjék meg szelid udvariassággal a kegyetlenkedőt, hogy szebben bánják az állattal. Arra is meg kellene tanítani a fiúkat, hogy ne tekintsenek semmi olyat kedvtelésnek (sportnak), ami az állatok üldözésével vagy megölésével jár. A sport nevet alkalmazzák férfias testedző játékokra és gyakorlatokra, ne az állatkinzásra és ölésre. Mesterem azt mondja: „A kegyetlenek végzetének kell utolérnie mindazokat is, kik szándékosan

vonulnak ki Isten teremtményeit megőlni és „sportnak“ kedvtelésnek nevezik ezt az eljárásukat.

Nem hiszem, hogy kellőképpen felfognák a tanítók azt, mily nagy bajt és szenvedést okozhat a csacskság, amit Mesterem szintén a szeretet ellen irányuló bűnnek tart. Nagyon ovatosaknak kellene a tanítóknak lenniök, hogy nehézségeket ne görditsenek a tanulók elé az által, hogy fecsegnek róluk. Nem volna szabad megengedni, hogy rossz hire legyen az iskolában csak egyetlen tanulónak is. Szabállyá kellene tenni azt a tilalmat, hogy az iskolához tartozók közül senkinek sem szabad a másikról rosszat beszélni, legyen az bár tanító vagy tanuló.

Mesterem rámutat arra, hogy mikor valakinek hibájáról beszélünk, nemcsak az történik, hogy megerősítjük azt a hibát az illetőben, hanem saját fejünket is rossz gondolatokkal töltjük meg. Egyetlen módja van annak, miképp szabaduljunk meg valóban az alsóbb rendű természetűnkől. Az i. i. hogy erősítsük a felsőbb rendűt. Mivel pedig a tanítónak kötelessége megérteni a gondjaira bizottak gyengeségét: fel kell fognia azt, hogy elsőrendű természetüket csak úgy rombolhatja le, ha állandóan szeretettel veszi körül tanítványait. Így ugyanis a magabb és nemesebb tulajdonságaikat mindaddig serkenti, míg csak végkép ki nem szorul minden gyengeség. Minél többet beszél a tanító a fiú hibáiról, annál nagyobb bajt okoz neki. Kivételt képez a kartársaival való tanácskozások alkalmá, midőn igyekezniök kell megtalálni a leghelyesebb módot arra, hogy egyes tanulókat egyéni gyengeségüktől megszabadítsanak. Ezenkívül sohasem volna szabad beszélnie a tanuló fogyatkozásairól.

A tanítványokkal is meg kell értetni, mily nagy kegyetlenség az, ha egymásról fecsegnek. Sok olyan fiút ismerek kiknek keserve tette iskolai életüket társaik meggondolatlansága és szeretetlensége. A tanító pedig vagy nem vette észre boldogtalanságukat, vagy nem értett ahhoz, miképp kellene felfogni a többi fiúval, hogy mekkora kárt okoznak amazoknak. Fiúk közt gyakran megtörténik, hogy kapnak rajta, ha valakinek egy beszéd- vagy szokásbeli sajátságát vagy egy elkövetett hibáját fedezték fel és nem sejtve, mily nagy fájdalmat okoznak másnak: meggondolatlanul gyöttrik kiméletlen célzásokkal szerencsétlen iskolatársukat. Ilyenkor főképp tudatlanságból származik e méltatlanság; és ha

képes a tanító hatni a fiúkra, szeliden megmagyarázván nekik, mekkora fájdalomnak okozói, akkor azonnal abban hagyják.

Arra kell őket tanítani, hogy sohamasem lehet helyes az, amivel másokat megsérthetünk vagy bosszanthatunk; éppen azért multságára sem szolgálhat ilyesmi egyetlen helyesen gondolkodó fiúnak sem. Akadnak olyan gyermekek, kiknek jól esik mással incselkedniök és mást bosszantaniök; de csak tudatlanságuknál fogva. Mihelyt megértik, mi az: soha többet nem lesznek olyan testvérietlenek.

Az iskolák minden termében, a legszembetűnőbb helyre, Mesterem következő szavait kellene kifüggeszteni: „Soha senkiről rosszat ne beszélj. Ne hallgasd meg, ha más rosszat mond valakiről, hanem szeliden hallgattasd el e szavakkal: „Talán nem is igaz, vagy ha úgy is volna, szebb nem beszélünk róla.“

Vannak a szeretetet sértő bűnök, melyekben nem lát bűnt senki; és sajnos, de nagyon is elterjedtek. Ilyesmikkel a tanítónak nagyon csinnyan kell bánnia és csak a megengedett határig szabad mennie a szeretet tanának hirdetésében; de legalább jó példájával maga álljon legelő. Három ily bűnt babonából eredő kegyetlenkedésnek nevez az én Mesterem. Ezek:

1. Az állatáldozás. A művelt államok közül már csak Indiában van meg ez a szokás, sőt ott is kivesző félben. A szülőknek és tanítóknak arra kellene tanítaniök a fiúkat, hogy semmiféle igazi vallással nem lehet összefüggésben valamely kegyetlenkedés szokása. Láttuk ugyanis, hogy a vallás egységet hirdet, tehát sziveséget és szelidséget minden érző lény iránt. Istennek azért nem kedveskedhetünk avval, ha kegyetlenkedünk, megölvén a védtelen teremtményeket. Ha megtanulja ezt az iskolában az indus fiú, akkor férfi korában teljesen véget vet az ilyen kegyetlen babonának.

2. Sokkal általánosabban elterjedett bűnös szokás, amiről Mesterem így szól: „Sokkal kegyetlenebb babona az, hogy az ember szükségesnek tartja a húseledelt.“ Ez ugyan inkább a szülőkre tartozik mint a tanítókra, de a tanító legalább fokozatosan megértetheti tanítványaival, mennyire kegyetlen dolog megölni egy állatot azért, hogy megegyék. Azután, ha egyelőre kénytelen is otthon húst enni a gyermek: felnőtt korában már nem fogja tenni és gyermekeinek is több alkalmat ad a maga példájával a jóra, mint amennyiben neki volt része gyermekkorában. Sokkal boldo-

gabbá lenne a világ, mint amilyen most : ha otthon a szülők, az iskolában pedig a tanítók már a kis gyermeket is arra szoktatnák, hogy kötelességének tartsa szeretni és védelmezni minden élő lényt.

3. Azt mondja a Mester : „Az a bánásmód, melyet a mi szeretett Indiánkban a babonásság az elnyomott osztályok számára talált ki, bizonyítja : hogy ez a gonosz tulajdonság még azok között is képes szívtelen kegyetlenséget teremteni, kik már ismerik a testvérség kötelességét. A kegyetlenség ily alakjának kiküszöbölése céljából meg kell tanítani minden gyermeket a szeretet nagy feladatára. Ebben pedig sokat tehetünk úgy otthon mint az iskola falain belül. Sok egészen különös alkalma van a tanulónak az iskolában arra, hogy ezt a feladatot megtanulhassa. A tanítónak pedig ez által kell kiemelnie előtte ezt a kötelességet, hogy udvariasan és szívesen bánik minden alsóbb állású embertársával, valamint a szegényekkel is, kikkel az iskolán kívül találkozik. Mindazoknak, kik ismerik az újra születés igazságát, szem előtt kellene tartaniok, hogy valamennyien tagjai egy oly óriás nagy családnak, melyben a testvérek részint fiatalok részint idősebbek. Meg kell tanítani a fiúkat arra, hogy tekintetbe vegyék a szolgálát és mindenkit, aki társadalmilag alattuk áll és hogy illedelmeseleg legyenek irántuk. A társadalmi osztályok nem azért alakultak, hogy táplálják a hiúságot és durvaságot ; és Manu azt tanítja, hogy a szolgálakkal úgy kell bánni, mint a családhoz tartozó gyermekekkel.

A tanító munkájának jó része a játszótérre szorítkozik. Amely tanító nem játszik a fiúkkal, az teljesen sohasem képes megnyerni szívüket. Az indiai fiúk szabály szerint nem eleget játszanak. Kellene nekik időt engedni a játszásra a tanulás napjain is. Még az olyan tanítónak is ott kellene lenni a játszótéren a tanulókkal, kik maguk nem tanultak játszani ifjúságuk idején. Ilyenképpen is részt vennének a gyermekek nevelésében.

Különösen nagy szükség van a tanuló szeretetére a bentlakással kapcsolatos iskolában, mert ott az otthont is képviselnie kell az iskolának, családi érzés megteremtése által. A vidám és szeretetteljes tanítókal idősebb testvéreiknek fogják tekinteni tanítványai ; és ami nehézségekkel a szabályok nem képesek megküzdenni, azokat eltünteti a szeretet.

Valóban az iskolai élet sokféle tevékenységét mind a szere-

telnek a tanító és tanuló közt fennálló csatornáivá kellene tennünk ; mind a két félnek annál jobb, minél több az ilyen összekötő csatorna közöttük. Minél idősebb lesz a fiú, annál inkább szaporodnak ezek a csatornák ; és így az iskolai szeretet barátsággá változik ál benne férfi korában. Az ilyen szeretetnek meg is lesz a tökéletes hatása.

A fizikai sikon különböző alakjai vannak a szeretetnek. Van férj és feleség, szülő és gyermek, fi és nőtestvér közt levő továbbá a rokonok és barátok iránt érzett szeretet. Mindez pedig egybeolvadva és sokszorozottan van meg abban a szeretetben, mellyel a Mester viseltetik tanítványa iránt. A Mester az anya gyöngéd gondosságával, az apa erősítésével, a fi- vagy nőtestvér megértésével s a rokonok és barátok bátorításával veszi körül tanítványát. Egy ő tanítványával, a tanítvány pedig neki egy része. Emellett a Mester ismeri tanítványának multját és jövőjét s átvezeti őt a jelenen keresztül multjából a jövőjébe. A tanítvány nagyon keveset tud abból, ami a jelenen túl esik és nem érti azt a nagy szeretetet, mely sugalmait a mult emlékéből meríti és alkalmassá teszi magát arra, hogy megalkossa a jövőnek erejét. Néha még kételkedhetik is a bölcsességében annak a szeretetnek, mely önmagát egy szemmel nem látható mintának megfelelőleg irányítja.

Talán nagyon is magas eszménynek látszik az, amit én most bemutattam, az itt alant levő tanítók és tanulók közt létesíthető viszonyhoz képest. Ez utóbbiak közt azonban sokkal kisebb a különbség mint a Mester és tanítványa között. Legyen ez az alsóbb összeköttetése gyenge visszfénye a felsőbbnek, a tanító pedig legalább mint eszményét vegye számba a felsőbbet. Ennek segítségével minden munkája egy magasabb világba emelkedik ; és az iskolai élet mindenütt jobbá s boldogabbá lesz, mert a tanító ezt tűzte ki céljául.

II.

A megkülönböztetni tudás.

A szeretet után az első nagyon szükséges tulajdonsága a tanítónak az, hogy tudjon megkülönböztetni. Mesterem azt mondta, legfontosabb tudnivalónk az „hogy mi Istennek terve az emberekkel ; mert Istennek van egy terve és az a fejlődés.“ Minden fiúnak meg van a maga helye a fejlődés terén. A tanítónak pedig azon

kell lennie, hogy megtalálja minden gyermeknek a maga helyét és eltalálja annak is a módját, hogy mikép juttathatja el őket legjobban a helyükre. A hinduk *dharma* néven emlegetik ezt a kijelölt helyet; és így a tanító kötelessége megtalálni tanítványa dharmáját és segíteni őt abban, hogy meg is feleljen neki. Más szavakkal mondva, minden fiút a neki megfelelő módon kell tanítani és a tanítónak körültekintéssel kell megválasztani, hogy mire és mimódon tanítsa őket. Ilyen feltételek mellett nagyon gyorsan haladhatna a fiú, mert a régi életeiben kialakult szándékait követné és igazán emlékeznek azokra a dolgokra, melyeket akkor ismert. Egy nagy mester szavai szerint: „A fejlődés az anyagba való folytonos elmerülés a jóvátétel törvényéből kifolyólag, vagyis újra testesülés a karmánál fogva.“ Ha a tanító nem ismeri ezt az igazságot akkor nem képes a fejlődést követve munkálkodni és igen sok ideje kárba megy úgy neki mint tanítványának. Ebből a tudatlanságból ered az, hogy oly csekély eredményét látjuk az iskolában eltöltött sok esztendőnek; és innen van az, hogy maga a fiú mit sem tud arról a nagy igazságról, melyet ismernie kellene, hogy kellőképpen viselkedhessék az életben.

Megkülönböztetéssel kell megválasztania a tanítás tárgyait és módját. Fontosság tekintetében legelső a vallás és az erkölcsök. Ezekre nem elég csak tanítani a gyermekeket, hanem ezek képezzék az iskolai élet alapját és légkörét, mert minden tanulónak egyenlően szüksége van rájuk, akármilyen a teendője később az életben. A vallás megtanít bennünket arra, hogy mindnyájan csak részei vagyunk ugyanegy Énnak és éppen ezért tartozunk segíteni egymáson. Mesterem azt mondta, hogy az emberek „igyekeznek olyan haladási utakat kitalálni a saját használatukra, melyekről gondolják, hogy kedvükre valók lesznek; mert nem értik, hogy mindnyájan egyek és így valóban kedvére való bárkinek is csak az lehet, amit az Egy akar.“ Azt is mondta: „Az által segíthetsz testvéredre, ami közös tulajdonotok; az pedig az Isteni élet.“ Ha ezt tanítjuk, vallást tanítunk; és ha ezt életünkkel is valljuk, akkor irányítói vagyunk a vallásos életnek.

A bevett erkölcsi oktatás értékét a jelenben nagyon csökkentik az iskolai szokások. Az iskolában minden napot valami vallásos szolgálatfélével kellene megkezdeni, ami a közös érdek és közös élet hurjait pengetné. Arra való volna ez, hogy a különböző ott-

honokból és különböző életmódok köréből egybegyülekezett tanulóknak az iskola falain belül az egység érzetét ébressze fel. Nagyon jó volna valami kis zenével vagy énekléssel kezdeni a napot, hogy lecsillapodottan kezdhetnék meg a tanulók napi munkájukat; mert nagyon gyakran rohanva érkeznek az iskolába, minekutánna csak úgy futtokban nyelték le sokan a reggelijüket. Az éneket vagy zenét ima követné és egy nagyon rövid, de szép beszéd, ami valamely eszményt állítna a fiúk lelke elé.

Hogy azonban hasznukat is lássuk ezeknek az eszményeknek, érvényesíteni is kellene őket az egész nap folyamán úgy, hogy a tanítás és játszás idejét egyaránt átjárja az iskolai nap vallásos szakaszának szelleme. Azt tanítják például, hogy az erősnek segítenie kell a gyengén; mégis arra ösztönzik az erősebbeket, hogy a gyengékkel vetélkedve, eléjük kerüljenek; és értékes jutalmakat osztanak azoknak, kik sikerrel törekedtek erre. Ezek a jutalmak a versenyre ösztönözve a gyermekeket, sokakban irigységet keltenek, másokat bátortalanokká tesznek.

A *Central Hindu College* Testvérségének ez a vezérszava: „Az eszményi jutalom a szeretet és szolgálat erejének gyarapodása.“ Ha a jótetteket, jómagaviseletet s a másokon való segítséget olyan állásokkal díjaznák az emberek, melyekhez több bizalom és nagyobb segítő képesség fűződik, akkor valóra válnék az a vezérszó. Az iskolában, igazán inkább a jellemet és a segítségre való készséget kellene tisztelni, mint az értelmi s a testi erőt. Fejleszteni és edzeni kell az erőt, de nem szabad jutalmazni csupán azért, hogy legyűrte a gyengét. Az ilyen irányú iskolai életből olyan emberek kerülnének ki a világba, kik nem a saját részükre való pénz és hatalomszerzés céljából foglalnának el állásokat, hanem azért, hogy a nemzetüknek hasznára legyenek.

Az erkölcsi oktatás egyik fontos része a fiúnak hazafiasságra, hazája szeretésére való nevelése. Ha a fent említett módon arra szoktatjuk a gyermeket, hogy az iskola kis családját szolgálja: akkor szolgálatra képessége és készsége természetesen oda fog bővílni később, hogy a hazának nagy családjában válik használhatóvá. Befolyással lesz ez véd pályája megválasztásánál is; mert családjának fogja tekinteni nemzetét és azon lesz, hogy a nemzeti életben hasznos állást töltsön be. Nagy ovatosság kívántatik azonban a hazafiasságra való tanításnál, nehogy amint nagyon is

gyakran megtörténik, más nemzetek iránt való gyűlölet férközzék a fiúk szívébe. Különösen Indiában nagyon fontos ez. Ott úgy az indus mint az angol tanítóknak igyekezniök kellene jó érzést teremteni a két faj között, mely egymás mellett él közvetlenül, hogy így az egy közös császárság javára való munkálkodásban egyesülnének.

Megkülönböztetéssel kellene végeznünk a tanórák beosztását is. A nehéz tantárgyakat lehetőleg a napnak korábbi óráira kellene tennünk, mert még a legjobb és leggondosabb beosztás mellett is fáradtabbnak mutatkozik a gyermek a nap végén, mint kezdetén.

Ugyancsak megkülönböztetéssel kell megválasztanunk a tanítás módszerét és beosztanunk az értelmi és a testi nevelésre szánt időt. Elsősorban fontos a test gondozása és fejlesztése, mivel a testi egészség hiánya esetén kárba vész minden tanítás. Mindenkor arra kell gondolnunk, hogy tanulnia lehet valakinek egész életén át, ha elég bölcs arra, hogy óhajtson tanulni; de egészséges anyagtestet felépítnie, melyben az egész életét eltölthesse, csakis a test növéseinek éveiben lehetséges. Éppen ezért a tanulónak e fiatal éveiben kizárólag a fizikai test egészséges fejlesztése legyen az első feltétel; és amit avval összeegyeztetni nem tanulhat meg, azt egyelőre el kell ejteni.

A fiúknak értelmét, főképp a nagyon fiatalokét, tul erősen és tulságosan hosszú idő át foglalkoztatják. Megszakítással kellene tanítani és nagyon kellene vigyáznia a tanítónak arra, hogy tanuló ki ne fáradjanak. Ha az az óhaj tölti be lelkét, hogy elejét vehesse az elfáradásnak: akkor olyan új tanítási módokat fog kitalálni, melyek által nagyon érdekessé teszi a tárgyát. Mihelyt pedig érdeklődik valami iránt a fiú nem egyhamar fárad el. Magam is jól emlékszem, mennyire fáradtan kerültünk mi mindig haza az iskolából. Annyira fáradtak voltunk, hogy csak lefekhettünk volna, egyébre nem voltunk képesek. Az indus fiúnak azonban nem szabad pihennie még akkor sem, mikor hazaért, mert akkor a házi feladatokhoz kell hozzálátania, gyakran házitanító segítségével, ahe-lyett, hogy játszani vagy pihenni engednék. Reggel pedig megint a házi tanárokkal kezdődik a napja úgy, hogy inkább fárasztónak tartja ezt a tanulást, mint örvendetesnek. Nagyon gyakran oly rossz világítás mellett is kell otthon tanulniok, hogy igen meg-rontják szemüket. Teljesen el kellene törülni a házi leckeórákat,

mert azok sok gyertyát kívánnak s a gyermek életét rabszolgasággá teszik. Teljesen elegendő az az idő, amit az iskolában fordítanak a tanításra és az értelmes tanító éppen annyit képes egy napon át bele önteni a gyermek értelmébe, amennyit az egy napon meg bir tanulni. Amit egy napon meg nem birnak, el kellene halasztani a másokra.

A túleröltetésnek eredményét látjuk az Indiában uralkodó sok szembetegségben. A nyugoti országok jó példát mutatnak nekünk abban, miképpen kell testgyakorlatokat végeztetni a tanulókkal, kik náluk erősen és egészségesen kerülnek ki az iskolákból. Hallot-tam Angliában, hogy ott a szegényebbek iskoláiban gyakran meg-vizsgálja egy orvos a gyermekeket. Így ott a még keletkezöben lévő szem- vagy más bajokat is azonnal felfedezik, mielőtt még komollyá válhatnának. Szeretném tudni, hány gyermeket neveznek Indiában hülyének csupán valamely szem vagy fülbaja alapján.

Megkülönböztetéssel kellene megszabnunk, mennyi időt tölt-sön ébren és mennyit alva a fiú. Ez valóban a kornak megfelelő-leg változó, sőt bizonyos határig a vérmérséklettől is függ. Kilenc tíz óránál kevesebbet egynek sem volna szabad aludnia. Mikor pedig befejeződött a növé ideje, már nyolc órával is beérik. Alvás közben nő legjobban az ember, így tehát épen nem elvesztegetett idő az, amit alvásra fordítottunk fiatal korukban.

Kevés ember fogja fel, hogy mily nagy befolyással van a gyermekre egész környezete és mindaz, a mi folyton szeme előtt van. Az érzelmek és a gondolatok fejlesztését nagy mértékben a szem eszközlí, éppen azért határozottan káros befolyású a pusztá falak látása, sőt annál is rosszabb a csúnya képeké. Igaz, hogy sokszor valamivel több pénzbe kerül a szép környezet a csúnyánál, de legalább jóra fordítottuk azt a pénzt, amit a szebbre költöttünk. Néhány dologban csak egy kis gonddal kell választanunk, mert a csúnya képnek ugyanoly nagy az ára, mint a csinosé. Feltétlen szükség van továbbá a teljes tisztaságra, amit a tanítónak állan-dóan fenn kell tartani mindenkivel. A testre nézve azt mondta a Mester: „Örizd meg szigorúan tested tisztaságát, óvjad a legpa-rányibb szenny-folttól is.“ Legyen a tanítók és tanulók öltözéke nagyon tiszta és rendes, hogy azáltal is hozzájáruljanak az iskolai környezet szépségének fentartásához. Mindezekben nagy megkü-lönböztető képesség kívántatik.

Ha valamelyik fiú gyenge volna egyik tantárgyban vagy nem érez kedvet iránta: néha úgy segíthet rajta a körültekintő tanító, hogy egy nála gyengébbet ad mellé és megbizsa avval, hogy tanítsa meg társát éppen a kérdéses tárgyra. A társán való segítség vágya jobban fogja őt ösztönözni a tanulásra és így örömet fog találni abban, amit eddig tehernek tartott. Az ügyes tanító sok ilyen módot fog kigondolni tanítványa oktatása érdekében.

Ha a fent említett körültekintő megkülönböztetéssel bizalmat igénylő munkát ad a tanító a legjobb és segítségre leginkább képes fiúknak: akkor könnyű lesz neki a kisebbeket arra tanítani, hogy tekintélyt lássanak segítőkben és igyekezzenek tetszésüket megnyerni. Legerősebb rugó a fiatalabbakban az, ha tetszeni óhajtanak a megcsodált és szeretett idősebbeknek. Ezt kellene tehát a büntetések helyett felhasználni, midőn a gyermeket a helyes viselkedésre szoktatni és a rossztól elvonni törekszünk. Ha képes a tanító maga iránt ilyen csodálatot és szeretetet kelteni tanítványaiban, akkor még férfikorukban is sokáig maradhat segítők. Mondják, hogy azok a fiúk, kik dr. Arnold tanítványai voltak Rugby-ben, későbbi életükben is rendesen eljárak hozzá utbaigazításért, ha gondok terhelték őket vagy ha zavarban voltak.

Tegyük hozzá még, hogy fő tulajdonságként kívántatik meg a megkülönböztetni tudás azoktól is, kiknek kötelességük a tanítókat megválasztani. A fent említettek megvalósításához okvetlenül magasrendű jellem kell és a szeretésre való születettség.

III.

A vágytalanság.

A szeretet és a körültekintés után következő figyelemre méltó tulajdonság a vágytalanság.

Nagyon sok nehézség gördül a tanító útjába, mikor vágytalanságot akar elérni; és különös figyelmet érdemel ez a tulajdonság a tanuló álláspontjából nézve is.

Amint a „Mester lábainál“ című könyvecske mondja: „Az Ő szent szívének világosságában elhal minden vágyunk, azt az egyet kivéve, hogy Hozzá hasonlóká lehessünk.“ A Bhagavad-Gita is azt mondja, hogy elhal minden kívánságunk, „mihelyt egyszer láthatjuk a Legmagasabbat.“ Ez az eszmény legyen kitűzött célunk,

ha azt akarjuk, hogy váltakozó vágyunk helyét az Egy Akarat foglalja el. Ez az akarat a dharmánkban vagyis fejlődési helyünkben látható meg és a valódi tanítókon. Az olyan tanítónak tanítás a dharmája s éppen azért egyetlen vágya tanítani, még pedig jól tanítani. Valóban csakis akkor dharmája valakinek a tanítás, ha érzi ezt a vágyat; mert ez elválaszthatatlan az igazi tanító-képességtől.

Mondottuk már, hogy bár sajnos de nagyon kevésre becsülik a tanítói állást; és igen sokszor csupán azért lesz valakiből tanító, mert más nem jutott neki; nem azért, hogy igazán óhajtana vagy tudná, hogy tud tanítani. Ennek azután az a következménye, hogy legtöbbit a fizetésével törődik, nem a tanítással; és főgondja, hogy minél előbb kapjon nagyobb fizetést. Ez lesz tehát a fő vágya. Hibáztatunk pedig ezért nem őt lehet, hanem egyedül a rendszert. A tanítónak kell elegendő jövedelmének lenni az önmaga és családja fentartására, tehát ez egészen jogos és természetes kívánsága. A nemzet kötelessége arról gondoskodni, hogy ne legyen kénytelen a tanító jövedelme gyarapodása után sóvárogni vagy magántanítás útján szerezni a rendes fizetéséhez annyit, hogy megélhessen belőle. Csakis akkor lehet a tanító megelégedett és boldog a maga állásában, ha ezt az ügyet egyszer rendezték. Csakis ebben az esetben érezheti hivatalának méltóságát, akármilyen lenne is a helyzete más tanítókkal szemben. Tartok tőle, hogy mostanában ez még főként a fizetésétől függ. Csak a valóban megelégedett és boldog embernek lehet annyira szabad a gondolkozása, hogy jól taníthat.

Nem volna szabad a tanítónak tekintélyszerzés kedvéért a maga irányába kényszeríteni a gyermeket; hanem figyelembe kellene vennie minden egyes tanítványának különös tehetségét és a neki megfelelő oly utat, melyen legtöbb sikert ér el. Nagyon sokszor megtörténik, hogy a tanító csak a maga tárgyára fordítja figyelmét és amellett elfelejti, hogy a gyermeknek sok tárgyat kell megtanulnia. A legtöbb gondot arra az egyre kellene fordítani, amely a tanuló képességének legjobban megfelel. Mindaddig tulterhelést kell elszenvednie a tanulóknak, míg csak egymással való kölcsönösen megállapodás szerint nem működnek a tanítók; most így még mindenik a saját tárgyában sűrgeti őt és még házi dolgozatokat is ad fel a magából mindegyik. Sok a tanító, de csak egy a tanuló.

Arra is kell ügyelnie a tanítónak, hogy a vizsgálati eredmé-

nyekre vonatkozó óhajait ne helyezze a gyermek jóléte elé. Néha jobb a gyermeknek még egy évre megmaradni ugyanabban az osztályban, mint olyan vizsgálat elé állania, mely neki igazán nagyon nehéz. Ilyen esetben jobb őt megmarasztalni, mert így tisztán a tanítóra nézve lesz jobb az eredmény. Más részt sokszor a tanító kénytelen a szülőket visszatartani, kik képességén fölül akarják megerőltetni gyermeküket és többre veszik azt, ha fiuk a felsőbb osztályba jut, mintha igazán tudja tantárgyait.

Ha a tanító maga nem ment a vágyaktól, akkor elvakíthatják őt saját óhajai a reá bízott fiuk törekvéseivel és képességeivel szemben. Gyakran rájuk fogja erőszakolni a maga kívánságait ahelyett, hogy természetes fejlődésükben segítségükre lenne. Akármennyire ragaszkodik a tanító valamely hivatáshoz vagy különös eszméhez : vágytalanságát oda kell fejlesztenie, hogy amíg tanítványaiban lelkesedést ébreszt valamely elvek iránt, be ne szorítsa őket amaz elvek egy különös alkalmazásának korlátai közé. Ugy-szintén azt se engedje meg, hogy nemes gerjedelmek — tapasztalatok hiányában megfontolás nélkül — kicsinyes rajongássá váljanak. Így tehát megtaníthatja őket a honpolgárság elveire, de nem a pártpolitikára. Arra kellene őket tanítania, hogy minden hivatás egyenlőképp értékes a nemzeti életben; nem pedig arra, hogy egyik felsőbbrendű a másiknál.

(Folyt. köv.)

J. Krishnamurti
(Angolból: *Ferenczy Izabella.*)



AZ EMBER HÉT PRINCÍPIUMA.

A felsőbb Manas.

Átmâ tehát, mint az emberi természet legelvontabb része tekintendő. Mint a „lehellet“, melynek testre van szüksége, hogy manifesztálódhassék. Mint az egyetlen valóság, mely minden sikon megnyilvánul, manifesztálódik. Mint a lényeg, melynek a mi különböző emberi principiumaink csak különböző aspektusa. Mint az egyetlen örökkévaló lét, melyből minden kiindul. Melynek egyik aspektusa az univerzumban az, amit Egyetlen Élet-nek nevezünk. Az Egyetlen Élet — az Örökkévaló Lét kisugárzása — Átmâ egyaránt igaz valója az univerzum s az embernek. Közvetlenül a maga mivoltában alsóbb sikonon nem manifesztálódhat. Viszont alsóbb sikonok nélküle nem létesülhetnének, ezért őlt Buddhi-testet s a további manifesztációnak vehikuluma, médiuma a Buddhi-test. „Buddhi — a diszkrimináló képesség — a csatorna, melyen keresztül az isteni Bölcseség az Ego-hoz jut. Illetve a jó és rossz közötti disztingválni tudás, továbbá az isteni lelkiismeret, a spirituális Lélek, mely Átmâ vehikuluma. (Secret Doctrine, vol. i., p. 3.) Sokhelyt mint a spirituális ítélőképesség principiumát említik. De Átmâ — Buddhinak — az univerzális principiumnak individualizálnia kell, mielőtt tapasztalatokat gyűjthetne és öntudatra ébredhetne. Ezért az értelem (gondolkodás) principiuma és Átmâ-Buddhi egyesítettnek, mire kész, tökéletes az emberben rejlő háromság. Manas csak az esetben lesz spirituális Ego-vá, ha a Buddhi principiummal teljesen egybeolvadt. Buddhi viszont csak úgy spirituális

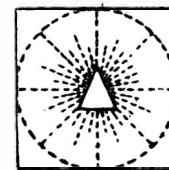
Ego, ha Manas-szal egyesült. E kettő benső egyesülésén nyugszik az összes sikokon öntudattal bíró Szellem evolúciója. Ezért törekszik Manas fel Átmâ-Buddhi-hoz, ugyanigy az alsóbb Manas a felsőbbhöz. S ezért említik gyakran az Átmâ, illetve Átmâ-Buddhi principiumot Manas-szal kapcsolatban *Mennybeli Atya* néven. Így nevezik a felsőbb Manaszt is az alsóbbhoz való vonatkozásában. Az alsóbb Manas tapasztalatokat gyűjt, hogy megtérjen velük forrásához. A felsőbb Manas különböző inkarnációi idején ugyanezen tapasztalatokat összehalmozza. Buddhi összeolvad a felsőbb Manas-szal. S ha a kettőt áthatotta Átmâ világossága és egyé lettek az Igazi Én-nel, úgy a háromság egységgé lesz. A szellem minden sikon öntudatra ébred, miáltal a látható univerzum célja betelt.

De hiába minden magyarázat e minden magyarázatot és vázólást meghaladó tárggyal szemben. Szavak itt csak zavarólag hatnak, eltörpítik, eltorzítják a témát. Az érdeklődő a meditáció hosszas és türelmes gyakorlásával remélheti csak, hogy majd érez valamit, valami bizonytalant, valamit, ami nagyobb nálánál s hogy ez a valami felrázza legbensőbb valóját. Mert mint az esti halvány égboltot néző egyszer csak a messzeségben alig kivehetően pillant meg egy szeliden derengő csillagot, így pillantja meg a türelemmel befelé szegzett tekintet is a gyengéd fényű spirituális csillagot, ha csupán mint előhírnökét is egy nagyon távoli világnak. E világosságnak a megjelenését csak a kitartóan tiszta életűek remélhetik. És minden földi boldogságot felülmulóan boldog, ki e túlvilági tündöklésnek csak halvány sugarát is megpillantja.

Az elsoroltakból most már eléggé kiviláglik, hogy milyen ideákat táplál a teozófus a „Szellem“-re vonatkozóan. Érthető tehát, hogy miért borzad attól, hogy a spiritisztikai séance-ok triviális fenoménait szellemeknek tulajdonítsa. Mert a különböző hangszerek játszása, trombitálás, a jelenlevők fejének megérintése, a szobát harmonikával való körüljárás, legfeljebb asztrális jelenségeknek vagy elementáloknak való foglalkozás. De ki tulajdoníthatna ilyesmit a „szellemeknek“, ha a Szellemet csak némileg is megközelítő fogalmi vannak. Mennyire elszomorító így lealacsonyítani, elcsépelni az emberiségnek ennyire evolváló, fennkölt képzeleteit. És bizvást reméljük, hogy eljön az idő, mikor ezeket a fenoméneket nem tekintik a „Szellemet“ bizonyító

érveknek de megfelelően osztályozzák. Miután a mindenséggel szemben ilyen materialisztikus szempontok tökéletlenek. A „Szellem“ sem fizikai, sem intellektuális fenoménok alapján nem magyarázható. Mert a szellemi csak Szellemnek demonstrálható. S minthogy a kutyának nem magyarázható meg egy euklidi tantétel, ugy nem bizonyítható Kâmâ s az alsóbb Manasnak Átmâ-Buddhi. De amint feljebb emelkedve, kibővül látkörünk, a Szent-Hegy csúcsán állva, a már megnyílt szemekünk elé tárulnak a Szellem síkjai.

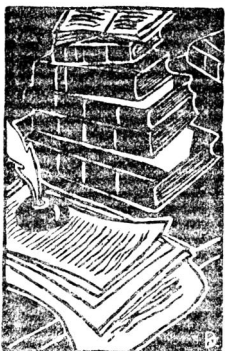
A. Besant :
(Angolból : *Uray Georgina*.)



KÜLÖNFÉLÉK.

A most történő nagy események alkalmából újra lépten-nyomon találkoznak jóslatokkal, melyek mindezeket és még egyebeket már jó előre megjövendéltek. A jóslatokban nem mindig lehet és kell hinnünk, de viszont kétségtelen, hogy a nagy világesemények nem a véletlen játékán alapulnak, a világ-evolúció egy-egy etappe-ját képviselik, régóta determinálva vannak, bekövetkezésük ennél fogva hozzátétőleges biztossággal előre megmondható. Sarlatánok, akik kihasználják az emberek jóhiszeműségét, mindig és mindenütt ugy itt is voltak és vannak, de meg kell különböztetni e lelketlen kúfárokat azoktól, akik tényleg rendelkeznek a jövőbelátó, a jövőt ismerő képességgel. H. P. Blavatsky a „Secret Doctrine“-ban megmondta, hogy Európa nagy átalakulások küszöbén áll. Őreá hivatkozik Dr. Fr. Hartmann a Lotusblüthen 1896.-i folyamában (294.-lap) amikor ezeket írja : „Megbízható asztrológiai számítások szerint, melyekkel némely jövendélések is összefüggnek nagy katasztrófa előtt állunk. Nemcsak nagy geológiai változások fognak történni, hanem világháboru és forradalom következik, melyhez képest a francia forradalom borzalmi gyermekjátéknál nem egyebek.

Ugyanezt mondja G. W. Surya 1907-ben Lipcsében megjelent „Moderne Rosenkreuzer“ c. munkájában, melyben főként az oroszországi politikai és társadalmi viszonyokkal foglalkozik regényes elbeszélés keretében. Találónan rávilágít ez eseményekre A. Besant is több művében, melyekkel jelen számunk első cikke is foglalkozik.



Teozófiai füzetek., 1. Köröst Csoma Sándor és a Teozófia írta: Toperczer Ákosné. — 2. Reinkarnáció és Társadalmi problémák írta A. Besant. — 3. Karma (Tanulmány) írta A Besant. A M. T. T. kiadása a Cooper-Oakley propaganda-alapból. Egy-egy füzet ára 30 fillér.

A Teozófiai füzetek első három száma van előttünk. E rövid szabott rendkívül olcsó kiadványokra nagy szükség volt s úgy hisszük hasznos szolgálatot fognak tenni azoknak, akik a teozófia alapételeiről lehetőleg rövidre fogott, szabatos formában óhajtanak információt szerezni. A füzetes vállalat célszerűen egészíti ki a *Teozófiai könyvtár*t s örömmel konstatáljuk ez alkalomból is a magyar nyelvű teozófiai publikációk rövid időn belül történt nagy gazdagodását. Ha a jelen pillanat nem is alkalmas a propaganda munkára, melyre e füzetek szánva vannak a háboru befejeztével annál inkább fogjuk hasznukat látni.

— A Lelki Tünetmények 10—11. füzeté a gyakorlati magnetizmus jelenségeivel foglalkozik kiegészítésként az 5-ik füzethez, mely a kérdés történelmi részét tárgyalta. Az új kettős füzet főbb fejezetei: 1. *Az Élet-delejesség elmélete.* 2. *Az életdelejesség létezésének bizonyítékai.* 3. *Az élet-delejes gyógyítás.* 4. *A rosszul alkalmazott delejes kezelés veszélyei.* Függelékül kimerítő bibiografiát találunk. A nagy alaposággal összeállított és népszerűen megírt munka a szerkesztő, Tordai Vilmos tollából került ki.

KÉRDÉSEK ÉS FELELETEK.

E rovatban minden a teozófia, okkultizmus, spiritizmus körébe tartozó kérdésre válaszolunk.

K. Kivolt *Buddha* és mit jelent e név?

B. M.

F. *Buddha* szanszkrit szó, magyarul annyit jelent mint: megvilágosodott. A buddhizmus megalapítójának, aki a Kr. e. ötödik században élt s a Sakják törzséből (innen: Sakja-muni vagyis a Sakják törzséből való remete) származott, adták e nevet. Tulajdonképeni neve: Siddharta volt. Gautama Buddhának is nevezik. A Gautama énekesrendet jelent, melyből a Sakják származtak. Közlelbbit találunk erre vonatkozólag bármely Lexikonban.

K. Mi a különbség spiritizmus és teozófia között?

B. M.

F. Erre nézve I. C. W. Leadlater kimerítő cikkét, mely lapunk m. évi májusi sz.-ában jelent meg. Mindakettő található abban, hogy elismeri a felsőbb világok létezését és az emberi halhatatlanság törvényét. Lényegesebb különbség módszeres eljárásukban van. A teozófus meditáció útján óhajt kapcsolódni

u. n. felsőbb Egójával s ebben a tevékenységében: *aktív*. Mig a spiritiszta médium átadja magát, fizikumát, ismeretlen tulvilági erők behatásának s ebben a tevékenységében: *passzív*. Ehhez képest a teozófia szigorú erkölcsi disciplinát ír elő a *renikarnáció* és *karma* törvényeinek megfelelőleg s tudományos rendszerességgel szól a világról, (makrokosmos) keletkezéséről, fejlődéséről, hasonlóképpen az emberről (mikrokosmos). Ilyen rendszerességet a spiritizmusban nem találunk.

K. Hogy értem azt, amit A. Besant a „Reinkarnáció és társadalmi problémák“ c. alatt fejteget (l. *Teozófia*, 1914. VII. szám.) a bünösökről és elkorcsosodottakról; hogy lehet azt megérteni, hogy Isten a tökéletes, a mindentudó: tökéletlen és elkorcsosodottat teremtsen?

B. M.

F. Sziveskedjek a cikket még egyszer figyelmekkel elolvasni. Észre fogja venni, hogy A. Besant ilyet sohasem mond. Ő három *hipothézist* állít fel. A főnnebb neki tulajdonított állítás e hipothézisek között a második helyet foglalja el. További fejtegetésében A. B. a harmadik feltételezés mellett foglalja állást. A *test* és *lélek* együttes evolúciójából indukt ki s erre alapítja a bünösök miként való megbüntetésére vonatkozó nézetét.

(Rffy.)

HIREK.

— Minden teozófus át van hatva a gondolattól, hogy a háboru, ha már oly kikerülhetetlen módon, szinte végzettszerűleg reánk szakadt, felsőbb és távolabbi célok elérésére szolgál és nem lehet csupán a népek becs- és hataimi vágyának kielégítésére alapítva. A sok rosszal együtt a háboru jót is termel. Emlékezzünk a parlamentben megnyilvánult gyönyörű jelenetre, a pártharc és szenvedély, mely pedig végsőig volt fokozva egyszeriben megszűnt; az egész nemzet ismét egytáborban volt. Megszűnt a válaszfal magyar és osztrák között is. Bensőbb lett a viszony a dinasztia és a nemzet, a nemzet és a nemzetiségek között. És megvan reá minden remény, hogy e kapcsolatok a háboru után meg szilárdulni fog: békésen és közös egyetértéssel, mindnyájunk megelegedésével fogjuk elintézni a még elintézendőket.

Ugy látszik a vallásos áhitat is mélyebb lett. „*Si nescis orare pergas ad mare*“ mondja a latin közmondás. A veszedelem érzete közelebb hozza szívünket Istenhez. Sablon és formalizmus helyébe közvetlenebb átérzés lép. Erre vall az a hír, hogy a kassai dombon minden pénteken reggel 8 órakor Konrády Lajos plébános-kanonok misét mond a harcba vonultakért; naponta este hét órakor pedig a szokott ájtatosság után imát mondanak a hievek, melynek egyik szép és megható részlete a következő:

„Áldd meg a háboruban küzdő katonáinkat, erősítsd meg őket harcaikban, hogy hűségsküjjöket hiven megtarthassák s a zászlót, melyre fölesküdték, soha el ne hagyják. Órizd meg őket, Uram! a halálos bünöktől, az igazságtalanságtól, a kegyetlenkedésektől és kétségbeeséstől; enyhisd a háboru borzalmaít, a harcok szenvedélyét; vigasztald a sebesülteket és szenvedőket; adj nekik lélekjelenletet, bátorságot, hűséget és kitartást; áldd meg fegyvereiket, hogy dicsőséggel harcolva, igaz ügyünk diadalra juthasson s ezáltal a boldogító, üdvös béke megvalósulhasson!“

— Mint örömmel értesülünk Nádler Róbert, a M. T. T. elnöke, külföldi tartózkodásából erőben és egészségben szerencsésen hazaérkezett.

— Junius végén halt meg Suttner Berta báróné, a békemozgalom megalapítója és fáradhatatlan munkása, másfél hónappal későbbköveti őt a katolikus egyház feje, a gyengéd szívű X. Pius. A béke templomának összeroppanását, lavinaszerűen megindult közuhatagát már nem látták. A körülmények e különös találkozásában lehetetlen föl nem ismerni az idők jelét!

A TÁRSULATBÓL.

A nehéz megpróbáltatás napjaiban hivatalos és társadalmi körök, mind-egyik a maga módja és eszközei szerint, kiveszi részét a kötelességteljesítésből. A M. T. T. tagjai is átérték a nekik jutó feladatrészt s elnökük távollétében nem hivatalosan ugyan, de spontán megnyilatkozás formájában sikerült is megtalálniok a rájuk háramló munkát. A segítségnek számtalan lehetősége van, amint tudjuk a közvetlen fizikai és erkölcsi beavatkozástól (ápolás, segélynyújtás, erkölcsi bátorítás stb.) a közvetett szellemi jótekonyság gyakorlatáig. A társulati tagok a gondolati segítség hathatós formáját választották. E célból minden kedden és pénteken pontosan fél 7 órakor gyülekeznek a M. T. T. helyiségében együttes meditációra. A meditáció tárgyául szolgál a következő invokáció :

1.

Mindenható teremtő! Annál az összetartozandóságnál fogva, mely szerint minden lény tőled származik, kérünk Téged, hogy azok a testvéreink, akik törvényed következményei folytán olyan helyzetbe jutnak, hogy a Szeretet magasztos és nagy törvényét kénytelenek emberi értelemben megszegni, ezt abban a reményben tehessék, hogy ezzel egy következményt szolgálnak le és ekkor is a Te szolgálatodban járnak el. Add, hogy emberi kötelességeik teljesítésében megállják helyüket és ne feledjék soha azt az összetartozandóságot, mellyel mint a Te teremtményeid mindenkinek tartoznak.

2.

Kegyelmes Teremtő! Emberi törvények teljesítésében sokan testvéreink közül most szenvednek. Mi, akik ily szenvedésektől ezuttal mentesek vagyunk, óhajtjuk erőnket azokkal megosztani, akiknek erre szükségük van. Engedd, hogy ez a kívánságunk a gondolat hatalmánál fogva most és a jövőben kiáradjon azokra, akiknek enyhülést és javulást idézzen elő. Engedd, hogy átvegyük szenvedésük egy részét és így megosztva azt elviselhetőbbé tegyük nekik.

3.

Szeretet forrása, a kishitűek és aggodalmaskodók részére kérünk Tőled segítséget, hogy erősebb hitünkéből és nagyobb bizodalunkból részeltessük azokat, akiknek erre szükségük van. Hozzájuk küldjük segítő gondolatainkat folytonosan, hogy felébredjen bennük a is a Benned való hit és bizodalom mely nélkül előbb ténykedéseikből folyó szenvedéseiket elviselni nem tudják.

Anonim cikkeket csak az esetben közlünk, ha a szerző nevét a szerkesztőség tudatja. — Kéziratokat vissza nem adunk.

Á szerkesztésért felelős: Szerkesztőség: I., Otthon-utca 18. szám.
RÓZSAFFY DEZSŐ dr. Kiadóhivatal: VIII., Eszterházy-u. 19.

Nyomatott Sárík Gyula villanyerőre berendezett könyvnyomdájában, Czeglédén.



NEHÁNY SZÓ A HÁBORÚRÓL.

A huszadik század, amely nagyszerű kulturális fejlődésében a világbékéről álmodozott, ime, lángokba borította az egész világot.

„Mindenfelől háború és háború hirei — mondja az irás, — és ha Isten meg nem rövidítette volna ama napokat, minden test elveszne. De a választottakért megrövidítette ama napokat“.

Milyen igaznak látjuk e percben az ősrégi jóvendölést! Mélységes megilletődéssel és hálával kísérik a mi nyugal munkáért harcoló testvéreink hősie önfeláldozását. Körülvesszük őket szeretetteljes gondolatainkkal és mi, akik ismerjük a gondolat hatalmát, tudjuk, hogy azon erők, amelyek ilyenmódon működni kezdenek, óvják és erősítik őket.

Mindenekelőtt igyekezzünk megérteni az időket, — az idők méhében szunnyadó eseményeket.

Annie Besant, ami nemes vezetőnk „Hints on the study of the Baghavat Gita“ című könyvében nagyfontosságú dolgokat tár elénk a nemzetek háborúinak háttéréből.

„Az igazi tanulás — mondja — amely a tudás gyümölcsét megtermi, nem a szemünkkel való olvasás, hanem az életből való tanulás eredménye“.

Valóban, a benső uton haladó embernek nem a forma, hanem a formák és események mögött rejlő, mindent felölelő isteni Élet a tanítómestere.

Az egységes, mindenben lüktető Életnek a forma gyakran igen gyarló kifejezője. És mert határolt, nem érti meg a benne működő Élet határtalan természetét. Pál apostol, aki beavatott volt, így fejezte ki a forma és az Élet eme gigászi konfliktusát: „cselekedném ugyan a jót a belső ember szerint, de más törvényt látok az én tagjaimban, amely az én lelkemnek törvényével ellenkezik“.

A formák tökéletesedésével természetesen bővül a benne rejlő Élet megnyilvánuló képessége. E tökéletesedést az oksági törvény (Karma) szabályozza.

Az emberiségnek igen kis csoportja ismeri ezt az igazságot. „Ti test szerint ítélték, — mondja Krisztus — én igazságosan ítélek.“ Pedig: amelyek láttatnak, időszerint valók; amelyek ellenben nem láttatnak: örökkévalók“.

Az élet expanzív természeténél fogva nem tűri a szűk határokat. Ha tökéletlen a forma, összetöri, hogy új alakban, nemesebb megnyilvánulásban legyen része.

Nemzetek karmája, — a kollektív karma — ilyen eset. Akik a küzdelemben elvesznek, azok nagyobb célt vannak hivatva szolgálni a jövőben, mint amelyet eddig betöltöttek; akik pedig kiállják a harcot, azok a lelkileg életképesek, a jövőbeni korszak előkészítői, akik a jelent a jövővel összefűzik. Így kerül diadalra egy-egy magasabb eszme.

Az Élet és a forma harcát példázza a Baghavád Gitából ismert szent háború. Arjuna, az isteni Shri-Krishna szent tanítványa békés természetű; a rokon királyi fiak azonban irigyei. Mindenképpen módot keresnek elvesztésére; szövetkeznek és háborút akarnak. Arjuna minden engedményre kész, hogy haragjuk békére forduljon. Maga Shri-Krishna közvetíti a békét. Felhasználja összes lelki képességeit e magas sz szerepben; még isteni származását is feltárja Duryodhana király előtt — minden hasztalan. E békeakció még nagyobb haragra ingerli az ellenfeleket.

Ekkor megváltozik Shri-Krishna szerepe; „most már harcolj“ — mondja az ingadozó Arjunának.

Az Életet és a nagy lelki szempontokat nemértő tömeg kollektív karmája a háború. Nincsen kitérés. A többség vakságában holtpontra jutott. Az Élet a harcmezőjén össze fogja törni az alkalmatlan határokat.

Arjuna tehát szembenállt a harcmezőn ellenfeleivel. Amikor rokonait az ellenséges táborban felsorakozni látta, megremegett. Nem volt ereje megölni a véreit.

Ez egy fontos momentum; ő, aki a fejlődés eszméjének végrehajtója, a fejlettebb: nem akar ölni. Shri-Krishna erélyesen fegyverre inti: a béke ideje lejárt, most tenni kell. A harcosnak kötelessége megvédeni a hazát. Most már minden személyes érzés önzésnek

számít, az egyén csupán a fejlődés eszméjének eszköze. A nagy áramlatnak nem lehet ellentállni, azzal haladni kell. Ezrek és ezrek várnak szabadulásra, — a formát szét kell törni! „Bukj el és teremj újra“ mondták a görög misztériumokban. A felszabadult Élet újra fog teremni, tökéletesebb formában, alkalmasabb időben.

Arjuna most már megértette a történelmi leckét és győztesen tért vissza a csatából.

A választottak pedig új korszakot teremtettek. Új emberiség ébred a távozó vihar nyomában, amely a békés fejlődést lehetővé teszi.

A Shri-Krishna látszólag eredménytelen fáradozása a béke érdekében soha el nemvesztő erő, amely, mint minden erő, fennmarad, hogy a távol jövőben egy fejlettebb, szeretetben megyökerezett társadalomban megteremtse a világbékét.

Toperczer Ákosné.





A NEVELÉS MINT SZOLGÁLAT.

IV.

A jó magaviselet.

A Mester hat pontba foglalja a jó magaviseletet s azok a következők :

1. A gondolataink fölött való uralkodás.
2. A tettünk fölött való uralkodás.
3. A türelem.
4. A vidámság.
5. A célirányosság.
6. A bizalom.

Sorra vesszük ezeket egyenként.

1. A gondolataink való uralkodni tudás a tanító legfontosabb tulajdonságainak egyike, mivel főképen gondolataival irányítja és befolyásolja tanítványait. Mesterem szavai szerint elsősorban azt jelenti ez : „uralkodjál hangulatodon, hogy soha haragot vagy türelmetlenséget ne érezz.“ Világos, hogy igen sok bajt okoz a gyermekeknek az, ha tanítójuk gyakran haragos és türelmetlen. Igaz ugyan, hogy haragját és türelmetlenségét többnyire külső életkörülményei okozzák, de ennek a gyermekekre irányuló rossz hatásán az nem változtat semmit. Az ilyen érzelmek rendszeren nagyon csekély dolgokból keletkeznek és átszármaznak a tanulókra. Ha pedig a tanító rendszeren türelmetlen és gyakran haragos, akkor tanítványainak a jellemében a türelmetlenség és harag csiráit fejleszti ki, melyek később tönkreteszik azok boldogságát és megkeserítik a hozzájuk tartozóknak s barátaiknak életét.

Meg kell emlékeznünk arról is, hogy igen sokszor maguk a gyermekek is elégedetlenül és az otthon előforduló egyenlenségektől vagy gondoktól megviselten jönnek az iskolába. Így tehát ha a tanítók és tanulók egyaránt haragos és türelmetlen gondolatokat visznek az iskolába : ott azoknak szerte áradása nehezzé és kellemetlenné teszi a tanulást, aminek könnyűnek és élvezetnek nyújtónak kellene lennie. Abban a vallásos szolgálatban, melyről egy más fejezetben szóltam, részt kellene venniök a tanítóknak is a tanulókkal együtt, hogy ennek segítségével, mint valami ajtóval, kizárjanak az iskolából minden oly érzelmet, amilyen ott nem kívánatos. Így mind a két fél összes erőit oly boldog iskola teremtésére fordítaná, melyre örömmel gondolna reggelenként mindenki és sajnálnák elhagyni a tanórák után.

Hogyha hangulatán nem tud uralkodni a tanító, igen gyakran igazságtalanná lesz tanítványainal szemben, azok pedig makacsok és bizalmatlanok vele szemben. Így pedig a tanulók igazán haladni képtelenek és semmiféle értelemben boldogok nem lehetnek. Szükséges ehhez, hogy a gyermekek teljesen megbizhassanak a náluk idősebbek igazságos voltában. A jelenkori iskolai életmódok legtöbbje ebből a bizalomhiányból kifolyó ; és még nagyon sok időbe fog kerülni, míg lerombolhatjuk azokat a korlátokat, melyek soha létre nem jöttek volna, ha a tanító türelmes tudott volna lenni.

A harag és türelmetlenség az ingerlékenységből származik. Ép oly szükséges a fiúnak megérteni tanítóját, mint a tanítónak a fiút. A heves természet pedig a megértés útjában, a legáthághatlanabb akadály. Nagyon is gyakran hangzanak el a tanulók szájából ily szavak : „Ma haragos a tanító ;“ „Ma ingerlékeny a tanító,“ „Ma rosszkedvű a tanító ;“ és ez a tanteremben oly kényelmetlen érzést terjeszt el, hogy lehetetlen összhangot és jókedvet teremteni benne. Megtanulják megfigyelni tanítóikat a tanulók és óvakodnak szeszélyeiktől, miáltal bizalmatlanság lép a bizalom helyébe. A tanító értéke attól függ, hogy mennyire képes bizalmat kelteni tanítványában. Mihelyt pedig tért enged az ingerlékenységnek, azonnal elveszti bizalmukat.

Különösen a kis gyermekeknél fontos ez, mert azok nagy buzgalommal tanulnak és szeretnek. Az ilyen buzgalommal szemben azok mernek haragosok lenni, kik nem hivatottak a tanításra. Magától értődik, hogy a kisebb gyermekeket nehezebb tanítani mint

a nagyokat; mert azok még nem tanulták meg, hogyan kell használni erőiket, sem pedig, hogyan kell irányítani a már munkába állt erőt. Ezeknek tehát több segítségre van szükségük mint a nagyobb gyermekeknek, kik már megtanulták általánosságban, hogyan kell önmagukon segíteniök. Legnehezebb dolog jól felhasználni a fiatal erőket úgy, hogy folytonosan érdekét lekötő foglalkozást találjunk a gyermek számára. Ha rokonszenves vezetés helyett nyereséggel találkozik a fiatal lelkesedés; akkor csakhamar leohad és a tanuló restté s elégedetlenné válik.

Olvastam, hogy az ifjúság tele van lelkesedéssel s eszményekkel és hogy ez fokozatosan csökken a korról; míg végre a meglelt férfiben nagyon kevés marad meg belőle vagy épen semmi. Nekem azonban úgy tetszik, hogy az igazi lelkesedésnek nem volna szabad soha kihalni és tért engednie a szégyent nem ismerésnek, féltelenségnek vagyis cinizmusnak. Inkább folyton gyarapodnia kellene erőben és célszerűségben. A kis gyermekek, egyenesen a mennyei világból jöve, az egység érzését hozták magukkal. Ezt kellene tehát annyira megerősíteni bennük, hogy egész életükre megmaradjon. A harag és az ingerlékenység csakis az elkülönült ennek tulajdonságai, melyek elűzik az egység érzését.

Az önuralom magában foglalja a nyugodtságot, bátorságot és szilárdságot is. Meg kell tanulnia a tanítónak bátran és vidáman szemébe nézni minden nehézségnek, amivel akár otthon, akár az iskolában találkozhat. Nemcsak azért kell ezt tennie, hogy magát ne gyötörje, hanem azért is, hogy tanítványainak jó példát mutatva, segítsen nekik erősekké és bátrakká lenni. Csak növeljük a nehézségeket, ha tépelődünk rajtuk és ha elképzeljük, mielőtt még felmerültek volna. Besantné erre azt mondja, hogy „átjárunk a hídakon, mielőtt még elérhettük volna.“

A tanítónak vidáman és bátran kell megküzdeni tudnia saját nehézségeivel, különben nem lesz képes tanítványait segíteni abban, hogy bátran szembeszálljanak a magukéival. A megelégedett lelkület számára eltöri a legtöbb akadály. Ha tehát a tanulók elégtelen hangulatot megtartják a munka mellett is, akkor sokkal könnyebbnek fogják találni a tanulást, mint ha elégedetlenül és kelleetlenül fognak hozzá. A bátorság és szilárdság önbizalmat keltenek az emberben. Akinek pedig önbizalma van, attól mindenkor számíthatunk arra, hogy teljesíti kötelességét még a legnehezebb körülmények között is.

A gondolataink fölött való uralkodáshoz tartozik az is, hogy figyelmünket teljesen reá fordítsuk minden elvégzendő munkánkra. Mesterem azt mondja a gondolatra nézve: „Nem szabad elcsapongani engedned. Akármit cselekszel, irányítsd rá teljesen gondolataidat, hogy tökéletes legyen, amit csinálsz.“ Nagyon sok idő megy kárba az iskolában azért, hogy a tanulók nem eléggé figyelnek arra, amivel foglalkoznak. Megint csak a tanítónak kell teljesen reá fordítania figyelmét a dologra, ha azt akarja, hogy a tanulók gondolatai ne csapongjanak. Az imának s az önmagunkba mélyedésnek az a célja, hogy megtanítson gondolataink fölött uralkodni. Ezt azonban napjában csak kétszer használjuk. Sohasem fogunk annyira urrá lehetni gondolataink fölött, hogy azok tökéletes eszközökké válhassanak: ha csak egész napon át így nem parancsolunk gondolatainknak, hogy mindenre teljes figyelmet fordítunk, amivel foglalkozunk.

A tanító legnehezebb feladatainak egyike az, hogy gyorsan kell tudnia áttérni egyik tárgyról a másikra, mikor tanítványai más-más kérdésekkel fordulnak hozzá. Oly jól kell kormányoznia gondolkodását, hogy az egyes gyermekek külön érdeklődéseire egyenként teljes figyelmet fordíthasson és sorra vehesse valamennyit egyenlő gonddal és érdeklődéssel, a legkisebb türelmetlenség nélkül. Ha ily teljes figyelemmel nem munkálkodik, akkor bizonyosan téves utasításokat fog adni, vagy helytelen határozatokat hozni. Az ily tévedések pedig nagyon komoly bajok okozói lehetnek.

Barátom, Arundale G. J. úr, a Központi Hindu Kollegium jól ismert igazgatója erre nézve azt írja: „Magától érthető, hogy gyakran jönnek hozzám a fiúk panaszokkal és kérésekkel. Nekem pedig nagyon kell ügyelnem arra, hogy külön figyelmet fordítsak mindenikre s mindeniknek szükségére; mert néha egészen alacsony és bolondos a kérdésük, panaszuk és gondjuk és mégis igen megviselné őket, ha nem hallgatná meg az ember. Még olyan esetben is, mikor kielégítnünk nem lehet a fiút, megnyugtatta elbocsátani rendesen sikerül. A tanító legnehezebb feladatainak egyike az, hogy megtanuljon eléggé uralkodni figyelmén arra, hogy úgy terelhesse folyton egyik tárgyról vagy dologról a másikra, hogy azért beható voltából ne veszítsen; és hogy vidáman viselje el azt a megerőltetést, mellyel ez az igyekezete jár. Gyakran mondjuk, hogy valakinek a türelmét próbára teszi valami, tulajdonképen

pedig azt értjük ez alatt, hogy a figyelmét teszi próbára ; mert a türelmetlensége csupán értelmének az az óhaja, hogy más érdekesebb dologgal foglalkozhassék, mint ami épen most leköti.“

A tanulóknak azért kell segitenünk figyelmüket arra a dologra összpontosítani, mellyel éppen foglalkoznak ; mivel az ő gondolataik mindig másfelé csaponganak a kezükben levő tárgyról. A körülöttük levő külvilág annyira telve van vonzó dolgokkal, melyek újak és érdekesekek nekik, hogy figyelmük azonnal átcsap az ismertől minden új dologra, ami szemük elé kerül. A gyermekkel folyton szemléltetünk és ő örömmel szemlél. Mihelyt azonban okoskodni kezd, meg kell akasztani szemlélődését és arra az egy dologra összpontosítani figyelmét, melyet épen akkor tanulmányoz. Ez a változás eleinte nagyon nehezebbre esik, azért a tanítónak kell segítségére lenni akkor, hogy új magatartásába bele találja magát. Néha azért csapong el a figyelme a gyermeknek, mivel fáradt. Ilyenkor pihenni kell engedni őt. Máskor pedig nem érdekli őt a dolog és olyankor igyekezni kell a tanítónak a tanulmány tárgyát egy újabb oldalával eléje tárni. Rendesen nagy készséggel és szándékosan figyel a gyermek, azért türelemmel vegye a tanító a fiatalsággal járó természetes nyugtalankodását. Legalább arról győzze meg a tanulót a tanító mindenkor, hogy a figyelmetlenség nem a saját hibájából, illetve tanítási módjából ered.

A tanítók és tanulók figyelmének ilyenképen való gyakorlása által sokkal teljesebb és vidámabb lesz az iskolai élet és nem enged tért annak a sok ártalmas gondolatnak, melyek a fékezetlen gondolkodásba szoktak betolakodni. Nem kell azért olyankor sem üresen hagyni értelmünket, mikor pihenésre van szüksége. A Mester szavai szerint : „Tartsd mindig készletben jó gondolatokat a háttérben, hogy elővehessed szabad pillanataidban.“

A Mester ennél is tovább megy és megmondja, hogyan kell a már kormányozáshoz szokott gondolkodásunkat mások segítségére felhssználunk. „Gondolj naponkint egy oly ismerősödre, kiről tudod, hogy szomorkodik, szenved vagy segísre szorul és küldd szeretetednek gondolatait feléje.“ Aligha tudják a tanítók, mily hatalmas erővel dolgozhatnak ilyen irányban. Gondolataik útján még szavaiknál és tetteiknél is sokkal jobban hathatnak tanítványaikra. Ha a nyájas és szeretettel teljes gondolatok áramlatát irányítják az osztályra, akkor minden tanulóknak sokkal nyugodtabb és boldo-

gabb gondolatai támadnak. Még úgy is teljesen megjavíthatják az egész légkört, ha egyetlen szót sem beszélnek annak érdekében.

Ez a jó befolyás kiterjedhetne az iskolából a szomszédságra. Valamint a fiatalok között élő emberek maguk is fiatalok maradnak és sokkal tovább megtartják az ifjúságot jellemző eszményeket és tiszta törekvéseket mint az állandóan öregek között élők : úgy az iskola közelsége is öröm és lelkesedés forrása lehet a körülötte levő szomszédságokra és az egész kerületre. Boldog és összhangzatos gondolatformáknak kellene kisugárzaniok az iskolából, hogy bevilágsanak a külső barátságtalan légkörbe, a reménység és erő sugárait árasztván mindenkibe, ki az iskola e ható képességének területén él. A szegény boldogabb lenne, a beteg enyhülést érezne s az öreg több tiszteletben részesülne csupán az iskola közelléte által.

Ha gyakran beszél a tanító ilyesmikről tanítványainak és időnként egy világos gondolatot nyújt nekik avégből, hogy mindnyájan arra irányítsák figyelmüket : akkor ilyenképen nagyon sok jót tehetnek. A gondolat ugyanis egy valóságos hatalmas erő, különösen ha egy közös dologra vonatkozólag sokan egyesítik egyirányú gondolatukat. Ha bárhol valami nagy baleset történt, mely egész néptömegeknek okozott nyomorúságot : akkor a tanító az iskolai vallásos szolgálatot arra használhatja, hogy a gyermekekkel együttesen a szeretet és bátorítás gondolatait küldik el a szenvedőkhöz.

Utoljára a gögöt említi a Mester, azt mondván : „Távol tartsad minden gondolatodat a gögtől, mert a gög csakis tudatlanságból nred.“ Nem szabad azonban összetévesztenünk a gögöt avval a boldogsággal, melyet egy jól végzett munka után érez az ember ; mert a gög az elkülönültség érzéséből származik, mely így szól : „Én jobban cselekedtem mint mások.“ A jól végzett munka által okozott boldogságnak az egység érzéséből kell származnia, mely azt mondja : „Örülök, hogy megtehettem mindnyájunk segítségére.“ A gög a többiektől elkülöníti az embert és elhíti vele, hogy ő a környezete fölött álló ; míg a jól végzett munkából származó öröm segítő érzés, mely a cselekvőt annál nehezebb munkák végzésére ösztönzi és bátorítja. Ha megosztjuk másokkal bármely szerzett ismereteinket, elhal bennünk a gögnek érzése egészen ; és tanulásunknak célja azután mindig az lesz, hogy segíthessünk általa másokon, nem pedig az, hogy kirekesszünk mindenkit magunk mellől.

2. A cselekedeteinken való uralkodás. A Mester kiemeli, hogy mivel „restségnek nincs helye a jó munkában, hanem állandóan tevékenykedni kell, saját kötelességteknek kell tekintenetek azt, hogy sohase végezzétek a másét, ha csak ő maga meg nem engedi azért, hogy segíthessetek rajta.“ A tanítónak azonban egészen különös kötelessége van ebben az irányban. Kötelessége lévén ugyanis a fejlődésük vonalába eső minden alkalmat megadni nekik és vigyázni arra, hogy meg ne akassza haladásukat vagy helytelen irányba ne tarelje: tartozik nagyon ovatosan vezetni őket, igen közelről őrködni felettük és — amint a Mester mondta — szeliden figyelmeztetni hibáikra. A tanító magára vállalta a tanulókat, míg az iskolában vannak; tehát szülőiket kell helyettesítenie, míg ott vannak.

Önuralma terén legfőbb feladata az, hogy megtanulja saját módszereit alkalmazni azokhoz a fokokhoz, melyeken tanítványainak át kell haladniuk. Amíg azt látja, hogy tevékenységük helyes irányú, beérheti avval, hogy megfigyeli és bátorítja őket. Késznek kell azonban lennie a közbelépésre, de a lehető legkisebb mértékben zavarólag: mihelyt mértékletlen a tevékenység és mérséklést igényel; vagy tehetetlenné válik és serkentésre szorul; vagy helytelen útra tért és szüksége van arra, hogy új mederbe terelje. Minden szükségszerű közbelépése alkalmával igyekezzék a tanító úgy viselkedni, hogy tanítványa megérezze, hogy ő csak segít neki a kiválasztott, de eltévesztett útra visszatérni. Sohase kényszerítse őt a saját útjára. Sok fiúban nem fejlődhetett ki a kellő jellembeli szilárdság, mert a tanító örökös beavatkozásával rájuk szorította a maga tudását arra vonatkozólag, hogy mi a helyes cselekedet. E helyett pedig inkább az ő ítélőképességüket kellett volna felébresztenie és a benső tudatukat. Így a tanulók egészen hozzá szoktak a tőle való függéshez, ahelyett hogy lassanként megtanulnának a maguk lábán járni.

Nagyon kell vigyáznia a tanítónak arra is, hogy külső érdekek el ne vonják őt az iskolai kötelességétől; mert sok tanító nem tudja, hogy neki az otthonának kötelességből szentelendő időn kívül a lehető legtöbb idejét az iskolára kell fordítania. Néha csak éppen hogy elvégzik a legszükségesebb munkájukat, azután elsietnek más, nekik érdekesebb foglalatossághoz. Igazi sikert pedig mindenik csak úgy arathat a tanítás terén, ha avval gondol leg-

többet s erősen vágyik minden idejét a tanítványainak szentelni; és akkor érzi magát legboldogabbnak, mikor velük vagy értük dolgozik.

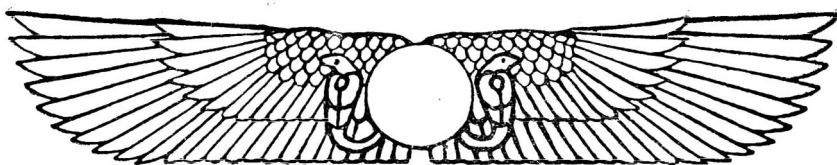
Mindig azt halljuk, hogy munkája iránt való lelkesedés meg az odaadás jellemzik a sikerrel dolgozó üzletembert, hivatalnokot és államférfiút. A sikerrel működő tanítónak is éppen oly szüksége van e két tulajdonságra, mint azoknak. Bárkinek is, ha tanítói hivatásában magasra törekszik; nem elég csupán ügyesen dolgoznia, hanem ugyanannyi lelkesedéssel s odaadással is kell végeznie munkáját, amennyi az ügyessége. Bizonyos, hogy a sok száz fiatal élet alakításához még sokkal több lelkesedés és odaadás is kívánatik, mint a pénz és a hatalom megszerzéséhez. A tanítónak a gyermek mellett töltött minden pillanata segínyt nyújthat a gyermeknek; mert amint Indiában mindig tanították: fejlődésünket elősegíti az, ha jó ember van közelünkben, Az iskolától távol is rájuk kellene gondolnia a tanítónak és az ő érdekükben tervezgetnie. Ezt pedig nem teheti, ha az iskolán kívül töltött minden idejét teljesen lefoglalják egyéb érdekei.

(Folyt. köv.)

J. Krishnamurti

(Angolból: *Ferenczy Izabella.*)





AZ EMBER HÉT PRINCIPIUMA.*

A fejlődő Monád.

Az érdeklődő talán kissé határozottabb fogalmat nyer az Átmâ-Buddhi principiumról, ha mint a Monád fejlődését befolyásoló hatást mérlegeli. Átmâ-Buddhi tudniillik ugyanegy az egyetemes Ős-Lélekkel, mely önmaga is aspektusa az Ismeretlen Gyöknek, Egyetlen Létnek. A manifesztáció kezdetén a Monád „lesodortatik az anyagba“, hogy előretörtetve működésre bírja az evolúciót. (L. Secret D., vol II. p. 115.) Ez a kényszerítő erő mindennek a gyökénél a kezdete ugyszólván minden fejlődésnek. Az eddig elsorolt principiumok csupán „különbözően variált szempontjai“ Átmâ-nak a mindenségben manifesztálódó Egyetlen Valóságnak. Átmâ minden atomban jelen van. Minden atomnak gyöke, külön-külön véve s azok összességében mint formában. Alapjába véve pedig a principiumok mindannyia Átmâ a különböző sikokon. Fejlődési fokozatait a „Five Years of Theosophy“ című munka világosan vázolja. Itt látjuk, hogy halad keresztül fokról-fokra az elementálokon, illetve „fejlődésnek induló erőközpontokon“ és hogy jut el az ásvány állapotáig. Hogy fejlődik tovább és lesz növényből állattá, állatból emberré, szóval hogy tölt el élettal minden testet. A Secret D. egyik elterjedt aforizmája szerint: A kőből lesz a növény, a növényből állat, az állatból ember, az emberből szellem s a szellem visszatér az egy Istenbe. Mielőtt a szikra az Istenemberbe költözne, hogy betöltse, áthassa, előbb az összes birodalmakat életre kelti. Ez a mély űr az, mely

*A korábbi közleményt l. a Teozófia szeptemberi sz.-ában.

az Istenember s a még állatember között van. A Monád a fejlődés törvénye értelmében először is az anyag legdurvább alakjába, az ásványba költözik. Miután kétszeres körforgás után a körzetbe vonul — vagyis abba, ami a Negyedik Körben kő lesz — abból mint zuzmó buvik elő. Tovább haladva a növényanyag minden változatán át eljut az ugynevezett állatanyagba. S ekkor már ugyszólván az állati csira állapotánál tart, amiből végül idővel majd kialakul a fizikai ember.

Igy kelti életre a Monád-Átmâ-Buddhi, a természet minden rétegét, összes birodalmát. Mindent eltölt életösztonnel, öntudattal. Mindent egy lüktető egészé varázsol. „Az okkultizmus tagadja, hogy a Kosmosban bármi organizálatlan előfordulhatna. S a tudomány gyakorlati elnevezése, hogy — „organizálatlan anyag“ csak arról tanuskodik, hogy a még latens ugynevezett „élettelen anyag“ molekuláiban szunnyadó élet nem ismerhető fel. Az élet mindent betölt, még az ásvány porának atomjait is, bár nem értjük, nem tapasztaljuk, mert tudásunkat meghaladja és mert az okkultizmust tagadóak törvényeit felülmulja. (Secret D. vol I., pp. 268., 269.) Továbbá: „A mindenség összes birodalmaiban mindennek megvan a megfelelő, illetőleg a síkjához mért öntudata. Ne feledjük, hogy azért, mert mi emberek nem tapasztalunk semmiféle életjelenséget pld. a kőben azért nincs jogunk állítani, hogy a kőben nincs öntudat. Mert „vak“ vagy „holt“ anyag nincs, mint ahogy nincs „vak“ vagy „öntudatlan“ törvény. (p. 295.)

Génuszának fenkölt sugallatával hány nagy poéta érezte át ezt a hatalmas igazságot. Szerintük az egész természet lüktet az élettől. Életet, szeretetet látnak mindenütt, a napokban, bolygókban éppogy, mint a porszemben, a hervadó falevélben vagy nyíló bimbóban, a repdeső szunyogban vagy tekergő kigyóban. S az Egységes Élet annyira nyilvánul meg minden formában, amennyire éppen kifejezésre tudja juttatni. És mi az ember, hogy lekicsinyli a korlátoltabb formákat, ha magát mint életjelenséget nem az alatta, de a mérhetetlen magasságban felette álló lehetőségekhez viszonyítja. Mert ezeket épp oly kevésbé mérlegelheti, mint a kő az embert.

Az érdeklődő előtt most már nyilvánvaló, hogy ezt a fejlődés központját alkotó erőt lényegileg azonosnak kell tekintenünk. A mindenségben csak egy Átmâ-Buddhi van, a mindenütt és min-

denben jelenlevő egyetemes Erő, melynek minden más erő csak vátozata. Mint a napsugár is a körülmények szerint világosság, hő, villanyosság, így Átmâ is az egyetemes erő különböző változatokban a különböző sikokon. „Mint absztrakciót Egyetlen Élet-nek nevezük. Mint látható evidens valóságot pedig a megnyilvánulás hét fokozataképpen említjük, mely felülről a kifürkészhetetlen kauzalitásból indul ki és mint a minden anyagi atomot átható, betöltő, Mindenütt jelenvaló Szellem és Élet végződik.“ (Secret D., vol I., p. 163.)

Fejlődési menetét a Secret D. idézete világosan vázolja. Miután pedig kezdő a Monád egységes voltát rendszerint nehezen érti, így jónak láttam a világos magyarázó sorokat idecsatolni.

„Tehát a monadikus vagy kozmikus lényeg — ha e kitétel ugyan megengedhető — az ásványban, növényben, állatban, bár ugyanaz a legalantasabb elementáltól a Deva birodalomig ciklusok sorozatán keresztül, fejlődésük menete mégis különböző. Nagy tévedés volna azt képzelni, hogy a Monád mint különálló lény halad bizonyos meghatározott uton az alsóbb birodalmakon át. S hogy végül az átalakulások kiszámíthatatlan sorozata után emberré lesz. Röviden, hogy pl. a Humboldt Monádja visszazármaztatható a szarupala Atomjának Monádjáig. Helyesebb volna ha a természettudomány — mely minden atomot különálló lénynek tekint — pl. az „ásvány Monád“ elnevezést kerülve ugyanezt így fejezné ki „Monád Praktiki-nek (őanyag) abban a formájában, melyet ásványvilágnak neveznek.“ Az atom közönséges tudományos beállításban nem valamely pszihikai erőből életrekelített alkotórészecskéje valaminek, avval a végcélal, hogy aeonok multán emberré legyen, de konkrét megnyilvánulása az egyetemes erőnek, mely azonban még nem individualizálódott. Folytatólagos megnyilvánulása az egyetemes Monas-nak. Az anyag oceánja mindaddig nem oszlik fel alkotórészeire, cseppekre, míg az életösztön árja el nem érte azt a fokot, mikor az ember megszületik. Az egyéni Monáddá való kiválás tendenciája fokozatos s a felsőbbrendű állatban csaknem tetőpontján van. A peripatetikusok a Monas szót pantheisztikus értelemben vették s az egész kosmosra vonatkoztatva használták. S az okkultista ugyan kényelmi szempontból elfogadta ezt az ideát, azért a konkrét fejlődésének előrehaladoit fokozatait az abstraktól „ásvány, növény, állat Monad-ja“

kitételrel különbözteti meg. Ez a meghatározás csak azt illusztrálja, hogy a spirituális fejlődés árja körfutásában az ivnek éppen azon a részén halad át. A „Monadikus Lényeg“ noha bizonytalanul, de már a növényvilágban egyéni tudattá alakul. Minthogy a Monadok nem összetett Lények, ahogy Leibnitz helyesen meghatározta, így a differenciálódás különféle fokain a Spirituális Lényeg kelti életre, alkotja a Monadokat, s nem az atomhalmazódás, mely csupán eszköz, tartály, melyen keresztül az értelem magasabb és alacsonyabb foka átszűrődik.

Ha valaki az elsoroltakat jól átgondolja, mérlegeli, úgy pillanatnyi fáradság árán jövőben sok tévedést elkerül. Megérti mindenekelőtt világosan, hogy a Monád, — „a spirituális lényeg“ — melyet tulajdonképpen egyedül illet meg a Monád elnevezés — egy az egész mindenségben. Hogy Atmâ-Buddhi sem az enyém, sem másé, szóval senkinek sem kizárólagos birtoka, de a mindent erővel elárasztó spirituális lényeg. Így pld. a villamosság ugyanaz az egész világon. És működjék bár benne vagy másban, egyikünk sem mondhatja „az én villamosságom“. De itt könnyen zavar támad, miután ha Atmâ-Buddhi dolgozik az emberben s ugyanekkor Manas, mint individualizáló erő működik benne, akkor ezt az atomhalmazódást sokszor úgy említik, mintha különálló Monád lenne. Így támadnak azután a fent említett „Monádok“. A szó használatának ez a szabad módja nem okozhat zavart, mihelyt az illető megjegyezte, hogy az individualizáló folyamat nem a spirituális síkon történik. Továbbá, hogy Atmâ-Buddhi Manas-on át nézve része egyéniségének. Mert ha pld. a napot különböző színű üvegcskén nézzük, úgy aszernt vörös, kék vagy sárga napot látunk. Holott mindig ugyanaz a nap világít ránk, csak az üvegcsek tüntetik fel más és másnak. Így gyakran halljuk, hogy „emberi Monád“ mikor tulajdonképpen így volna helyes „az emberek világában megnyilvánuló Monád“. De ez a némileg túlzott pedantéria sok félreértést támaszthatna s ezért a lazább, elterjedtebb kifejezés — az egység principiumának megértésével — épp oly kevésbé okoz zavart, mint ahogy nem értjük félre, ha a felkelő napról van szó. A spirituális Monád egy, általános, határtalan, oszthatatlan sugarai pedig, mindenek daczára alkotói annak, amit tudatlanságukban az emberek „egyéni Monád“-jának mondanak. (Secret D., vol i. p. 200.)

Az egységet a különbözőségben nagyon szépen és költőien példázza egyik okkult katekizmus, mikor a Guru kérdegeti a Chelát:

„Tekints fel ó Lanoó; Vajjon egy avagy megszámlálhatatlan világot látsz-e égni feletted az éjféli egen?”

„Egy Lángot érkelek ott Gurudeva s megszámlálhatatlan külön nem vált szikráját égni benne“.

„Jól mondád. És most tekints körül és önmagadba. A világot, mely benned ég, vajjon különbözőnek érzed-e bármiképpen a felebarátaidban ragyogó világnál?”

Semmiképpen nem más, legyen az fogoly, bár Karma rabja és tévessze bár meg köntösse a tudatlant, hogy ekként szóljon — a te lelked — az én lelke“.

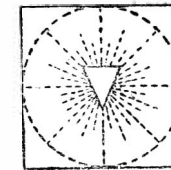
Az ember fejlődési fokozatainak a megértését most már misem kellene, hogy gátolja. A Monád, mint látjuk, utját megjárta s evvel ott tart mikor a földön már kialakulhat az emberi forma. Ekkor az étertest és fizikai mássa kifejlődnek. Prana specializálódik az élet mérhetetlen oceánjából. Kâma s mind e princípiumok szintén kifejlődnek. Az alsóbb négyes összetételt beárnyalja a Monád. Élteti, hajtja s mind tökéletesebb forma felvételére és a Természet felsőbbrendű erőinek manifesztálására sarkalja. Így fejlődött az állat, illetve fizikai ember két és fél Fajon át. De a Monád s az alsóbb négyes összetétel (quaternaire) még mindig nincsenek elég közelségben egymáshoz. Az összekötő kapocs még mindig hiányzott „a kétféjű sárkány — a Monád — a pusztá formát nem uralja. Olyan, mint a szellő, mikor nincsen fa vagy ág, hol menedéket leljen. Közvetítő nélkül a formára nem hathat s a forma így nem tud felőle“. (Secret D. vol. II., p. 60). Ekkor féluton a Harmadik Faj közepén fellépnek a Manasaputrák. Beköltöznek a számunkra már előkészített lakóházakba, hogy hidat képezve az állatember s a Szellem, a már evolválta quaternaire s az azt beárnyaló Atmâ-Buddhi között, megkezdjék a reinkarnáció hosszú ciklusát, mely a tökéletes emberrel nyer befejezést.

A „monadikus beáramlás“, illetőleg a Monád fejlődése az állatvilágon át az emberek világába a Harmadik Fajon keresztül a Negyedik Faj közepéig tartott. Így szaporodott az emberiség folytonosan ujonckal s az emberi lelkek születése így folytatódott a Harmadik Faj második felétől a Negyedik első feléig. A fejlődésnek ezután a „fő fordulópontja“ után több Monád nem juthat be az

emberek világába, — mert a ciklus immár lezárult“. (Secret D. vol. i., p. 205). Ettől kezdve a reinkarnáció lett a fejlődés módszere, az egyéni reinkarnációja a halhatatlan Gondolkodónak Atmâ-Buddhival összeköttetésben.

A teozófia tanítása szerint az emberiség már elérte az Ötödik Fajt s mi az Ötödik alfajához tartozunk. A földön élő emberiség jelenlegi fejlettségi fokán még bevégi az Ötödik Fajt és megéri a Hat és Hetedik Faj keletkezését, kibontakozását és hanyatlását. De a reinkarnálódó Egok teljes létszáma mindezen — az evolúcióhoz szükséges — időkben nem növekszik. És csak csekély számuk reinkarnálódik minden adott időben földünkön úgy, hogy a népesedés nagyon tág mederben nő és apad. Különböző észrevehető, hogy valamely lokális, kivételes nagy halandóság folytán beállott elnéptelenedés után, a születések számaránya egyszerre felszökken. És ha figyelembe vesszük a reinkarnálódó Egok teljes létszámát s azokét, kik minden időszakban valósággal reinkarnálódnak, úgy az ilyen hullámnak bőséges szintere marad.

(Angolból: Uray Georgina.)



KÜLÖNFÉLÉK.

— Mult számunkban ugyane rovatban már megemlékeztünk G. W. Surya „Moderne Rosenkreuzer“ c. könyvéről. Erdemesnek tartjuk a világháboru alkalmából a munka néhány aktuális vonatkozásu részletét közölni. A 29. lapon ezt olvassuk:

„Bizonyos ciklikus törvények szerint, melyeknek a nagy nép-küzdelmek alá vannak vetve* a sárga faj betörése Európába, ugy amint azt a hunnok Attila és a tatárok Tamerlan alatt elkövették a multban, 1960—1988. közé fog esni. Az 1904-ik esztendő háborus fáklyája jeladás lesz a bekövetkező nagy európai háborukra és szociális forradalmakra. Az inség és rémület maximuma Európában 1912., 1913., 1914-re várható. Beavatottak állítják, hogy a francia forradalom borzalmi csak gyermekjáték voltak ehhez képest. Mindez egyelőre magánvéleményem. Senkit sem akarok rémiteni, hanem — ha lehet — óvni. Az idő fogja megmutatni, mennyire helyesek voltak asztronómiai, történelmi és asztrológiai megfigyeléseim és számításaim a periodicitás néhány törvényének alkalmazásával“ . . .

Tovább a 191. lap n ez áll:

„1909—1920. kritikus időszak. Nagy események várhatók ebben az időben, bár a világ nem fog elpusztulni, mint a laikusok gondolják. Mikor a beavatottak nagy összeomlásról beszélnek, ezalatt azt értik, hogy a régi világ-felfogás fog vallási és tudományos téren összeomlani és helyükbe új rendszerek jönnek, melyek közelebb állanak majd az igazsághoz. Ugyanakkor szociális téren is nagy leszámolás következik. Revolúciónak nevezi az emberiség ezeket az önhibájából bekövetkezett kríziseket. Geológiai változások, földrengések is fogják ez eredményeket kísérni“ . . .

— Ugyanitt megjegyezzük, hogy a *Leiki Tümemények* utolsó száma a Világháborura vonatkozó jóslatokat csoportosítja igen ügyes összeállításában.

KÉRDÉSEK ÉS FELELETEK.

E rovatban minden a teozófia, okkultizmus, spiritizmus körébe tartozó kérdésre válaszolunk.

J. M.-nek. Lehetőleg röviden és világosan igyekszem feltett kérdéseire válaszolni.

1. Hogy a fejlődésnek milyen fokán áll, azt önmaga érzi és tudja legjobban. Ön tanító és szeretne osztályozni, kategóriákat felállítani, amint látom. Ám ez nem lehetséges. Végtelen fokozatok és a fokozatoknak végtelen variációi vannak a teljesen anyagi, közönséges intellektuális gondolkozásu embertől a vallásérkölcsi meggyőződésű, spirituális fejlettségű emberig. A téves képzelgésektől óvakodnunk kell. A világért ne higyjük, hogy máris felsőbbrendű lények vagyunk, ha néhány teljesen lényegtelen és csekély értékű asztrológiai fenomén történik velünk. A földi életben józanságra, bölcs belátásra kell törekednünk. A transzcendentális világban mindezekre százszoros mértékben van szükségünk, mert ott a tévedés lehetősége még sokkalta nagyobb.

*L. Rudolf Mewes: Die Krieger- und Geistesperioden im Völkerleben und Verkündung die nächsten Weltkriege. — Altmann, Leipzig.

2. Hogy lehet-e Önből jó teozófus? Hogyne. Ön kutató, gondolkozó embernek látszik leveléből. Most még jobbadán fenomenális jelenségek érdeklik, ami nem bűn. De kutatásának és haladásának arányában be fogja látni, hogy ezen az uton csak úgy érhet el komolyan számba vehető eredményt, ha teozófiai szellemben kezd élni, gondolkozni, cselekedni. S ha ezt teszi, akkor egy bizonyos időponton túl önmagától fognak adódni e várva-várt és legtöbb esetben idő előtt, indokolatlanul óhajtott fenomének (asztrális látás, mediumizmus különféle fajtái stb.)

A teozófia nem *nektarizmus*. Egyik vagy másik inkarnációjában mindenki teozófussá lesz *lényegileg*. Itt nem az elnevezés a fontos. Nem élünk másért, csak azért, hogy előbb vagy utóbb, de egykor mindenestre az isteni bölcsesség (teozófia) fokozatáig elérkezhessünk. A világfejlődés törvénye kívánja ezt így. A hajlam, hogy határozottan — erre az utra lépjen úgy látszik — megvan Önben.

3. Hogy lehet-e a teozófiai könyvekben bizni? Lehet. De itt újra csak azt mondhatjuk: ne fogadjon semmit sem vakon, a saját meggyőződésében épen annyira kell bizznia, mint a könyvekben. A teozófia nem követeli, hogy észének, értelmének jogairól lemondjon. Mindent megvizsgálhat és csak azt fogadja el, ami értelmi fölfogásának, intuitív meggyőződésének megfelel. A többit tegye félre, nem azért, mert a tanítás hamis, hanem azért, mert egyelőre nincs módjában, hogy a felhozottak igazságát belássa vagy arról meggyőződjék.

4. Hogy a mediumizmust nem sikerült Önnek saját magában kifejleszteni, ennek csak örvendhet. Mediumnak lenni sokkal könnyebb, mint az emberek általában hiszik. Ehhez csak türelem és kitartás kell. Tíz ember közül kilenc feltétlen hajlik a mediumitásra. De a megrokkant idegrendszer helyrehozni, a képzelgést kiirtani sokkal nehezebb. Ezért örvendhet, hogy nem lett médium. Nincs arra semmi szükség.

5. Hogy nőszülhet-e? Ez gyakori kérdés a kezdő-tanítványtól. Itt újra azt mondhatjuk, amit már fenfebb és hangsúlyoztunk. A teozófiának nincsenek dogmái. A teozófia ennél fogva nem követel *cvelibatust*. Ha komoly vonzalmat érez valaki iránt, ha hajlamai a családi élet felé vonzzák, úgy nőszüljön és meglehet győződve, hogy nem fog ebből semmi hátrány sem származni Önre nézve. Mindenképpen tanulunk és gyakran még szükségünk van az efféle tapasztalatszerzésekre. Viszont az egymagában álló embernek is számtalan előnye van a másikkal szemben. Önnek kell eldöntenie melyik a megfelelőbb Önre nézve. Komoly megfontolásában egyoldalú személyi érdek bizonynyára nem fogja vezérelni.

6. Ha csakugyan annyira *kételkedő*, mint írja, akkor az elmondottak után is lesznek bizonynyára kételyei. De ha igaz az, amit levelében hangsúlyoz, hogy a reinkarnáció és karma tanításaiban nem tud kételkedni, akkor nem fontos az, hogy bizonyos dolgokra nézve még kételyei vannak. Ezeket majd eloszlatja az idő, a tapasztalat megismerési köreinek, tudásának tágulása. Bizznia kell a végtelen isteni szeretetben, gondviselésben, mely eddigi életében is mint nagyon helyesen írja csakugyan felemelő módon mutatkozott meg. Emlékeznie kell arra, amit Krisztus mondott: „*Litientibus dabó*,”

HIREK.

— **Egyetemes Templom.** Körülbelül másfél éve fővárosunkat is meglátogatta Abdul-Beha effendi, az u. n. „behái“ mozgalom jelenlegi vezetője s néhány nyilvános előadásban fejtegette tanításának elveit, célját. Elméletének legfőbb pontja az egyetemes ember-szeretet és az ezen alapuló egyetemes vallási gyakorlat. Az Indiában, Adyar-ban, megjelent „The Commonweal“ című lap f. é. augusztus 7-iki számában érdekes idevonatkozó cikket olvastunk. A cikk arról ad hírt, hogy Chicago egyik külvárosában „behái-templomot“ építenek, melynek céljára telket vásároltak. Az összeget akkép gyűjtötték össze, hogy a nagyobb vallási széktáktól kaptak megfelelő pénzt. Az építkezésnél a „kilenczes“ szám fog nagy szerepet játszani, mely a „behái“-elmélet szerint szent-szám. Az épület ezen számtörvény szerint alakul és „Mashral El Azkar“-nak nevezik, ami annyit jelent, hogy: „Felkelő helye az említhető Istennek“. Ebben a templomban szorosan véve semmiféle ceremóniális isteni-tisztelet nem lesz, úgy hogy minden belépő saját szokása és módja szerint végezheti az ő Istenének imádatát. A templom kapuja mindig nyitva lesz azok részére, akik a *Csöndben közösségbe óhajtanak lépni az Istenel.* Később ezen templom körül felépítik a különféle tudományok és művészetek Kolégiumait, árvaházak, kórházak és egyéb jótékonyági berendezések épületeit, melyekben az emberiség fejlődését és az igazság keresését megkönnyítik. Ez az épület, amelyben minden hitnek és vallásnak egyforma jogai lesznek, tanúsága lesz annak, hogy az „idők beteljesednek“.

A TÁRSULATBÓL.

— A M. T. T. október első felében megkezdte üléseit. Az előadások sorrendjét a vezetőség meghívó útján fogja a tagokkal közölni.

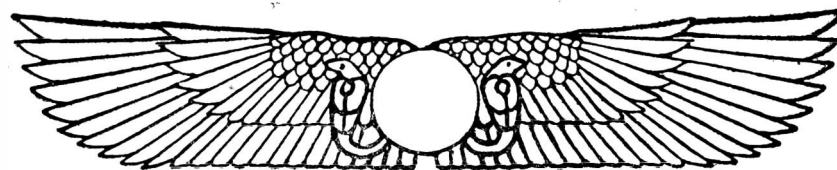
— A Blavatsky páholy minden kedden 7 órakor tart ülést a társulati helyiségben (VIII., Eszterházy-u. 19.) Érdeklődőknek felvilágosítást nyújt. Új tagoknak bevezető előadásokat tart. Aktuális témákat fejteget. — Elnök: Sz. Maszák Leona.

Anonim cikkeket csak az esetben közlünk, ha a szerző nevét a szerkesztőséggel tudatja. — Kéziratokat vissza nem adunk.

A szerkesztésért felelős: Szerkesztőség: I., Otthon-utca 18. szám.
RÓZSAFFY DEZSŐ dr. Kiadóhivatal: VIII., Eszterházy-u. 19.

— *Reinkarnation.* Monthly Magazine. Size: 32 pp., 5—7. Editors: Weller Van Hook, C. Shuddemagen. Purpose: To popularise the teachings of Karma and Reinkarnation. Vol. I. begins Jan. 1914. Price: 50 cents; 2 shillings or francs 2.5. Simple copies mailed free to inquirers. Karma and Reinkarnation Legion 7243 Coles Ave., Chicago, Ill., U. S. A.

Nyomatott Sárík Gyula villanyerőre berendezett könyvnyomdájában, Czegléden.



A teozófus és a háboru.

A kezdő teozófusok zavarba jönnek a háboru gondolatára, mert nem bírják összeegyeztetni a világ haladásával a gondolatot, hogy a mai emberiség ölést, sőt tömeggyilkosságot üzhessen . . . Ehhez szükséges, hogy a háborut magasabb nézőpontból szemléljük, hogy megértsük miképp engedhetik ezt meg a felsőbb hatalmak, akik (bármilyen néven nevezzük) az emberfaj tökéletesedését irányítják. A kérdés szorosan összefügg a szenvedés, a halál és igazságszolgáltatás kérdéseivel.

A szenvedés misszióját, nemesítő hatását minden vallás tanítja, sőt részletesen fejtegeti és a valláson kívül álló gondolkodók is kénytelenek tapasztalatokat szerezni az események után. Például a mostani időben is sokan tapasztaltuk mennyi részvétet, nemes együttérzést váltott ki már is a háború, ami mind a testvériesülés megvalósítása felé vezet, tehát haladás.

A halál nem az a rém már, aminek régebben nézték, csak a rosszul informált egyén fél még az átmenettől; a felvilágosított egyén tudja, hogy a halál szükségessé válik, mikor a tökéletlen fizikai test nem bírja meg valamely okból az élettöbbletet, mely a szellemi ember (vagy népiesen: a lélek) növekedésével együtt jár, vagy mikor az egyén olyan holtpontra jutott, hogy kellő fejlődését a külső körülmények akadályozzák, amit rendszerint nem is tud a környezet meglátni, tehát nem érti, miért történt. A Besant mondja, hogy a jószágos természet kiveszi az embert abból a testből, amely nem azon az uton indult, amelyik az ő igazi fejlődését elősegíti.*

Az európai ember sokszor fellázad még ez ellen, mert az életet a testtel azonosítja, bár látja, hogy minden testnek az a

*Hints on the Study of the Bag. Gita.

vége, hogy meghal, mert minden véges földi forma véget ér, ellenben örökké él a gondolat, mely létrehozta és élte.

Holtpontra jutott egyének megváltás a halál, mert kedvezőbb körülmények közé helyezheti. A tömeg a sok egyénből áll, tehát a sok egyén karmája: tömegkar:na stb. (Lásd A. Besant „4 Manuale.“ Kezdők kedvéért megemlítjük, hogy a „Karma“ ok és okozat törvénye, tehát igazságszolgáltatás és nem csupán egy földi életet ölel fel, hanem ellenkezőleg elmult életek következménye, amelyre most nem emlékezünk.) Tömeges katasztrófákról szólva, megemlíti, hogy a karma törvénye csoportosítja egy helyre azon egyéneket, kiknek közös a sorsuk, pl. akiknek háboruban kell résztvenniök, ott születnek, ahol háboru lesz; a felgyült gonosz gondolatformák ereje idézi elő a társadalmi felfordulásokat, lázadást, háborút stb., mint a légkörben felgyült villamosság a viharokat. De még az elemek vihara is összefügg a gondolatok által indított áramokkal, az „elementál“-ok révén. (Lásd ugyanott.) A történelem és hagyományok, valamint a közelmúlt is bizonyítják, milyen istenitélet jellege van a katasztrófáknak, ha összevetjük, hogy mindig erkölcstelenség, gonoszságok, morális törvények elleni kihágások előzték meg a nagy földrengéseket vagy vulkanikus kitöréseket; mint pl. ismeretes a Messinában énekelt dal, melyben karácsonyra földrengést kértek a „nemlétező“ Istentől. Martinique szigetén a Mont Pelée kitörését megelőzőleg St. Pierre lakói husvétkor disznót felfeszítve körülhordoztak, az oltári szentséget lovak elé dobták stb. Sodoma és Gomorha, hol szintén vulkanikus kitöréseket bizonyít a geológia és végül Atlantis elsüllyedése, az özönvíz . . .

A mai emberiség éppen a krízist éli, amikor leghevesebb a küzdelem az isteni és állati erők közt; egy ciklus vége ez, nagy leszámolás, mikor az alsóbb sikokon felgyült rossz erők kipattanának, kitörnek, aminek meg kellett egyszer lennie; most dülnek és véghez viszik a nagy leszámolást, ez a „kiválasztás“, amikor a jobb törekvésűeket a rosszabbaktól elkülönítik, a „mikép a pásztor elválasztja a juhokat a kecskéktől“ (Máthé 25.) a konkolyt a búzától stb., tehát az evolúció gyorsítása ez, mely a jók elválasztásával azok fejlődését elősegíti. Az egyes ego pályáján a haladásnak egyik leggyorsabb módja a harctéri halál; nagyszerű alkalom a hősi önfeláldozásra, régi bűnök leszolgálása, nagy adósságok törlesztése egyszerre. Ha meggondoljuk, hogy régebben, mikor a mostani katona pl. előbb

inkarnálódva lehetett, mily gyakori dolog volt az emberölés, a magánboszu, téves becsületkérdés stb., stb., sőt még a mai napig is egy-egy falusi „bicskázás“-kor, mily kis kérdés egy emberélet — bizony, bizony azt látjuk, hogy sok-sok embernek lehetett előírt végzete az erőszakos halál, mert ő ölt valamikor, tehát karmájában van és ezt az önzetlen, önfeláldozó hősi halállal válthatja meg legszebben. Az igazi teozófus nem is fog igaztalanságot vagy sorsharagot keresni, amikor esetleg fájjaija egy kedves emberének elestét. A germán mitológia tanította, hogy az elesett hős rögtön a Walhallába kerül. A keleten tanítják, hogy a baleset vagy szerencsétlenségben megholtat a Dhyan—Chohanok, nagy arkangyal-szerű Lények, fogják föl azonnal és gondoljaikba veszik. Tehát ez megfelel az igazságérzetnek is, ha öltél fegyverrel (szabad akaratodból) fegyver által halsz meg, de ha elestél hősi önfeláldozó harcban, szenvedés nélkül mész át a hősök menyországába. Ez a hindu harcos, a ksatrija kötelessége, erénye és jutalma.

A teozófus tudja, hogy csak a forma küzd; a régi formát, melyből az emberiség kinőtt mint a gyermekruhából, összetörik és újat alkotnak, mint ahogy az „újborn új tömlőbe“ teszik. Új világrend, új intézmények jönnek, tehát ez is az evolúció gyorsítása — tisztító tűz — mely után újjászületés következik.

A teozófus kutatja az isteni törvényeket, hogy ezeket megismervén együtt működjék velük, igyekszik elősegíteni a felsőbb principiumoknak az aisékon való uralkodását, igyekszik megcsinálni az összeköttetést a felsőbb sikokkal és önmagát vezetéknek állítja a felsőbb erők beözönlésének szolgálatába: ezt a meditációban éri el, amint azt Wedgwood cikkéből (I. a Teozófia 1914. márc. számában „Meditáció kezdők részére“) részletesen megtanulhatjuk. A cikket ajánlatos elolvasni. Rövidem jelzem a fonálát. A fizikai és étertestből gondolatban kiemelkedve, az ember elhagyja a fizikai sikot, érzelmei megtisztítása után az asztrálból is kiemelkedik és gondolataiban él egy pillanatig, gondolatait csupán a felsőbb cél szolgálatára állítva be, abból is kiemelkedik és a felsőmentális vagy kauzál-testen, a buddhin és nirvána-sikon át mind feljebb emelkedik, föl az „Atyáig“, ahol örök a nyugalom, béke, szeretet és egység érzete, ott az ősi erő- és fényforrásba merül egy perczre, aztán lehozva ezt magával az atma-, buddhi-, kauzál-testeken át a mentálba, onnan az asztrálba, végül az éter

és fizikai testbe tér vissza, miközben beragyogja az összes testeit és szétárasztja mindenüvé a felsőbb erőt, szeretetet, értelmet, mely hatalmas segítő és védő erőként sugárzik szét az alacsonyabb sikokra és áldást terjeszt.

Egyszerűbb eljárással is lehet, a lélek járt útján. Lendüljön föl röpimával a neki legmagasabb Lényig, pl. Krisztusig és képzelje el, hogy amint a tükörrel bírja vetíteni a fényt a legsötétebb zúgba, úgy az ő lelkületén keresztül a Krisztus szeretetét vetíti oda, ahol legjobban kell, pl. a háború borzalmi között küzdőkre.

Minden itt lent nyilvánuló erőnek van fizikai anyaga, amit némely finomabb erőnél csak az úgynevezett érzékenyek (sensitívek) vagy másodlátók, (clairvoyantak, hellseherek. stb.) látnak, illetőleg hallanak vagy érznek meg az átlag-ember mai fejlettségi fokán; valamikor azonban általános lesz. Egyelőre e ritkább de mégis tényleg létező sensitívek leírásaira kell támaszkodnunk. Mikor gondolatérővel létre akarunk hozni valamely tüneményt, képzelőerővel megalakítjuk a formáját, hogy megtölthessük azzal az erővel, mellyel hatni akarunk. Minden ami van, előbb a mentálison létezik, azaz előbb elképzeljük amit csinálni akarunk és hogyan akarjuk, tehát képzeletben megteremtjük. Mindenki tudja mekkora hatása van a képzelő erőnek. A látók szerint az isteni kegyelem megnyilvánulása fehér fénynek látszik, a szereteté világos rózsaszínű, felhőszerű.* Tehát képzeljük el azt akit vagy amit védeni akarunk egyes embert vagy sereget vagy várost, — bármit — és vegyük körül erős fényvel, tartsuk fénybe burkolva perczeig, legalább is két percig. Az már hat. Ez által realizáljuk az isteni védőhatalmat a mint gondolatformáját odaállítjuk. Továbbá mivel a szeretet vibrációi világos rózsaszínűek és a szeretet mint tiszta erő sok rosszat távol tart, készítsünk belőle kedveseinknek védőburkot ugyanigy, pl. egy nagy fénylő tojásforma rózsaszínű napot képzeljünk és burkoljuk bele őket, állítsuk a közepébe. Tapasztalataink szerint csodás hatása van: a beteg gyógyul, a szenvedő megenyhül, a szomorú vigasztalódik. (Ugyanigy lehet harag ellen is dolgozni, megbékítő hatást is lehet elérni vele.)

Ne felejtjük, hogy a gondolat él és terjed. Saját gondolatainkat

*Erre nézve bővebbet C. W. Leadbeater: „*Thought-forms*“ (Gondolatformák) megj. németül is: „*Gedanken formen*“ c. művében.

koncentrálva vetíthetjük. Ugyanakkor tehát amint így magunk előtt tartjuk a fénybe burkolt védencünket, elmondjuk neki amit akarunk. Kitaróan ismételve az egész eljárást, bámulatos eredményeket látunk már. Roppant sok rossz áramot vagy gonosz magnetizmust visszatart az illetőről. Kezdőknek megemlítjük, hogy a külső körülmények sem egészen mellékesek a meditálónál, pl. testi tisztaság, csend, kényelmes elhelyezkedés stb. mind könnyíti a dolgot. Legjobb tehát reggeli fürdő, vagy mosdás után reggeli előtt, (mielőtt t. i. az étellel elektromagnetikus hullámokat indítunk a testben), zavartalan csendben, bezárkozva, arccal keletnek fordulva, gerincet egyenesen, de kényelmes szabad helyzetben tartva, leülni, (hogy meg ne fázhassék, különösen a lábat jó betakarni,) olyan kényelmesen, ahogy leghamarabb efélelheti a testét, de ne annyira, hogy el is aludjék, (mert az hamar megkísérti.) Aztán a figyelmet teljesen koncentrálva imádkozni, vagy a mestereket invokálni, lehetőleg világosan elképzelni az illetőt, körülvenni a fényvel stb. elmondani neki amit szeretne tudomására hozni stb. Ajánlatos „mantramokat“* mondani. Ilyen például:

„Az isteni hatalom körülvesz, a szent fény beragyogja lelki nyomorod és vágyódásod óráját. Amen.“

Vagy pl.: „az isteni erő mely mindent áthat és éltet, benned él, körülötted van, megoltalmaz és megvéd. Amen.“

A vallásos keresztény lelkek, legjobban teszik, ha Jézus Krisztus személyét állítják oda, így szemléltetően és könnyen csinálják meg az összeköttetést a legfelsőbb sikokkal. Aki mást nem bír, csak ismételt sokszor egy ilyen mondást és „áment“ mond utána, az is segített. Egyáltalán: mindent sokszor ismételni, ez az egyik titka a sikernek, hogy a szép tiszta vibrációk állandósuljanak az illető aurájában, ez javít is, véd is.

Ha mindenki csak kicsiben, csak a magáéért dolgozik is, már sokat nyertünk és ha mindenki felhasználja azt a nagy erőt, amit hiábavaló aggodásra és siránkozásra vagy félelemre elpocsékol, azzal meg lehet menteni egy fél országot. Tekintve, hogy a félelem a veszedelmet közelebb hozza, az aggodalom a baj bekövetkezését elősegíti, már ezért is jó volna, ha mindenki összeszedné minden erejét és ilyen módon hasznosan gyümölcsoztetné. Kétsze-

*Keleti ima-formulák.

res a haszon, először : mert nem okozott kárt amint szokott, másodsor : mert ez alatt ténylegesen használt. Többen vagyunk, akik e módszer varázserejét személyesen kipróbáltuk még pedig feltűnő eredménnyel. Azonban a kitartás főkélléke, mert az elején sokan nem bírják jól csinálni, pl. a rózsaszint vagy a fényt nem bírják rögtön kiváltani, de idővel bizonyosan megjön az is és meg lesz a hatása.

A koncentráció is nehéz az elején, de azt az erős érzések nagyon megkönnyítik és most elég nagy érzelmek dűlnak. Bár megértenék olvasóim, hogy azokat a dűlő érzelmeket meglehet zabolázni, mint a vad paripát és hasznos erővé változtatni. Gyönyörű példákat hozhatnék fel saját tapasztalatom köréből, ami mind azt bizonyítja, hogy a jó akaratot segítik felülről, mert bár technikailag igen tökéletlen volt eljárásom számtalanszor, mégis csodás eredményeket láttam. Ezért ne csüggedjen senki, de tiszta szándékkal, erős szeretettel fogjon hozzá és csinálja. A szabályok nem fontosak, néha nem lehet a külső elrendezést sehogyssem beállítani és mégis megvan az eredmény. Engem magamat súlyos rosszullétből emelt ki valaki, egy buzgó imával.

Sokszor hasonlították a tükörhöz a lelket reflektáló képessége miatt. Céltudatos tréningezés mellett nagyon lehet fokozni és ilyenformán folytonosan működhetik az emberiség haladásán, segíthet a felső principiumokat megszólaltatni és belső békét adhat még zavaros háborus események között is. Minden komoly meditáló úgy óhajtja irányítani a harcos működését, hogy rossz karmáját leszolgálja, de ne ugyancsak rosszat készítsen elő; mert azzal, hogy csak kötelességből ő és nem gonoszságból, nem terheli karmáját. Mellesleg mondva Blavatsky említi, hogy a „retrograd“ teremtményeket, amelyek nem elősegítik, hanem hátráltatják a fejlődést, mint pl. a csótány, szunyog, légy stb. nemcsak szabad, de kell is pusztítani, mert károsak a fejlődésre.

Még egy megnyugtató példát találunk, a „Baghavad Gitában.“ Itt Shri Krisna, aki némileg a mi Jézus Krisztus fogalmunknak felel meg, tanítja Ardsuna királyfit, aki nem akar háborút viselni, hogy neki most éppen ez a kötelessége; sőt vonakodása után maga Krisna megragadja Ardsuna nyilát, mire a királyfi megérti, hogy ez az ő Ksattriya-kötelessége és utána rohan a harcba. A

Baghavad Gitát sokan ismerik azért csak röviden utalok rá.*

Most általánosan nagy a lelkesedés és buzgalom a segítőakciók iránt, azonban sokan vannak, akik egészségi állapotuk vagy anyagi helyzetük miatt fizikai segítséget nem képesek nyújtani. Ezek búsúlnak a míg rá nem jönnek, hogy nemcsak a fizikai sikon van mód a segítségre, hanem az asztrálon is, amit szegények és betegek is megtehetnek. A meditációt a sebesültekre is kiterjeszthetik, egész kórházakra, betegszállító kocsikra, ápolókra, orvosokra, főképpen azokra, akik harcvonalban kötöznek stb. stb.

Ha a karmikus szenvedést a szeretet hatalma nem veheti is el egészen, enyhíteni mindig tudja, sőt az egészséget módosíthatja. Aki a meditációt nem bírja, imával is segíthet, azzal hogy folyton győzelem, bátorság erő, egészség, kitartás gondolatait küldi és ezzel telíti az illető atmoszféráját és megrögzíti aurájában ezeket a vibrációkat, úgy szólván hozzászoktatja agyát ezekhez a gondolatokhoz. A küldő jó gondolatai magnetikus uton köré gyűlnek és átadják neki a hasznos gondolatok erejét, kizárva a rosszakat, — míg ellenkezőleg az aggodalom minden bajnak megnyitja az ajtót. Nemrég fiallottam egy anyától, hogy amikor folyton féltette gyermekeit, a legtöbb betegséget megkapták. Erről az új amerikai gyógymód sok érdekes és értékes dolgot mond. (L. Divine Science stb.)

Éppúgy a halottal szemben a lehető legkárosabb tévedés a siratás, annyira szenved tőle szegény; ezt a néphagyományok is bizonyítják. Hányszor kapnak intést a tulvilágról a gyászolók álomban vagy megézés útján, hogy ne sirassák őket, mert nekik ott jobb, a siratás pedig nagyon fájóan zavarja őket. Ellenben a szeretetteljes biztató imákat üdítőnek érzik, sokszor megköszönték nekem is. A gondolatformák között mint örző angyalt látják az anya imáit a gyermek körül. Ennyit mindenki megtehet, hogy két percet gondolkodjék egy folytában és ezt többször ismételve ahányszor ráér. Szerencsés időpont a dél, legnagyobb lévén a napból az erőkiadás és a napkelte előtti és napnyugta utáni óra szintén igen erősen magnetikus, ellenben este tiztől reggel kettőtől az agynak pihennie kell.

Van tehát alkalom elég, csak akarni kell, az egész nap folyamán, sőt rendelkezésünkre áll az éjjel is amikor a test pihen és az

*Ezt a témát fejtegette a Teozófia októberi számában Toperczer Ákosné „Néhány szó a háborúról“ c. cikkében. Szerk.

öntudat a fizikai agyvelőből kivonul az asztrál-síkra, ami minden elalvásnál megtörténik. Ezzel elértünk a segítségnyújtás másik hatalmas módjához, amit asztrális munkának nevezünk, ezt Leadbeater „Unsere unsichtbaren Helfer“ c. munkájában részletesen leírja. Mindenki könnyen kifejlesztheti magát asztrálsegítővé, ha erősen kíván segíteni és ezzel a vágygyal fekszik le esténként, úgy hogy lehetőleg ez legyen utolsó gondolata amivel átmege a másik öntudatba, amiről ugyan nappal nem szokott tudni, de ez a tényálláson nem változtat. Lényegében az alvás és a halál ugyanaz, csak időtartamra nézve különböző. Vagy két nap között terjed egy éjjelre vagy két földiélet közt egy periodusra. Alváskor az „ezüstszalag“, a kötelék test és lélek között kinyúlik, a halálnál megszakad, hogy később megfelelőbb új testtel kötődjék össze.

Tapasztalat szerint az ember többnyire azzal foglalkozik álomban ami nappal érdekli, a látók látják is hogyan folytatja rendszeres gondolatmenetét. A problémára „alszik egyet“ és sokszor megvan reggel a megoldása, mert az asztrálon megkereste. Már most ha valaki egész nap önzetlenül aktívan működteti gondolatait és érzéseit (kama-manas) éjjel gépiesen folytatja ugyanazt. Idő és tréning dolga, hogy az emlékéit át tudja hozni hibátlanul a fizikai agyba. Ez rendszeren csak évek múlva jön meg, de addig is a látók bizonyossága szerint, habár nem tud is róla, mégis sikerül elvégezni munkáját. Felkeressük akit akarunk, akár élő, akár „halott“ és segítségére tudunk lenni. A mi ismereteink szerint „halott“ nincs, csak testen kívül élő, mert az átmenet egyik életformából a másikba nem jelenti az élet megszüntését; ami itt halál, a túldalalon megszületés, itt elutazás, ott megérkezés.

Most aktuális, hogy segíteni menjünk katonáinknak, hogy győzelemre segítük az igazságot. Védjük, oltalmazzuk őket, mert jó sugallatokkal hasznukra lehetünk. Nemrég hallottam, hogy egy fiatal katona lábába kapott golyót, mert „véletlenül“ megfordult fektében, máskülönben fejébe kapta a voina. Ilyen „véletleneket“ igyekeznek az asztrál-segítők előidézni minden téren, sőt a célzás pillanatában befolyásolható a golyó azaz acélzó is. Mi akik minden éjjel indulunk „véletleneket“ intézni, nagy megnyugvással vettük tudomásul ezt is, mert az ifjú katona listánkon van védenecink között. Még megemlítem, hogy ujságot nem igen olvasván, utólag értesültem a gyöverszünetről és szinte csodálkozva konstatáltam

mennyire talál saját észleleteimmel azaz asztrális emlékeimmel.*

Az asztrál-segítőkről Leadbeater azt mondja, hogy legnagyobb részt éppen emberek, azaz élő férfiak, nők sőt gyermekek. Tehát éppen ránk vár most ez a feladat. Kellékei önzetlen jóakarát és bátorság. Szem előtt kell tartani, hogy az asztrál-testet nem érheti sérelem; nem szabad megijedni, mert esetleg megijedés érzetével ébred fel. Ha nem fél, semmi baj sem érheti, ha engedi magát megijeszteni (amit néha megkisértésképpen megpróbálnak) áthozhat valamit fizikai testére, mint mikor Mrs. Besant egy hajó katasztrófájánál segítvén, megijedt egy dülő árbocztól, karján kis zúzó-dással ébredt fel. De ez sokkal inkább vonatkozik a már öntudatosan működőkre, mint miránk kezdőkre, kikre még vigyáznak. Mindenesetre jó, ha jóakaratu erőfeszítéseinket egyik felső vezetőnek szolgálatára felajánljuk. Ez mindenképpen biztos.

Ha emlékezni szeretnénk, tegyük hozzá a szándékot még hogy „emlékezni akarok rá“. Láttam most egy esetet, amikor valaki pár heti igyekezet után, (sőt még hamarabb is,) emlékezett, hogy a táborban volt. Az illető nagy altruista, tehát öntudatlanul rég dolgozhatott az asztrálon, mert az ilyen égőt némely esetben „felébresztik“ az asztrálon és felhasználják a vezetőket.

Minden okkult munkánál legfontosabb tényező a szándék tisztasága és önzetlensége. Ezt nem lehet soha eléggé hangsúlyozni, mert az egyetlen ami a fehér mágiát a fekete mágiától megkülönbözteti: az indító szándék tiszta vagy nem tiszta mivolta.**

Második fontos kellék a komolyság. Ne léha kíváncsiságból próbáljon behatolni a láthatatlan birodalomba, mert annak nagy veszélyei vannak és ha a tisztaság páncélja nélkül indul felé, nincs ami megvédje a váratlanul felbukkanó, visszariasztó látványoktól. Nem jó idő előtt kifejleszteni bizonyos okkult erőket mielőtt azokat a képességeket kifejlesztette, amelyekkel uralkodni tudhat felettük.

Azért a kezdő okkultista aki meditációra vagy éjjeli asztrál-munkára képezi magát, jól teszi, ha különösebb tüneteket venne

*A cikk szeptember közepén íródott, amikor az osztrák-magyar sereg Lemberg alatt védelmi állásba helyezkedett.

**Lásd Blavatsky „Practical Occultism.“ A mágia a természeti erők mélyebb ismeretén alapuló bűvös tudomány.

észre, egy járatosabb egyént megkérdezne felőlök. Szívesen felelek magam is kérdésekre, akár szóval akár magánlevélben vagy lapunkban. Egyelőre óva intek mindenkit, nehogy a látományokat elősegítse, ha még oly gyönyörűek is, jobb ha azt mondja olyankor: „nem akarok látni semmit.“ Később mikor a Mesterét megismerte a tanítvány kívánhatja őt látni, de ez még most messze van a legtöbbnél. Most jobb semmit sem látni, mert láthat esetleg rémes dolgokat is, amiket most nem bírna elviselni. Továbbá nekünk a belső szellemi erő belülről kifelé való fejlődését kell elősegítenünk, nem kívülről befelé jövő idegen hatásokat levezetni és erősíteni. Csak a legfelsőbb isteni sugallatok számára kell a lélek legbelsőbb titkos ajtaját nyitva tartani.

Nagyon egészséges a gondolaterő fejlesztése, (Lásd A. Besant Denkverinögen) öntudatosan, pozitívan, belülről kifelé, mint a növény is belülről kifelé nő, belső életelv, törvény vagy principium erejéből. Ellenben veszedelmes a passzív magatartás vagy a naiv bizalom, amely minden ajtót kitar és minden jövevény impressziót vagy gondolatáramot gyanútlanul beereszt. Ez sokszor megtéveszt, bénít, gátolja a belső szabadságot, néha médiumitást vált ki, sőt hiszteriát. A legmagasabb sugallat mindig lágy, kimondhatatlanul gyengéd erő, még amikor erősen — intenzíven jelentkezik is. A nagyon heves ösztönzéseket meg kell vizsgálni.

Az asztráliátás valamikor általánossá lesz, mint a rendes látás. De most még nem jó erőltetni. Egyáltalán semmit sem kell erőszakolni, hisz' a fűvet sem ráncigáljuk ki a föld alól, sem a bimbót szét nem tépjük, hogy hamarabb nyiljék ki, hanem, mindent a természetes fejlődés törvényszerű menetére bízva, bölcsen és türelmesen segítségére jövünk, de soha semmit sem erőszakolunk, mert az erőszak nem törvényes. A láthatatlan segítők közt, néha fejlettebb Lények is résztvesznek, a magasabb sikokról lenyulnak; a népmondák és a történelem minden korszakban említnek eseteket: pl. Theseust látták Marathonnál; a hunok csatájában holt vitézek feltámadnak. Szt. László legendája szerint: a moldvai csatában Szt. László megjelenik, „vállal magasb mindeneknél, sem azelőtt, sem az óta nem látták őt a seregnél“, megmenti a magyarságot a tatároktól. Ez mind oly ismeretes, hogy nem kell időt tölteni vele, csak mellékesen említem az okkultistának érdekes részletét az utolsó strófában :

„Bizonyítja a templomnak
Egy nem szavajátszó öre,
Hogy három nap a templomban
Lászlót hiába kereste,
Negyednapra átizzadva
Találtatott boldog teste“.

A segítség három sikon történhetik, a fizikai-, asztrál- és mentál-sikon és tekintve, hogy minden cselekedet a mentálról indul, mert a gondolat és érzelem síkján vannak az okok, éppoly fontos munka az, amit az okok régiójában végezhetünk, ha tisztítólag tudunk ott munkálkodni. Ehhez már nagyobb pszihikai erőáram szükséges, azért kell, hogy mennél több egyed tegye hozzá a maga kisebb áramát. Amint a sok vékony szálból vastag kötelet fonnak, úgy össze lehet olvasztani a harmonikusan együtt dolgozó gondolaterőket egy nagy erős árammá, amely aztán jelentékeny hatást tud gyakorolni. Mindenesetre fontos minden egyed különálló gondolata is, mert vagy a jó vagy a rossz energiát szaporítja. A keserűség, harag, indulat, boszú stb. mind a háborút okozó érzelmek tömegéhez csatlakozik és gyarapítja. A lelki emelkedettség, nyugalom, szeretet, részvét, bátorság stb. a jótévő feloldást segítik elő és az eszmék és érzelmek tisztulása az okok világában megkezd a kibontakozást az okozatok régiójában vagyis a fizikai sikon, a földön.

Kevés vérontás, békés győzelem volna az ideális befejezés. Azért kívánatos, hogy mindenki hordja magában a felvilágosodottság, igazság és béke szellemét és építse bele a maga kövét a világbéke alapozásába.

Megemlítem még, magyarázatul, hogy az ilyen szinvetítésnél „elementálok“ állnak szolgálatban, lévén minden külön szinsugárhoz tartozó elemi lények, akikre kötelező parancs az ilyen „szinhang“ vagy „énekítő szin“, amint A. Besant „Karma“ Manuale N^o 4-ben nevezi. A mentálon már Devák segítenek, amint meg van írva, hogy „az angyalok szolgálnak az embereknek“.

Bővebben itt nem lehet magyarázni, komoly kutató a forrásmunkákban megtalálja.

Az ember nem izolált lény, az asztrálon is, mentálon is folyton kapcsolódik a környezettel, gondolatai és érzelmei által folyton befolyást gyakorol másokra és a közre. Tiszta gondolkodásu

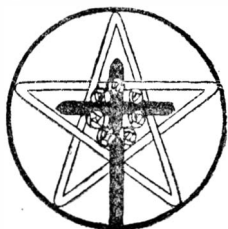
ember egész környezetére tisztítólag, emelőleg hat. Ezért folyton értékes munkát végezhet, nemzete érzelemanyagát nemesítheti, erősítheti. Folyton szolgálhatja a fejlődést-vezető felsőbb Lényeket, kellő szigorral rostálva magát, mert amint egy önzetlen, nemes felbuzdulással kinyithat egy Buddhi-zsüipet (isteni inspiráció) úgy momentán elzárhatja azt egy szeretetlen itélettel vagy önző gondolatokkal; sőt ami még rosszabb, kinyithatja az alacsony rosszindulatu elementáloknak a bejárást. Aki a haladás ösvényére lépett annak, kétszeresen kell ügyelnie, mert amint a nagy élethullám keresztül megy rajta, minden hajlamát éleszti, erősíti, tehát ezért az elején a tanítvány kínosan érzi, hogy erényei növekedése mellett párhuzamosan erőt nyertek hibái is. Azért nagy energiával kell pusztítani magából a tökéletlenséget. Ez lépésről-lépésre könnyebb lesz, éppen a test automatikus tendenciája folytán,* azaz mert a megszokott dolgot gépiesen ismétli. Azért nincs miért csüggedni, a siker bizonyosan lépést tart a jószándékkal.

A kivált isteni szikrát, az emberi lelket mind gyakrabban merítsük bele az ős fénytengerbe, melyből ered, az istenségbe és a megtisztult vezetéken át mind tisztábban és gazdagabban ömlik le az isteni élet az egyénen át a világra.

A. Besant gyönyörűen írja le a haladás etapejait, amint az elején csak percekgig meditál, később tovább, aztán még tovább, míg végre egy állandó meditációvá válik egész élete, mert öntudata állandóan a legmagasabb régióban marad, még a legbanálisabb kötelesség teljesítése közben sem szakad meg összeköttetése a legfelsőbb létsikokkal, mint a Yoginál, a szentnél, aki „egygyé lett az Atyával“.

*Itt nemcsak fizikai testről van szó.

Szegedy Maszák Leona.



A NEVELÉS MINT SZOLGÁLAT.*

Erre vonatkozólag megint Arundale úr szavait idézem : „Reggelenként, mikor fölkelek, első gondolatom, hogy mik a teendők általában a mai nap folyamán és mik különösen az én teendőim. Gyors értelmi (mentál) áttekintést végzek úgy az iskola mint a kollegium fölött, ami képessé tesz arra, hogy meglássam, van-e olyan tanuló, ki ma különösen fogja óhajítani segítségemet. Minden ilyen tanuló feljegyzek könyvecskémbé, hogy napközben magamhoz szólíthassam. Azután a kollegiumi órák előtt, mielőtt még bármi más munkába fognék, áttekintem saját előadásaimat; hogy tudjam, hogy jól elkészültem rájuk. Ezalatt folyton be-bejönnek egyes tanítványok különböző kérdések-, reménykedések- és törekvésekkel; vagy akadályukat, szomorúságukat, némelyek pedig orvoslást várva, apró fájdalmaikat panaszolják el. Van arra egy külön kis helyiségem, ahol tehát tiszta és összhangos légkörben beszélhetek az ifjakkal. Igyekszem is mindenikre külön-külön teljesen összpontosítani figyelmemet úgy, hogy arra az időre minden egyebet egészen kizárok gondolatomból; és nem nyugszom, míg mindenik fiú arcára mosolyt nem idéztem távozása előtt.“

Ha ilyen szellemben nem működik a tanító, akkor nem érti, mily szent és ünnepélyes az a bizalom, melyet belé helyeztek. Egy tanító sem méltó a tanító névre, ha fel nem fogja azt: hogy akkor szolgálja Istent legigazabban s hazáját leghűségesebben, ha tanítványai közt él és velük dolgozik. Közöttük töltött önfeláldozó életével arra indítja őket, hogy kötelességeiket jól végezzék, valamint látják, hogy ő is jól teljesíti a magáét. Így pedig gyarapszik

A két korábbi közleményt l. a Teozófia szept.- és okt.-i sz.-ban.

á tiszteletük és hazaszeretetük. Isten gyermekei ezek a gondjaira bizott tanítványok és a nemzetnek az ő kezébe helyezett remény-ségei. Hogyan számoljon be róluk Istennek és a nemzetnek, ha elveszti a bizalmat, ha nem fordította minden idejét és minden gondolatát arra, hogy hiven teljesítse kötelességét, hanem kibocsátotta a világba az ifjakat anélkül, hogy Isten iránt való szeretet volna szívében és anélkül, hogy vágyának és képesek is volnának hazájukat szolgálni?

Tanítványnak s tanítónak egyaránt meg kell tanulnia tetteit kormányozni. Nem szabad semmiféle más foglalatosságba úgy elmerülniük, hogy azért elhanyagolják közönséges iskolai kötelességeiket. Mesterem így szól azokhoz, kik Neki akarnak szolgálni: „Mindennapi munkádat jobban kell elvégezned más munkánál, nem pedig rosszabbal“. A tanulóknak az iskolában az az első kötelessége, hogy jól tanuljon. Semmiért sem volna szabad elhanyagolnia iskolai dolgát. Ezenkívül a bölcs tanító gondoskodni fog az iskola szervezésén belül minden oly foglalatosságról, melyben tanítványai hasznosan vehetnek részt; mert legjobb, ha minden tevékenységet az iskolában fejtenek ki. Ha volna a nemzetnek bármi szervezete, melyben jónak látná, hogy ők is benne legyenek: akkor fog szervezni az iskolán belül egy ahhoz tartozó al csoportot, melyhez a többi tanítókkal együtt ő is csatlakozik. Nemzeti mozgalmak p. o. a „Boyscout“ (Cserkészfiúk) és a „Sons of India“ (India fiai) nevet viselő mozgalmak. Ezekhez is kellene al csoportokat alkotni az egymástól külön álló iskolákban. Ahhoz kellene szoktatniok a tanítóknak a fiúkat, hogy valamint a gyermek tevékenységének központja az otthon, úgy az ifjúéknak az iskola. Amint a gyermek az otthonból meríti életét és erejét: úgy kellene az ifjúnak az iskolából meritnie a magáét. A leghasznosabb munkákat az iskolával kapcsolatban kellene végezni, hogy az is részt vegyen az ifjú általános nevelésében és hogy összhangzásban álljon az ő későbbi fejlődésével. Kellene az iskolákban vitatkozó társulatoknak lenniök, melyekben gondosan megfigyelnék a vitatkozás szabályait, hogy megtanulhatnák az ifjak, hogyan kell kormányozniok érveléseiket. Azonkívül a kifejezéseik ellenőrzésére tanító drámai-társulatok, a gondolatnak s tettek együttes ellenőrzését szolgáló testgyakorló társulatok, továbbá irodalmi társulatok volnának kívánatosak, mely utóbbiakba az oly ifjak tartoznának, kik különösen érdeklődnek egyik vagy másik

tudomány iránt. Végül a szegényebb tanulók segélyezésére is kellene az iskolában társulatot alkotni.

Nagyon fontos az is, hogy alkalmat nyujtsunk az ifjaknak arra, hogy megismerjék a hazájuk fejlődésének föltételeit úgy, hogy már az iskolában is gyakorolnák a hazafiasságot, a politikától távol állván. Nagyon szerencsétlen dolog az, hogy Indiában meggondolatlan izgatók gyakran arra tanítják a diákokat, hogy hazájuk iránt való szeretetüket más országok gyűlölésével mutassák ki. Nem történhetnék ilyesmi soha, ha az iskola maga gondoskodnék tanulóinak számára hazafias szolgálatok teljesíthetéséről; hogy így alkalmuk lenne tisztán kimutatni, igazán érzett lelkesedésüket. Csupán az iskolában kínálkozó alkalom hiányában engednek ők utat lelkesedésöknek az iskolán kívül.

A tanulók képességeihez mérten és környezetök szükségének figyelembe vételével kellene az ifjakból csoportokat összeállítani a különféle társadalmi szolgálatokra. Ilyenek volnának: az állatok védelme, első segélynyújtása a megsérültnek, az elnyomott osztályok nevelése, továbbá nemzeti és vallásos ünnepek rendezésénél szükséges segédkezés, s. a. t. Amely ifjaknak az iskola ad alkalmat ilyesmikben való részvételre, azok nem fognak óhajtani külön, az iskolán kívül keresni alkalmakat.

Különös alkalmuk van a fiúknak saját tetteik kormányzására és mérséklésére, amikor együttesen játszanak. A tanterembeli formszerűbb fegyelem alól akkor olyan körülmények közé jutnak, melyekben hirtelen megszűnik számukra a külső tekintély befolyása. Ilyenkor — ha nem tanultak meg uralkodni tetteiken — durvaságot fognak tapasztalni a játszótéren az erősebbek részéről, aminek következménye a gyengébbek félelme. Á játszótéreknek különösen nagy a becsük az önfegyelmelés képességének fejlesztésében. A tanítók pedig sokat segíthetnek tanítványaiknak az önuralmuk megszerzésében, ha jelen vannak a játszótéren és jó példát mutatandó, alávetik magukat a játékvezető tekintélyének, szelidséget és tiszteletet tanúsítanak mindenki iránt és inkább a csoport érdekében játszanak, mint a magukéban. Így a tanulók egészen új oldaláról ismerik meg a tanítót. Itt ő nem érvényesíti tanítói tekintélyét velük szemben, hanem önmagát kormányozza belülről és tetteit a játék szabályainak rendeli alá s azok érdekeinek, kikkel együtt játszik. Az olyan fiú, ki avval az egyetlen gondolattal jelenik meg a játszóté-

téren, hogy jól kimulatja magát még társai rovására is: tanítója példájából meg fogja tanulni, hogy akkor a legboldogabb ő, ha másokért játszhatik; és akkor játszik legjobban, ha játékaival tiszteletet szerez az iskolának és nem előnyöket önmagának. Azt is megtanulja, hogy az a legjobb játészó, ki óvatosan alkalmazza csapásait és a határozott erő ellen tudománnyal lép fel. Mikor ilyenképen vágyik már maga is jó játészó lenni elkezdí arra szoktatni testét, hogy neki engedelmeskedjék; és így önuralomra tesz szert. Ez utóbbi által pedig azt a nagy leckét tanulja meg, hogy az önuralom növeli boldogságát és sikerhez vezet.

Ugyancsak a játészótéren lehet megtanulni a hangulatunkon való uralkodást; mert aki játék közben elveszti nyugalmát, mindig rosszul játszik. Megtanulja ott a fiú, hogyan kell hevességét és türelmetlenségét leküzdenie, szavait pedig megválogatnia, még veresége esetén is és hiúnak nem lenni, ha nyert. Így ő erőssé és jól egyensúlyozottá alakítja jellemét, aminek nagy hasznát veszi majd férfikorában. Mindezt igazán sokkal jobban lehet a játészótéren megtanulni, mint az iskolában.

3. Türelem. Mesterem e fejezet alatt közlött utasításainak legtöbbje főképp a tanítványoknak szól, de azért azokra is alkalmazható, kik a közönséges életet élik. A türelem oly erény, melyre igen nagy szükség van az iskolákban, kivált ahol különböző vallásúak a tanulók. Azt mondja a Mester: „Tökéletes türelmet kell érezned mindenki iránt és ép oly szívből jövő érdeklődéssel kell viseltetned mindaz iránt, amit más vallásúak hisznek, mint a magad hite iránt; mert az ő vallásuk épen úgy a legmagasabbhoz vezető ösvény mint a tiéd. Hogy pedig mindenkin segíthess értened kell mindenkit.“ Ebben az irányban épen a tanítónak kell példájával legelő járni.

Nagyon sok oly tévesen gondolkozó tanító van azonban, ki úgy vélekedik, hogy az általa megszokott felfogások és szabályok oly általános elvek, melyeket mindenkinek el kellene fogadnia. Azon fáradoznak tehát, hogy a tanulók meggyőződéseit és szokásait lerombolják és olyanokkal pótolják, melyeket őik látnak jobbaknak. Különösen olyan vidékeken történik ez, ahol sokféle felekezethez tartoznak a gyermekek, mint p. o. Indiában is. Ha rokonszenvvel nem tanulmányozza a tanítványainak különböző vallását és ha fel nem fogja, hogy mindenkinek ép oly kedves a

maga hite, mint neki az övé: akkor munkájának az lesz az eredménye, hogy tanítványai teljesen hitetlenek lesznek minden vallással szemben. Különös gondot kellene fordítani arra, hogy mindenkor tisztelettel beszéljen azokról a vallásokról, melyeknek hívei vannak az ő tanítványai között. Erősítenie kellene beszédével mindeniket a maga hitvallásának nagy elveiben és különböző szent könyvekből vett megfelelő példák által rá kellene mutatnia az összes vallások egységes voltára. Nagyon sokat tehetünk ebben az irányban a tanítást megelőző vallásos szolgálat (istentisztelet) által, ha úgy rendezzük azt, hogy mindenki számára elfogadható legyen, vagyis egyik számára sem elidegenítő. Amellett, hogy minden gyermeknek oktatást kell nyernie a saját vallásából, jó volna őket naponkint egyszer emlékeztetni az összes vallások egységes voltára; mert mindenikre áll amit a Mester mond: „A vallás a legmagasabbhoz vezető ösvény.“

Igy példát adna az iskola arra, hogyan lehet a különböző vallásúaknak boldogan élni egymás mellett és tisztelni egymás véleményét. Érzem, hogy a nemzeti életben az iskolának ez épen egy külön szerepe. Otthon a gyermek csupa olyanok körében él, kik vele egy véleményűek; és nincs alkalma más hitű és szokású emberekkel érintkezni. Az iskolában lehet alkalma megismerni olyanokat, kik mást hisznek mint ő. A tanítónak pedig oda kellene őt irányítania, hogy megértse azokat a hiteket is és egységet lásson bennük. Nem szabad a tanítónak tanítványában elégtelenséget kelteni a maga vallása iránt azáltal, hogy ő lenézi vagy tudatlanságból elferdíti azt; mert ilyen viselkedéssel csak azt éri el, hogy tanítványa meg fog vetni általában minden vallást.

Vannak az ország különböző vidékeinek külön-külön egészen sajátos szokásai is, melyeket sokan felfújva a vallás lényeges részének tekintenek, ahelyett, hogy csupán szülőföldjüket jellemző szokásokat látnának bennük. Ebből kifolyólag megvetéssel vagy rosszalással nézik azokat, kik az övéktől eltérő szokások hívei és gögösen távol tartózkodnak tőlük. Nem tudom, mennyire képeznek nehézségeket ilyesmik a nyugati országokban; de Indiában, úgy hiszem, sokkal erősebb válaszfalú szolgálnak közöttünk a szokások, mint a térbeli távolság és a vallásbeli különféleségek. Itt az ország minden részében másképp öltözködnek, esznek és fészülködnek az emberek s. a. t. Én pedig tapasztaltam, hogy a fiúk az

iskolában elinte hajlandók lenézni az övéktől eltérő külsejű és viseletű társaikat. A tanítóknak segíteni kellene ezen, hogy a tanulók felülemelkedhessenek a közönséges különbségeken és inkább azt az egy közös anyaországot vegyék tekintetbe, melybe mindnyájan egyenlőképp tartoznak.

Mondottuk már, hogy fajgyűlölet nélkül való hazaszeretetre kellene oktatni a fiatalságot. Hozzá tehetjük még, hogy a türelem nagy erényének egy része az, ha megértjük és szeretjük a többi nemzeteket is. A fiúk kötelesek megtanulni nemzetük történetét és más nemzetekét is, melyek mind tele vannak háborúkkal és hódításokkal. A tanítónak ki kell emelni, hogy mily rettenetes szenvedések okozói voltak mindezek; továbbá, hogy mindamellett utat tört magának és ezt is hasznára fordította a fejlődés; mennyivel többre lehetne tehát úgy mennünk, ha béke és jóakarát uralkodnék a gyűlölet helyett. Ha úgy neveljük a gyermekeket, hogy érdeklődéssel és rokonszenvvel nézzék a különböző életmódokat, ne bizalmatlansággal és nemtetszéssel: akkor olyan férfiakká válnak kik minden nemzet iránt tisztelettel és türelemmel viseltetnek.

4. Vidámság, derűltség. A tanítványait igazán szerető tanító csakis vidám képes lenni a tanórák alatt. Levertségnek egy bátor ember sem engedi át magát; de ha a tanító teszi meg, az nagyon káros lehet. Ő ugyanis naponként nagyon sok gyermekkel vagy ifjúval érintkezik és azok között szétárasztja a saját hangulatát. A tanító nyomott hangulata mellett nem sokáig lehetnek a tanulók vidámak és boldogok; jól tanulni pedig csakis vidámság és boldogság mellett lehet. Ha a tanító és tanuló egyaránt vidámsággal párosítják az iskolai életet: akkor nemcsak könnyebben dolgoznak mint anélkül dolgozhatnának, hanem egyúttal olyan helyé teszik az iskolát, melyben gondoktól és bűtől menten tölthetik el idejüket.

Gyakorolnia kellene magát a tanítónak ebben, hogy mihelyt az iskola kapujához ért, távol tartson magától minden gyötrő és nyomasztó gondolatot; mert neki vidámságot és erőt kell abba a légkörbe vinni, melyben a tanulóknak élniök és fejlődniök kell. Legkönnyebben úgy szabadul meg az ember a levertségtől, ha valami örvendetes és érdekes dologra gondol. Ez pedig nem lehet nehéz, amikor tanítványaihoz megy, A gondolatok elhalnak, ha figyelmen kívül hagyjuk; azért sokkal jobb elfordulnunk a nyomasztó gondolatoktól mint küzdenünk ellenük. A vidámság hatá-

rozottan gyarapítja az életet, míg a szomorkodás fogyasztja; és a tanító saját erejét növeli, ha megszabadul a levertségtől. Gyakran nagyon nehéz a családi gondokkal terhelt tanítónak magát az aggodalmaktól távol tartania és mégis meg kell kísérelnie az iskolán kívül hagyni azokat.

Arundale ur mondja hogy ő már szokásává tette, hogy azonnal jókedvű lesz, mihelyt a kollegium kapuján belépett; mert ezt írja: „Óhajtom, hogy boldogság és érdeklődés legyen az, amivel én az iskolai élethez hozzájárulok. Naponként azon dolgoztam, hogy vidáman lépjek be a kollegium kapuján és végre sikerült is vidámmá lennem. Mikor a telkeken át hivatalom felé menve megpillantok egy zord vagy komor arcú fiút, szándékosan felé megyek, hogy vidámsággal űzzem el komorságát; és csakhamar el is tűnik arcáról a ború. Azután a vallásos szolgálat (istentisztelet) következik. Mikor a hitoktatóval együtt helyet foglalok, igyekszem kérni, hogy a Mester áldása láttassék meg mind a kedves ifjak arcán, kik most előttem vannak. Lassan körülhordom tekintetemet a hallgatóság minden tagján és törekszem magamból a szeretetnek s rokonszenvnek szakadatlan áramlatát önteni ki rájuk.“

Mondhatom már, hogy a fiúk megfigyelik tanítóik arcát, lesve, hogy jó vagy rossz kedvűek-e. Ha azonban mindig derült és szeretetteljes a tanító, akkor nem vizsgálják többé az arcát; mert biznak benne s eltűnik minden aggodalmuk és feszességük. Állandó vidámsággal a tanító erőt és jóakaratot áraszt szerte tanítványaiiba, s új élet indul meg bennök, figyelmünket fel serkentve. A tanító rokonszenve így legyőzi a gyermek gondatlanságát.

A játszótéren a tanuló ép úgy elsajátíthatja a vidámság erényét is mint a tettein való uralkodást. Ha valaki vidám tud lenni vesztesége esetén is, akkor csak erősödik azáltal a jelleme. Amely fiú derűlten és jókedvvel néz szemébe annak a dolognak, mi neki veszteséget okozott: az a valódi férfiassághoz vezető úton jár.

Célirányosság. A célirányosság, melynél fogva figyelmünket minden végzendő munkánkra olyképen összpontosítjuk, hogy az a lehető legjobb munka legyen, nagy mértékben az érdeklődéstől függ. Igazán célirányos csak akkor lehet a tanító, ha érdeklődik a dolga iránt és minden más munkánál jobban szereti. Annyira el kell merülnie munkájába, hogy folyton a gyermekek számára ter-

vezgessen és mindent olyan szemmel nézzen, hogy mikép veheti hasznát a saját munkájánál.

A célirányosság lelkesedést jelent. A lelkesedés azonban eszmények nélkül lehetetlen. Így tehát a célirányosságra törekvő tanítónak el kell telnie azokkal az eszményekkel, melyekhez iskoláját óhajja elvezetni. Az eszményi iskolának meg kell lennie gondolatában és mindig arra kell törekednie, hogy közelebb juttassa ahhoz a meglevő iskolát. Célirányosságra törekedve tehát, nem szabad a tanítónak mindennel megelégednie úgy, amint éppen van. Folyton résen legyen, hogy minden alkalmat javításra használhasson föl.

Amint jobban, jobban megismeri a tanító tanítványainak képességeit és nemzeti szükségleteit, eszménye is megváltozik. Így azután évek múlva messze elhagyta már mindazokat az eszményeket, melyek eleinte céltudatosságában vezérelték. Azután is eszményektől vezeteti magát, de azok már gyakorlatiabbak a régiéknél; és így célirányossága sokkal behatóbb és nagyobb sikerrel jár.

A Mester két mondásra hívja fel figyelmünket, melyek úgy látom nagyon világosan rámutatnak a céltudatossággal való munkálkodás irányára. „Akármilyen munkád akad, teljes erődből végezd azt“; és „bármit csinálsz, szived szerint cselekedjed, mintha az Úrnak tennéd és nem az embereknek.“ Akármilyen legyen a dolgunk, alaposan kell elvégeznünk; de mindig oly munka legyen az, ami beleillik „Istennek az emberek számára készített tervébe.“ Mintha az Úrnak tennők, úgy kell elvégezni. Azt mondja a Mester: „Vallásossággal kell dolgoznunk minden munkán avval az érzéssel, hogy megszentelt áldozat az, melyet az Úr oltárára teszünk. A Te nevedben és Neked teszem ezt, óh Uram! Ha ezt gondolom magamban, lehet-e mást felajánlanom Neki, mint a legjobbat, amim van? Lehetséges-e munkámnak bármely részét is gondatlanul vagy figyelem nélkül végeznem, ha tudom, hogy egyenesen Számára készítem? Gondold el, hogyan dolgoznál, ha azt tudnád, hogy maga az Úr jön el, külön a munkád megtekintése végett; és tudd meg, hogy Ő látja a te dolgodat, mert minden az Ő tudomásával történik. Ezt tudva úgy fogod végezni kötelességedet, „mintha az Úrnak dolgoznál és nem az embereknek.“

Ezenkívül a fejlődés elvét illető ismereteinek is megfelelőleg végezze munkáját a tanító, ne pusztán kicsinyes múltó, érdekekre

való tekintettel. Azért tehát meg kell tanulni fokozatosan, milyen helyet foglal ő el a fejlődésben, hogy így saját magára nézve is célirányos legyen. Csakis így lesz képes célirányosságra nevelni környezetét, ha célirányos tud lenni önmagára vonatkozólag is a saját eszményeihez hiven. Meg kell kísérelnie, hogy kicsiben ő lehessen megszemélyesítője annak az eszménynek, melyhez tanítványait eljuttatni remélve törekszik. Ha pedig e mellett még magára nézve is szem előtt tartja az eszményt, akkor olyan részleteket fog látni benne, melyek különben kikerülték volna figyelmét; vagy melyeket különben, mint nem fontosakat, elhanyagolt volna.

A célirányosság gyakorlati alkalmazása tehát abban a törekvésben rejlik, hogy igyekezzünk szem előtt tartani egy uralkodó központi eszményt, melyre tanítók és tanulók napi cselekvényeinek összegét irányítjuk. Olyanképen, hogy a piciny életet megelevenítse a nagyobb és valamennyi tudatos részévé váljék egy nagyszerű egésznek. Így például a szolgálat eszményét oly élénkké kellene tenni, hogy az egész napi életünket a szolgálásra való törekvésben élhessük le.

Bizalom. A tanítónál megkívánt tulajdonságok között elsőnek a szeretetet említettük. Illő immár, hogy e kis könyv egy másik, csaknem ép oly fontos tulajdonsággal végződjék, t. i. a *bizalommal*. Ha nem bizik abban a tanító, hogy van ereje céljának elérésére, akkor nem lesz képes hasonló bizalmat kelteni tanítványaiában. Az önbizalom pedig nélkülözhetlen kelléke a sikernek az emberi tevékenység minden terén. A Mester szépen kifejtette, miért van jogunk bizni:

„Biznotok kell magatokban. Azt mondjátok, nagyon is jól ismeritek magatokat? Ha ezt érzitek, nem ismeritek magatokat. Ti csak a gyenge külső burkot ismeritek, mely gyakran bele esett a posványba. Ti azonban — a ti valóságos énetekkel — szikrái vagytok Isten tulajdon tüzének; és Isten, ki mindenható, bennetek van. Ennélfogva nincs olyasmi, amit meg ne tehetnétek, ha akarjátok.“

A tanítónak éreznie kell, hogy képes tanítani a fiúkat és képes arra a munkára nevelni őket, mely kinn az életben vár rájuk a jövőben. Ez a képessége az irántuk való szeretetből növekedik és abból az egyetlen szellemi életből merítette, melynek mindnyájan részesei. Mivelhogy a tanító és tanítványai egylény-

gúek és „Isten tulajdon tüzének“ egy kis lángját képezik: azért jogosan bizik a tanító abban, hogy minden segítséget célzó törekvése, mely az Egy Életben való részességéből származik, eléri és ösztökéli fogja tanítványaiban ugyanazt az Életet.

Nem mindenkor fogja azonnal láthatni az általa okozott hatást. A tanítónak legfontosabb befolyása valóban a tanítványok fejlődő jellemén látszik meg. Az igazi tanítót munkája eredményeképpen nem eléghetik ki a vizsgálatok sikerei, az iskola híve és a fölülvizsgálók megalégedése. Ha azonban erősödni és tisztulni érzi a saját magasabb természetét azáltal, hogy erősen vágyik szolgálni tanítványait; s ha öröme telik abban, hogy örködik a bennük rejlő isteni Élet fölött, mely válaszul visszasugárzik a saját magában rejlőre: akkor valóban nagy a boldogsága. Akkor békével tölti őt el az a tudat, hogy felébresztette fiaiban a saját isteni voltukat ismeretét, mi által előbb-utóbb elérik a tökéletességet.

A tanító bizalmassága igazolt, mert az isteni Élet megvan benne és tanítványaiban egyaránt és ők buzdítás és erősítésért fordulnak hozzája. Engedjük csak, hogy kiadja magából előttük mindazt, ami legmagasabb benne: akkor egészen bizonyos lehet abban, hogy nem akad oly tanítványa, kinek felsőbb Énjében legalább némi mértékben visszhangra ne találna; bármily kevés érzervehető is neki ez a válasz.

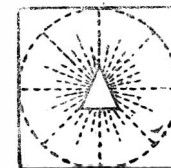
A fiúk részéről viszont teljes bizalom kívántatik tanítójuk iránt. Meg kell tanulniok szeretni őt és bizni benne, ami elkerülhetetlenül meg is lesz, ha érdemessé teszi magát szeretetükre a tanító.

A tanítóban és tanítványaiban rejlő Egy Életnek ilyenképpen való állandó kölcsönhatása mindig közelebb fogja hozni őket egymáshoz. Meg fognak tanulni az iskolában úgy élni egymás mellett, mint idősebb és fiatalabb testvérek, kik az iskola családjának tagjai. Azáltal, hogy az iskola szűk körében ilyen testvéri életet élnek: oda nevelődnek, hogy később a nemzet tágabb körében is képesek lesznek testvérségben élni. Azután fokozatosan megtanulják azt is, hogy az egész világ csupán egy óriási Testvérség és hogy az egészben egy isteni Élet rejlik. Ezt az egy Életet igyekeznek kifejezni a Testvérség minden egyes tagja tudva vagy

tudatlanul. Valóban boldog az a tanító, ki tudatában van a saját isteni voltának; mert az emberben rejlő istenség ismeretét tanítani a legmagasabb feladat és ez örökké az ő kiváltsága marad.

(Vége.)

J. Krishnamurti.
(Angolból: Ferenczy Izabella.)



KÖNYVEK.



Teozófiai Könyvtár 5.: Aimée Blech. „Azoknak, akik szenvednek“. Megjelenik november első felében.

Örömmel jelentjük olvasóinknak, hogy a mai nehéz időkben fontos, aktuális szükségletet kielégítő könyv fogja elhagyni a sajtót: A. Blech fenti munkája. Szerzőkönyvét akkor írta, mikor férje, mint olasz származású tiszt az afrikaiharctéren 1895-ben elesett. Minden sora, mélyérzéstől lüktet és mégsem rapszodikus, hanem higgadt, megérteni igyekvő és megértető. A M. T. T. nem cselekedhetett jobb munkát, minthogy ezt a könyvet, mely fontos missziót van hivatva teljesíteni, kiadja. Közelebbi ismertetésére még rátérünk.

A mű kitűnő fordítását Halász Hermina végezte, akinek e téren való munkásságát olvasóink lapunkból már előnyösen ismerik. Lapunk jelen számában közölt Szegedy Maszák Leona: „A teozófus és a háború“ c. cikk megjelent különnyomatban is, mint a *Teozófiai Füzetek* 4. száma. Ára 30 fill. Kapható a Társulatban.

A TÁRSULATBÓL.

A M. T. T. okt. 9-én kezdte meg újra üléseit. Nádler Róbert elnök a háborúról adott elő s teozófiai szempontból igyekezett azt megértetni; Nérei Ödön azt fejtegette, miképen vihetjük bele teozófiai elveinket a mindennapi életbe. A „Teozófia A B C-je“ dr. Théodore Pascal-tól két estét töltött be. Ezt a tömör és alapos fejtegetést, melyből minden kezdő a teozófia alapításairól kitűnő információt merithet, lapunkban is hozni fogjuk.

A novemberi előadások sorrendje a következő:

November 6. „A teozófiai összejövetelekről“ C. W. Leadbeater után: *Nádler Róbert.*

November 13. „Gondolatok a háború körül“: *dr. Rózsaffy Dezső.* — „Azoknak, akik szenvednek“, részlet *Aimée Blech* sajtóalatt levő könyvéből felolvassa: dr. R. D.

November 20. „Exotikus világokból“: *Szereday Leo.*

November 27. „Keresztényellenes-e a teozófia“: *Budai Gergely.*

Az előadások pontosan $\frac{3}{4}$ 8 órakor kezdődnek s azokon csak társulati tagok vehetnek részt.

HIBAIGAZÍTÁS.

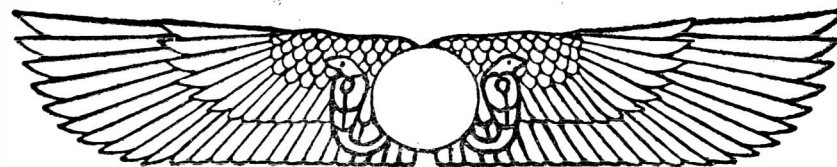
Mult számunk *Kérdések és Feleletek* rovatába néhány sajnálatos, értelemzavaró sajtóhiba csuszott. Így a 239. oldalon felülről a 9.-sorban „nektarizmus“ helyett *szektarizmus* olvasható. A 4.: pont utolsó mondatát így kellett volna szedni: „Nincs arra semmi szüksége, ez a fejtegetésnek némileg más értelmet ad. Végül a krisztusi idézet helyesen szedve így hangzik: „Sitientibus dabo“.

Ánonim cikkeket csak az esetben közlünk, ha a szerző nevét a szerkesztőséggel tudatja. — Kéziratokat vissza nem adunk.

A szerkesztésért felelős: Szerkesztőség: I., Otthon-utca 18. szám.
RÓZSAFFY DEZSŐ dr. Kiadóhivatal: VIII., Eszterházy-u. 19.

— *Reinkarnation*. Monthly Magazine. Size: 32 pp., 5—7. Editors: Weller Van Hook, C. Shuddemagen. Purpose: To popularise the teachings of Karma and Reinkarnation. Vol. I. begins Jan. 1914. Price: 50 cents; 2 shillings or francs 2·5. Simple copies mailed free to inquirers. Karma and Reinkarnation Legion 7243 Coles Ave., Chicago, Ill., U. S. A.

Nyomatott Sárík Gyula villanyerőre berendezett könyvnyomdájában, Czegléden.



A SZENTSÉGEK.*

E szó „szentség“ vagy „sakramentum“ ugyanazt jelenti, mint a szanszkrit „samskara“. Minden nagy vallásban vannak szentségek. Ezek a nagy okkultisták ajándékai a világnak, annak céljából, hogy áthidalható legyen a nagy örvény a látható és láthatatlan világ között. A fejlődés felsőbb fokán álló ember képes saját hidja felépítésére, — számára szükségtelenné válik a szentségek közvetítő hidja, melyet vallásunk épített számunkra; de akkor is a bölcs ember kitart a sakramentumok mellett, hogy másoknak jó példát adjon és segítségére legyen azoknak, kik alacsonyabb fejlődési fokon állanak. A bölcs ember mindig úgy cselekedjék, hogy cselekedetét vonzóvá tegye, mondja a Bhagavad-Gita. A hindu vallásrendszer szerint minden ember életében beáll egy időszak — s ez a tanítványok időszaka — midőn minden sakramentum természet-szerűen megszűnik számára. Miután ez a közönséges élet folyamata alatt jön létre, csak kevesen vesznek tudomást róla.

Ezuttal csak a szentségek logfontosabb principiumai jönnek tekintetbe. Az alsó három sikon mozognak legfőképen, ezeknek megfelelő testekben.

A mentális test többnyire Svargával (devachani világ) foglalkozik és a manas-szal (gondolkozás) — ennek folytán nincs közvetlen vonatkozásban a szentségekkel.

Vegyük most sorba a testeket, melyekkel dolgunk van a szentségek megmagyarázása érdekében.

A fizikai világban fizikai testünk van, a vedantisták elnevezése szerint: *Annamaya Kosha*; a fizikai sikk sűrű anyagából való, szilárd, cseppfolyós és gáznemű. A második az éter vagy kettős

*Kivonat A. Besantnak Benaresben tartott előadásából.

test. Ez is a fizikai világhoz tartozik, de ennek finomabb éterikus anyagából. Ezt a másodikat a vedantisták *Prânamaya Kosha*-nak nevezik. Ő úgy szólván a fizikai testnek modellje. Normális feltételek között ez a test a fizikaival szoros kapcsolatban van és tulajdonképpen áthidalja a fizikai és asztrális testeket. Az asztrális a harmadik test, mely vonatkozásban áll az idegrendszerhez. Az anesztézia alatt az étertest elszakad a fizikaitól (épen úgy, példának okáért, mintha egy felvonó hidat huznánk fel) és így megszűnik az összeköttetés a fizikai és asztrális között, — azért az illető személy nem is érzi a sebész éles szerszámát sem.

Tudományos kísérletek magyarázzák és bizonyítják az étertest létezését. Elfogadott dolog, hogy galvanikus áramlatok áthatják állandóan az emberi testet. Ez pedig bizonyítja az éterikus matéria létezését az egész testben. A nemrégén felfedezett N. sugarak szintén szoros vonatkozásban lehetnek az étertesttel, mivel a megfigyelés bebizonyította, hogy kiáramlásuk a testből egyszerre történik az éterikus kettős test kiáramlásával.

Az asztrális és a mentális testet egy elnevezés alá helyezték a Vedantisták: *Manomaya Kosha*. Az asztrális durvább része ennek a Manomaya Kosha-nak, míg a mentális a finomabb. Az asztrál-test felszabadul alvás alatt és ezért tehetséges elhalt barátainkkal érintkezni alvásunk ideje alatt, ha az ő asztrál-testük még nem szűnt meg, vagy fel nem oszlott.

Minden egyes szentség (samskara) három főrészből áll, ezért: az anyagi vagy formai *tárgy*, a kimondott *szavak* és az eszközölt *jelek*. A két utolsót elnevezték a hinduk Mantrâ és Mudrânak. Mind három szükséges a samskara vagy szentség teljes hatásához. Látni fogjuk, hogy ez a három szoros rokonságban áll egymáshoz. Az anyagi tárgyak (formák) arra szolgálnak, hogy összekötőhidat alkossanak a fizikai és étertest között. A fizikai tárgy, mit erre a célra többnyire használnak: rizs vagy kenyér és víz. De lehet más is, nem szükséges, hogy épen ez legyen. Az anyag fizikai testünkbe hatol, felépíti azt és egy része lesz a fizikai testnek. Ez az eset fennforog az asztrálisnál is; jöllehet, hogy ugyanaz az anyagi tárgy arra szolgál, hogy mindkettőre hatást gyakoroljon, azaz felépíti a fizikait, valamint az étertestet.

A kimondott szavak vagy mantrâ-k (mantram-nak is mondják) az anyagihoz kapcsolnak valamit, amivel az a szavak kiejtése előtt nem birt.

A kenyér, melyet a keresztények szentségeik gyakorlásánál használnak, a megszentelés előtt közönséges kenyér, de miután a mantrâm elhangzott fölötte, már nem ugyanaz a kenyér. A mantrâm hangzása különös rezgéseket, vibrációkat idéz elő, mely az anyagi tárgynál hasonló rezgéseket hoz létre, úgy, mint az egyszerű kísérletnél, egy hang visszhangra talál egy másik tárgynál, melyre a hangrezgések hatnak. A hangnak hatása néha oly nagy, mint azt a híres fizikus, Tyndall, is kimutatta, hogy egy üveg-pálcát darabokra tördelhet, csupán egy és ugyanazon zenei hang folytonos megütésével.

A tárgy, mely rokonszenves hatás alatt áll egy bizonyos zenei hangra vibrál, — de kell, hogy ráhangolt is legyen arra a bizonyos hangra. Ezért a mantrâmokat mély tudású okkultisták szerkesztették meg, ők határozták meg a fizikai objektumot is, s e kettő összhangban, rezgési viszonyban áll egymáshoz. A mantrâm összetétele gondos, pontos és megmásíthatatlan.

A hatalmi jelek vagy mudrâ-k szintén magyarázatra szorulnak, mert megértésük nem épen könnyű. Az emberi lény felhalmozott erőknél a centruma, mit a modern tudomány életmagnetizmusnak, a vedantisták pedig prâna-nak (életerőnek) neveznek. Ez a prâna villamosság formájában kihatol az emberi testnek minden részéből, — de miként az elektromosságnál is, ez a kisugárzás a végtagoknál és ujjhegyéknél történik leginkább és nem a lapos felületeknél. A prâna kisugárzása legintenzívebb az ujj és lábhegyeknél, de különösen az ujjaknál.

A hipnotizáló, mikor egy személyt hipnotizál, az illetőre szórja, rázza az élet-magnetizmusát. Reichenbach alaposan megfigyelte ezt és e kisugárzást „*Oda*“-nak nevezte el. Egy kísérlet alkalmával Reichenbach teljesen sötét helyiségben néhány órára elzárva tartott egy embert, így tetemesen fokozta látószerveinek fényiránt való érzékenységét és egy másik emberen, akit aztán oda vezetett, könnyen észlelhető volt az elektromos kisugárzás a testből. Az anyagi objektumtól függ, hogy a mudrâ épen úgy, miként a mantrâm — miképpen lesz alkalmazva a samskâra-ban. Ennél fogva a különböző mudrâk különféle állása, mindig bizonyos sajátos értelmet szolgál.

Tehát, ha összes ujjaink hegyét mindkét kezünkkel érintkezésben tartjuk, annak célja, hogy az élet-magnetizmus áramát ki ne bocsássuk testünkéből, — szóval, elzárjuk az elektromos körforgást

a testben. Ugyanazt célozza, ha valamely állásban lábujjainkat kezeinkkel megfogjuk, vagy kezeinket térdeinkre helyezzük. A felfelé tartott kezek — vagyis ujjak, minden valószínűség szerint azt eredményezik, hogy az élet-magnetizmus áramát felülről lefelé fogjuk fel.

A mudrákat vagy hatalmi jeleket, szintén mély tudású okkultisták határozták meg és a legkisebb eltérés elronthatja az eredményt. Ennek oka abban van, hogy az elektromos áram nem keringhet, ha a vezető kábelen legcsekélyebb hiba van jelen.

Most a nagy keresztény vallás néhány szentségét vegyük különösen szemügyre. Hét keresztény sakramentum van, ezek mindegyike vonatkozással bír az emberi élet minden fontosabb időszakára, épen úgy, mint a hinduknál. A keresztényeknél azonban nincs születés előtt való szentség, mint náluk. A születés előtt való szentségek hatással vannak az újra inkarnálódó Én-re még az anya testében. Erőssel veszik körül az anyát, finom, gyengéd magnetikus szálak gyanánt hatnak erősítőleg a még meg nem született gyermekre; főleg az Én fejlődését támogatják, megóvva azt ártalmas behatásoktól. Modern hinduk hajlandók kigunyolni ezeket a ceremóniákat, avult, divatját multa babonának nevezik, de még sem áll egészen jogukban a még meg nem született gyermektől elvonni az esetleges jó hatású cselekedetet, mit e ceremóniákból kaphatna.

A keresztény egyház hét szentsége a következő:

1. Keresztség, vagy a gyermek megszentelése.
 2. Bértelés, körülbelül 14 éves korban történik. (Hasonló a hinduk szál-ceremoniájához.)
 3. Oltári szentség, (áldozás vagy úrvacsora) mely Krisztust követőivel egyesíti.
 4. A házasság.
 5. A gyónás. (Valamennyire eltérő a hinduk szokásos sakramentumától, mert ha a hívő meggyónt, az megkísérli a sakramentum segítségével bűneit többé el nem követni.)
 6. Az utolsó kenet. (Eredetileg megkenték szent olajjal a beteget, hogy felgyógyuljon, most már csak halála órájában adják fel a hívőnek.)
 7. A halotti mise. (Összevág a hinduk Shradhajával.)
- A katolikus egyházak elismerik ezeket a szentségeket, míg

a protestánsok, materialista buzgalmukban, elejtették a szentségek egy részét, kivéve a keresztséget és úrvacsorát. Ennek a hatása az, hogy a protestánsoknál a spirituális rész rovására a materialisztikus mindig nagyobb jelentőséggel bír.

Egy hindu élete minden egyes ágában a valóságban sakramentumnak van tervezve és berendezve, a reggeli felkeléstől kezdve, esti lefekvéséig. A vallásos hindu minden cselekedete napközben szentség, mely a megfelelő mantrák gyakorlásával jár. Első kötelessége, ha felébred, megemlékezni a nappali életet adó világról. Nyugvóhelyéről a földre lépve, köteles az anyaföld termékenységére, minden élő lény hordozójára és eltartójára gondolni. Fürdője emlékeztesse őt, hogy miként fizikai testét a víz tisztán tartja, úgy szelleme és kedélye is tisztán tartassék általa. Táplálkozása közben áldozza annak egy részét különféle lényeknek, jusson eszébe, hogy e táplálék megszerzése mennyi áldozatot követel, a feláldozott ételekről sem feledkezett meg, mert hiszen minden a természetben életet tartalmaz, ez képesítse őt az áldozat-hozatalra, — sőt élete feláldozására, ha a világnak szüksége volna rá.

A keresztények szokásos hála-imája ehhez hasonló sakramentum.

Az Anglikán katekizmusban a szentségekről adott definíció találó: „szentség külső látható jele egy benső szellemi megszentelésnek.“

A keresztelésnél használt víz, nem közönséges víz, hanem valóságban megszentelt víz. A pap vagy lelkész akarat-erejétől és tisztaságától függ a megszentelés foka. Ezt a vizet a gyermekre önti a pap és a keresztnek misztikus jelét adja rá. Ha ezt a ceremóniát olyan lelkész végzi, aki benső megismeréssel és szellemi meggyőződéssel bír, akkor a megkeresztelt gyermek megszabadul sok rossz befolyástól. Ez teszi az első szentség erejét, mondjuk inkább — hatalmát.

A misénél a fizikai tárgy: a bor és kenyér. A katolikus egyházakban használt mantrák a régi, latin mantrák, melynek ritmikus összetételét, vibrációinak szükséges számát nagy gondalal szerkesztették meg az okkultisták. A protestáns egyház lefordította ezt a mantrát, ezáltal az sokat veszített erejéből. De hatása azért van és lehet a lefordított mantrának, különösen, ha az istentisztelet végző áldását osztó lelkész tiszta, teljes lelki meggyőződéssel és értelemmel végzi azt. A pap a mantrák ismétlése után a kenyeret

és bort keresztel jelöli. Egy látnok számára mindkét hatalmi cselekedet egyszerre fényesen tündöklik; azt is látja, hogy ezek nem ugyanazok a tényezők többé, amelyek voltak a szent cselekedet előtt. A megszentelt kenyér és bor átalakítólag hat, a résztvevő testére ruházza át az Urtól eredő szent befolyásokat.

Hogy e cselekmény teljes hatással legyen az áldást osztóra, valamint a résztvevőre, — megismerés, hiterő és tisztaság szükséges, de spirituális képesség nélkül való papok is hozhatnak létre valamelyes eredményeket.

A házasság szentség, úgy az indusoknál, mint a régi katolikus hitvallásban. A protestánsok és a reformátusok ezt a szentséget majdnem hivatalos kötelékké alacsonyították. Ennél a szentségnél az anyagi objektumé a férfi és a nő, — ennél fogva ez a szentség a legszentebb legyen az emberi életben, mert képletesen magukban hordozzák a teremtő isteni hatalmat; férfi és nő, — mindkettő érintetlen és tiszta az élet síkjain. Ők a teremtő erőnek megszentelt jelvényei. A hinduk igen szimbolikusan fejezik ki az egyesülést: ruhájuk összegombolásával és a hét lépés, mit együtt tesznek előre jelképezi az együttes vándorutat — egy életen keresztül. A hozzávaló ima-formula a rishik-től megszabott védista szent mantrám.

A keresztényeknél az egyesülés külső jelvénye a karika-gyűrű és a hatalom jele a férfi, aki a gyűrűt feladja. A hatalmi szavak ugyan azok a végén — „mit Isten köt, azt ember ne bontsa fel.“ A reformáció szerződésé s súlyosztette a házasságot a szentség elhagyásával, ezáltal felbonthatóvá is tette, — a válás könnyen történik protestáns országokban. Katolikus országokban az egyház nem egyezik a házasság felbontásába, az anglikánus egyház sem ismeri el. Amíg férfi és nő életben vannak, ha elváltan élnek is, az ő egyesülésük Isten előtt megszentelt frigy és szét nem választható.

Az indusoknál a szentségből sok megy veszendőbe azért, hogy a házasság kora olyan nagyon korai. A mantrám egy részét vőlegény és menyasszonynak kell énekelnie, szükséges volna, hogy meg is értsék a szöveget.

Teljes erejével hatna a ceremónia, ha a házasság kora törvény útján későbbre tétetnék és a mantrâ-mot az ifju pár igaz értelemmel, lelkesedéssel, benső meggyőződéssel énekelné.

A. Besant (Fordította: B. L.-né.)

Megismerés.

És szólt a vihar: én ismerem a világot, mert dara-
[bokra szedem

És szólt az ólmos köd: közelebről ismerem én,
[mert teljes sulyommal reánehedem,

Fölnevet a Nap: én jobban ismerem, mert mindenek-
[fölött boldoggá teszem.

Carmen Sylva.



J'ai vu la Paix descendre sur la terre
Semant de l'or, des fleurs et des épis.
L'air était calme, et du dieu de la guerre
Elle étouffait les foudres assoupis . . .
„Ah! disait-elle, égaux par la vaillance
Français, Anglais, Belge, Russe on Germain.
Peuples, formez une sainte alliance
Et donnez vous la main.“

P. J. Béranger.

MIÉRT VAN HÁBORU?

A béke mozgalom híveinek ajánlva.

Ezekben a napokban kezdtem megérteni, hogy miért van tulajdonképpen háború és mi a háború jelentősége. Elsősorban szögezzük le azt, hogy a háború nem véletlen eredménye, hanem szükségszerű valami. („Véletlen“ egyáltalán nincs, ezt a szót az összes nyelvek szótáraiból törölni kellene). Csak nem gondoljuk, hogy néptömegek egymásnak lódulhatnak, amúgy játékos vagy gyűlöletes szeszélyből, minden időbeli és térbeli előre meghatározottság nélkül. Balgaság volna ilyet fölteni. Az erkölcsi világnak is meg vannak a maga kérlelhetetlen dinamikai törvényei. És ha a felsőbb erkölcsi világban úgy tudnánk olvasni, amint jelen még tökéletlen fejlettsé-

günnél fogva még nem tudunk, akkor sokmindent meghatározhatnánk és sok mindennek látnók *valódi* mozgatóját . . .

A törvény egy és mindenütt ugyanaz. A természetben azt látjuk, hogy mindenben a hasonlóságok (analógiák) és a megfelelések (correspondenciák) törvénye uralkodik. Ezek a törvények az erkölcsi világban is fönnállanak.

Nézzünk végig az emberiségen. Az egyes nemzeteken belül mily őrült versengés folyik az egyes emberek között. A versengés, az egymás letörésének vágya már az iskolában kezdődik és az életben folytatódik. Majd a versengés megszerveződik a különböző életpályák, hivatások, hivatalok és testületek szerint. Ha ez a versengés a természet parancsolta életfönntartás ösztönén nem terjedne túl, minden rendben volna. De a becsvágy, a felülkerekedés vágya határtalan és feneketlen. Már békeidejében be nem vallott háborúban élünk. E csatákat nem látjuk, mert a gondolatok, a rejtett érzések és ösztönök világában folynak le. De valójában ismerősök s ismeretlenek, kartársaink, barátaink holttestein véres lábbal gázolunk előre az érvényesülés felé. Senki ne mondja, hogy ekép túlzott! Aki emberek között él tudja, hogy a szeretetlenség, a tudatos, de még inkább öntudatlan gyűlölet, irigység, irigykedés mily nagy mérvű. Kérem : Hol akarják az emberek egymást jóakarattal megérteni, támogatni, istápolni, emelni? Ugyan hol?! Talán valamelyik távoli bolygón, de ezen a földön bizony sehohsem. És ha őszinte vallomást kellene tennünk, nem volna közölünk egy is, aki bünbánólag ne mondhatná: „*Pater peccavi!*“

Nos, itt lép előtérbe a fönnebb említett két törvény. Emberek versengése és gyűlölködése népek, nemzetek, fajok versengésévé, gyűlöletévé válik.

Amíg az ember embertársától különállónak vagy fölülteállónak érzi magát s nem tud testvéri szeretetben, megértésben vele összeolvadni, amíg szeretetlenség, harag gyűlölet, irigység, bosszúvágy lesz az egyes emberek között, addig öldöklés és háború is lesz az egyes népek között, mert a háború levezetője az egyes emberek gyűlölet rezervoárjának, felgyülemlett rosszindulatú érzelmeinek. Ami történik kicsinyben, ugyanaz történik nagyban.

Van-e a háborúnak ellenszere? Van.

És mi az ellenszer?

A teozófia.

A teozófia önnevelésre, önmegismerésre, testvéri megértésre, szeretetre tanít. Ezeket nem érhetjük el egyszerre, máról-holnapra. Máról-holnapra nem leszünk teozófusok a szó teljes értelmében. Ehhez hosszú idő, néha több inkarnáció kell. De ha az isteni önmegismerés szikrája, a teozófiai tanítások értelmében, bennünk lángra lobbant, ha felébredt bennünk a benső ember, akkor utunk csak a *béke* útja lehet.

Ha megtörténnék, hogy ma, egy adott pillanatban az emberiség minden egyes tagjának lelkében felébredne az isteni önmegismerés szikrája, akkor nem volna többé háború, nem volnánk tanui a most folyó rettenetes eseményeknek, akkor nem volna többé háborúra szükség. Az evolúció menete akkor lassú tempóban haladna tovább míg kijelölt célját eléri. Amíg ez nem történik, addig krízisek lesznek az emberiség történetében. Ezek a krízisek erőszakosságokban, tömeggyilkosságokban, háborúkban nyilvánulnak meg.

Ha bekövetkeznék az, amiről az imént szóltunk és ami ma még csak álom, akkor betegségek sem volnának. Mert mi a betegség? A betegség az egyes ember háborúja önmaga ellen. Ami történik kicsinyben, ugyanaz történik nagyban.

Ha testileg, lelkileg normálisan, azaz az isteni Örök törvényekkel harmóniában tudnánk élni, akkor nem esnénk át időnkint azokon a kríziseken, melyek a betegségek különböző, kisebb-nagyobb fajtáiban ránk törnek. Tudjuk, hogy minden betegség tisztulási folyamat, melyre a testi szervezetnek szüksége van, hogy fejlődési munkáját tovább folytathassa. Helytelen, az egyetlen isteni evolúció törvényével ellentétben álló testi-lelki életmódunk idézi elő a betegségeket. S szervezetünknek szüksége van arra, hogy a felgyülemlett mérgező anyagokat erőszakos krízisek, betegségek alakjában magából kilöktse, hogy életét és az evolúció munkáját tovább folytathassa, a megzavart rendet és harmóniát ismét helyreállítsa.

A háború is ilyen tisztulási folyamat.

A népek szervezetének is vannak krízisei, ezek a krízisek: a háborúk.

Mindaddig, amíg megelégszünk az iskolai, a társadalmi, a tömegnevelés eredményeivel mindaddig, amíg nem lépünk egész határozottsággal az *antioeducatio* terére, mindaddig, amíg szelvényben nem hirdetjük, hogy minden emberi lény *isten*i is egyszersmind s ezt az istenit kell segítenünk felszínre hoznunk, mindaddig a *világbéke*

eszménye utopisztikus ideál marad. De belátható időn belül megvalósíthatónak látszik ez az ideál, ha a teozófiai alaptanításokat elfogadva, a *reinkarnáció* és *Karma* törvényeit alapul véve, a testvéri szeretet és megértés napfényes útjára lépünk s messzehagyjuk a személyi önzés, gyűlölködés, törtetés, földi javakat, érvényesülést ígérő, épen olyan csábos, mint kárhozatos útját.

Scrutator.



CHATTA ÉS BUDDHA.

Hallgassatok ide, gyermekek, elmondok nektek egy régi történetet. Kétezeröttszáz esztendővel ezelőtt élt Indiában egy kis fiu. Nem messze Benarestől lakott egy városban. Akkoriban az volt a szokás, hogy a fiukat nyolc-kilenc éves koruktól fogva elküldték hazulról, hogy tanulmányaikat végezzék. Történetem kis hőst Chatta Manavának hívták s mikor a tanulás ideje megérkezett, édesatyja elküldte őt egy tanítóhoz más városba. Chatta a tanítója házában úgy élt, mint családtag. A leckék után a kertben foglalatzkodott, elsöpörte a száraz faleveleket, gereblyézte a kerti ösvényeket, öntözte a virágokat, bokrokat és összeszedte a tüzelő fát.

Miután körülbelül egy esztendeig távol volt már a szülői háztól, a sztinidőre hazatért és mikor a szünidőnek vége volt, újra visszatért tanítójához. Ahányszor visszatért mesteréhez, mindannyiszor egy zacskó aranyat vitt neki ajándékba. Ebben az időben még nem volt meghatározott tandíj, mert a tudást annyira szentnek tartották, hogy azt pénzért vásárolni nem lehetett; épen azért a szülők ajándékokat küldtek a tanítóknak.

Chatta jó fiu volt és szeretett tanulni. Százával tanult verseket, melyek mind az Istenekről szóltak és arról, hogy mit tettek és hogy kik és mik voltak, meg azután Rama és Hanuman, a majom és más hősök tetteit énekeltek meg. Egy csomó furcsa, rövid állatmesét is tanult könyv nélkül, ezek szintén versben voltak írva, állatok szerepeltek bennök, beszélgettek épen úgy mint a Mowgli, Baloo, Kaa és Bagheera mesékben.

Abban az időben élt Benaresben egy csodálatos ember, akit Samana Gotamának hívtak. Hercegnek született, de ott hagyta lovait, ékszerait, alattvalóit, gyönyörű otthonát és ruháit, mert úgy akart élni, mint a szegények, kiknek soha ilyen fölösleges dolgaik nem voltak. Egyszerű sárga ruhába

öltözött, kezébe vette a koldusbögrét, hogy abba naponta össze koldulja ebédjét a jószívű emberektől és utnak indult. Ekkor ugy negyvenöt éves lehetett, igen szép arcu, gyönyörű szemü férfiu volt. Aki csak vele találkozott, az megilletődéssel bámulta arcának kifejezését, szépségét. Az emberek Buddhának a „Megvilágosodottnak“ hívták és nagy tömegekben sereglettek körüle, hogy szavát hallhassák. Arról beszélt mindig, hogy hogyan lehet az ember jó, kedves, irgalmas és bőkezű, hogy semmi élő lényt sérteni, megölni nem szabad, hogy csak igaz és nyájas szavakat kell a szájba venni. Ez nem volt ugyan ujság az emberek előtt. Sokszor már nagyon sokszor hallották mindezt másoktól is, de valahogyan mégis annyival szebb volt ezt Tőle hallani s annyival könnyebb volt megtenni.

Samana Gotama mindenkit szeretett és mindig azon volt, hogy valakin segítsen. Tudta, hogy ezren meg ezren szenvednek mindennap és hogy segítségre, részvételre szorulnak minden reggel, mielőtt megkezdte volna napi munkáját, iparkodott azt az embert megtalálni, kinek leginkább el kellene a segítségével aznap. Az angyalok nagyon szerették és várva-várták, hogy kivánságait teljesítsék. El voltak ragadtatva, ha segítségére lehetek az emberek megsegítésének munkájában. Samana Gotama nagy és kivételes erővel rendelkezett. Láta, ami tőle a legnagyobb távolságban megtörtént, látta a multat és a jövőt s olvashatta az emberek gondolatait. Ha tehát valaki hozzá jött, tudta, hogy hol élt elmult életeiben és hogy hol fog újra testet öltetni a jövőben.

Egy reggel, a felkelő nap gyönyörű aranyos rózsaszínre festette az eget, a madarak csicseregtek és csevegtek s Samana Gotama szokása szerint végig nézett belső látással a világon, hogy kiválassza azt az embert, ki azon a napon leginkább igényli segítségét. Ugy látta, hogy ez Chatta . . . Chatta az nap otthon töltött szünideje után utra kelt tanítójához és magával vitte a zacskó aranyát, a mesterének szánt ajándékot, édesatyjától.

Samana Gotama azonban ennél többet is látott. Láta, hogy Chatta karmája a közeli halála, hogy az ut egyik magános, elhagyatott részén rablók megtámadják majd és az aranyáért megölik.

Igy tehát Chattának aznap meg kell halnia — ez azonban semmiképp sem rettenetes, mert hisz tudjátok gyermekeim, hogy csak Chatta testét ölhetik meg a rablók, igazában ő neki pedig nem árthatnak. A percben, melyben a test abba hagyja a lélekzést, Chatta kis asztrális testében tovább élne — persze némileg csodálkozna azon, hogy mi történt vele és talán meg is ijedne. Az ijedtségtől eltekintve egyéb baja nem esnék.

Samana Gotama azonban azt akarta, hogy a kis Chatta ne ijedjen meg és hogy csak szép és nemes gondolatai legyenek a pillanatban, melyben meghal, mert akkor halála után mindjárt az égben élne tovább, Samana Gotamára és a gyönyörű eszmékre gondolna, melyeket tőle hallott. Így tehát Samana Gotama segítette Chattát.

Az angyaloknak meghagyta, hogy vezessék őt hozzá. Az nap este Chatta-t a városba vezették, mely útjában feküdt. Kíváncsiságából ő is csatlakozott a sokasághoz, mely Samana Gotama predikációjára sietett. Így tehát Chatta a zacskó aranyával is ott állt a tömeg között és hallgatta Buddha szavait. Chatta nagyon szerette az új eszméket és így nagy érdekléssel hallgatta

amit Samana Gotama mondott. Amikor vége volt a beszédnek, nem ment el a tömeggel, hanem ott maradt állva, mert tovább akart Samana Gotama gyönyörű szemébe nézni.

Samana Gotama nem pillantott Chatta-ra, de szép, szabályos arca kimondhatatlan erővel vonzotta és a kis fiúnak folyton oda kellett tekintenie. Mikor egyszer-kétszer Samana Gotama Chattán pihentette tekintetét, a gyönyörű szemek varázsát nem bírta elviselni, a fiucska fejét le kellett hajtania, hallgatott, figyelt, de nem tekintett fel.

Chatta felsőbb kasztból való fiú volt és gondos nevelésben részesült, így tehát anélkül, hogy alkalmatlankodott volna, ott maradt állva s távolról hallgatta a beszédet.

Mikor a tömeg ritkult, Samana Gotama magához hívta Chattát és megkérdezte, hogy megértette-e a predikációt.

— „Igen“ válaszolt Chatta, „egy részét megértettem.“

— „Tudnád-e ismételni az ígéreteket, melyekről szó volt?“ Chatta nem tudta ezeket hiba nélkül, Samana Gotama újra elmondta őket s a fiucska utána ismételte következőképen:

„Megigérem, hogy nem fogok élő lénynek fájdalmat okozni vagy azt megölni.“

„Megigérem, hogy nem veszek el olyasvalamit, amit nem adnak nekem.“

„Megigérem, hogy tisztán fogok gondolkozni, cselekedni.“

„Megigérem, hogy valótlan nem mondok.“

„Megigérem, hogy nem fogok sem iszákoskodni, sem dohányozni.“

Chatta ismételte a mondatokat és minthogy jó emlékező tehetsége volt, kívülről is tudta azonnal.

Samana Gotama azután azt mondta: „Chatta akarná-e valamikor olyan lenni, mint én most vagyok, az emberek tanítója, vezetője, ki a megváltás felé segíti őket? Akarsz-e valamikor Buddha lenni, aminő én vagyok?“

Chatta okos kis fiú volt, tudta, ha erősen megkívánja, azzá lesz, még ha sokáig is tart. Tudta, hogy ha életről-életre megújítja e fogadást, akkor egy napon óhajta teljesülni fog. Így tehát félénken tekintett Samana Gotama arcába és így szólt:

— „Igen, gyönyörű leszel, ha én is olyan leszek, mint Te — valamikor.“

Samana Gotama gyönyörű mosollyal mondta: „Chatta, ma reggel, mikor ide jöttél, fenhangon énekeltél. Ha megtanítalak egy más dalra, énekelned azt?“

Képzeltetek gyermekeim, hogy mit válaszolt Chatta. Gondoljátok meg jól, mit jelent ez! Egy gyönyörű dal, melyet számára gondoltak ki, mely az ő dala lesz, senki másé!

Samana Gotama nagy költő is volt, így tehát nem tartott soká és a dal készen volt. Még máig is megvan e dal a régi nyelven, melyet Ő az akkori időben Indiában beszélt, én azonban csak keveset tudok e nyelvből és a dalnak csak kis része van angolra fordítva. Bárcsak költő lennék, hogy versbe foglalhatnám úgy, hogy mindannyian olvashatnátok. Így csak egyszerűen elmondom, hogy mi az ének tartalma. Chatta csak tizenhárom éves volt, épen azért egyszerű volt a dal is és Samana Gotama azt akarta, hogy énekelje, miközben arannyal telt zacskójával tovább gyalogol.

Az első versszak azt mondja, mily gyönyörű dolog Buddhának lenni, mily gyönyörű az angyalok és emberek tanítójává lenni, ki mindenkinek segít, hogy szebb, nemesebb életet élhessen.

A második versszak azt mondja, milyen gyönyörű a Bölcsesség, mert általa tiszta és erős, bölcs és szelid lesz az ember.

A harmadik vers azt mondja, hogy mindig van a világon egy csapat nemes Testvér, vagyis olyan lelkek, kik már „az ösvényre léptek“ és hogy mennyire boldogító, ha azoknak segíthetünk. A többi versszak megéneklie a mennyei világ és lakóinak szépségét s a gyönyörű életet a halál után ebben a régióban és társaságban.

Ebből állt a dal. Samana Gotama elénekelt, hogy Chatta jobban megtartsa. Mikor Chatta megtanulta, ami elég hamar ment, megkapta az engedélyt, hogy utra keljen. Chatta összetette kezeit, a homlokához emelte, mélyen meghajtotta magát és távozott.

Buddha tanítványai, komoly és tiszteletre méltó arhatok mint Sariputta, Moggallana, Ananda és mások látták ezt és emlékezetükben tartották. Negyven évvel később, mikor az Ur Buddha meghalt, Ananda elmondta a történetet és le is írta, hogy miképen segített az Ur egyszer egy kis fiúnak.

Nem mindennapi dolog ám az, gyermekeim, hogy olyan fenséges valaki elé kerülünk, mint amilyen Samana Gotama volt. Mennyi jó karmát halmozhatott fel Chatta! Nem csoda, hogy mély benyomást tett Chattára, hogy az Ur őt szemelte ki a sokaság közül és annyit foglalkozott vele. Csak a dalra gondolt. Másnap folytatta utját. Vig és boldog volt, fenhangon énekelte dalát és hozzá kíséretképpen csörögtette az aranyakat a zacskóban.

Azután megtörtént, amit Samana Gotama előre látott. Chatta karmája volt ez, tehát jó volt. Az uton rablók megtámadták és megölték. Azonban úgyis tudjátok, hogy igazában nem tudták megölni, mert csak a testét ölték meg. Chatta nem is ijedt meg, mikor a halál közeledett. Annyira elmélyedt dalába, annyira Samana Gotamára gondolt, arra, hogy egy nap olyan leszel, mint ő, a menyországi életre és az angyalokra, hogy kételkedem, tudatában volt-e teste halálának. Amikor tehát a test meghalt, Chatta nem változott és asztrális testében még jobban örült a dalnak. Nemsokára megkezdte életét a mennyei angyalok társaságában, ahol Samana Gotama tovább oktatta. Ugy harminc év múlva újra Athénben született. A többi földi élményeit majd máskor elmondom nektek.

A buddhista országok barna, meztlábos leánykái és fiucskái a mai napig az iskola végeztével összetett kézzel éneklie a dal három első versszakát, melyet az Ur Buddha egy kis fiú számára szerkesztett. Évekkel azelőtt, mikor én is iskolába jártam, én is énekeltem, később, mint férfi és tanító ugyanabban az iskolában én vezettem a fiukat e dal éneklésében az ember-szerető Samana Gotama és Chatta emlékére.

C. Jinarajadasa.



AZ EMBER HÉT PRINCIPIUMA.*

Utmutatás és bizonyítékok járatlanok részére.

A gondolkozó ember az előző lapok állításaival szemben, természetesen bizonyítékokat kér. De józan ésszel senki sem kívánhatja, hogy mindaz, amit hallott, előtanulmányok nélkül bárkinek hozzáférhető legyen. Belátja, hogy a tudomány bármely ágának már előrehaladott teóriáit alapelvek ismerete híján nem érheti meg. És hogy az alapelveken felépülő már előrehaladott tantételeket csak úgy foghatja föl, ha az előtanulmányokban már némileg tájékozott. Mert így az erők egymáshoz való viszonyáról, az atomteoriáról, vagy a kémiai összetételek molekuláris szerkezetéről tartott essay legtöbb állítása, csak úgy lesz eredményes, ha a kérdéses tárgy tanulmányozására időt és fáradságot szentelt. És aki a Teozófiának az emberi konstitúcióról adott szempontjával szemben elfogulatlan, az készséggel belátja, hogy amíg a Teozófia alapelemeit teljesen nem ismeri, mindaddig teljes magyarázatot sem nyerhet. Mindennek dacára a tudomány egyetlen ága sem nélkülözi a létjogát biztosító és további tanulmányozásra buzdító általános igazságait. Vannak a Teozófiának is különböző irányai s köztük olyan, amelyet a tapasztalatlan is követhet, mert igazolja a tanulmányozásra fordított időt és fáradságot, mélyebb betekintést engedve önmagába s a rajta kívül álló természetbe, amit másutt sehol sem talál.

Megjegyzem, hogy az említett három felső sík létezését tapasztalatlanoknak bizonyítani nem lehet. Mert a szellem s a felsőbb Manas birodalmi csak az előtt tárulnak föl, ki már a rajtuk való működéshez szükséges képességeket megszerezte. Aki pedig már

*Az előző közleményt l: lapunk októberi számában.

itt tart, azbizonyítékokra nem szorul. Mert, hogy az asztrális s mentális sík alsóbb rétegei fölött van valami, arról a géniusz fölobbanásai és alsóbb világunk homályát koronként megvilágító sugallatai tanuskodnak. De hogy mi ez a valami, erre csak az felelhet, akinek benső szemei már megnyitak s aki már ott is lát, hol az emberiség egészben véve vak. Az alsóbb síkok létezését bizonyíthatjuk, sőt eziránt napról-napra, újabbnál-újabb adatok gyűlnek. A „Bölcsesség Mesterei“ a nyugat kutatóit és gondolkodóit használják fel a „felfedezésekhez“. E felfedezések pedig a Teozófia alaptanait igazoló bizonyítékokul szolgálnak. Az u. n. elemi erők (elementálok) és más jelenségeket, melyeknek oly tulzott jelenséget tulajdonítottak, képesek vagyunk lassanként természeti törvények alapján magyarázni. Tagadhatatlan tényekre hivatkozhatunk, melyek alapján ki lehet mutatni, hogy a fizikain túl egyéb síkok is vannak, melyeken öntudatunk működhethet; a szemlélet oly erőire és érzékeire találunk, melyek különböznek az észrevevésnek a mindennapi életben használatos eszközeitől, melyek a különböző lények közt lehetséges közlekedés létezése és erői mellett bizonyítanak mechanikai eszközök kizárásával. Ily körülmények között a teozófus bátran mondhatja, hogy további kutatásaink és tanításaink céljából biztos alapot teremtettünk.

Szoritkozzunk tehát az előzőleg már tárgyalt alsóbb síkokra s az ember négy alsóbb principurára, melyek a nevezett síkokkal vonatkozásba hozzák. A négy sík közül Pranát elhagyjuk, miután valószínűleg senki sem akad, ki azt az erőt, melyet „élet“-nek nevezünk, tagadná. Miután azonban Prana, illetőleg Prana principuma minden síkot, minden principumot áthat, összefűz, így külön tanulmányozásának szükséges volta vitatható. Tanulmány tárgyul megmaradnak tehát még a fizikai, az asztrális s a manasikus sík alsóbb rétegei. De vannak-e milderre a nem teozófus számára is elfogadható bizonyítékaink? Azt hiszem vannak.

Vegyük először is a fizikai síkot. Itt számításba kell vennünk, hogy az ember érzékszervei miképpen viszonyulnak a fizikai külvilághoz. Hogy az erről szerzett tudása mennyire korlátolt, tekintve érzékszervei fogyatékoságát, amennyiben csak bizonyos számú rezgések befogadására képesek. Hallani csak akkor hall, ha a kívülről jövő rezgések dobhártyáját rezgésbe hozzák. Ha a rezgések lassúbbak semhogy a dobhártyát rezgésre bírják, akkor az illető nem hall.

Ha viszont annyira gyorsak, hogy a dobhártya rezgési befogadó-képességét meghaladják, akkor azért nem hall. S ez annyira igaz, hogy a hallás különböző egyéneknél teljesen a dobhártya rezgési képessége szerint váltakozik. Van aki csendben képzeletben magát, míg más ugyanakkor majd megsiketül a levegőnek körülöttük tomboló éles zenebonájától. Ugyanez a törvénye a látásnak is. Csak addig látunk, ameddig a fényhullámok hossza megfelel látóképességünknek. Azon a távolságon innen és azon túl nem látunk, sötétben vagyunk, ha mégugy rezeg is az éter. A hangya pld. ott is lát, ahol mi vakok vagyunk, tekintve, hogy szeme gyorsabb légrézgésekre reagál, gyorsabbra, mint amit mi érzékelhetünk.

Ezt tudva minden gondolkodó embernél felmerül az eszme, hogy ha érzékének reagáló képességet fejleszthetnénk, akkor a tudománynak milyen új perspektívái nyílnának meg előttünk még a fizikai sikon is. Mindezt realizálva, s ebből kiindulva könnyű elgondolni, hogy létezhetnének élesebb, szubtilisabb érzékek is. S hogy az ilyen érzékek ugyszólván újabb világba, univerzumba vezetnének, más sikon, nem a fizikain.

Ez az eszme való! Az asztrális érzékek kifejlődésével ugyanis feltárul előttünk az asztrális világ, s ezután tudományos alapon is éppen úgy tanulmányozható, akárcsak a fizikai mindenség. Asztrális érzékei ugyan minden embernek vannak, de legtöbbször, csak szunyadóban. És aki asztrális képességeit már a jelenlegi fejlettségi fokán akarná gyakorolni, annál mesterségesen kell előidézni. Kevesen, de akadnak, kiknél az asztrális képességek természetesen megvannak, s azokat minden idegen beavatkozás nélkül gyakorolják. Némely embernél mesterségesen is előidézhetők és fejleszthetők. Az asztrális érzékek működésének föltétele a fizikai test teljes passzivitása. Mentül passzívabb a fizikai test, annál nagyobb alkalom nyílik az asztrális működésre.

Megemlítendő, hogy a nyugat pszikológusai szükségesnek találták az úgynevezett „álombani való öntudat“ tanulmányozását, miután az öntudat működését a maga teljességében csak így ismehetik meg. Lehetetlen azt a sajátságos jelenséget tekintetbe nem vennünk, mely az öntudat működését kíséri, ha az a fizikai sikon korlátozó befolyások alul felszabadul. Néhányan legképzettebb és legelőrehaladottabb tudósainknak egyáltalán nem tartották méltatlan fáradozásnak, mélyreható vizsgálódásukat erre a térre is kiterjeszteni. A Teozófia

gyakorlati nyelvén minden efféle munka az asztrális sikon történik. Aki pedig az asztrális sikon létezéséről meg akar győződni, bőven talál rá bizonyítékot. Mihamar rájön, hogy a fizikai sikon törvényei az asztrális sikonon nem érvényesek. Mert a fizikai sikon a tér és idő alaptörvénye nélkül el nem gondolható, már pedig ha az öntudat működése az asztrális sikonra tér, úgy ezek a törvények többé nem korlátozzák. Mozart egész simfoniát, „mint valami szépséges intenzív álmot“ (Philosophy of Mysticism, Du Prel, vol. I., p. 106), mint egyetlen benyomást hall. De, hogy a fizikai sikon is megvalósítható, részleteiben is ki kell dolgoznia. Egyetlen pillanat álma az élményeknek egész sorozatát tartalmazhatja, holott a tér és idő világában évek és évek kellenének hozzá, hogy mindezen események egymást követve lepergjenek. A vízbefuló életfolyását néhány másodperc alatt átéli. A tények további egymásra halmozása azonban fölösleges.

Az asztrális sikon álomban v. trance-ban, természetes v. mesterségesen előidézett állapotban érhető el. Feltétele mindig a test teljes tétlensége, lethargikus állapota. Trance-ban legalkalmasabb a tanulmányozásra, miután az érdeklődő itt rövidesen talál rá bizonyítékot, hogy az öntudat a fizikai organizmustól különállóan is működhetik. Hogy ilyenkor felszabadul a fizikai sikon törvényei alul, melyek működésében a fizikai sikon rendes körülmények között korlátozzák. A távolba látás és hallás, e két rendkívüli jelenség kutatására itt bőven van alkalom.

Feleslegesnek tartom a tisztánlátás eseteivel bővebben foglalkozni, miután hiszem, hogy aki a tárgy iránt érdeklődik, az maga is tanulmányozhatja. Nem lesz érdektelen, ha néhány esetet mégis megemlítek. Ilyen például a Gane Ryder-é, akit dr. Belden — kinek női aszisztense volt — megfigyelt. Az illető vattával gondosan elszigetelt szemekkel és olyan kötéssel, mely a felső ajak közepéig ért — irt és olvasott. (Isis Revelata vol. I., p. 37) Schelling is felhívja a távollátásnak egy esetét. Mikor a távolbalátó a 150 kilométernyi távolságban lakó rokon halálát bejelenti és előre megmondja, hogy a gyázhírt hozó levél már utban van. (ibid. vol. II. p. p. 89—92) A Mme Lagandré esete, aki anyjának belső kóros elváltozásáról adott precíz diagnózist, amit az utólag megejtett bonczolás igazolt. („Sonmolum and Psychism“ dr. Haddock, p. p. 54—60) Dr. Haddock Emma nevű szomnambulája, ki rendszeresen diognosztizált számára. Egyszóval a clairvoyant olyan eseményeket lát és vázol, amelyek a

távolban történnek, amikor a fizikai szemekkel való látás lehetetlen. E tények vita tárgyát nem képezhetik, de kétségkívül magyarázatra szorulnak. Azt állítjuk, hogy az öntudat a fizikain kívül, más érzékek segítségével is működhetik. Továbbá, hogy a nevezett érzékek — a közönséges öt érzékkel ellentétben — függetlenek a tér törvényeitől. Aki az ilyen működésnek a lehetőségét az asztrális síkon — ahogy mi nevezzük — tagadja, legalább állítson fel a mienknél helyesebb hipotézist. Tényeket elvitatni nem lehet. Már pedig mi a tényeknek egész sorozatát birjuk, ha azt kell bizonyítani, hogy az öntudat földöntúli szférákon is működhetik. Ilyen pld. a fül nélkül való hallás, szemek nélkül való látás, bizonyos dolgoknak a tudása, híradás a fizikai test beavatkozása nélkül. Szóval elfogadhatóbb magyarázat hijján a teozófiai hipotézis tartja magát.

Van még más ténytörzsetünk is és pedig akár az élők vagy a holtak éter vagy asztrál alakjai etc. Persze a 19-ik század alkonyát élő mindenttudó, efféle babonák hallatára legfeljebb a vállát vonogatja. De vállvonogatással tényeket megdönteni nem lehet, mert a tényeken az mitsem változtat. Sőt a bizonyítékok teljes súlyukkal e jelenségek mellett szólnak. Vannak és minden időben is voltak, kik erről tanuskodtak. Az érdeklődőnek az a specziés-e, akit én szem előtt tartok, aki bizonyítékokat kér, leghelyesebben jár el — ha ön-maga lát hozzá elsőkézbeli adatok gyűjtéséhez. Természetesen, ha attól tart, hogy kinevetik, jobb ha elejti a dolgot. De ha van bátorsága, ha szembe mer szállni a gúnyolódóval, akkor elképped, hogy mennyi adatot gyűjthet olyanoktól, akik ilyen asztrális jelenségeket már láttak. Illuziók, hallucinációk, mondja majd a mindenttudó! Efféle szóbeszéd azonban mitsem jelent, nem tisztázza a kérdést. Mert az olyan illuzió, mely mellett az emberiség nagyrésze tanuskodik, nem hagyható figyelmen kívül. Kell, hogy valami alapja legyen annak, amiről minden időben egyöntetűleg tanuskodtak és tanuskodnak ma is a villamosság és vasut civilizált világában éppúgy, mint a vad emberek zónájában.

A spiritiszták millióinak tanuságtétele az asztrális formák létezése mellett nem mellőzhető. S ha a család és szemfényvesztés eseteitől eltekintünk, még nagyon sok tünemény van, ami nem tekinthető annak. És ha valaki nem sajnálja hozzá az időt és fáradságot, maga is utána járhat, megvizsgálhatja az ilyen eseteket. Mégcsak hivatásos médium sem kell hozzá, mert néhány meghitt

jó barát is kísérletezhet együtt. Mondjuk pld. hogyha hatan összeállnak, úgy türelemmel és kitartással megbizonyosodhatnak róla, hogy más — a fizikai síkon létezőktől eltérő — erők és intelligenciák is vannak. Érzékeny, ideges, könnyen befolyásolható egyénekre — a már elsorolt okoknál fogva veszélyes az ilyen kísérletezés.

Ezen utasítások annak szólnak, aki meg akar róla győződni, hogy van az öntudatnak olyan állapota, amit „asztrális“ nével jelzünk. Ha azután eléggé meggyőződött róla, hogy ezt az állapotot lehetőségen tartsa, akkor itt az ideje a komoly tanulásnak. Az asztrális síkon való alapos működéshez kell, hogy a benne rejlő — s az ahhoz szükséges — asztrális érzékeket magában kifejlessze. Hogy pedig az asztrálison szerzett tudását még fizikai testében érvényesíthesse, gyakorolja öntudatát az asztrális síkon úgy, hogy fizikai testével az összeköttetést fentartva az asztrális síkon szerzett tudását az anyagi agyvelőre átruházhassa. Mindehhez azonban már az érdeklődés nem elég, itt már tanulásra van szükség, vezetésre, — Mesterhez. Ami pedig a Mester megtalálását illeti „a Mester mindig kéznél van, mihelyt a tanítvány megérett rá“.

Az asztrális sík létezéséről a meszmerizmus és hipnotizmus fenoménjeinek tanulmányozása közben bőven van bizonyíték. Mielőtt erre térnénk, kénytelen vagyok a meszmerizmus és hipnotizmus veszélyeiről pár szót mondani. A nálunk, nyugaton szokásos elterjesztésével minden újabb tudományos felfedezésnek a bünözésre hajlók a legszörnyűbb természetű erőknek a birtokába jutottak, amit azután a legelvetendőbb módon gyakorolhatnak. Jó indulatú férfi vagy nő, ha tudja is, hogy ilyen erőnek a birtokában van, nem él vele vissza. Csak akkor gyakorolja, ha minden önzés nélkül az emberiség javára használja. Ha teljesen biztos lenne, hogy más embertársának akaratát nem korlátozza, cselekvési szabadságát nem bénítja meg. Szerencsétlenségre az ilyen erőt éppúgy használhatja a gonosz, mint a jó ember és nemcsak, hogy módjukban áll, de a legaljasabb módon gyakorolják is. S ez az újabb veszély egyformán fenyegeti úgy az egyént, mint a társadalmat. Ezért mindenki helyesen cselekszik, ha megszokja az önfegyelmézést, ránczbaszedi akaratát, gondolatát. Hogy határozott mentális állást foglaljon a negatívval — minden kívülről jövő befolyással szemben. Laza, határozatlan, fegyelmetlen gondolkodásunk legjobb célpontja a roszindulatu hypnotizőr támadásának. Több felmerült eset s a büntetőtörvény

elé került áldozatok száma a bizonyág, hogy mindez igaz. Remélhetőleg a hypnózissal való visszaélésnek is mihamar gátat vetnek és törvényt statuálnak.

Ha már az említett módon biztonságba, védelmi állásba helyezkedtünk, akkor nyugodtan elmélyedhetünk a — mindenki számára hozzáférhető — kísérletezésbe, meggyőződést keresve az asztrális sik létezéséről. Ez az a pont, hol a nyugati tudomány közel van hozzá, hogy bizonyos — a teozófusoktól oly sűrűn emlegetett „erőket“ felfedezzen. Nekünk teozófusoknak pedig teljesen jogunkban áll tanításaink igazolásására minden abban előforduló tényt gyakorolni.

Egyik legfontosabbika ezen tényeknek, hogy a gondolat alakot ölthet, láthatóvá lehet. Ha tudniillik a médium felébred álmából, úgy a hypnotizáló egyén akarata szerint mindenféle — még álmában szuggerált — alakot lát. Nem kell, hogy beszéljen, érintenie sem kell, elég, ha az operáló ilyenkor élesen maga elé képzei a kérdéses eszmét. A befolyásolt médium számára pedig ez az eszme valóvá, érinthetővé válik. Ez a kísérlet különbözőképpen, ha a médium t. i. trance-ban van, suggesztio útján történhetik. Elég pl. azt szuggerálni, hogy a térdén madár ül. Ha azután a tranceból magához tér, majd látja és megsimogatja a madarat. (Etudes Cliniques sur la grande Hysterie Richet p. 645.) Vagy pld., hogy kezeiben lámpaernyőt tart, mire felébredve ellenállást érez és szorítja a légüres tért. (Animal magnetism Binéet és Feré fordítása p. 213.) Richet vagy pedig Binéet s Feré műveiben egész sorozatát találjuk az ehhez hasonló eseteknek. Hasonló eredményü, ha suggesztio helyett gondolat összpontosítással kísérletezünk. Láttam, mikor a médium minden szóbeli utasítás nélkül huzta le a gyűrűt a meghatározott személy ujjáról.

A meszmerizmus és hipnotizmusról szóló angol, francia és német irodalom nagyon kiterjedt és bárkinek rendelkezésére áll. E művekből mindenki meggyőződhetik, hogy gondolat összpontosítással, megfeszített akaraterővel, az asztrális sikon látható alakok teremthetők. A magnetizmus és hipnotizmus hatása alatt az intelligencia felszabadul a nevezett sikon, miáltal a rendes életben különben feszélyező anyagi organizmus működésében nem gátolja. Szóval az asztrális sikon lát, hall és gondolatokat, mint alakot öltött valóságot látja. A komoly tanuláshoz itt megint rendkívül fontos, hogy előbb megtanulja öntudatát az asztrál sikon oly módon gyakorolni, hogy a fizikai testével való összeköttetése meg ne szakadjon. Kezdőnél

jobb, ha más on tanul, olyannál, kinél az öntudat nem önkaratból, de mesterségesen szabadult fel. Nagyonfontossága, főképpen a reinkarnáció tanára vonatkozó tény a gondolatképeknek a fizikai sikon tul való szereplése. Ezennel beérem a felsorolt tények pusztá elsorolásával miután első pillantásra is elég meggyőzőek hozzá, hogy az asztrális sik létezését beigazolják.

Egyébb tanulmányozásra érdemes ténsorozat még a gondolat átvitel. És ezzel eljutottunk a mentális — manasikus sik alsóbb rétegeihez. — A „Transactions of the Psychical researches Society“ nagy számú erre vonatkozó kísérleti adattal rendelkezik. És a gondolat átvitel lehetősége agyról-agyra szavak vagy bármely más közönséges anyagi érintkezés nélkül, manapság csaknem általánosan elfogadott tény. Ha pld. ketten összeállnak — lehet bárki — úgy türelemmel meggyőződhetnek erről a lehetőségről, természetesen feltéve, hogy elég kitartóak és elég időt szentelnek a dolognak. Állapodjanak meg, mondjuk napi tíz percben s a meghatározott időpontban, zárkózzanak be úgy, hogy semmiféleképpen ne legyenek megzavarva. Legyen egyikük a gondolat küldő, a másik a gondolatot felvevő. Ajánlatos néha szerepet is cserélni, nehogy esetleg valamelyik a hosszas passzivitástól tulnyomóan passzív legyen. Összpontosítsa a gondolatküldő bizonyos, meghatározott gondolatra figyelmét és akarja erősen társára átruházni. Másra ne gondoljon, csupán egy gondolata legyen. Centrálja gondolatát teljesen arra a dologra „egy pontra“, ahogy Patanjali utasítása tanítja. A gondolat felvevő ellenben legyen teljesen passzív és csupán azokat a gondolatokat vegye be, melyek elébe tolulnak. Ezeket azután jegyezze meg úgy, amint éppen kapja és igyekezzék emellett teljes passzivitásra, ne vesse el, de ne is hatványozza azokat. A gondolat-kivető tartsa emlékében a küldött gondolatokat. Hat hónap multán azután hasonlítsák össze az eredményt. És hacsak a kísérletezők gondolatvilága és akarati iránya nem teljesen vagy rendkívül különböző, akkor kettőjük közt ezalatt kialakulhat bizonyos érintkezési lehetőség. Ha azután méghozzá pszihikus alaptermészetűek, akkor asztrális látásuk is kifejlődhetett és akkor asztrális világításban is látják egymást.

(Vége köv.)

A. Besant

(Angolból: *Uray Georgina*).

Második fájdalmas veszteség éri ez esztendőben a M. T. T.-ot

ERDŐTELEKI SZENTMÁRJAY DEZSŐ

ny. kur. birónak küzdelmes világunkból csendesebb, szebb otthonba költözésével. A távozó mindvégig lankadatlan kitartással, bátor meggyőződéssel, hévvel és erővel képviselte a T. T. ügyét, melynek egy ízben elnöke is volt.

Lapunk hálásan emlékszik meg róla, mert azok közül való volt, akik felismerték a misszió fontosságát, mely a teozófiai eszmék terjesztése körül lapunkra hárul s e meggyőződésének szóval és tettel nem egy ízben kifejezést adott.

Mindnyájunk testvéri szeretete kíséri nagy utjában!

EMLEKE ITT MARAD KÖZÖTTÜNK!

KÜLÖNFÉLÉK.

— Az „Annales des Sciences Psychique“ idei áprilisi számában dr. Eug. Osty „Un fait de lucidité“ c. alatt érdekes telepathikus esetről számolt be, mely szerint Mme Morel párisi lakos egy Cours-les-Barresban eltűnt személy holttestének nyomára vezetett. Pontos részletességgel tárja föl az adatokat s a felhozott tanubizonyosságok perdöntő erejüek.

— A „Self Culture“ c. amerikai lap hiradása szerint Carnegie, a milliomos emberbarát, érdeklődése az okkult-tudományok felé fordult. A *levitáció* tüneményeinek kutatására nagyobb pénzösszeget ajánlott fel egy csoport tudós-
nak, akik Schwidtal vezetése alatt folytatják kísérletezéseiket. A fakirok és dervisek mutatványainak vizsgálatára a Társaság a nyár folyamán Egyiptomba utazott s tapasztalatairól a berlini egyetemnek fog jelentésében beszámolni.

HIREK.

— „A háború okai teozófiai szempontból“ címmel tartott előadást Nádler Róbert a Magyar Teozófiai Társulat elnöke a régi Országház üléstermében múlt hó 19-én. Azt fejtegette, hogy minden emberi ténykedés kezdete a szellemi világból indul ki. A mai véres háborút is nagy harcok előzték meg szellemi, erkölcsi, gondolati téren. Folytonosan növekvő igényeinkkel anyagi ideálok után törekszünk, melyek pedig a maradandó lelki gyönyörűséget, békét nyújtó erkölcsi és szellemi ideálok helyett pusztulást rejtenek magukban. A háború szerinte is a haladásnak eszköze, visszatetsző erőszakossága dacára. A látszólagos visszaesés, sülyedés után nemsokára fokozott nekilendülés következik. Üzenjünk hadat a cinizmusnak és önző materializmusnak, mely minden háború tulajdonképeni okozója. A nagyszámu előkelő közönség soraiban ott láttuk Kirchner Hermann altábornagyot, Bárczy István főpolgármestert, Giesswein Sándort, Zipernovszky Károlyt, Petrovics Elek Radisics Jenő muzeumi igazgatókat, Györgyi Kálmánt, dr. Térey Gábort, Glück Frigyes, Balló Edét és másokat.

Az est szépsikere volt a társulati ügynek s a hadbavonultak özvegyei és árvái számára is tetemes összeget jövedelmezett.

KÉRDÉSEK ÉS FELELETEK.

E rovatban minden a teozófia, okkultizmus és spiritizmus körébe tartozó kérdésre válaszolunk.

Válasz H. H.-nak.

Pralaya, szanszkrit szó, a. m. életszak, időszak, jelenti valamely bolygónak, vagy több bolygónak együttvéve, például az egész naprendszernek, életszakát, melynek elteltével az illető bolygó vagy csillagrendszer tevékenysége részben vagy egészben megszűnik. (A naprendszerre nézve figyelmébe ajánljuk A. Besant lapunk 1912. évfolyamában megjelent cikkét.)

Atlantidák, a negyedik emberi fajt nevezik így ama földrész után, melyet lakott. *Atlantist* vízözön borította el; hatalmas civilizációjának romjai Afrika északnyugati részén nemrég kerültek elő a tenger mélyéből. Bővebb infor-

mációt nyerhetünk erre nézve A. Besant „The immediate Future“ London 1909. és u. a. szerző: „Ancient wisdom“ (megj. németül is „Uralte Weisheit“) cím munkájából.

Szolgáló csoport. Az okkult hierarchia, hogy nagy feladatának a szellemi és erkölcsi világrend intézésében megtudjon felelni, épen úgy van szervezve, mint bármely más földi hadsereg. E szellemi hadseregnek legfőbb vezére az örök Krisztus, legfőbb fegyverei: a testvéri szeretet és önmegtartóztatás. A legfőbb vezért az alvezérek, *Mesterek* vagy adeptusok támogatják. Az adeptusok tanítványokat fogadnak, ezek a *chélák*. E kategóriák alkategóriákra oszlanak. Egy ilyen osztályba tartozik a *szolgáló lelkek* csoportja. Így nevezik azokat, akik a Teozófiai Társulat ügyeinek intézésében tevékeny részt vettek vagy vesznek ma is. Ezek közé tartozik elsősorban a Társulat két alapítója: H. P. Blavatsky és H. S. Olcott. „E kérdést bőven tárgyalja C. W. Leadbeater:“ *Man Whence, Haw, Wither* (megj. németül is) *Mensch: Woher, Wie, Wohin*: cím alatt. V. Ö. még: C. Jinarajadasa „A Band of Servers“ (Theosophist 1914. ápril.) (Rffy.)

A TÁRSULATBÓL.

A M. T. T. december havi előadásainak sorrendje:

December 4. „Hogyan és miért tanulmányozzuk a teozófiát“ C. W. Leadbeater után dr. Rózsaffy Dezső.

December 11. „Ist Theosophie für Kinder“, C. W. Leadbeater után német nyelven Hild Károlyné.

December 18. „A tanítvány ösvénye“, A. Besant után Takách Béla.

December 25. Nincs ülés.

ÜZENETEK.

D. F. Kolozsvár. Kérdése lapzárta után érkezett és így múlt számunkban nem válaszolhattunk. Az evangéliumi idézet Máté XXIV. rész 6. és 22. verséből van összevonva.

Dr. K. L. Budapest. A *Teozófiai Füzetek* között jelent meg. Ára 30 fillér. A M. T. T. könyvtárát idegenek is használhatják óvadék ellenében. Legcélszerűbb meghozatni a katalógust. Erre nézve lapunk borítékának 3-ik oldalát sziveskedjék elolvasni.

Sch—r I—s. Ilyen lap tényleg létezett, de már jó néhány éve, hogy megszűnt. Szerkesztője külföldre távozott. Nem ismerünk a fővárosban senkit, aki komoly hozzáértéssel és tudományos felkészültséggel foglalkoznék a magnetizmus tüneményeinek tanulmányozásával.

B. S. T.-né. A verseket köszönjük. Formailag ügyességet, sőt rutint árulnak el, de gondolati tartalmuknál fogva nem egészen lapunkba valók.

Sz. Zoltán, Kassa. Tessék a *Katholikus Nők Orsz. Szövetségéhez* fordulni. (VIII. Mária-utca) Talán ott tudnak valamit tenni.

Anonim cikkeket csak az esetben közlünk, ha a szerző nevét a szerkesztőséggel tudatja. — Kéziratokat vissza nem adunk.

A szerkesztésért felelős: Szerkesztőség: I., Otthon-utca 18. szám.
RÓSZAFFY DEZSŐ dr. Kiadóhivatal: VIII., Eszterházy-u. 19.

Nyomatott Sárík Gyula villanyerőre berendezett könyvnyomdájában, Czepléden.